כ"ח אדר א' תשמ"א, 4.3.1981 מיספר 2270 שנה 45 המחיר: 11 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

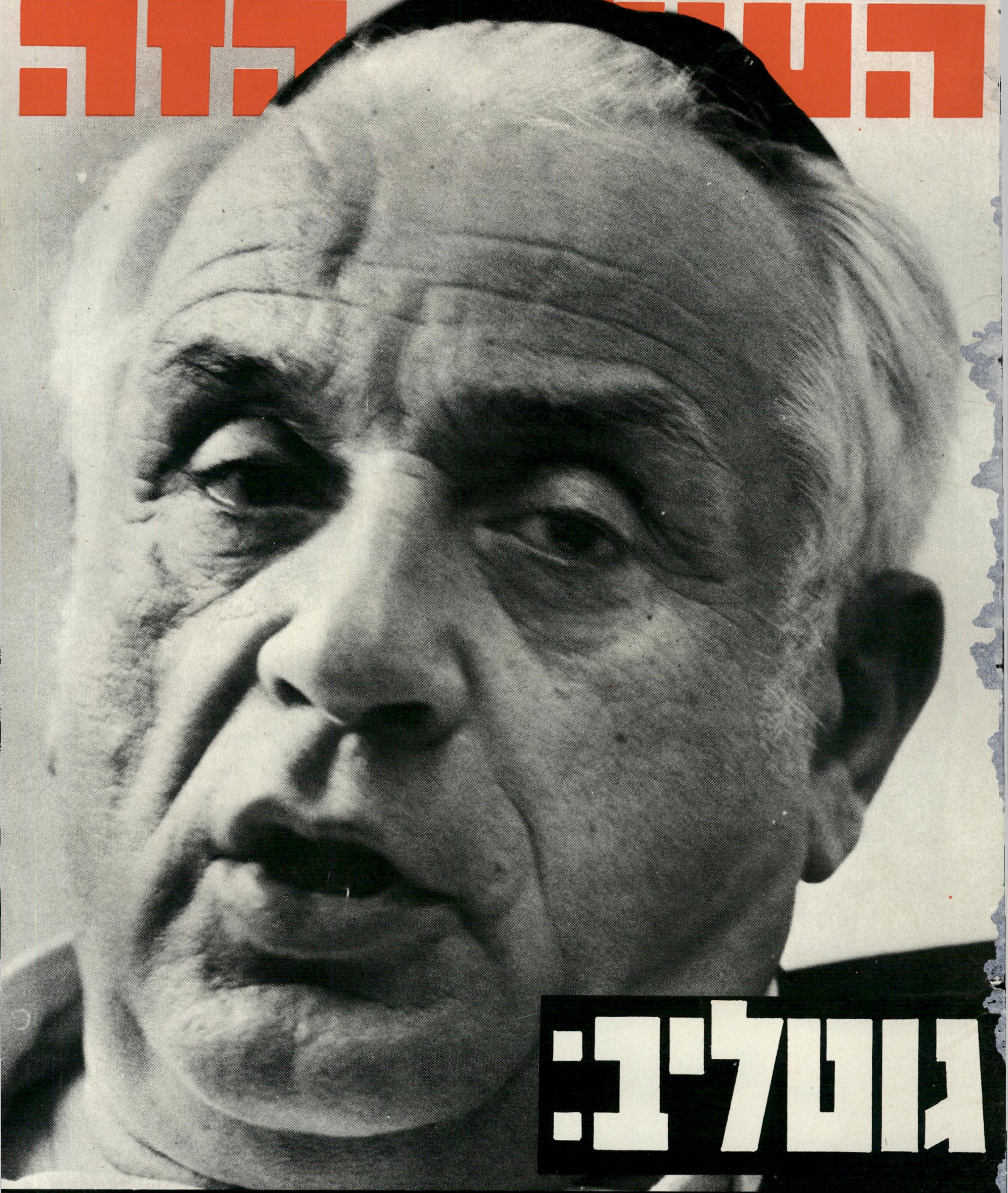

גוטליב: מסומם?

אופיפל
אפיכל בפי כל
מבצע
כל קונה זוכה
בכל אחת מקופסאות אפיכל מצוי שי כרטיס מתכונים מיוחד ושובר השתתפות. שלחו 10 שוברים למטע ותקבלו בחינם אסופה מושלמת של 24 כרטיסים מהודרים מסידרת מתכוני המטבח הבינלאומי.
אינסטנט מוס
אינסטנט פודינג
מרגרינה לאפיה
בלי מלח
sugar powder
אבקת סוכר
קישוט לעוגה
אינסטנט פודינג
instant pudding
קמח עוגה
תופח מאליו
סידרה מושלמת של כל מוצרי האפיה
ומבחר מגוון של מנות אחרונות
הכנה קלה ונעימה של כל עוגה ומנה אחרונה להנאתם השלמה של בני ביתך ואורחיך.
סידרת אפיכל כוללת: קמח (רגיל, תופח ועם קקאו) מרגרינה לאפיה, תמציות לעוגה ב־9 טעמים, מוס, פודינג וג'לי, כולם בטעמים רבים ומגוונים, פלן שוקולד ווניל, קישוטים שונים לעוגות, אבקות אפיה, ג'לטין, ועוד.
מטע
תעשיות מזון בע"מ
מקבוצת מפעלי כור מזון
ניתם מערכות תדמית

קורא יקר.

עם כניסתו של „חוק הגנת הפרטיות" לתוקפו, עומדים עורכיו של עיתון חופשי ולוחם לפני הברירה: להפוך את עיתונם למעין מהדורה ישראלית של „איזווסטיה", או לעלות על דרך המילחמה, העלולה להובילם לבית־הסוהר.

אבי החוק, שמואל תמיר — מי שהתיימר בעבר להיות לוחם בשחיתות, שהפך בינתיים סמל השחיתות הפוליטית במדינה — לא הסתיר כי הוא יזם את החוק כדי לסתום את פי „העולם הזה" ולהתנכל לעורכיו.

עוזרו הנאמן של תמיר בחקיקת החוק, דויד גלאס — הבוגד הניצחי בזירה הפוליטית הישראלית — הודה בשיחות פרטיות שהחוק הזה הוא תוצאת „השינאה הפאתולוגית של תמיר ל,העולם הזה'."

כל זה דומה מאוד לנסיבות לידתו של „החוק לאיסור לשון־הרע" לפני 16 שנים — חוק שיוזמיו נימקו אותו בגלוי בצורך לסתום את פי „העולם הזה" — אך שפגע בעיתונות הישראלית כולה.

קשה להעריך באיזו מידה גרם חוק־לשון־הרע להתגברות השחיתות בארץ ולהסתאבות המישטר הדמוקרטי כולו. כמו חרב דאמוקלס, הוא תלוי יום־יום מעל לראשו של כל עורך־עיתון, הבא להחליט אם להסתכן בפירסום פרשות־שחיתות של אנשי־ציבור. מי יודע כמה גילויים **לא** התגלו, כמה פרשות **לא** נחשפו, מפני שאימתו של אותו חוק־תועבה הפחידה עורכים וכתבים?

בפרשות אשר ידלין וחבריו קיבלנו על עצמנו סיכונים חמורים ביותר, והיינו מוכנים ללכת לבית־הסוהר — ורק תודות לנכונות זו התפרסמו הדברים. לעומת זאת גיזוק „הארץ" קשה כאשר פירסם סידרת־מאמרים על העולם התחתון בישראל. רק עתה מתברר כי ליוזמה זו של „הארץ" היו תוצאות חשובות וחיוביות — אך הדבר אינו מתקן את הנזק שנגרם ליומון, ביגלל אותו חוק.

אך גם „החוק לאיסור לשון־הרע", עם כל השפעתו ההרסנית על פעולת העיתונות החופשית, הוא כאין וכאפס לעומת חוק־התועבה החדש, המתקרא לשווא „חוק הגנת הפרטיות".

„החוק לאיסור לשון־הרע" בא, כביכול, למנוע פירסומים **שאינם** נכונים.

„חוק הגנת הפרטיות" בא, בגלוי, למנוע פירסומים שהם **אמת**.

שיטות המאפיה

אין כחוק הזה בשום מדינה דמוקרטית — ולא במיקרה. בשום מדינה שיש בה חוקה, שיש בה פרלמנט אחראי ודעת־קהל נאורה וערה, לא יכול היה חוק כזה להתקבל ולהתקיים.

לישראל אין חוקה, והדבר מאפשר לכל כנופייה של עסקנים, המשתלטת על רוב מיקרי בכנסת, להעביר בכנסת כל חוק, ויהיה אנטי־דמוקרטי ככל שיהיה.

השבוע הוכח מחדש כי אין בישראל פרלמנט אחראי. כנסת זו, שבה שולטת המפד"ל — מיפלגה שדגל השחיתות הוא דיגלה האמיתי היחידי — ושבה מסתובבים טיפוסים כמו שמואל פלאטו־שרון, עקיבא נוף וג'בר מועדי, מסוגלת לכל דבר. הצורה שבה נחקק חוק זה — לפי שיטות המתאימות יותר למאפיה מאשר לפרלמנט, בגניבה, תוך הונאה והולכת־שולל, כימעט בהחבא — מעידה כאלף עדים על הידרדרות הפרלמנטריזם הישראלי.

אשר לדעת־הקהל הנאורה והערה — אין ספק כי העיתונות היומית מעלה בתפקידה כאשר התייחסה להצעת־החוק תחילה בשיוויון־נפש, מתוך תחושת־כוח כוזבת, בהנחה המוטעית ש„הם לא יעזו". תחת לגייס בעוד מועד את דעת־הקהל, תחת להעמידה על החומרה הקיצונית של חיקוק זה, עסקו העורכים בשתדלנות רפה, והתנהגו כיהודי־גטו בחצרו של פריץ פולני.

קבלת החוק הזה אינה ממוטטת רק את אחד מעמודי־התווך של חופש־העיתונות. היא שופכת גם אור מבהיל על מצבה של הדמוקרטיה הישראלית. היא כבר בשלה להסתערות כוחות־השחור הרבה יותר מכפי שנדמה לרבים.

לבית־הסוהר

החוק החדש הופך שורה ארוכה של פעולות עיתונאיות, המקובלות בעולם הדמוקרטי כולו, לעבירות פליליות ולעוולות אזרחיות. משמע: ניתן לכלוא את העורכים, וגם לתבוע מהם פיצויים מפליגים.

הנה כמה מן העבירות החדשות:

- בילוש או התחקות אחרי אדם. לא נאמר כי אין הדבר חל על התחקות אחרי בעל מישרה ציבורית, במיסגרת של חקירה עיתונאית.
- פירסום צילומו של אדם ברבים, בנסיבות שבהן עלול הפירסום להשפילו או לבזותו. לא נאמר כי הדבר אינו חל על איש־ציבור, המצולם — למשל — בוועידה־מיפלגתית כשהוא מפהק, או בכנסת כשהוא מנמנם, או בסעודה ממלכתית כשהוא אוכל בצורה בלתי־אסתטית. דווקא סעיף זה, שנועד להצר את צעדי הטלוויזיה ועיתון־חדשות מצולם כמו „העולם הזה", חושף בעליל את כוונות יוזמיו.
- העתקת תוכן של מיכתב או כתב אחר, שלא נועד לפירסום, או שימוש בתוכנו, בלי רשות מאת הנמען או הכותב. זהו הסעיף הנורא ביותר. כימעט כל חקירה עיתונאית, שמטרתה היא לחשוף שחיתות, עוולה, פגיעה באזרחים או מעשי־זדון של אישי־ציבור מסתמכת על תוכנה של התכתבות שלא נועדה לפירסום — כגון תיכתובת בין פקיד אחד לשני. אפשר להביא לכך מאות דוגמות מחקירות „העולם הזה", וביכללן החקירות החשובות ביותר, שגרמו למהפכה במוסדות־שילטון שונים.

הדוגמה הקלאסית: התכתובת החשאית במישרד־המישפטים על הקנוניה לחפות על מפכ"ל המישטרה, יחזקאל סהר, ששיקר בבית־המישפט. תכתובת זו נמסרה לנו על־ידי ארכיבר בעל חוש אזרחי, חי חסידוף, שנדון על כך למאסר. מגינו במישפט: עורך־הדין שמואל תמיר. לפי החוק החדש, היו נכלאים אז גם עורכי העולם הזה.

- פירסום של כל דבר שהושג על־ידי התחקות אחרי אדם, או תוך הפרת חובת־סודיות של מישהו, או על־ידי שימוש בידיעה „שלא למטרה שלשמה נמסרה".
- פירסומו של עניין הנוגע לחייו האישיים של אדם, גם כשהוא איש־ציבור.

אילו היו סעיפים אלה קיימים כאשר ניהל „העולם הזה" את המערכות הגדולות נגד שליטי חושיסתאן וצמרת המישטרה בשנות ה־50, או נגד מנהלי „נתיבי נפט", אשר ידלין, מנהלי „שיכון עובדים" בשנות ה־70', היינו כולנו נודדים אז לבית־הסוהר.

הגנה כקליפת השום

בשום מקום לא נאמר בחוק זה כי איסוריו אינם חלים על עיתונאי, הממלא את תפקידו העיתונאי כמשרת הציבור, כדי לספק את המידע שציבור במדינה דמוקרטית חייב לקבלו. להיפך, כמה מסעיפי החוק מבהירים לחלוטין כי הוא דווקא מכוון בראש וראשונה נגד עיתונאים, הממלאים את תפקידם זה.

זהו חוק להגנה על טיפוסים כמו שמואל תמיר, דויד גלאס ושות' — חוק שנועד להעלים את תעלוליהם מעיני הציבור.

לתפארת המליצה ניתנו לנאשמים ולנתבעים על פי חוק זה כמה הגנות, שערכן כקליפת השום.

כך נאמר כי הנאשם או הנתבע יכולים לטעון כי „הפגיעה נעשתה בנסיבות שבהן היתה מוטלת על הפוגע חובה חוקית, מוסרית, חברתית או מיקצועית לעשותה."

סעיף זה שימש כעלה־תאונה למעשה־הנבלה של המערך, שתמך בחקיקת החוק בסתר בכל שלביו, ושכמה מחבריו הצביעו בעדו בגלוי בהצבעה הסופית, על פי החלטה מפורשת של סיעתם שהעניקה לחבריה „חופש־הצבעה" בעניין חיוני זה. ערכו של הסעיף אפסי. בית־המישפט העליון כבר קבע כי בישראל אין „חובה" של עיתונאי לדווח לקוראיו — קביעה שיש בה כדי להחריד כל עיתונאי המודע לשליחותו.

במדינה דמוקרטית, היתה קביעה זו מחרידה גם את הכנסת ומביאה מייד לחקיקת חוק־עיתונות, הקובע כי העיתונאי ממלא שליחות ציבורית חיונית, וכי חובתו היא לדווח לציבור על כל המתרחש במדינה. אך הכנסת לא זזה. היא השאירה על כנו את חוק־העיתונות המנדאטורי, המתייחס אל העיתונות כאל מכשיר חשוד של ה„נייטיבס", שיש לפקח עליו, לרסנו ולאסרו בשעת־הצורך, כדי לשמור על השילטון הקולוניאלי. על חוק מנדאטורי זה נוסף עתה החוק החדש.

הגנה אחרת אומרת כי הנאשם או הנתבע יכול לטעון כי „בפגיעה היה עניין ציבורי המצדיק אותה בנסיבות העניין" — הגנה כה קלושה ומעורפלת, עד שגם ערכה קרוב לאפס.

מה הן „נסיבות העניין"? מי קובע? במיקרה הטוב ביותר, יתפוס השופט את מקומו של העורך. העיתונאים יפרסמו, יסתכנו במאסר, יישבו על ספסל הנאשמים, והשופט יקבע בבוא היום, כראות עיניו, מבלי שהחוק עצמו נתן לו אמות־מידה כלשהן, אם במיקרה הנדון היה עניין ציבורי ש„הצדיק אותו בנסיבות העניין".

העונש הצפוי לכל עיתונאי: מאסר של שנה אחת, ותשלום פיצויים בלתי־מוגבלים.

מי מעוניין?

איך נרקמה בכנסת הקנוניה לחקיקת חוק זה?

האינטרס של גלאס ברור. הוא מייצג מיפלגה אשר אחד משריה עומד עתה למישפט על קבלת שוחד, אשר שר שני שלה הואשם במה שהואשם על רקע „תיק אפרסק", אשר כולה מלאה פרשות שהשתיקה יפה להן. המפד"ל מעוניינת להשתיק. היא הופיעה מאז ומעולם כאוייבת קיצונית של חופש־העיתונות, ו־סיבותיה עימה. הוא הדין, כמובן, לגבי אגודת ישראל האנטי־ציונית, ששינאתה לעיתונות החילונית נובעת הן מעסקיה המפוקפקים עם הממשלה הציונית ה־ממנת אותה, הן מסיבות אידיאולוגיות.

ברור גם עניינו של פיראט פוליטי כמו שמואל תמיר, והשרידים העלובים של ד"ש. אחרי שביצעו את גדול תימרוני ה־רמאות הפוליטית בתולדות ישראל, כדאי להם להשתיק את קול העיתונות.

מדוע מעוניין הליכוד לשבור את הראי הציבורי? די להסתכל בפניו, כדי להבין זאת היטב. מנחם בגין יכול להעמיד פנים של ליברל מופלג, כאביר הדמוקרטיה וחופש־הביטוי. אך אחרי שממשלתו נחלה כישלון חרוץ בכל תחומי החיים, ואחרי שהוא עצמו חדל מלתפקד כראש־ממשלה הראוי לתפקידו, היה קל לשמואל תמיר לשכנעו שצריכים לסתום את פי העיתונות ולהאפיל את מירקע הטלוויזיה.

כל זה חמור. אך חמורה שיבעתיים התנהגותו של המערך.

המערך יכול היה לסכל בנקל את החקיקה הזאת. הוא לא היה מעוניין בכך. להיפך, היה ברור בכל שלביה כי המערך מאושר מאוד על כך שהמפד"ל, הליכוד ותמיר מבצעים מלאכה מלוכלכת זו.

כי המערך מתכוון לחזור מחר לשילטון. החוק הזה בא להגן על בעלי־השילטון מפני העיניים הבוחנות של הציבור — אמצעי־התיקשורת. השינאה הפאתולוגית של תמיר, האינטרס המושחת של המפד"ל, הזעם של הליכוד על העיתונות — כולם חברו יחד כדי לשרת, למעשה, את מפא"י.

תופעה זו צריכה להירשם על לוח ליבו של כל אזרח בישראל. בפרשה זו מתגלה התמונה האמיתית של מיפלגת־העבודה, ערב שיבתה לשילטון. מבעד למסך־העשן של יחסי־הציבור מוכיחה פרשה זו, כי מפא"י החדשה, בהנהגת שימעון פרס, אינה אלא מפא"י ההיסטורית, האוטוקראטית במהותה, מימי־השיא של השילטון הבן־גוריוני. היא מתכוונת להתנהג בשילטון כבתוך שלה, כפי שהתנהגה בעבר. אותן הסיבות שהביאוה אותה לחקיקת „החוק לאיסור לשון־הרע" הביאו אותה עתה לקדם את חקיקת „חוק הגנת הפרטיות".

אלוהים ירחם על המדינה אם יזכה המערך ברוב מוחלט, ויוכל לחוקק עוד חוקים כאוות נפשו!

ציווי מוחלט

אני מעז להכריז כאן בצורה פסקנית: זה לא יקרה.

איש לא יצליח לסתום את פי „העולם הזה" — כשם שאיש לא הצליח בכך בעבר.

לא הצליחו בכך ההתנקשויות של שנים עברו — הפצצות במערכת ובדפוס, שריפת הארכיון והמישרדים שלנו, הנסיונות לרצוח או לחטוף אותנו, החרם הכלכלי רב־השנים, המישפטים הפליליים, התביעות להכניס אותנו לבית־הכלא, חקיקת „חוק לשון הרע".

גם החוק החדש לא יצלח.

נתמודד עימו ועם יוזמיו. נשיב מילחמה שערה. אם יהיה צורך להסתכן בהליכה לכלא, נלך לכלא.

אני בטוח שאתה, וכל ציבור־הקוראים שהתייצב תמיד לימין מערכת זו בשעה שכוחות־השחור הסתערו עלינו, תעשו כך גם עכשיו.

אנחנו מבטיחים להילחם.

יתכן כי רבים סברו שהסיסמה הישנה שלנו הפכה זה מכבר מליצה לצורך הקישוט בילבד. אך היא תדריך אותנו גם עתה כציווי מוחלט:

בלי מורא, בלי משוא־פנים.

אורי אבנרי

אמא שלי אומרת...

..."מאז שרופא השניים המליץ ואני משתמשת באופן קבוע באלמקס, אין לי יותר חורים בשניים, שיני בריאות יותר ומוגנות בפני עששת"

אלמקס לשן - בריאות ומגן

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

חברת סיבי אס מברכת את
צביקה פיק
לרגל זכיתו בפרס כנור דוד בתואר
זמר השנה

CBS

על תקליטים וקסטות

תן טרמפ לחייל

מכתבים

מכות לשחקן

בימים אלה חגג השחקן רפאל קלצ׳קין את יום־

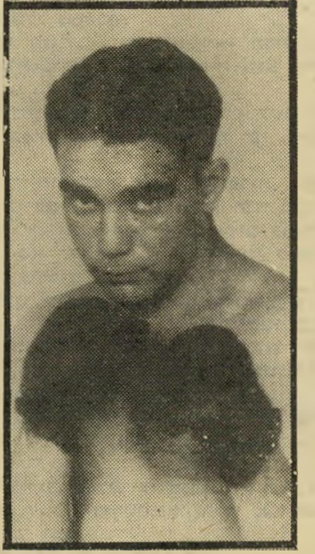

מתאגרף אבינרי
מכות לקלצ׳קין

הולדתו ה־75, ומכר ותיק נזכר בפגישה ראשונה.

בשנת 1926 עליתי ארצה. ירדתי לשפת ימה של תל־אביב עם זוג כפפות איגרוף. שקלתי אז 62 קילו. ניגש אלי בחור אדמוני והזמין אותי, סתם ככה, להתאגרף. הקרב הראשון שלי על אדמת פלסטינה ארך כשתי דקות וחצי בילבד.

כעבור שנתיים ראיתי את הבחור האדמוני משחק בתיאטרון הסא־טירי הקומקום, ומאז אני יודע ש־היה זה השחקן רפאל קלצ׳קין.

עמיאל אבינרי, כפר־שמריהו

● ● ●

עוד מילה אחרונה

לדובר מישרד־התיקשורת היה נדמה שאמר את ה־מילה האחרונה („העולם הזה" 2269) בוויכוח ה־ארוך על שיטת המיקוד.

המיספרים מסורבלים, חסרי הג־יון, מרובים מדי, ללא שיטה וללא סדר. ואם כל אלה הם לטובתו של האזרח — יבורך מישרד־התיקשו־רת. אני מוכן אולי בגילגול הבא שלי להיות דוור — אבל לא בישר־אל. תמהני: האם שלח מר מיז־רוצקי את תגובתו למערכת העולם הזה באמצעות מונית — או באמ־

צעות הדואר המהולל של מדינת־ישראל?

עדי כהן, קופנהגן

● ● ●

לשם שינוי

הקוראת מעבר לים קוראה את „העולם הזה" והיא שואלת בקיצור רב:

אני רוצה לשאול ולתהות: מדוע אתם מפרסמים רק שערוריות כל

קוראת הדרי
כתבות חיוביות

הזמן, ואינכם מפרסמים מדי פעם כמה כתבות חיוביות, לשם שינוי?

שרי הדרי, לוס־אנג׳לס

● ...או מיכתבים חיוביים, לשם שינוי.

● ● ●

לקיום או לחידלון

תגובה על כתבה במדור „במדינה" („העולם הזה" 2267), שם נכתב כי ל־מפ"ם הצטרפו כמה מ־חסידי משה סנה שנטו מזמן לכיוון זה והם חוזרים עתה הביתה.

אין זה נכון שמשה סנה בשנו־תיו האחרונות הטיף להצטרפות מק"י למפלגת־העבודה. אילו זה היה כך, לא היה חלקי עימו. ואשר לחברים מתוך מק"י או מוקד, אשר עזבו את של"י, כדי להצטרף ל־מפ"ם או לעבודה — מתוך אובדן־דרך, קוצר־רוח, או מסיבות אח־רות — הרי שיבושם להם.

תהליך ההתלכדות של כל ה־

(המשך בעמוד 6)

תפקידי המישטרה והעיתונות

מי שמתייחס כהלכה לבעלי־חיים מתייחס כהלכה גם לבני־אדם.

אנו פונים בזה בבקשה למיפקדת המישטרה, להורות לשוטרים ולממונים בכל תחנות־המישטרה, להתייחס לתלונות אודות אכזריות כלפי בעלי־חיים, בכל הרצינות המתבקשת. רבים הם המקרים בהם אנשים קשישים, וכן נשים, הבאים להתלונן ולהעיד בתחנות־מישטרה, על אכזריות כלפי בעלי־חיים, יוצאים משם בהרגשה כי עניינים אלה נחשבים לבלתי־חשובים ולחסרי־ערך, וכי למישטרה יש עניינים חשובים יותר לתת עליהם את הדעת.

פעולה מישטרתית יכולה לשמש תרופת־מנע נגד מעשים כגון הנ"ל, ולטווח ארוך, כל עזרה מישטרתית שתוגש במקרים של התאכזרות לבעלי־חיים, תפחית בסופו של דבר את העומס הכללי של העבודה במישטרה. משום שאדם שלמד מנסיונו כי פשע נגד בעלי־חיים אינו משתלם, בוודאי ילמד מכך שגם פשע נגד בני־אדם בוודאי שאינו משתלם.

גם כיסוי מטעם אמצעי־התיקשורת לגבי נושאים כאלה, לא זה בלבד שמסייע לבעלי־החיים הנדונים, אלא גם תורם באופן ישיר כדי ליצור מעורבות גדולה יותר של הציבור, וכך גם לשיפור מירקם החברה בתוכנו.

אגודת צער בעלי־חיים בישראל, תל־אביב

רק.

רק בטלוויזיות הציבעוניות של SONY תמצא את TRINITRON, השיטה הבלעדית המקרינה את התמונה בעזרת תותח חד־קנה וטכניקת מסך משוכללת, המאפשרת קבלת תמונה חדה ובעלת בהיקות גבוהה בצבעים טבעיים.

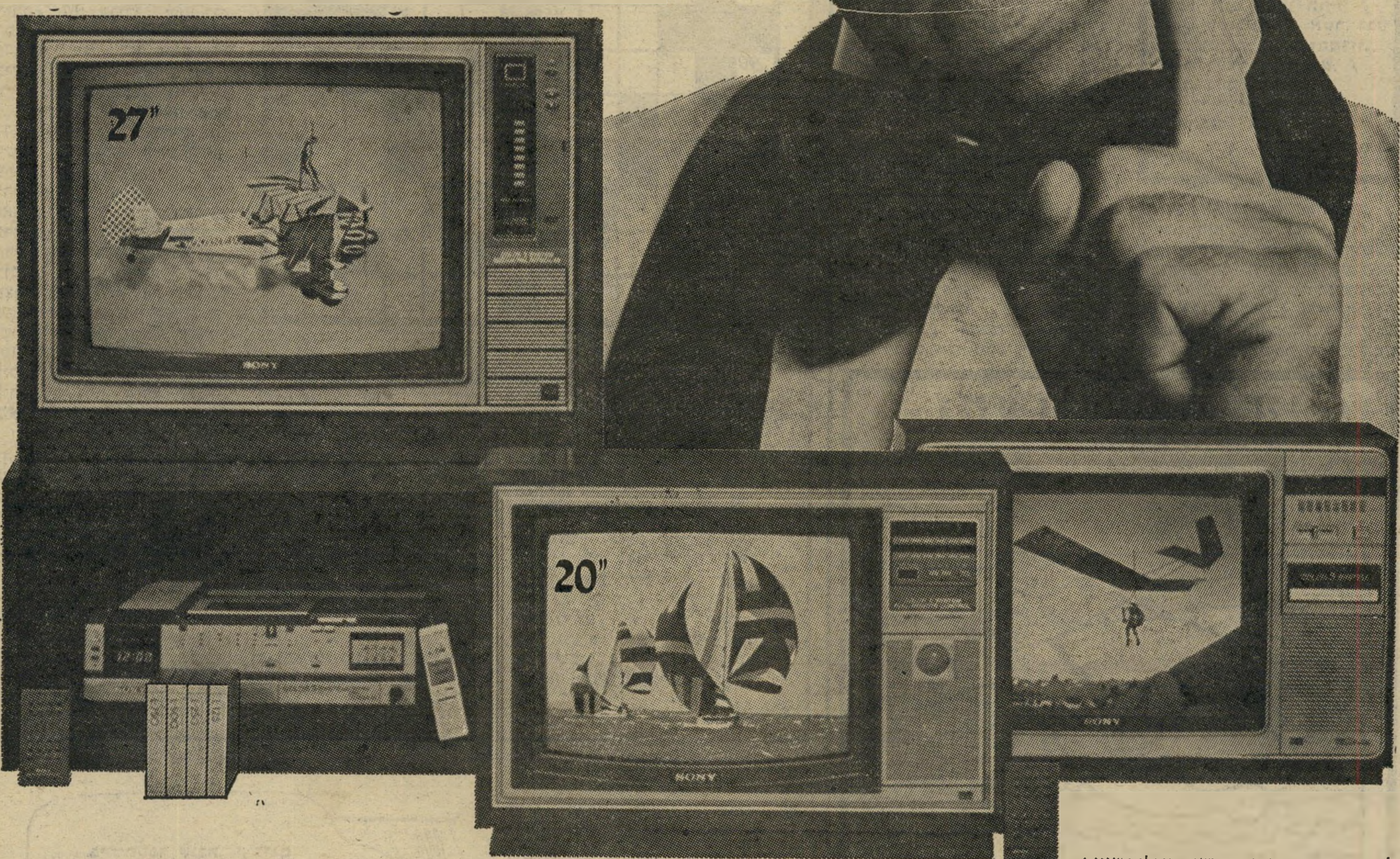

לבחירתך מספר דגמים חדישים בגדלים שונים:

CVM-2711 PS-27"

- 3 שיטות צבע: PAL/SECAM אוטומטי NTSC אוטומטי להקרנת סרטי וידיאו מארה"ב בשילוב מערכת וידיאו ביתית SONY דגם Betamax SL-T7.
- יחידה בקרה משוכללת.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.
- כניסות ויציאות וידיאו ואודיו.
- מגבר פנימי בעל עוצמה של 8 ואט המאפשר חיבור רמקול חיצוני.
- **יחידת בקרה מרחוק רב־תכליתית**, בעלת אפשרות לקליטת 12 תחנות, צבע, בהירות, עוצמה, השתקת קול, כיוון אוטומטי, הדלקה וכיבוי.

KV-2032 ME-20"

- 3 שיטות צבע: PAL/SECAM/NTSC
- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.
- רמקול Two Way.
- **יחידת בקרה מרחוק רב־תכליתית.**

KV-2024E-20"

- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.
- **יחידת בקרה מרחוק**

KV-2020 ME-20"

- 3 שיטות צבע: NTSC/PAL/SECAM
- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.

KV-1400 E-14"

- מכשיר נייד.
- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- אנטנה VHF/UHF.

SONY®

למבקשים את הטוב ביותר!

תשבץ העולם הזה 2270

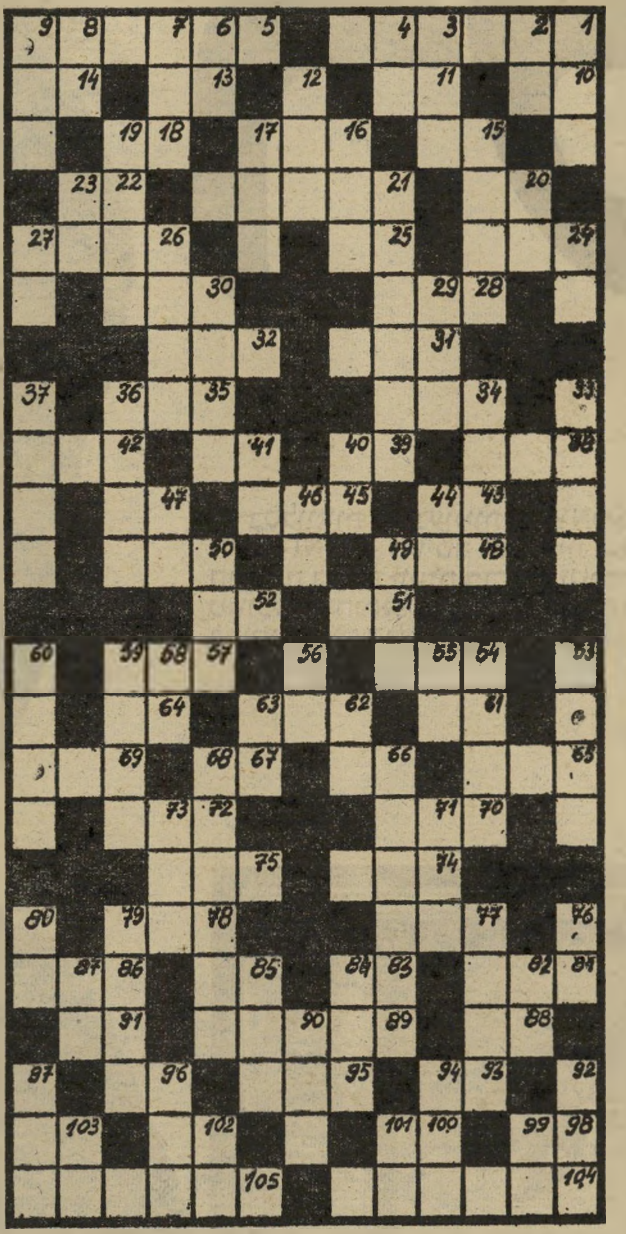

מאוזן:
1) מחבר מילות השירים; 5) בטוי (2 מילים) — פגיעה בכבודו של חסר היכולת; 10) עצם משתי שורות העצמות הקבועות בלסת; 11) טיט שלא נתייבש; 13) אנדרטא; 14) אשף בקסמים; 15) בבואה כהה; 16) כף עמוקה לשאיבת נוזלים; 18) דבר סתר; 20) מתפאר; 21) חדר ליד בית־כנסת ללמוד ולתפילה; 22) פת; 24) טיפה; 25) לוח דק של מתכת מרוקעת; 26) קטן; 28) שמו הפרטי של נשיא ארה"ב שהכיר במדינת־ישראל; 30) עיראק העתיקה; 31) מתק, דבש; 32) סופרת צרפתיה — מאהבתו של שופין (ש"מ); 34) ספרו הביוגרפי של חנוך ברטוב; 35) מרפא; 38) פגם; 39) אחד השוואים בא"ב העברי; 41) נחשול; 42) נשא אשה; 43) שני שלישים של חוב; 45) אל מגן לרומאים; 47) במתינות; 48) נמס מחום; 50) חומר צביעה אדום; 51) תמימות (כתיב חסר); 52) נשיא במרומים; 54) אולם, אבל; 57) אדמת מלחה שצבעה ירקרק; 61) איבר בגוף, מרכז הרגשות והריגושים; 62) יחידת משקל של זהב; 64) אות החבור בא"ב העברי; 65) זחל הארבה; 66) הורה; 67) עבורי; 69) לוח הסוגר ופותח פתח של בית; 70) קורת־רוח; 72) מוסד לרכישת קרקעות ליהודים בא"י (ר"ת); 74) מנהיג סיני; 75) „... ורבו ומלאו את הארץ"; 77) מן המבשרים ב„ברית החדשה"; 78) גלה, גורש; 81) מפסק; 83) רשע; 85) ברז להוצאת נוזלים מן החבית; 86) גחלת; 88) מוקד האמונה הדתית; 89) טנק ישראלי חדש; 91) חברת־תחבורה עירונית; 93) בן־אדם; 95) מצרכי־מזון; 96) אל בבבל; 98) חיק; 100) בפוליטיקה הישראלית — זה שאינו פשרן; 102) קורפוס; 103) חיית טרף לילית; 104) עגול שטוח; 105) דומא, תבנית.

מאונך:
1) שנה בלוח העברי שהפכה סמל לדור; 2) מאכל במדבר שעורר געגועים לסיר הבשר; 3) ישוב כפרי בדרום; 4) לגלגן; 6) תל־חרבות; 7) משוכה; 8) גבעה בירושלים; 9) שכב עם אשה; 12) מהלומה; 15) שם של עץ; 16) קנח את החוטם; 17) מלקחיים; 19) בית־המקדש; 20) כסוי, המקום הגבוה ביותר; 21) נחש־ארסי; 23) תעודה לביטול נשואין; 24) בשכבר הימים; 26) שמנת; 27) הנסיכה הבריטית חובבת הסוסים; 29) מטבע דרום אפריקאי; 30) מדינה בהודו; 33) סטייק; 34) שד, רוח־רעה; 36) מידת־קרקע (10 דונמים); 37) מצב קשה ומסוכן; 40) חומה בצורה; 41) חסר טקט ועדינות; 44) ילדה להוריה; 46) ידיד; 47) סופר ישראלי שכתב אידית (ש"מ); 49) רבב; 50) אחד מסוגי המיסים שמטילה עלינו הממשלה; 53) שומר הנשים בבית מלכות בארצות המזרח; 54) חצי־האי בים התיכון; 55) די; 56) היועץ בארץ נכריה; 58) דרך; 59) זמרתם של יושבי ההרים בטירול; 60) חרדה; 62) משענת; 63) טפות המים של אדי הלילה; 66) כפירה בעיקר; 68) פרח המימוזה; 71) שק עור; 73) כתב־סתר; 76) תרופה; 77) ממגלי היבשות; 79) צמח שזרעיו משמשים לרפואה ולתבלין; 80) יריעת בד מחוברת ע"י יריעה אחרת; 82) מדור קטן; 84) חיפש; 85) מחלה קשה מאוד; 87) קוץ; 90) נהר קדמון; 92) בצוותא; 94) מחנק; 96) שמו הקדום של חודש חשוון; 97) נטה אל, שם־לב; 99) אנא; 101) הוראה; 102) מקווה מים קטן; 103) הב לי!

מכתבים

(המשך מעמוד 4)
גופים השואפים בכנות לשלום ולהבראת החברה בארצנו, ולהדיפת סכנת הפאשיזם, הוא צו ההיסטוריה, והיא שתשפוט: לקיום, או לחידלון.

יוסף מירה, מושב בית־הלוי

● ● ●

המבשר

איך נציל את ישראל? לקורא יש רעיון.

מתוך תחושה של דוחק־זמן ושל אחריות אישית כלפי מדינת־ישראל, הנתונה בכף משבר ובצל תמורות הרות־עולם המבשרות את יום־הדין, בא חוג אזרחי־ישראל לידי החלטה להקים אגודה בשם „צוותא לעדות משיחית".

...לבנו סמוך ובטוח שניתן סיפק בידם של יהודים משיחיים, שאינם נרתעים מלהצהיר על אמונתם, להרים תרומה סגולית לבניין חברה כתיקונה בישראל, מתוך נאמנות למופת למדינתם. הם לא יפעלו כזרועה המגודלת של כנסיות הגויים למיניהן, אלא כחלק בלתי נפרד של העם השוכן בציון, וכל מענייניהם — לבשר את שובו של ישוע המשיח אל חיק העם, כור מחצבתו, אליו נשלח בראש וראשונה — אותו עם הנזקק לו בשעה גורלית זו יותר מאשר בכל זמן אחר. עם שם ישוע על שפתותינו ובלבנו אין לחשוש מפני העתיד ואין לדאוג להבטחת אחיזתנו באדמת המולדת. לישראל צפוי עתיד מזהיר, לאמור „והיית עטרת תפארת ביד יהוה וצנוף מלוכה בכף אלהיך" (ישעיהו ס"ב, ג').

קלאוס משה פילץ, תל־אביב

● ● ●

והרי הפתרון

כולם מתחבטים בבעייה הכאובה, והפתרון, טוען הקורא, נמצא מתחת לאף.

בתוכניות הרדיו על המאמצים הנעשים למניעת תאונות־דרכים שמו דגש על ההסברה. אך ההסברה לבדה אינה מספיקה. כדי להפיק תועלת ממשית מהסברה יש להרחיב את השימוש בפטנט העולמי הפשוט והגאוני הנקרא מדיטציה. עד לפני כ־23 שנה היה זה סוד כמוס, עתה הפך לנחלת המונים בעולם המערבי. אם נלמד ילדים ונהגים למדוט — תרד עקומת התאונות בצורה חדה. זוהי שאלה

של חיים, וכדאי להתייחס אליה ביתר רצינות.

חנן גולדגרט, חולון

● ● ●

סוף לטירוף!

מספיק עם הממשלה הזאת! גם יוני נהיה מאוחר מדי!

השאלה העיקרית היא אם ישנם ח"כים בעלי אומץ־לב היכולים והמוכנים להצביע אי־אמון בממשלה. כוונתי, כמובן, לח"כים ממה שניקרא קואליציה. התשובה הכואבת היא שאין כאלה, וזה רק מוכיח ומלמד מי אלה היושבים ומנהלים את חיינו. לכן יש לחשוב על צעדים לא שיגרתיים, כגון פניה לבג"ץ בעניין פיזור הכנסת, ולאחר הבחירות פנייה לבג"ץ בעניין צימצום מיספר משרדי־הממשלה. כל זאת כהליכים חוקיים. ומה לגבי שאר הדרכים? ישנן הרבה דרכים, וכולן, מילבד אלה שהוזכרו, לא־חוקיות, ויש לחשוב עליהן רק כפיתרון אחרון, מחוסר ברירה.

אבי רזניק, עין־ורד

(המשך בעמוד 8)

עלי בריקדות נפגש

בתום ארבע שנים לשלוט הליכוד, מקדיש להם הקורא את השיר הבא:

היה היתה פה ממשלה /
זכתה בפרס נובל / על אם
הדרך נכשלה / נפל מיגדל
בבל.
ארבע שנים על ישראל
חלפו בהימורים. / מחר יבוא,
תודה לאל, / הקץ ליסורים.
שלום ביתר, תל־חי. /
שלום ליכוד, בדם ואש, /
עלי בריקדות ניפגש /
דויד מלכנו חי.
ארבע שנים קרסו תחתן /
בנטל השילטון. / אשר דבק
בו השטן / הריב והמדון.
שלום ליכוד בדם ואש, /
שלום ביתר, תל־חי. /
עלי בריקדות ניפגש, /
להתראות, אחי.

אם, תל־אביב

נחשו נחשו עמי

הקורא עורך חידון באינטיליגנציה

נאומיו נשמעים כמו פירסומת לגפילטע־פיש, הוא מנופף בידיו כמו גפילטע־פיש, הוא נראה כמו גפילטע־פיש, תפיסתו הפוליטית היא כזו של גפילטע־פיש.

ובכל־זאת: הוא הצליח להפליא, בשלוש וחצי שנים קצרות,

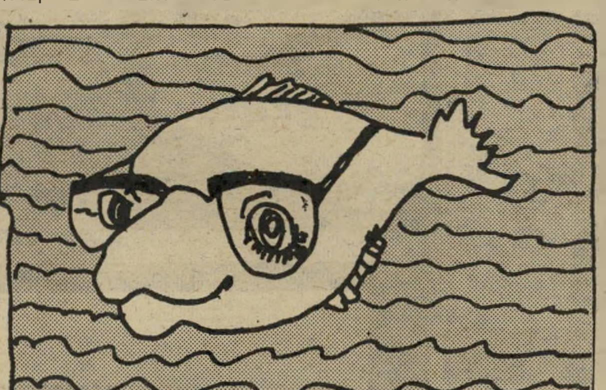

להפוך אותנו למנודים של העולם: במערב, במזרח, במזרח־התיכון, במזרח־הרחוק, בעולם השלישי, בין הנוצרים, המוסלמים, ההינדים ומרבית היהודים בתפוצות.

נחשו אתם, למי אני מתכוון...

יוסף שריק, תל־אביב

50%
מהעציצים
נובלים

כמה פעמים
התאכזבת להווכח
שלמרות הטיפול היסודי
והמסור שלך בעציצים, הם
מפתיעים אותך ופשוט... נובלים.
לפניך הפתרון לבעיה:
PLANTGARD.
PLANTGARD הוא תרסיס צמחים
אנטי טרנספירנטי החוסך עד
50% מכמות המים בכך שמונע
את איודם. PLANTGARD נושם
ולא רעיל ומגן על הצמח מפני
התקפות מזיקים ומחלות ומפני
התקפות קור וחום וכן מעניק
ברק לעלים ומבליט את צבעיהם.
בשל תכונותיו האלסטיות של
PLANTGARD, תוכלי להסתפק
בריסוס אחד
בכל שלושה חודשים,
החומר מתייבש, גדל עם העלה
ונשמר עליו לזמן רב. התוצאה-
הגנה ומראה רענן לצמחים.
לברק יתר, רצוי לרסס פעם נוספת.
PLANTGARD אידיאלי להעברת
צמחים ממקום למקום.
מתאים גם לגנים ולחממות.
PLANTGARD מיוצר בארה"ב
על בסיס
ידע בלעדי.
החומר משווק
בארץ במיכל
פלסטי חסכוני
ובמחיר
הכרות מיוחד.

PLANTGARD
חיים ארוכים לעציצים

יבוא ושווק: יגב בע"מ. המפעל - טל. 055-91848.
המרכז: "הגן הטרופי" רח' עקיבא איגר 5, ת"א. טל. 339669.
להשיג בחנויות המובחרות לצמחי בית וצרכי חקלאות.

מכתבים

(המשך מעמוד 6)

קדישאי לשילטון

נמאס מבגין! רוצים את קדישאי!

אילו היה לליכוד שכל, והיו רוצים לזכות בשילטון, היו מסלקים את בגין העייף, ושמים תחתיו את עוזרו, יחיאל קדישאי, שממילא מנהל כבר הרבה זמן את העניינים במדינה, והוא גם הרבה יותר עסיסי ונחמד מבגין!

אבי לוי, ראשון־לציון

קדישאי וכתבת רזין
עסיסי

● גם **העולם הזה** חושב שיחיאל קדישאי נחמד, ואילו יחיאל קדישאי חושב כנראה שכתבת **העולם הזה** גילה רזין נחמדה. עובדה: תראו מה שהוא עושה לה.

● ● ●

נכנס יין יצא סוד

מה באמת מסתתר מתחת לחצאית הסקוטית!

הסקוטים באו, שתו המון בירה וגם יין, ואיך זה שלא יצא הסוד הגדול: מה יש להם מתחת לחצאית? העולם הזה נחשב לעיתון חושף, ולפחות לזה אפשר לצפית מכם, שתגלו לנו מה קורה שם, מתחת לחצאית!

גיורא אקרמן, תל־אביב

● הסוד, המסתתר מתחת לרטיה השחורה, שמור במקום בטוח במערכת.

● ● ●

אפרסקין מתליעין

בימים ההם ובזמן הזה.

מעשה ברבי יוסי, שהיה ממונה על בוסתן המלך, ומסייע היה עמו רבי שופרא. והיה רבי שופרא עושה לילות כימים, לשמור על בוסתן המלך מפני ליסטים ומרעין בישין אחרים.

לימים, ראה ר' שופרא כי אחד מעצי האפרסקין, מתליעין פירותיו. אמר לו לרבי יוסי: נקרא למומחין ויבדקו שורש הרעה. אמר לו: לאו! שאלו רבי שופרא: מפני מה? השיבהו: אם יבואו מומחין ותגיע השמועה לאוזני המלך, יתקפח מעמדי בעיניו.

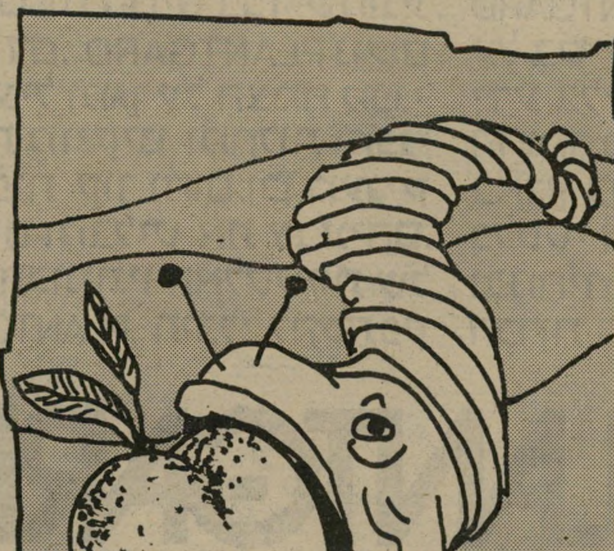

אמר לו רבי שופרא: וכי אפרסקין מתליעין יעלו על שולחן המלך? ענהו: יעלו המתליעין בשעת השקיעה, ולא יבחין בהן המלך. שאלו רבי שופרא: ואם ייפשה הנגע בכל עצי הבוסתן, התקריב למלך פירות מתליעין? ענהו: דיה לצרה בשעתה.

ציווהו רבי יוסי לאיש המסייע עימו: צבור לי בכדי חרס את כל המתליעין והקפיאן בבית־הצינה. עד שימותו התולעין. והיו צוברין ומקפיאין הרבה אפרסקין מתליעין בבית־הצינה.

לימים, סייר המלך בבוסתנו ו־הגיע לבית־הצינה. שאלו המלך ל־רבי יוסי: כדים אלה, מה הם? ענהו: אפרסקין בתוכם, משפעת ברכת השנה. שאלהו: ומדוע קפואין הם? ענהו: שישתבח טעמן.

הפשר לי אחד, ציווהו המלך. הפשיר ונמצאו תולעין. הפשר כל הכד! הפשיר, ונמצאו תולעין. הפשיר כד שני, הפשיר שלישי ונמצאו תולעין. שפיר, אמר המלך, והוסיף: על פי שניים או שלושה עדים יקום דבר.

נתנו בתוך הבור וציווה: ישב רבי יוסי ויאכל מן הפרות המתליעין, עד שיעלו נטיעות חדשות, פירות אחרים תחתיהם. והיו מפשירין לו מידי יום ביומו כמיכסת אוכלו. והיה אוכל בבית־הבור אפרסקין מתליעין, שנה תמימה, ונפשו קצה בהן.

כדאמרי דרדקי דבית־מידרש: „אכל אותה", ועוד ישב בבית־הבור שבע שנים, עד שחזרה מיכסת הפירות הטובים לקדמותה.

ונתייראו כל העושים מלאכתם רמיה ולא ילכו עוד אחרי שרירות ליבם הרע, וישראל ישכון לבטח, ובא לציון גואל, אמן סלה.

יאיר שמחי, פתח־תיקווה

גיהינום

לא תמיד יהיה כל־כך טוב, ולפעמים כדאי לחשוב על העתיד.

אם אי-פעם תמות, טפו-טפו, חס-ושלום! / הרי אין ודאות שתירש גיהינום. / גיהינום — לא של דאנטה חייב רק להיות, / הן אפשר סוג אחר לדמיין, לדמות. / למקום תיכנס, אך ללא חתיכה. / במקומה תזדנב אשתך הקשישה. / של ברטוק היא המוסיקה, זו שתישמע, / ופסלים של תומרקין תעדה כל פינה. / ותמונה קומפוזיציה על כל הקירות, / לא פורטרט, אף לא נוף, במקומם רק זוועות. / ונותנים לך חדר שאין בו אוויר, / ובקיץ בו חם ובחורף — קריר. / שירותים לא צמודים, מיקומם הוא בחוץ, / תצטרך במחילה, אף בלילה כרוץ. / ומפות לא תמצא על שום שולחנות, / המשקה העכור שנותנים פה לשתות, / זהו תה טבעונים, לא יותר, לא פחות. / בנחיריך תריח רק ריח של פליט / ולקרדה תהיה כאן מנה עיקרית. / ורק פעם בחודש בשר של ברבור. / ואילו בועז שרעבי — זה שיא הבידור. / לחשוש מכל אלו — ודאי שזו שטות. / לא תוכל, חביבי, פעמיים למות.

נח גרינשטיין, צהלה

לידיעת הקוראים

המערכת אינה נוהגת להחזיר כתבי־יד וחומר הנשלח אליה. הכותבים למדור זה מתבקשים לכתוב בקיצור, על צד אחד של הדף, ברווחים גדולים — רצוי במכונת־כתיבה.

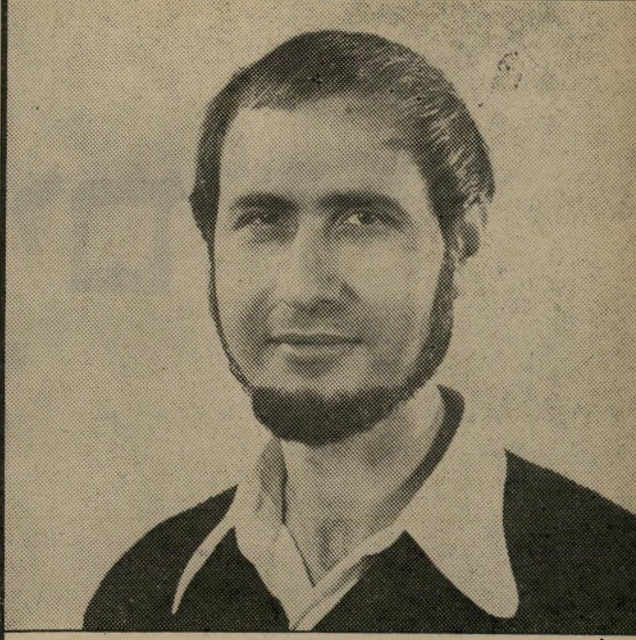

יגאל בן-נון – ראש סיעת שינוי בהסתדרות

"דרושה הסתדרות של עובדים ולא הסתדרות של מנגנונים".

מנסיון מצטבר של ארבע שנות פעילות בהסתדרות ובמועצת פועלי תל־אביב, אני יכול לומר לך:
דרוש שינוי בהסתדרות

- דרושה הפרדה מוחלטת בין החברות בהסתדרות לבין החברות בקופת החולים.
- דרוש ביטול הפוליטיזציה במשק העובדים, באיגודים המקצועיים ובמוסדות הספורט.
- דרושה הסתדרות שתעמוד בראש המאבק למען איכות חייו של העובד במקום עבודתו
- דרושה הסתדרות שתאבק לא רק למען חזקים ויחסנים, אלא כדי שכל עובד יקבל שכר הוגן.
- דרושה הסתדרות משוחררת מנטל המנגנונים המאובקים והבזבזניים ומסיסמאות העבר הבלתי מציאותיות.

למען הנהגה אמינה והסתדרות של ערכים.

דרוש שינוי בהסתדרות

אל: יגאל בן־נון — ראש סיעת שינוי בהסתדרות
רח' שי"ר 5, תל־אביב 63463. טל: 03-244348
אני מעוניין להפגש אתך לשיחה בנושא השינוי הדרוש בהסתדרות.

שם ומשפחה: ____________

כתובת: ______ טלפון: ______

מי ששותה הרבה חלב יכול לטוס לוימבלדון!

עם שלמה גליקשטיין אלוף ישראל בטניס

הפרסים: 2 טיסות לאליפות הטניס בוימבלדון (אנגליה)+כרטיסי כניסה,* 1,000 חולצות "הכח הלבן", 200 רקטות טניס, 200 קופסאות כדורי טניס, 100 תיקי ספורט, 100 כדורי סל, 10 זוגות אופניים, 5 אוהלים.

* לפחות ליום תחרויות אחד.

איך להשתתף במבצע ההגרלה: שלח 40 גזירים כאלה [חלב תנובה tnuva] שגזרת משקיות חלב תנובה או 10 גזירים כאלה [עמיד] שגזרת מקופסאות חלב עמיד תנובה אל: תנובה, ת.ד. 7126 מיקוד 61071 ת"א עבור: מבצע "הכח הלבן". ציין על המעטפה את שמך, גילך וכתובתך. ככל שתרבה לשלוח גזירים כן תרבה סיכוייך לזכות בפרס. ההגרלה תערך ב-14.4.81.

ההשתתפות בהגרלה אסורה על עובדי תנובה, פרסום אריאלי ובני משפחותיהם. הודעה לכל אחד מהזוכים תשלח בדואר לאחר ההגרלה.

אריאלי

חלב תנובה - הכוח הלבן.

האופניים 14 אינטש

מרים בנימיני

הקשר בין מזל דגים לתורת הנסתר

מזל דגים קשור במיסתורין, סודיות, ערפיליות ואפלוליות. כל אלה תכונות המעוררות את האדם להתעניין בדברים שמעל. היינו — כל מה שקשור לאסטרולוגיה, כירולוגיה, פרהפסיכולוגיה ושאר שטחים המתקשרים לתורות־הנסתר. כאן אנסה להבהיר מהו היחס של המזלות לדברים אלה, ובפרט לאסטרולוגיה.

דגים

בני דגים נוטים יותר מכולם למיסטיקה ולכל דבר סודי, מעורפל ועמוק. הם בעלי אינטואיציה גבוהה. כל דבר שהוא מסתורי, מאגי, או סופרנורמלי הוא בעל משיכה עבורם. ביסודם הם אנשי אמונה, הצורך להאמין טבוע באישיותם. לכן אולי אפשר לכנותם אנשים דתיים, אם כי הם עצמם לא יאהבו להחליט שדווקא דת זו או אחרת תענה על הצורך שלהם לעסוק בחיפוש אחר האמת של עצמם. הם רגישים וחשים יותר משאר האנשים את המיסתורין שבחיים. אך למרות הצורך להאמין, הם מסוגלים להבחין מיד כאשר מאחזים את עיניהם ומנסים להרשימם. על־פי־רוב ימשכו ויאהבו לעסוק בעצמם באסטרולוגיה, ויהיו מדיום טוב בכל כינוס של אלה השואפים לגלות את הדברים שמעבר.

טלה

הטלאים לא כל־כך מעוניינים בדרך־כלל בעניינים שאין להם נגיעה למציאות היומיומית המוכרת להם. הם מעדיפים את הצד המעשי והברור בחיים. הם מעדיפים את העשיה והיצירה, ואוהבים להוציא יש מאין, אך לא לחפש אחרי דברים שבעיניהם פשוט אינם קיימים. אם נקלעו במקרה למצב שבו נוכחו שבדברים אלה יש אמת, והעובדה נראית לנגד עיניהם, הם יופתעו, יתלהבו וירצו לדעת ולהבין כל מה שנוגע להם עצמם. ההתעניינות עשויה ליהפך להיכרות יותר עמוקה שלהם עם עצמם, או דרך נוספת להכיר את אלה שעימם הם מעוניינים להתקשר, או כדי למצוא דרך יותר נוחה להשפיע על אחרים לעשות את רצונם, או כדי להכיר את מיגרעותיהם של הבאים עימם במגע.

שור

שור, שמשתייך למזלות האדמה, נחשב למעשי ותכליתי. לא נהוג לשייך לו קשר כלשהו למיסטיקה או לכל דבר אחר, שנמצא יותר גבוה מהקרקע המוצקה, הבטוחה והמוכרת. אך מעניין לציין שדווקא רבים מבני המזל מתעניינים ונמשכים לתורות הנסתר. אפשר לחלקם לשתי קבוצות — השוורים הפוסלים מכל וכל כל דבר לא ברור שאי־אפשר לראותו, למששו, ולהוכיח שהוא אכן קיים. הקבוצה השניה — השוורים שכאשר הם מאמינים במשהו, הם מתמסרים לו בכל מאודם, וגם אם חשים ספקנות לעיתים, היא לא תפריע להם להאמין, להתעניין, ואף להתחשב בהשפעה החזקה שיש לגרמי־השמים על חייהם ואישיותם. מאחר שהם יותר משאר המזלות נשלטים על־ידי כדור־הארץ, הם ידעו ליישם את התורות האוריריות, ולהעזר בהן בצורה מעשית, ואף לעזור לאחרים דרך כישרונם זה.

תאומים

בני תאומים מאוד רציונליים ואינם אוהבים להסתמך על דברים ריגשיים, מעורפלים ולא ברורים. יכולתם השיכלית הגבוהה מאפשרת להם לסתור ולמצוא טיעונים משכנעים נגד כל תורה העוסקת בנסתר. במידה ויוכלו להבין שיכלית את ההיגיון שמאחרי הדברים שמעל, יוכלו ללמוד ולהתמצא גם בשטחים אלה. מכיוון שכישרונותיהם רבים ומגוונים, לעיתים־קרובות קורה להם, שהשטח החדש שאותו למדו חדל לפתע לעניין אותם. הם יוכלו להפנות זמנית את התעניינותם גם לשטח זה, ולאחר זמן למצוא כלים נוספים, שבעזרתם יוכלו לפסול גם את האסטרולוגיה או תורות אחרות הדומות לה.

סרטן

בני סרטן שייכים למזלות הריגשיים — היינו מזלות המים. בגלגל המזלות מיקומם בבית הרביעי, שנקרא בית אפל. ממיקום זה אפשר להסיק שהם מתאימים ונמשכים לכל מה שקשור בנסתר, אך לא זה מצב הדברים. מאחר שהם רגישים ונוטים להיות מושפעים בקלות מכל הלך־רוח, או מצב־רוח, דווקא הם פוחדים להתקרב או להאמין, שיש דברים שאינם ניתנים לשליטתם. הירח השולט בהם אינו מאפשר להם הרגשה של יציבות, ולכן הם משקיעים כוחות רבים על־מנת להיהפך מעשיים, ולעסוק רק במה ששייך לתועלתם ולחיי היום־יום.

למרות כל הנאמר, הם מאוד אינטואיטיביים ואינם יכולים להתעלם מהחוש החזק שניתן להם. לעיתים־קרובות מוצאים ביניהם אנשים בעלי חוש נבואי, ויכולת מיסטית בלתי־מצויה. אך רק כאשר יגיעו מים עד נפש, ויראו שיותר אינם יכולים להתעלם מיכולתם לקרוא בנסתר, הם יוותרו ויתמסרו ואולי אפילו יתמכרו לאסטרולוגיה או למדעים מסוג זה.

אריה

באריות טמון כוח רב׳ השמש, השולטת במזלם, משפיעה עליהם כל־כך הרבה כישרונות ואנרגיה, שגם את המיסטיקה הם מקבלים, כדבר שהוא חלק מהדברים האחרים המצויים בעולם. מאחר שהם אנשי יצירה, והצורך לבטא את עצמם קודם לכל, יתכן שהתעניינותם בשטחים שמעל תהיה מאוחרת.

בתולה

דווקא מבני מזל זה מצפים שיהיו ספקניים וציניים, וישימו ללעג ולקלס כל דבר שמרחף באוויר, ללא אחיזה ברורה במציאות. אך כאשר מכירים את בני המזל, מתברר שרבים מהם נמשכים לנסתר, וחשים בתוכם שיש אמת גם בדברים שאינם רציונליים ולא תמיד ניתנים להוכחה. יתכן שמיקומם בגלגל המזלות (בתולה מול דגים) גורם להם שיושפעו מתכונותיהם של בני דגים. כאשר בן בתולה מנתח מצב עכשווי, ומסיק מסקנות נכונות לגבי העתיד, נוטים לחשוב שרק שיכלו שותף לדברים שאותם הוא משמיע בביטחון ובידיעה שהוא צודק. מי שעוקב אחרי נבואותיהם יודע שהם בדרך־כלל צודקים, ולאו־דווקא השכל הוא זה שמכוון אותם, הם בעצמם מודים שהם חשים את הדברים בקצה אצבעותיהם.

מאזנים

מאזנים הוא מזל אוורירי ואינטלקטואלי. בני המזל יעדיפו לראות את עצמם כאנשים שקולים ומאוזנים, שכל תורות־הנסתר מהם והלאה. אך מאחר שלא רק האינטלקט משפיע עליהם, כלומר — לא רק השתייכותם למזלות האוויר משפיעה על אישיותם — כוכב ונוס השולט בהם הופך אותם טיפוסים אמנותיים יותר, ולא מאפשר להם להתעלם מכל התופעות שמעל, שבהם נתקלים כל אלה העוסקים באמנות. כך קורה שגם בני־מאזנים מתעניינים בתורות מיסתוריות, מוזרות ומעניינות אלה. אך מאחר שהשפעות כוכב ונוס קשורות לא רק לאמנות, כי אם גם לאהבת הנוחיות והכסף, מעדיפים בני המזל להתמסר קודם כל לנוחיותם הפיסית ולחשבונם בבנק, ואם יוותר זמן בידם יוכלו להתעניין גם בנסתר. ואז, או שגם משטח זה יוכלו להוציא מעט

(המשך בעמוד 60)

לבני טלה היינו רוצים לבשר בשורות אחרות, אך תחושת העייפות והלאות עדיין נמשכת. מרגישים צורך להתבודד, לעשות חשבון־נפש, ל־סכם את השנה החולפת ולהיות עם עצמם. מומלץ להם לצאת לחופשה קצרה — ל־סוף־שבוע באילת, או במקום מסוג זה. אין־ספק שחופשה כזו תיטיב עימכם. הצעות מחוץ־לארץ יוסיפו גוון מבטיח יותר ותיקווה להתבהרות המצב המעורפל.

* * *

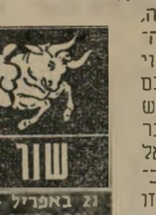

הצעות עבודה חדשות יפתיעו אתכם. שותפויות ישנו את אופיין, ואתם תיאלצו לשנות דפוסי־מחשבה, ולארגן את המצב ה־כספי מחדש — רצוי בעזרתו של שותפכם החדש. בן־הזוג החדש מופיע ונעלם, והדבר מכניס אתכם למתח, אל חשש! הוא מעוניין ב־המשך הקשר, אלא שזו דרכו המוזרה ברגע זה להביע את חיבתו. נסו להימנע מקניות חשובות וגדולות, אלה עשויות להתגלות כמישגה חמור מאוד.

* * *

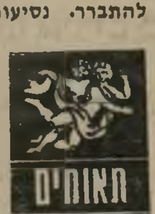

הקשרים עם ארצות זרות מתחילים להתברר. נסיעות שעוכבו יצאו לפועל הפעם, גם בן־הזוג מתכונן לנסיעה משותפת. השתפרות במצב־הרוח, אתם יותר רגועים ואופטימיים לגבי משימות־החיים. אה־בות הקשורות עם אנ־שים מחוץ־לארץ יל־היבו אתכם ויוסיפו מרץ ושימחת־חיים. מעמדכם בעבודה משתפר, יכירו ויסכימו עם הצעותיכם, וינסו לממשן. התכוננו להעלאה בדרגה.

השקעות, שהשקעתם במקומות שהשתיקה יפה להם, נושאים פרי ומשפרים את מצב־הרוח. גם בהימורים אתם יכולים לצאת מורווחים. שינויים מפתיעים בשטח העבודה יביאו עימם גם שינויים רציניים במצב הכספי. בשטח האהבה — חשים מתח רב, מריבות לוהטות ופיוסים מתוקים יאפיינו את השבוע. נסו לשמור על שיקול־דעת, ולא לנתק קשרים חשובים בגלל רוגז פיתאומי. הבטחות שקיבלתם לא תקויימנה.

* * *

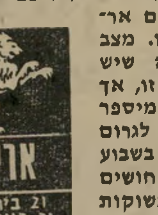

הקדרות והרצינות, שנסוכים על פניכם בתקופה זו, גורמים לידידיכם לתהות, האם אתם אותם אר־יות שהם הכירו. מצב הכוכבים מראה שיש הצדקה להבעה זו, אך ניתן למצוא גם מיספר דברים שיוכלו לגרום לכם הנאה גם בשבוע קשה זה׳ החושים מאוד ערים, תשוקות ויצרים עזים יוכלו להיענות על־ידי בני־זוג מוזרים ומפתיעים. הקשר אינו יציב ואין לדעת לאן יוביל. הימנע מכל שינוי.

* * *

שוב מתחיל שבוע שבו עליכם לקבל על עצמכם עבודה נוספת. הכעס והביקורת על כך אינם כדאיים. יתברר שבן־הזוג יעשה מאמצים להקל מעליכם את העומס. אך גם אתם השתדלו לתת לו הרגשה טובה, ולהעביר פחות ביקורת. הוא בהחלט ראוי לפינוק ברגע זה, כיוון שפעל ופועל רבות למענכם. אלה מביניכם שניחנו ביכולת התבטאות בכתב, יפתיעו את עצמם ואת סביבתם בדברים שיצאו מתחת ידם.

כל העבודות, שהצטברו ונדחו, דורשות מכם פעילות מירבית בתקופה זו. אי־אפשר להתפנות לעי־סוקים שבהנאה, כיוון שגם עבודתו של מישהו אחר תיפול עליכם ל־מעמסה. כדאי לחשוב בכובד־ראש על שינויים בעבודה, ולסמוך רק על אנשי מיקצוע מוכ־רים ומכובדים בסבי־בתכם המוכרת. אור־חים בלתי־צפויים יגיעו ויוסיפו עבודה. נסו לקחת הכל בקלות. איש לא עולה עליכם ביעילות ובתושיה.

* * *

יחסים רומנטיים מוזרים ומלהיבים יאפיינו את התקופה. קשר אחד יסתיים וכבר תמצאו את עצמכם נתונים בקשר עמוק ומרגש, שכמוהו לא היכרתם. תרגישו שיח־רור והקלה, וחוש־ההומור, שהיה חבוי ב־מעמקים, יפרוץ החוצה ויגרום שימחה לכם ולסביבתכם הקרובה. תקופה שבה המצב ה־כספי ישתפר במפתיע, ורוב זמנכם יוקדש לבילויים שונים. גם אתם היזהרו מלהחליף את מקום־עבודתכם.

* * *

שינויים בכל מה שקשור למגורים — מארגנים את הדירה מחדש, וחושבים על קניה, שעשויה לשנות את חייכם. רצוי לא להיכנס להוצאות מיותרות ברגע זה, ולא לבצע קניות גדו־לות, עדיף לחכות מיספר שבועות. אור־חים יבואו וילכו, ו־ביתכם יהפך מלון־אורחים בזעיר־אנפין. בתור אוהבי חופש מושבעים, המצב לא יהיה קל, אך אפשר להתנחם שהקשיים אינם נמשכים לעולם.

הכרויות חדשות ומרשימות יפתיעו ויכניסו אתכם למצב־רוח שמח ועליז. הסגירות, המפריעה לכם לבטא את רגשותיכם בדרך־כלל, תוסר מעליכם בתקופה זו. תוכלו לעזור לבן־הזוג ולשחררו מ־מועקה שבה הוא שרוי. מצב־הרוח אופטימי, ני־נוח ואתם מתאוששים מהקשיים, שהיו מנת־חלקכם לאחרונה. נצלו היטב את עזרתם של ידידים דורשי־טובתכם. התכוננו לביקור של ידידים, שמתגוררים בארץ אחרת.

* * *

הדגש יהיה בעיקר על עניינים כספיים. תיאלצו להיכנס להוצאות מפתיעות, ש־אותם לא חזיתם מ־ראש. אנשים יכירו בהישגים המיקצועיים שבהם אתם מצטיינים. תוכלו להתכונן להצ־עות לקידום בעבודה. ניכרת תופעת ביזבוז ו־קלות־דעת בהתייחסות לכסף. נסו לרסן את עצמכם, עד שיעבור הגל המריץ אתכם להוציא את חסכונותיכם. נסיעה שתוכ־ננה עלולה להתעכב, קחו זאת בקלות.

* * *

מחשבות על נסיעה לחוץ־לארץ יעסיקו אתכם רבות בתקופה זו. תיתכן נסיעה עם עוד אדם לתפקיד מסויים ומעניין. הפתעות מוזרות צפויות לכם בקשר לנסיעה זו. קבלו בברכה כל שינוי בלתי־צפוי בשטח ה־עבודה. לאחר זמן יתברר, שכל שינוי יביא עימו תועלת. בחיי ה־רגש — תחושו קינאה רבה ואכזבה עמוקה. בזבזנותו של בן־הזוג תהווה מקור למתח, ועלולה להביא רצון לניתוק הקשר.

קשר בראל & שוחט

הבנק הבינלאומי הראשון מציג בפניך אפיק השקעה חדש:

זהב

הבנק הבינלאומי הראשון מאפשר לך לגוון את תיק ההשקעות שלך.
הוא מציע לך אפיק השקעה חדשני ומקורי: הצמדת פת"מ דולרי למחיר הזהב, ל-3 או 6 חודשים.
עכשיו תוכל להנות מהצמדה לזהב בתנאים מיוחדים. תנאים אלה עדיפים על אלה הניתנים לך ב"תעודות-זהב" ובעסקות עתידיות.

תנודות הזהב (שערי שיא) בשנתיים האחרונות

היכנס לאחד מסניפי הבנק הבינלאומי הראשון ובקש מיועץ ההשקעות את מלוא הפרטים.

הבנק הבינלאומי הראשון
בנק למלאכה. בנק פועלי אגודת ישראל מקבוצת פ.י.ב.י

מוקד ההשקעות מ-7 עד 12 בלילה!

פתוח עד 7

אני עובר לבינלאומי!

"ייהוד הגליל" - אבל בלי מארוקאים, בבקשה!

שגב: רצח של כפר

גזר־דינו של מושב שגב כבר נחרץ: מוות.

מוות בחנק.

גזר־הדין כבר מבוצע. ביעילות אכזרית מתהדקת הלולאה סביב צוואר המושב הגלילי. שלושה מודדים עוסקים בתיכנון כביש, שיעבור כמה מאות מטרים מהמושב. שגב לא תחובר לכביש הזה.

עוזי זקינו, איש הביטחון של היישוב, נושא בידו שקית ניילון ובתוכה שלושה כיכרות לחם. נהג מונית ערבי הביא אותם למענו, מעכו. בשגב כבר אין חנות מכולת. בבית מישפחת זקינו לקו שלושה מהילדים באבעבועות־רוח. הם מקבלים חלב שהוכן מאבקת־חלב. אם תחול החמרה במצבם, תהיה בעייה. בשגב אין כבר מרפאה, היא נסגרה לפני שנתיים.

"אני מסרבת להתגייס"

הילדים מתרוצצים בין חורבות ה־בתים שהרסה הסוכנות. אין להם מה לעשות אחרי שעות הלימודים. אין בשגב מועדון, ובית־הספר נסגר לפני שלוש שנים. כשיורדת החשיכה, יורדת עלטה על שגב. תאורת הרחוב אינה פועלת מאז 1977. הוועד שמינה ישראל קניג, הממונה על המחוז, דאג שלא לשלם את חשבונות

תושבי שגב אינם מתאימים לתפיסה של אריאל שרון וישראל קניג על "ייהוד הגליל". הם לא עברו "מיבחן גרפולוגי", הם הגיעו מתונים וממרוקו, וגרוע מכל - הם אינם שונאים ערבים!

החשמל. הוועד הזה אינו מורכב מאנשי המקום.

מוות בחנק הוא תהליך איטי. רק לעתים רחוקות יש אירועים דרמאתיים. הממוצע של שגב: בערך פעם בשנה. באמצע דצמבר האחרון, שבוע אחרי הרי־סת בית גרייבר, הגיעו הבולדוזרים, ב־ליוויית כמה מאות שוטרים כדי להרוס שיבעה בתים. באמצעי־התיקשורת דווח, שמדובר ב"בנייה בלתי־חוקית". אך היתה זו מעשייה חסרת־שחר. הבתים שנהרסו ניצבו במקום כבר 25 שנים. ההריסה היתה חלק מביצוע גזר־דין המוות.

גם בשבוע שעבר קרה משהו בשגב. אביבה מילר (18), שנולדה במקום, שיגרה מיכתב אל ראש־הממשלה ושר־הביטחון, מנחם בגין:

"למרות העובדה שנולדתי בשגב, עד היום הממשלה אינה מכירה בי ובאנשי שגב. אנו, הנוער, לא מבלים ולא רואים דבר בחיינו. והנה, כשמגיעים אנו לגיל 18 שולחים לנו אנשי הביטחון את צווי הגיוס לצה"ל. על־סמך מה חברי ואני נתגייס לצה"ל?

"הנה, ביום החמישי, 11.12.80, הופיעו כוחות מישטרה וכוחות הביטחון, אשר הרסו בתי־מגורים של חיילים משוחררים מצה"ל ואנשים שגמרו צבא קבע ורוצים לגור במושב.

"עקב קיפוחי כאזרח המדינה, כאשר אינני מקבלת את השירותים המגיעים לי ולתושבי שגב על־פי החוק, אני נאלצת לנקוט בצעד החמור והקיצוני ביותר, ואני מסרבת להתגייס לצה"ל כפי שנקבע לי, ב־22 במארס 1981."

מושב שגב שוכן במרכזו של הגליל התחתון, ליד הכפרים סכנין, דיר־חנא וערבה. על פיסגות ההרים, בדרך למושב, שוכנים המיצפורים שהקים שר־ההתנחלות אריאל שרון. שכונות קטנות וסטריליות של וילות ריקות מאדם במשך כל היום — זהו "ייהוד הגליל". תירוץ נוח להפקעת אדמות מהכפרים הערביים הנחנקים מחוסר אדמה.

הפאראנוייה, קניג וכל השאר

שגב אינה משתלבת בתוכנית של אריאל שרון והד"ר רענן וייץ, האח־ראי על ההתיישבות בסוכנות. תושביה הגיעו מתוניס ומרוקו. הם לא עברו את המיבחנים הגרפולוגיים של מחלקת ההת־יישבות, והם נמצאים בשגב משום שזהו ביתם ולא משום שצריך להפגין נוכחות יהודית. וגרוע מכל: תושבי שגב כבר מזמן אינם שונאים ערבים. יש להם חברים רבים בסכנין ובערבה, וזה אינו עולה בקנה אחד עם רעיונותיו הידועים של ישראל קניג, אבי "מיסמך קניג" הידוע לשימצה, הממונה על מחוז הצפון מטעם מישרד־הפנים.

אלמלא ההוכחות הרבות, הקיימות בשטח ובכתובים, אפשר היה לחשוב שמדובר במיקרה מובהק של פאראנוייה (מחלת רדיפה). תושבי שגב משוכנעים שהכל חברו נגדם, ורוצים לנשל אותם מבתיהם. אך זו כנראה האמת — ואיש אינו מנסה להתכחש לה.

הסוכנות, מינהל־מקרקעי־ישראל, מיש־רד־החקלאות, מישרד־הדתות, חברת עמי־דר, וכל המישרדים הממשלתיים האמורים להעניק שירותים לאזרחי המדינה, משתפים פעולה בביצוע גזר־הדין. בשגב מבינים עכשיו יפה כיצד הרגישו תושבי הכפרים הערביים הסמוכים, שחלק מאדמותיהם הופקעו לצורך הקמת היישוב.

סיפורה של שגב מתחיל ב־1956. כמה קבוצות של מישפחות יוצאי מרוקו ו־תוניס הובאו למקום, שבו שכנה קודם

השבוע הודיעה בת מושב שגב לראש־הממשלה ושר־הביטחון: "אני מסרבת להתגייס לצה"ל. מי שהמדינה לא מעניקה לו שום זכויות, המדינה אינה יכולה לתבוע ממנו שום חובות!"

לכן היאחזות נח"ל כושלת. בתיכנון המקורי דובר שיהיו שם 90 מישפחות. שליש מהמישפחות יתפרנס מעבודות ייעור, שליש מהמחצבה הסמוכה ושליש יעסקו בחקלאות.

הפוליטיקאים באו להצטלם

בימי הזוהר הרחוקים התגוררו ב־שגב כ־700 נפש. היה שם מועדון של ויצ"ו, בית־ספר, גנים וחיי־חברה תוססים. זה היה המושב הראשון בגליל התחתון. הפוליטיקאים היו מגיעים לשגב כדי להצ־טלם יחד עם העולים החדשים, המגשימים בגליל את החזון הציוני.

אך מאז תחילת שנות ה־60 מה שקורה בשגב אינו מסתדר עם כרזות הפירסומת

(המשך בעמוד 42)

החלום והמציאות

מקום הרוס בתמונה למעלה מופיעה תוכנית המיתאר של מושב שגב. כך אמורות היו 90 מישפחות של יוצאי מרוקו ותוניס למצוא את משכנן. תוכנית זאת נראית כבדיחה אומללה לעומת המתרחש היום ביישוב. בין הבתים מפוזרות ההריסות, המהוות מקום־משחק מסוכן לילדים המשחקים ביניהן.

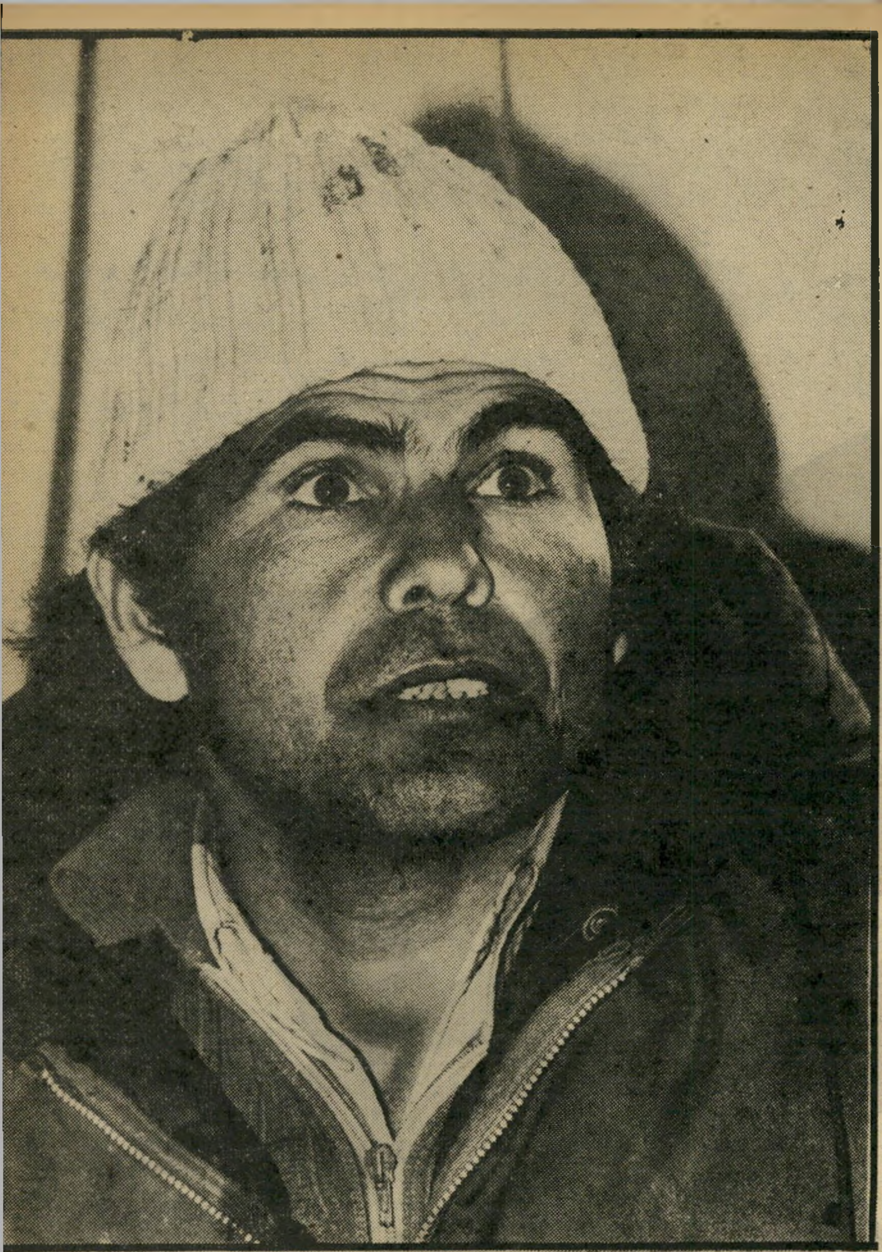

איש שגב מדר זקינו
„הכושי עשה את שלו, עכשיו הוא יכול ללכת"

„עמידר" מכרה את שגב ל„תנועה להפצת התורה" תמורת 1 ל"י

1960

„פרס זרק את הסיגריות שלו עם הבעיות שלנו"

הבעיות בשגב החלו ארבע שנים אחרי הקמת היישוב. לא היתה עבודה לצעירים שחזרו מהצבא. מספר משה מילר, קיבוצניק לשעבר, שהגיע לשגב אחרי שהשתחרר מהצבא, כשנשא לאשה את מרים, תושבת המקום:

„אני זוכר שב־1960 הגיע לכאן שימעון פרס. הוא היה אז סגן שר־הביטחון. התאספנו במועדון ודיברנו. שימעון פרס היה מאוד נחמד. הוא רשם את כל הבעיות שלנו על קופסת סיגריות, ואחרי שהלך, זרק את קופסת הסיגריות שלו יחד עם הבעיות שלנו לתוך הפח."

1963

„הילדים הנחמדים מהריאלי התארחו אצלנו ואחר־כך עשו לנו אמבוש"

מספר מדר זקינו, שהוא ואחיו מעבדים עדיין חלקת אדמה בת 50 דונם: „כשתפסנו שאיש לא רוצה לעזור לנו, החלטנו להתארגן בעצמנו. הקמנו אגודה חקלאית, ורצינו לעבד אדמות. לפני זה היה אצלנו גרעין יודפת של תנועת הצופים. ילדים נחמדים מבית־הספר הריאלי בחיפה. הם התארחו כאן, עד שיכינו להם את הקיבוץ שלהם. אחר־כך עלו לקיבוץ. כשרצינו לחרוש את האדמה שלנו, באו הבחורים הנחמדים מיודפת ב־10 בלילה ועשו לנו אמבוש. הרביצו מכות ואמרו שהאדמה שלהם."

1964

קניג רצה לעשות משגב בני־ברק גלילית

לשגב הגיע רב מתל"ת — תנועה להפצת התורה, שנתמכה על־ידי המיליארדרים סיר אייזיק וולפסון ושמואל אייזנברג. אנשי שגב שמחו. הם חשבו שסוף־סוף יתחיל יישובם להתפתח. לא היה להם דבר נגד הדתיים. רק אחר כך התברר להם שהכוונה שונה לחלוטין: אנשי תל"ת היו אמורים לרשת את אנשי שגב, ולא לגור עימם באותו יישוב. ישראל קניג הבהיר זאת מאוחר יותר, כשהודיע לתושבי שגב שיש לו חזון: „שגב תהיה בני־ברק הגלילית."

1967

אנשי תל"ת אירגנו הסעות בכל הארץ כדי לסלק את אנשי שגב מיישובם

במילחמת ששת־הימים גוייסו הגברים של שגב. תלמידי הישיבה היו במקום, והציקו לנשים ולילדים. הם ירקו כשחלפו על־פני „הגויים" המקומיים, והשמיעו קריאות גנאי לעבר הנשים שלבשו בגדי קיץ קלים. כשחזרו הגברים, החלו מנהלי הישיבה, בעידוד אנשי מישרד־הפנים, לערוך לתושבי שגב סיורים בארץ. הם גם הבטיחו להם עזרה אם יעקרו מהיישוב.

1968

„אין טעם להעסיק את תושבי שגב בעבודה יזומה"

הממונה על מחוז הצפון, איש מישרד־הפנים ישראל קניג, החליט לזרז את תהליך פינויים של אנשי שגב, פשוט על־ידי נישולם מעבודה. בחתימת ידו שיגר את המיכתב הבא:

„אל מר רשבה, מישרד־העבודה, חיפה.

„הנדון: תושבי שגב — תעסוקה.

„נוכחתי לדעת שאין טעם להמשיך ולהעסיק את תושבי שגב בעבודה יזומה במקום, כי היא לא מביאה כל תועלת ליישוב... אודך אם תואיל לבוא בדברים עם מר סמט, קצין מחוז עכו, למציאת פיתרון נאות ומועיל לבעייה זו."

הפיתרון „הנאות והמועיל" לדעת קניג היה, כמובן — העסקת פועלים מעכו בעבודות יזומות באיזור שגב.

1972

„צד ב' ישלם לצד א' דמי שימוש סימליים בסך — 1. לירה"

גם הסוכנות היהודית וחברת עמידר, שלה היו שייכים הבתים בשגב, נרתמו לעגלת מישרד־הפנים ותל"ת. בין עמידר ותל"ת נערך חוזה מדהים. חברת עמידר הממשלתית העבירה לרשות תל"ת את כל המיבנים בשגב, מיבני־ציבור ובתים שבהם התגוררו התושבים הוותיקים. למעשה נמכר היישוב על יושביו לאנשי תל"ת, וכל זה — תמורת לירה ישראלית אחת! איש לא טרח להודיע על־כך לתושבים שנמכרו.

1975

תל"ת הביאה את הרב הלפרין, מומחה לקאראטה, כתיגבורת

המתיחות בין אנשי תל"ת ותושבי שגב הגיעה לשיא, כשניסו אנשי תל"ת לממש את החוזה שחתמו עם עמידר ולנשל את אנשי שגב. קטטות היו מעשה שבכל יום. אנשי תל"ת הביאו את רפאל הלפרין, הרב בעל השרירים, כדי שיטיל את אימתו על אנשי שגב.

1976

ג'מאל טרבייה, ראש המועצה המקומית בסכנין: אני רוצה לאמץ אותם!

אנשי שגב החליטו להחזיר את תעודות־הזיהוי ופינקסי־המילואים שלהם, לאות מחאה. הם שיגרו אותם אל ראש־הממשלה דאז, יצחק רבין. התשובה היתה: נזיפה מראש־הממשלה, שטען שהחזרת תעודות־זיהוי ופינקסי־מילואים היא עבירה על החוק.

באותה שנה הסירה המועצה המקומית נעמן את חסותה משגב. עכשיו לא נותר לאנשי שגב אב או אם. ראש המועצה המקומית בסכנין, ג'מאל טרבייה, שהתארח אצל ידידיו בשגב וראה עד כמה עגום מצבם, הציע לאמץ אותם במיסגרת המועצה המקומית סכנין. כאשר נודע הדבר לישראל קניג, איים על טרבייה כי ייקצץ בתקציבי המועצה המקומית שהוא עומד בראשה.

1977

הוועד המקומי לא שילם — ותאורת הרחוב נותקה

קיסר הגליל, ישראל קניג, מינה „ועד מקומי" בן שלושה אנשים, שאף אחד מהם אינו תושב המקום — כולם אנשי מישרד־הפנים. אחד מאנשי הוועד — הרב רפאל שטוב — היה גם איש תל"ת.

הוועד הזה, שהיה מופקד על ענייני הכספים של שגב, דאג לא לשלם את חשבונות החשמל. התוצאה: חברת־החשמל ניתקה את תאורת הרחוב. באותה שנה ויתרו אנשי תל"ת על הרעיון להקים בשגב את בני־ברק הגלילית, והחלו לנטוש את המקום.

1978

בסוכנות החליטו להעביר את שגב לידי גרעין עצמון

הסוכנות החליטה לפנות את כל אנשי שגב — ולהנחיל במקומם את אנשי גרעין עצמון, „שעברו בחינות גרפולוגיות," כפי שאומרים בשגב. בסיוע כוחות מישטרה גדולים הגיעו הדחפורים והרסו 14 מבתי המושב. ההורסים לא היו מצויידים בצווי־הריסה, כחוק. דבר זה הוכח מאוחר יותר בבית־המישפט.

1980

הכושי עשה את שלו, הכושי יכול ללכת

מישרד־הפנים, הסוכנות היהודית, מישרד־החקלאות ו„הוועד המקומי" של שגב עושים הכל כדי לחנוק את התושבים. סוגרים את המרפאה. סוגרים את חנות המכולת. מפסיקים את שירותי מישרד־הרווחה. עוד שבעה בתים נהרסים בסוף השנה. מדר זקינו אומר: „אחרי 25 שנים רוצים לזרוק אותנו. הכושי עשה את שלו, הוא יכול ללכת."

1981

„אנחנו נשארים!"

כל אנשי שגב שעימם שוחח כתב העולם הזה חזרו כאיש אחד על אותם דברים: „אנחנו אוהבים את המקום. זהו ביתנו." כל המפרנסים עובדים. הם מתחננים שיתנו להם להרחיב את בתיהם. הם אינם יודעים מה עוד נותר להם לעשות מול הלחצים המופעלים עליהם מכל עבר, אך הם אומרים: „אנחנו נשארים!"

אי יהודי
מושב שגב היווה מעין אי יהודי במרכזו של הגליל התחתון. מלבד אירועים יוצאי־דופן, כמו יום־האדמה, היה זה איזור שקט. עכשיו מנסים אנשי מישרד־החקלאות והסוכנות „לרסס" את האיזור במיצפורים, שכונות של וילות, שהגרים בהן עובדים בעיר, ואז ספק אם השקט באיזור יישמר.

עסקה טובה!

קומה שניה:
■ 3 חדרי שינה לילדים עם יחידת שירותים שלמה הכוללת מרפסת ■ חדר להורים עם יחידת שירותים ניפרדת וחדר ארונות צמוד.
■ 2 מרפסות הפונות לגן.

מענק של 40,000 שקל, משכנתא נוחה וגדולה, תנאי תשלום נוחים.
כפי שאמרנו **עסקה טובה!**

קומה ראשונה:
■ הול כניסה ופינת אוכל ■ חדר דיור (סלון) ■ חדר עבודה (סטודיו) ■ מטבח וחצר משק הכולל בתוכו מקלחת לחוזרים מן הים ■ יחידת שירותים לאורחים ■ כניסה דרך פאטיו ים תיכוני ■ גינות בחזית המבנה ובהמשך לסלון.

רמות אילת

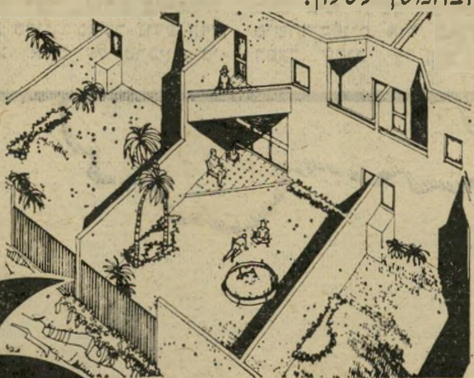

בימים אלה כשאתה שומע על עסקה טובה, אתה בוודאי חושב על מניה מצליחה או צמודים. אבל אם אתה בעל חזון ומעוף, אתה בוודאי יודע שזוהי רק השקעה לטווח קצר. מה גם שהיא טומנת בחובה סיכונים לא מעטים.
עסקה טובה באמת, עסקה לכל החיים, עסקה כזאת ממתינה לך **ברמות־אילת.**

רמות־אילת היא שכונת קוטג'ים חדשה שהולכת ונבנת באזור יוקרה באילת, **רמות־אילת** נועדה להיות שכונת מגורים בלתי שגרתית עם רמה ואיכות חיים מעולים ביותר ובגישה ארכיטקטונית חדשה: כל קוטג' כולל 2 קומות ומקלט תת קרקעי!

פמר

חב' לבניה ועבודות ציבוריות בע"מ
משרד מכירות: **תל־אביב:** ליפסקי 5 טל' 446930
אילת: מרכז תיירות החדש, בנין 3 טל' 74767־059
פתוח כל יום בין השעות 8.30—13.30 ומ־17.00—19.00. ביום שישי עד 12.00.

LEV/74

צרפת: גזענות באדום

במדור זה כבר סופר על ראש־העיר הקומוניסט של ויטרי, פרבר של פאריס, שהרס בבולדוזר מעון שנועד למהגרים מוסלמים (העולם הזה 2263). כן דווח על תמיכת מנהיג המיפלגה הקומוניסטית, ג'ורג' מארשה, בצעד גזעני כה מובהק של ראש־העיר. בחודשים האחרונים הולך ומתברר, שאין לראות בפרשת ויטרי תקרית בודדת. במקומות שונים בצרפת אירעו לאחרונה תקריות על רקע אתני, גיזעני ודתי:

- 60 מהגרים מוסלמיים גורשו ממעון ליד פאריס.
- ראש־מועצה של פרבר פאריסי אחר, הודיע על הגבלות על מיספר ילדי מהגרים שיורשו לצאת לחופשה בבתי־קייט השייכים לרשות המקומית.
- המועצה המקומית בראנא, בריטאני, יצאה נגד תוכנית לבניית מרכז תרבותי־מוסלמי עבור מהגרים.
- אמיאן, בצפון צרפת, הודיעה על תוכנית לצימצום מיספר הזרים בעיר.
- בפרבר של ליאון הודיע ראש־המועצה על סירובו לקבל מישפחות חדשות של מהגרים מצפון־אפריקה.
- ראש מועצה מקומית, שוב ליד פאריס, יזם הפגנת אזרחים ליד ביתה של מישפחה ממרוקו שנחשדה בסחר סמים. בהודעתו של ראש־המועצה היו רמזים גזעניים כלפי כלל המהגרים המרוקאים.

קיים מכנה משותף לכל התקריות הללו. הן התרחשו ברשויות מקומיות הנשלטות על־ידי חברי המפלגה הקומוניסטית הצרפתית. במקרים רבים קיבלו ראשי המועצות תמיכה רישמית ממנהיג המפלגה בכבודו ובעצמו.

סטודנטים שמאליים בפאריס מגלים דאגה הולכת וגוברת מסיגנון חיזורם של הקומוניסטים הצרפתיים אחרי קולו של הלבן העני בבחירות הקרובות. „טקטיקה בנוסח אלבאמה, בדרום ארצות־הברית, לא תסייע לשמאל. היא רק תחזק את הפאשיסטים," אמר סטודנט צרפתי לכתב סאנדיי טיימס בפאריס.

מיספר המובטלים בצרפת מגיע ל־1.5 מיליון. אין ספק שבאקלים פוליטי וכלכלי כזה מהווים המהגרים שעיר לעזאזל קל ונוח.

ארצות־הברית:

הבן יקיר לי - ישראל

כמה קוראים התלוננו לאחרונה על הצגה חד־צדדית של תלותה היתירה של ישראל בארצות־הברית. בפי כולם היתה, פחות או יותר, אותה הטענה: „ארצות־הברית מסייעת לארצות פרו־מערביות אחרות בעולם, וישראל איננה בן יחיד."

זו קביעה די נכונה מכמה בחינות. בעיקר בכל הנוגע להתייחסותו העתידה של מישטר רגן כלפי ישראל. עם זאת, די בנתון מאלף אחד, כדי להעמיד רבים על מידת התלות הצבאית של ישראל בארצות־הברית, בעיקר מאז מילחמת יום־הכיפורים, 1973. לפי נתונים רישמיים של מישרד־ההגנה של ארצות־הברית, הקציבו האמריקאים שני מיליארד דולר למימון רכישת נשק של מדינות זרות. כלומר, האמריקאים העניקו לממשלות זרות כסף כדי לקנות נשק בארצות־הברית עצמה. ישראל קיבלה מחצית הסכום — מיליארד דולר. המיליארד השני התחלק בין 25 מדינות, שהן:

- בוליביה
- קאמרון
- קולומביה
- הרפובליקה הדומיניקנית
- אקוואדור
- יוון
- לבנון
- ליבריה
- מאלזיה
- מרוקו
- פנאמה
- הפיליפינים
- תוניסיה
- האיטי
- הונדוראס
- אינדונזיה
- ירדן
- קניה
- דרום־קוריאה
- פרו
- ספרד
- סודאן
- תאיילנד
- תורכיה
- זאיר

אל־סאלבדור:

לוליטה והקלג'סים

אין ספק שמישטרו של רונאלד רגן הוא באופנה. הקו הקשוח־כביכול כלפי הסובייטים מסווה את המגמה האמיתית של המדיניות האמריקאית הנוכחית. רגן ושר־

עולם קטן

החוץ שלו, אלכסנדר הייג, נחושי החלטה לשמור על האינטרסים הכלכליים והמעצמתיים של ארצות־הברית בעולם השלישי. החונטה הפאשיסטית של אל־סאלבדור קיבלה רהביליטציה טרום־ויאט־נאמית. אל־סאלבדור נחשבת שוב למעוז אנטי־קומוניסטי, וכל שיקול אחר נידחה.

בכל יום מגיעות טיסות מיוחדות לאל־סאלבדור מבסיסי הצבא האמריקאי באלאבמה ובאוקלהומה. הנשק והציוד הצבאי מגיעים לא רק לצבא סאלבדור, אלא גם לאירגון הימני־קיצוני אורדן, הבנוי לפי מתכונת הס"ס.

לאורדן אחריות ישירה לא רק לטבח 200 אנשי הגרילה הדמוקראטיים בשבוע שעבר, אלא גם לשחיטה הנוראה בלאס־אראדאס, על גדות נהר סומפול, שם נרצחו מאות איכרים תוך שיתוף פעולה הדוק בין צבאות הונדוראס ואל־סאלבדור ואירגון אורדן. עשרות ילדים נערפו בכידוני אנשי אורדן והושלכו לנהר. ניצולי הטבח חיים עתה כפליטים בהונדוראס. הם משוללי מעמד פוליטי כלשהו ומעל לראשם מרחפת סכנת גירוש מתמדת. כמה ניצולים, בתוכם ילד בן עשר, הוחזרו לאחרונה לאל־סאלבדור ונורו למוות מייד עם חציית הגבול.

לדבר אל המתים. אחת מניצולות הטבח על נהר סומפול, לוליטה גארדאדו, איבדה את בעלה וכן שבעה מבין שמונת ילדיה. היא עצמה שחתה עם שלושה מילדיה לרוחב הנהר, לכיוון גבול הונדוראס. יריות אנשי אורדן, שהיו מצויידים בנשק אמריקאי, השיגו אותה. היא נפצעה מ־15 כדורים. אחד מילדיה מת מייד, השני גווע לעיניה ביסורים נוראים. בנה בן השלוש אובידיו, נצמד אליה כשהוא פצוע ברגלו ובגולגולתו.

במשך שעות ארוכות שהו השניים במים. אובידיו הקטן ניסה לדבר אל אחיו המתים והתלונן מרות כשלא באה תשובה. אמו ניסתה להשתיקו בכל האמצעים. רק למחרת הצליחה למצוא מיקלט בהונדוראס. היא זוכה, גם היום, לביקורים תדירים של אנשי־ביטחון, המאיימים עליה בגירוש לאל־סאלבדור. אנשי אורדן והחיילים רואים בכל איכר איש־מחתרת, והם משתמשים בכל אמצעי ההפחדה והטירור שברשותם, כדי להרחיק איכרים מלסייע לתנועות השיחרור.

לעם — לא לממשלה. הנשיא האמריקאי טוען, שאנשי המחתרת הדמוקראטית משתמשים בנשק סובייטי. אין ספק שהם מקבלים נשק כזה מקובה, דרך ניקאראגואה. ברור שהמדיניות האמריקאית, התומכת בפאשיסטים, ממש מאלצת את לוחמי־החופש לקבל נשק מכל גורם המוכן לסייע.

רגן והייג נתקלים בהתנגדות קשה באירופה למדיניותם באל־סאלבדור. האינטרנציונל הסוציאליסטי תומך אידיאולוגית ובאורח החלטי במחתרת הדימוקראטית. נשיא

קורבן לוליטה גארדאדו
אורדן—ס"ס

השוק האירופי, קאסטון תורן, הצהיר שאירופה תמשיך לסייע לעם באל־סאלבדור, להבדיל מממשלת ארץ זו.

אין ספק שמחוייבות ארצות־הברית לחונטה השלטת מקורה במיבנה החברה האמריקאית ובכוחות השליטים בה עתה. אבל לטווח ארוך היא תעורר ניכור הולך וגובר בין ארצות־הברית ויתר המדינות ביבשת אמריקה. קיימת עדיין אופציה, שבה תומך, בין השאר, גם וילי ברנדט, לסייע לעם באל־סאלבדור להפיל את החונטה ולקיים יחסים תקינים עם הממשלה הדימוקראטית שתקום בארץ זו. פיתרון כזה מנוגד לאופי ולאידיאולוגיה של אנשי רגן־הייג. סיכויי המימוש של המדיניות הזו תלויים במידת הלחץ הפוליטי והמוסרי שיצליחו ארצות אירופה להפעיל על ארצות־הברית.

אין צדק - אין שלום

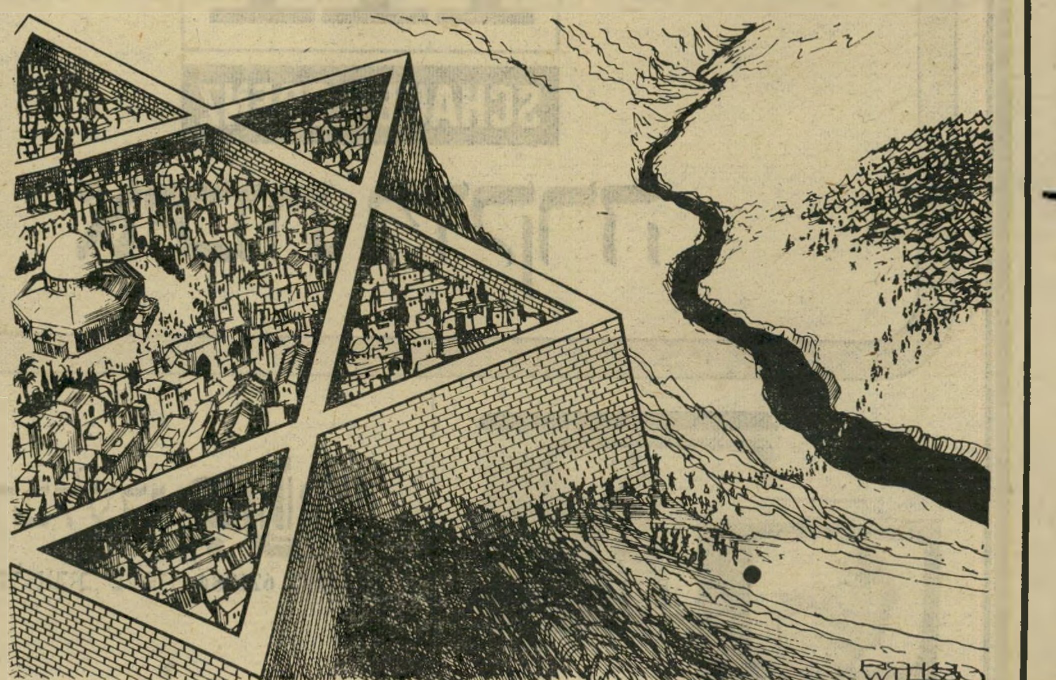

הקריקטורה בעמוד זה עיטרה השבוע מאמר מבריק של איאן בלאק, כתב ג'רוזלם פוסט לשעבר, העובד עתה בגארדיין הלונדוני. המאמר, שהופיע בשבועון הבריטי ניו־סטייטסמאן, מבקש להוכיח שהסיכסוך הישראלי־פלסטיני מצוי במבוי סתום, וסופו להכשיל את תהליך השלום כולו. אך הציור, יותר מכל טכסט כתוב, מבטא כיצד משתקפת ישראל בעיני רוב רובה של דעת־הקהל הנאורה.

חיים ברעם

מה אומרים סוחרים שאינם מוכרים ITT שאוב לורנץ?

..."נכון, ITT שאוב לורנץ מצוינת,
אבל יקרה. אני מציע לך לקנות "........."
היא לא פחות טובה אבל יותר זולה"...

קנה טלויזיה שאתה רוצה לקנות ולא את זו שלסוחר כדאי למכור!

ITT
SCHAUB-LORENZ

איכות ויוקרה

נתונים מתוך מחקר
"גאלופ ישראל"
בקרב סוחרי טלויזיות
על עמדתם כלפי
ITT שאוב לורנץ:"

א. דעה חיובית עד
חיובית מאוד 88%

ב. "ראוי לציין שברוב
החנויות בהן אין
טלויזיות "שאוב לורנץ"
בכל זאת קיימת דעה
חיובית לגבי טלויזיה זו".

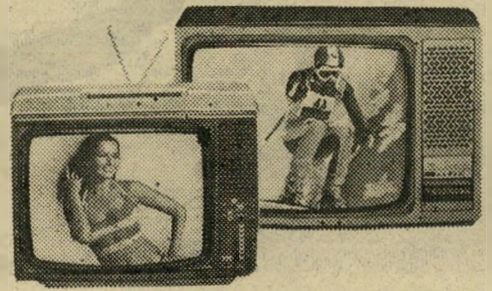

להשיג בחנויות האלקטרוניקה המובחרות

היבואן הבלעדי כנור בע"מ
רחוב פרץ 4, תל-אביב, טלפון: 621984 624193.

ITT
שאוב-לורנץ
MADE IN W GERMANY

הטלויזיה הטובה בעולם.

אנשים בעולם

יוחנן פאולוס השני: מתנקש או מתנשק

בתמונה למעלה נראה האפיפיור יוחנן פאולוס השני, כשהוא עובר בין ההמונים ברחובות מנילה ואיש־ביטחון הודף מעליו צעיר, שנראה כאילו הוא מתכוון לשלוח יד באב הקדוש. מאוחר יותר, לאחר שהצעיר נעצר, הסתבר כי המאמין הנלהב בן ה־19 רצה לנשק את האפיפיור ולא להתנקש בו.

ננסי רגן: התודעה החברתית של הגברת הראשונה

כמו הגברות הראשונות לפניה, החליטה הגברת הראשונה של ארצות־הברית להפגין נוכחות גם ברובעים הציבעוניים של ניו־יורק; כשהיא משוחחת עם נתמכי־סעד ומתעניינת בגורלם. ועל־מנת להראות כי גם היא תורמת משהו למאמץ הכלכלי של האומה האמרקיאית, החליטה כי הריהוט מחדש של הבית־הלבן, שלו זכאית כל מישפחה חדשה הנכנסת לגור בו, לא יפול למעמסה על התקציב הלאומי. בהודעה רשמית של הבית־הלבן נאמר כי החידושים יעלו 200 אלף דולר וכי ננסי הודיעה כי המימון ייעשה ממקורות פרטיים, אף כי האוצר מעמיד לרשותה 50 אלף דולר.

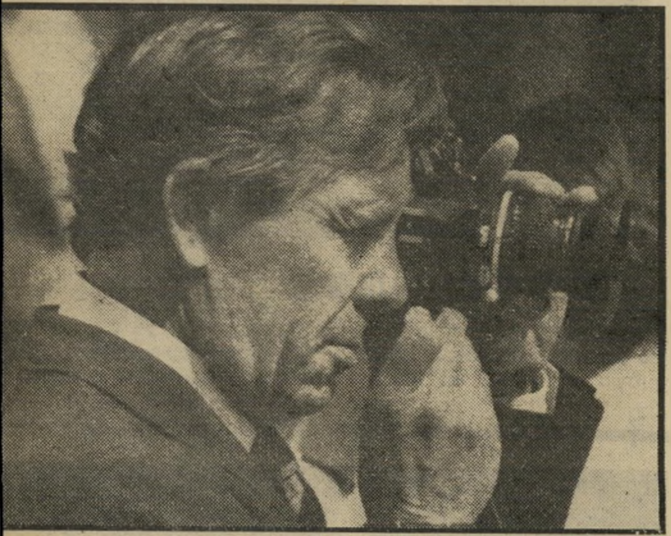

לורד סנואדון: הצלם המיקצועי שהיה בעבר הצלם המישפחתי

המלכה אליזבט והנסיך פיליפ מצלמים את מארק פיליפס בעת תחרות רכיבה

המישפחה המלכותית

מצלמת

לורד סנאודון, בעלה לשעבר של הנסיכה מארגרט, השאיר חותם עז על בני מישפחת המלוכה הבריטית, בעיקר במה שנוגע לתחביבם הגדול ־יותר. בהשפעתו הפכו כולם, החל במלכה אליזבט וכלה באחיינה; אלכסנדר בן החמש (הדוכס מגלוס־טר), צלמים מושבעים — תחביב התופס מקום של כבוד לצד תח־ביבם המלכותי־המסורתי, רכיבה על סוסים. דבר אחד בטוח: הצילום אינו מסכן את שלומם ואת ברי־אותם, כפי שעושה זאת לא פעם הרכיבה, שגרמה כבר לכמה תאונות בעבר.

הנסיכה מארגרט: צילום דרך חלון של רכבת

הנסיך צ׳ארלס השיגעון הפרטי: מסרטה

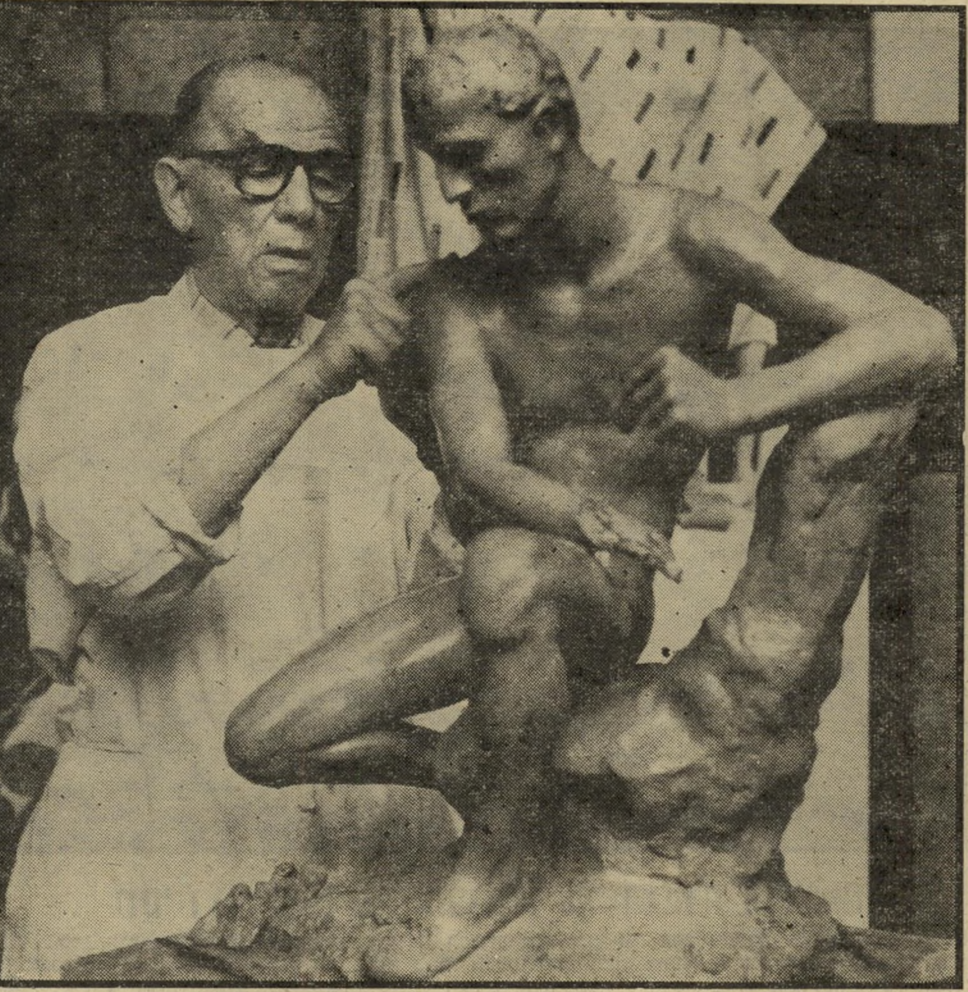

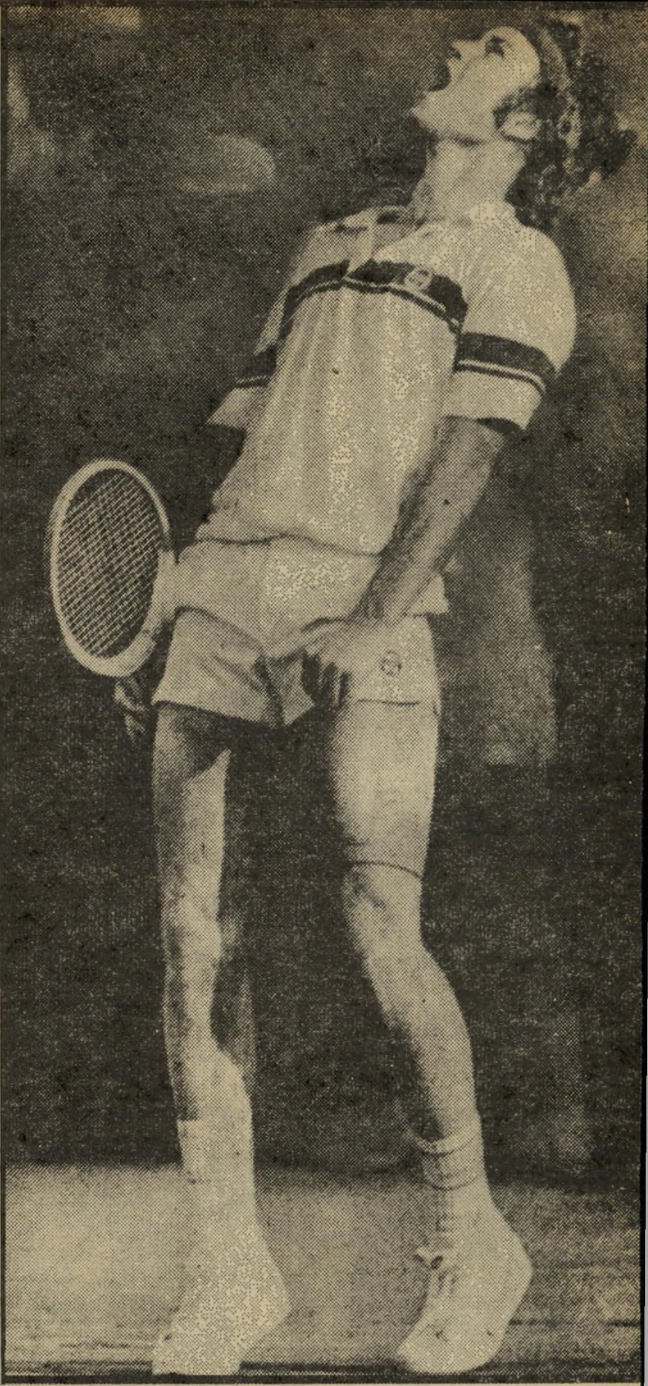

היינריך היינה: האמנות נוקמת את ניקמת ההיסטוריה

שתי הערים השנואות ביותר על המשורר היהודי היינריך היינה היו דיסלדורף, העיר שבה נולד, והאמבורג, העיר שבה פעל לפני שגלה לצרפת. דווקא שתי ערים אלה הנציחו אותו בשני פסלים מתחרים שהציבו במקומות ציבוריים, כשאחד מהם כבר נחנך ב־17 בפברואר בדיסלדורף, בנוכחות הנשיא, ראש ממשלת המחוז יוהאנס ראו ושר־החוץ הצרפתי. האמן (בתמונה התחתונה) שנבחר לעצב את דיוקן היינה בדיסלדורף הוא ברט גרשהיים (44), שבנה פסל שממדיו חמישה על שמונה מטרים, במחיר של מאה אלף מארק, שנועד לשמש כמישטח שעליו אפשר לטייל (התמונות בשבועון שטרן).

הפסל הקים שערוריה רבתי, אחרי שגם באוניברסיטה שהוצע לקרוא לה על שם היינה קיימים חילוקי־דעות עד היום: משנת 75' מתייחסים הסטודנטים לאוניברסיטה כאל „אוניברסיטת היינה", בעוד שהרשויות האקדמיות אינן עונות על גל מיכתבים הנושא הפנייה זו. הפסל שנבחר לעצב את היינה בהאמבורג (בתמונה למעלה עם הדגם) הוא ארנו ברקר. את הסקיצה לדיוקן עיצב ברקר עוד בשנת 1931. היום, 125 שנים אחרי מותו של היינה, ברקר, ששירת גם את היטלר, מנציח אותו במחיר 135 אלף מארק.

ג'ון מקנרו: שימחת הניצחון נפגמה

ג'ון מקנרו היה מאוכזב כשביורן בורג הודיע כי לא יוכל להשתתף במישחקי הטניס „גרנד סלם" כמה שעות בלבד לפני פתיחתם. בורג ניצח בארבע מתוך חמש הפעמים שבהן נערכו התחרויות השנתיות האלה ומקנרו קיווה להתמודד איתו השנה.

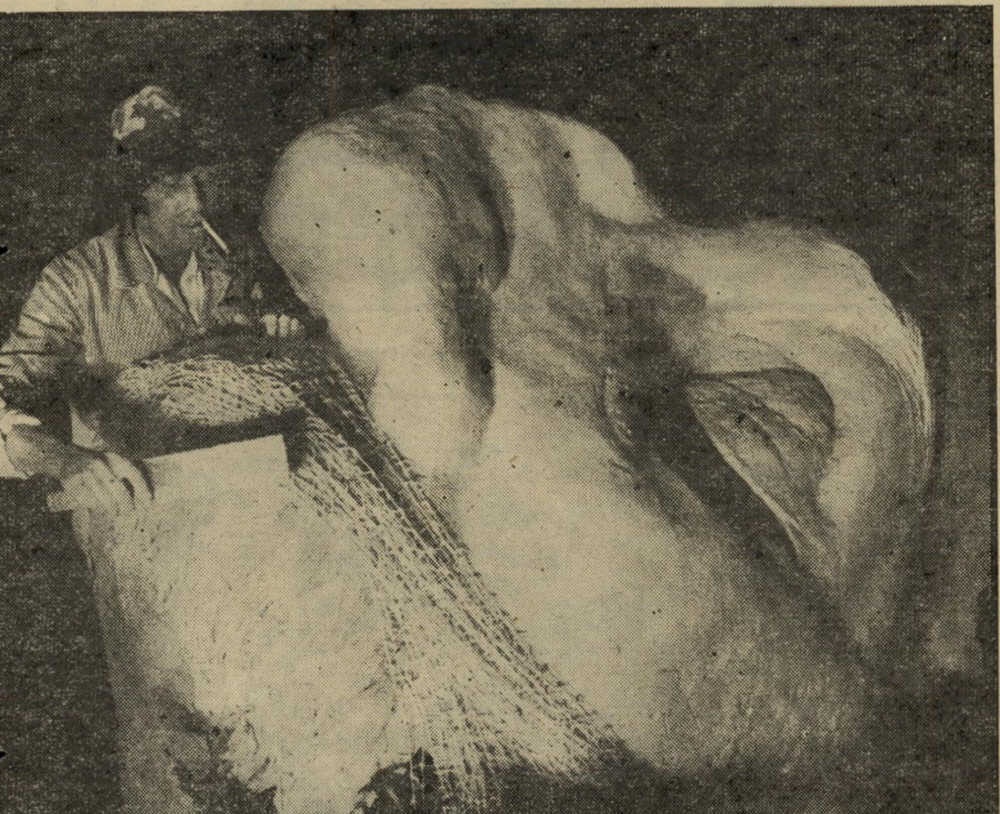

שון קונרי: הסרטים הגדולים ביותר

שון קונרי ורעייתו, מישלין, נתפסו על־ידי עיתונאים בצאתם מהקרנת נפוליאון, האפוס של אבל גאנס, שהוקרן בחסותו של פרנסיס פורד קופולה באולם רדיו־סיטי בניו־יורק. „אלה הסרטים הגדולים ביותר שראיתי מעודי," הצהיר קונרי אחרי שש שעות הקרנה על שלושה מסכים ועם שלושה מקרנים, ומישלין מסתירה פיהוק.

פיטר שטראוס: החולה מכולם

רשת השידור אי.סי.סי, העומדת להקרין בחודש אפריל את הסידרה מצדה, החלה בחריש עמוק של יחסי־ציבור לקראת המאורע. פיטר שטראוס, המעצב בסידרה את אלעזר בן־יאיר, הוכתר על־ידי ג'ורג' אקשטיין, מפיק הסידרה, כגיבור האמיתי. כל השחקנים היו חולים במחלות שונות, אבל הוא היה החולה מכולם ונאלץ להילחם מילחמה אמיתית כדי לעמוד על רגליו.

ניקול גארסיה: השחקנית שנתברכה ביופי וגם באופי

אחרי שבע שנים בתיאטרון גילה אותה אלן רנה בסירטו דודי מאמריקה ומאז הפכו פניה המייוחדים ורבי־ההבעה לנכסי צאן ברזל של הקולנוע. היום היא מסריטה עם אחד הבולטים בבמאי צרפת, ברטראנד בלייה, סרט חדש, שבו היא מעצבת דוגמנית־צמרת, הנשואה לפסנתרן (פטריק דביר). להופעתה בסרט זה כאשה שבריריות הנשברת בידי המיקצוע שלה, מדדה עשרות כובעים ומאות פריטים של טובי האופנאים הפריסאיים, והרי אחת התוצאות המוצלחות שבהן.

לילי טומלין: השחקנית בעלת 1000 הפנים

לילי טומלין היא בלי ספק אחת השחקניות המגוונות שיש לתיאטרון־בידור־קולנוע האמ־ריקאי. „הבעייה שלה," אומרת ג'יין פונדה, שהופיעה לצדה בקומדיה מתשע עד חמש, „היא שלכל סצינה יש בשרוולה אלף דרכים שונות לביצוע." ואמנם, דמותה של ויאולט, המזכירה הבכירה שבין השלוש העומדות במרכז הסרט, מעידה על נסיון עשיר בקשת תפקידים רחבה, אחרי שתוכנית היחיד שלה ב־ברודווי זכתה לפרס הטוני ואילו סרטה, רגע אחרי רגע נכשל. עתה היא מועמדת ל־פרסים, אחרי הצלחתה חסרת־התקדים בסרט האשה המתכ־ווצת. „למרות הכל," טוענת לילי, „היא עדיין סובלת מ־פרפרים בבטן כל אימת שהיא עומדת בפני קהל."

אן מילר: ממתיק חדש במקום סוכר

כשבלהיט של ברודווי מחליפים כוכבים בתפקידים ראשיים, צריך להשגיח כי האיכות תישמר. במיקרה של תינוקות מסוכר, החליף ג'ואי בישופ (הגבוה) בן ה־63 את מיקי רוני (הנמוך) בן ה־63 כשאן מילר, הרקדנית בת ה־57, נשארת צעירה לנצח.

אנשים

אריק שרון מזדהה עם מיס פיגי, בגין עם קרמיט וידין עם בווז

■ בקבלת־הפנים שערך הנשיא **יצחק נבון** לכבוד אנשי השגרירות המצרית בארץ, שאל הנשיא את השגריר המצרי, **סעד מורתדא**, איך הוא מרגיש בישראל. השיב מורתדא בעברית: „אני מרגיש בסדר, מאה אחוז!"

■ השבוע התקיימה הארוחה המסורתית של תא כתבי־החוץ בישראל עם **מנחם בגין**. באותה הזדמנות נבחר יושב־ראש חדש לתא, במקומו של **גידעון ברלי**. את התפקיד קיבל **ריצ'ארד קנט**, כתב רשת־הטלוויזיה האמריקאית איי־בי־סי, הנמצא בארץ תקופה קצרה. אחרי נאומו של בגין החמיא לו קנט על הנאום. העיר בגין: „אני רואה שאתה עוד חדש בתפקיד, אם אתה משבח אותי."

■ כאשר נשאל ראש־הממשלה מה דעתו על הפצצה האטומית, השיב: „אני רק עורך־דין, מה אני מבין בפיצוצים גרעיניים?"

■ השבוע התפרסמה בקאהיר ובאלכסנדריה רשימה שרבים חיכו לה בעצבנות: הרשימה השחורה של החרם הערבי. ליד כל שם מפורטת אשמת האיש המוזכר בה. בראש עומד הנשיא המצרי, **אנוור אל־סאדאת**, שלידו לא פורטה האשמה. כל דמות מצרית ששיתפה פעולה עם ישראל מאז חוזה־השלום היתה מועמדת להיכנס אליה, אך לא כולם נכללו בה. יש ברשימה זו שיבעה עיתונאים, אך הצמד הנשוי, **חמדי פואד**, הכתב הפוליטי של העיתון אל־אהראם, ואשתו **הודה תאופיק**, הכתבת הפוליטית של העיתון אל־גומהוריה, לא נכללו ברשימה. הם היו אמנם פעמים רבות בארץ, אך לא הסתירו את אי־שביעות־רצונם מהסכם־השלום.

■ הרשימה הוכנה על־ידי גורמי־המעקב של מישרדי החרם הערבי, שעברו מקאהיר לתוניס. הם משתמשים בעיתונים מצריים ובתירגום של עיתונים ישראליים. הם גם משתמשים בשירותיו של של מישרדי אש"ף, הפועלים בקאהיר, שאחד מהם שוכן ברחוב עדלי באשא, ליד בית־הכנסת היהודי, והשני באלכסנדריה.

■ מי שעוד לא הוזכר ברשימה השחורה הוא **חסן כאמל**, מי שהיה ראש לישכת הנשיא המצרי, שביקר בישראל פעמים רבות.

■ הבחירות מתקרבות, וכל המיפלגות עסוקות כבר בתעמולת־בחירות. בתאי־טלפון ציבוריים בתל־אביב נמצא פתק, שעליו היה כתוב: „קח גלולה נגד בחילה ממיפ־

(„ליאון") **דולצ'ין**, שחזר מפגישה במאדריד, סיפר ברדיו: „אנשי־הביטחון שליוו אותי שם אמרו לי כי משהו רציני ביותר מתחולל שם, מהפיכה צבאית, וביקשו ממני לעלות לחדרי. רק אחר־כך התברר לי כי זו היתה מהפיכת־אופרטה."

■ בדיון בוועדת־הכספים של הכנסת על אגרת הטל־

טיאן ברנארד, אלוף־העולם בגולף **גארי פלייר** ואבא אבן. אחד התלמידים בכיתה שאל את הח"כ מדוע מכל ארבעת האנשים היה הוא היחיד שעזב את דרום־אפריקה בהיותו בן שיבעה חודשים. השיב לו אבן: „באותה תקופה היתה מידה בלתי־מספקת של התחשבות ברצוני."

■ **יעקב אגמון**, מנחה

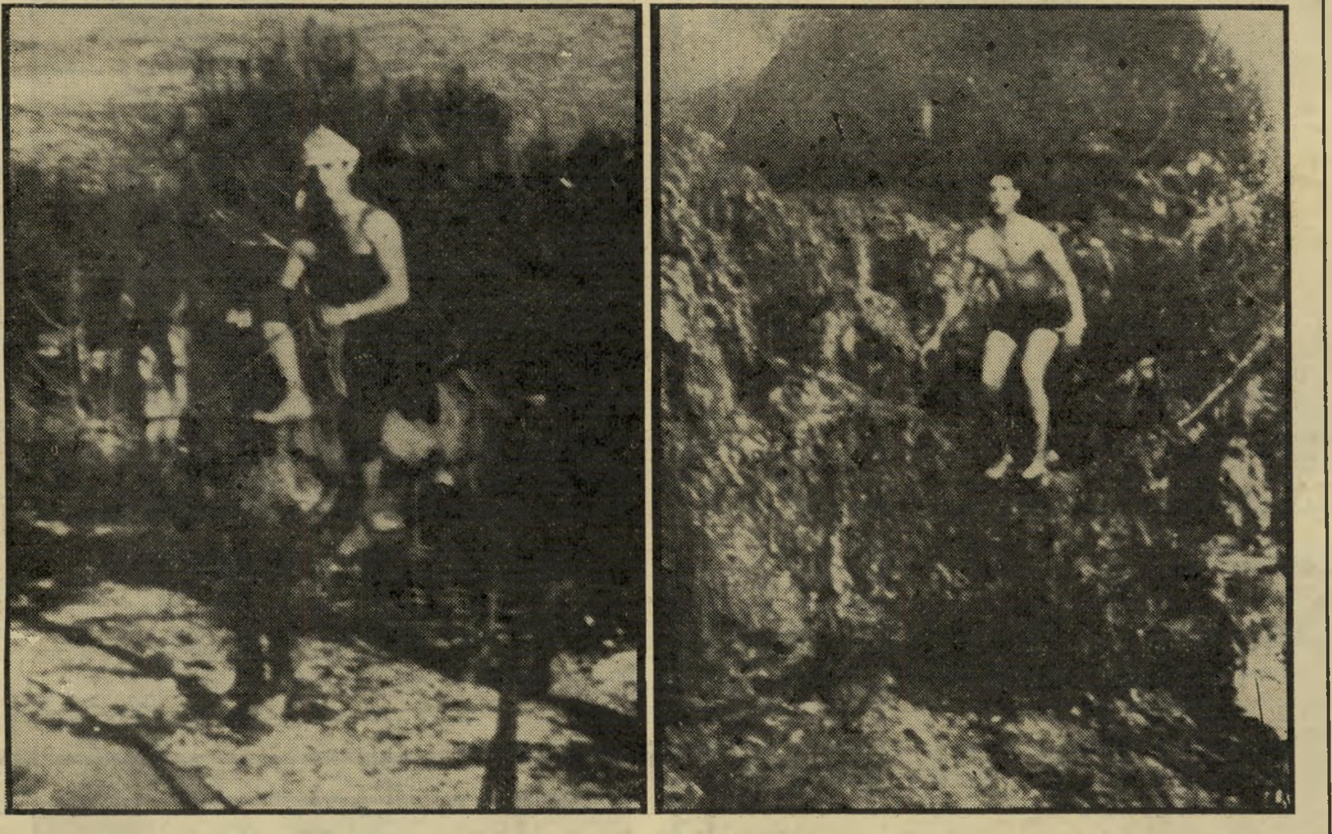

עמוס ברנס

היושב בבית־הסוהר אחרי שנדון למאסר־עולם על רצח רחל הלר, התגורר בשנות ה־60 עם הוריו במושב שגב בגליל התחתון. עד היום הוא טוען כי אלה היו שנות־חייו היפות ביותר. במושב הוא שחה להנאתו ורכב על סוסים — וכך הונצח בתמונות אלה, השמורות במושב. ברנס טען לאורך כל הדרך כי לא הוא הרוצח והוא חף מפשע.

שושנה ארבלי־אלמוזלינו

חברת־הכנסת, השתתפה בערב ראיונות עם איתן דנציג, וסיפרה לו כי על המעיל, שהוא עוזר להלביש לה, היא שומרת מכל מישמר. „לכל מישחק־כדורגל של הפועל תל־אביב אני הולכת עם המעיל הזה, והוא משמש לי כקמיע. הם תמיד מנצחים כאשר אני לבושה בו. אני מקווה כי המעיל יביא לי מזל גם בבחירות הקרובות ויביא את הניצחון, כאשר המערך יזכה ואז אולי אזכה בתפקיד של שרת־העבודה."

לגת־העבודה, על פי עצת **יצחק רבין**. מוגש על־ידי צעירי חרות, תומכי **שימעון פרס** לראשות האופוזיציה."

■ בכנסת התלונן פרס לפני אנשיו: „קולנו לא נשמע במישור הכלכלי." השיב לו ח"כ **גד יעקובי**: „ומה אתה חושב שאני עושה כל הזמן?"

■ בערב ראיונות סיפר ח"כ **יוסי שריד** לאיש קול ישראל **אבי אתגר**, כי כאשר היה כתב מתחיל ברדיו, נשלח לסקר את טכס השבעתו של **יצחק בן־צבי** כנשיא מדינת־ישראל בקדנציה השניה. „באתי למקום וראיתי כי יש שם הרבה מאוד רעש. חיפשתי מקום שקט כדי לשדר, ומצאתי שבית־השימוש שקט למדי. התיישבתי על האסלה והתחלתי לשדר. לפתע נפתחה הדלת והנשיא החדש נכנס. זה היה מביך למדי."

■ שריד נשאל לגבי הגירסה שהחל תומך בשימעון פרס משום שיצחק רבין העליב אותו בכך, כשאשר היה ראש־הממשלה וביקר בקריית־שמונה, לא נכנס לביתו של שריד, שהתגורר אז שם. ענה שריד: „מה פיתאום? אתה יודע כמה פעמים העליב אותי פרס?"

■ ראש הסוכנות, **אריה**

וויזיה השתתף גם מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף** („טומי") **לפיד** שטען: „אמרו לי שעלי לעבור את האינקוויזיציה פעמיים בשנה, פעם בישיבה לאישור תקציב־הרשות ופעם בישיבה על האגרה." העיר לו ח"כ **עמוס הדר** הימני: „תאר לך איזו אינקוויזיציה אנחנו צריכים לעבור ערב־ערב כשאנחנו רואים אתכם בטלוויזיה."

■ בבניין הטלוויזיה מכנים את המנכ"ל, משום־מה, בשם י.ל. פיד.

■ המשורר **חיים חפר** אומר כי אנשי־הליכוד הולכים לעשות תעמולת־בחירות עם החבובות, כי הן יותר פופולריות מהם. „הם חתמו עכשיו חוזה ויעשו סיבוב־הופעות עימן בארץ. **מנחם בגין** מזדהה עם הצפרדע קרמיט, **אריק שרון** עם מיס פיגי ו**ייגאל ידין** עם בווז."

■ ח"כ **אבא אבן** חזר מסיור בקייפטאון, עיר מולדתו בדרום־אפריקה. הוא ביקר שם באחד מבתי־הספר, שם מלמדים — לדבריו — את הילדים כי ארבע דמויות ידועות בעולם נולדו בקייפטאון: ראש־ממשלת דרום־אפריקה לשעבר, **יאן סמאטס**, שכיהן במילחמת־העולם השניה והיה ידיד של ראש ממשלת־בריטניה, **וינסטון צ'רצ'יל**; משתיל־הלבבות הד"ר **כריס־**

בערבי־ראיונות ובעל־תיאטרון, אומר: „**משה דיין** הוציא עכשיו מיכרז שבו הוא מוכר את בית־החרושת לגדרות שלו, ועובר לסולם־חבלים."

■ בתוכנית־הרדיו שאלות אישיות אמרה עורכת הירחון את, **שרה ריפין**, לאגמון: „נשים אינן נמשכות לכוח המיני של הגבר, אלא לתפקיד שלו, כמו היחמורים." העיר לה המנחה: „האם אני יכול להבין שהנשים הישראליות מעדיפות יחמור־מנכ"ל על פני פר־הרבעה?"

■ שידורי הטלפון האדום של גלי צה"ל הגיעו השבוע לבית־המישפט. זה קרה כאשר ניצב חוקר־המישטרה לפני השופט וסיפר לו כי גלי צה"ל היה כלי־התיקשורת היחידי ששידר על דבר התקיפה שבוצעה בסגן ראש־עיריית בני־ברק, **ישראל גוטליב**, ליד בניין העיריה שם. את הידיעה על התקיפה קיבלו אנשי הטלפון האדום רגעים ספורים אחרי שזה אירע. מפיקת התוכנית, החיילת **אירית ליליאן**, טילפנה ללישכתו של סגן־ראש־העיר ושאלה את מזכירתו אם נכון הדבר. המזכירה הגיבה: „מה, אתם כבר יודעים על כך? אבל זה לא נכון, הוא לא הותקף ולא קרה לו שום דבר!" באותו זמן קיבלו אנשי התחנה עוד ידיעה טלפונית על התקיפה.

הם טילפנו למישטרה וניסו לברר באם הם יודעים על כך. שם סיפרו כי עדיין לא ידועים להם הפרטים, אך הם שלחו ניידת למקום. כמה דקות אחרי זה טילפן לאותה תחנה נהג האמבולנס, שהוביל את גוטליב לבית־החולים בילינסון. כתב־התחנה **גידעון רותם** טילפן לחדר־המיון של בית־החולים ושם אמר לו הרופא התורן: „הבדיחה שלך לא מוצלחת, אין כאן שום גוטליב.” הכתב אמר לרופא שתוך כמה רגעים אמנם יגיע לשם גוטליב. כעבור רבע שעה שוב התקשרו אנשי הטלפון האדום לבית־החולים, והפעם אישרו באוזניהם שגוטליב נמצא שם ודיווחו על מצבו.

■ עם הישמן עדותו של ישראל גוטליב במישפט שר־הדתות, **אהרון אבו־חצירא**, התלוצצו השבוע בבית־הקסטל, מרכז המפד״ל, כי עדות זו מזכירה להם סיפור על יקתרינה השנייה, המלכה הרוסית. סיפרו עליה כי היתה טורפת־גברים. בכל לילה היתה מביאה לחדרה גבר אחר, מתעלסת עימו עד אשר אבד כוחו, ואז היתה מצווה להוציאו להורג. ערב אחד תפסה יהודי קטן, ולתדהמתה לא תש כוחו של האיש. עם בוקר הבחינה כי הוא עומד ליד הדלת ומוכר כרטיסים לתור של אנשים ממתינים. „היהודים הם סוחרים ממולחים,” העירו בקסטל.

■ בבית־כנסת בבני־ברק הודבקה מודעה האומרת: „עורך־הדין **אברהם לנדרשטיין** הצהיר בבית־המישפט כי הטלוויזיה מלמדת לרצוח.” הכוונה היתה להוכיח, כי הטלוויזיה משחיתה ומקלקלת דרכי הציבור. הפרקליט אכן טען בסיכומיו בעת מישפט־רצח כי הרוצח למד את שיטת־הרצח מהטלוויזיה.

■ השופט **בנימין כהן** עיין בהסכם־נשואין שהוגש לו לאישור על־ידי עורך דין, ואמר: „זה לא חוכמה לעיין בזה עכשיו, כאשר הם עדיין זוג־יונים. אבל מה יקרה כאשר הם יחזרו לכאן כזוג תיישים ?”

■ השחקנית **גילה אלמגור** תהיה עסוקה ביותר בשבוע הבא. לראשונה תופיע גילה בזימרה בתוכנית־הטלוויזיה שעה טובה, בתוכנית של שירי **אלכסנדר פן** וחיים חפר. באותו שבוע היא תתחיל בחזרות על מחזהו של **יורם קניוק** אדם בן־כלב, בתיאטרון החדש של **עודד קוטלר**. כן תתחיל בהסרטת סרט חדש של **עוזי פרס**. שלושת המפיקים של התוכניות האלה נפגשו השבוע כדי לתאם את זמנה של גילה. **דני טרץ** מן התיאטרון, **רותי פרס** מן הסרט ו**צדי צרפתי** מן הטלוויזיה.

■ בעת מישחק־הכדורגל בין נבחרת סקוטלנד ונבחרת ישראל, ישב במיגרש ראש מחלקת־הצלמים של לישכת־העיתונות הממשלתית, **משה מילנר**. כאשר קפטן הנבחרת, **גידעון („גידי”) דמתי**, החמיץ הבקעת שער, פלט מילנר: „חבל שתרמתי לקרן הקיימת!” הוא נשאל על־ידי שכניו למושב מה שייכת הקרן הקיימת למישחק, ומילנר השיב: „אלמלא תרמתי לא היו מביאים את התימנים לארץ. ואז דמתי לא היה מעצבן אותי כל־כך.”

■ בהצגה הסטריפטיז האחרון יש לשחקנית **ליאורה ריבלין** מונולוג חריף מאוד על המצב במדינה. כתבו אותו **יהושע סובול**, ו**הילל מיטלפונקט**. בין היתר אומרת השחקנית במחזה: „בצבא אני משרתת כפקידת מפקד־האוגדה. הוא נותן לי חופשות וגרביים ממשי וכסף בשביל הגרידה. אצלי בסלון מוצאים את **יורם ארידור** ו**ירוחם משל** מלטפים זה את זה. מציעים לי לרוץ בבחירות, אני מנסחת מצע: בחירות אישיות, איכות הסביבה, גינקולוג לכל פרוצה. והפה לא מפסיק לעבוד. בבוקר נאום ובלילה מוצצת, ואילנשיל פוליו ו**פלאטו שרון** לוקחים אותי כיועצת. אני ד״שה עם הפרופסור, מתפנתרת עם הפנתר, מופיעה בעצרות שלום עכשיו וחותמת שלא נוותר. ביטוח אליהו, ודרוקמן ושוסטק, גוד־טיים לכולכם, חברים!”

■ מנכ״ל רשות־השידור לשעבר, **יצחק ליבני**, משווה את תוכנית הטלוויזיה עמוד־האש לתקופה שבה היו אנשים יושבים סביב המדורה וקוסם־השבט היה מספר להם על חיות רעות ושדים, וזו היתה תחילתה של הסיפרות וההיסטוריה בעולם. „סיפורים אלה מרגיעים. עמוד האש עושה את אותו הדבר. אנשים יושבים בסלון בביתם, בחושך, ושומעים את תיבת־הקסמים על תולדות היישוב בארץ, וכל זה כדי לחזק את הזהות המשותפת שלנו וגם לפרק את הטראומות הישנות. זה גם לא מיקרה שתוכנית זו מצליחה באותה עת שמצליח סיפרה של **אניטה שפירא**, ברל, וגם לא מיקרה שקוראים לתוכנית עמוד האש.

טליה שפירא השחקנית משתתפת בסרט „לא לשידור”, שבו היא מגלמת תפקיד של קצינת־ניהול. הבמאי, יעוד לבנון, הצמיד לה חזה מלאכותי ענקי, כאשר כדוגמה שימש לו החזה של פנינה רוזנבלום, המשתתפת גם היא באותו סרט. טליה ביקשה להצטלם עם פנינה, כדי שהצופים ישפטו למי יש חזה יותר גדול, פנינה מצידה, נענתה לבקשה ברצון.

■ זמרת־האופרה לשעבר בת ה־90, **מרים גולינקין**, שהופיעה בתוכנית הטלוויזיה שעה טובה, אמרה בתום הראיון הטלוויזיוני למנחה **מני פאר**: „אוי מנילה, אילו הייתי צעירה ב־70 שנה, היה מתפתח בינינו רומן סוער.” ואז הדביקה לו נשיקה מצלצלת.

■ השבוע יצא העיתונאי **איתן הבר** ממיזנון העיתונאים בבית סוקולוב וגילה כי מכוניתו אינה נמצאת במקום שהחנה אותה. הוא נזכר כי התווית של אגודת העיתונאים, שאותה מדביקים על המכוניות, לא היתה לו, והחליט כי היא נגררה על־ידי המישטרה. שני עיתונאים־חברים התנדבו להסיע אותו לרחוב גיבורי־ישראל, שאליו גוררים את כל המכוניות. אך גם שם לא מצא את המכונית. הבר היה מודאג ביותר, עד אשר אמר לו אחד העיתונאים: „אתה בטוח שחנית לפני בית סוקולוב?” אז נזכר הבר כי למעשה החנה את מכוניתו בפתח מיסעדת אולימפיה, על המידרכה, שלא כחוק. השלושה מיהרו למיסעדה, ואכן מצאו שם את המכונית.

מירי מרגולין הפסלת היא דודתו של יהונתן („יוני”) נתניהו, גיבור מיבצע־אנטבה. בתערוכה שפתחה השבוע הציגה, בין היתר, פסלים של יוני (בתמונה משמאל), ושל ראש־הממשלה המנוחה, גולדה מאיר. הפסל של גולדה, שעליו עבדה לראשונה, עוצב על־פי שער „העולם הזה”, כאשר גולדה נפטרה. אחרי שפיסלה אותו בגבס, שלחה אותו לבית־היציקה אך בדרך נשבר אפה של גולדה. מרגולין ביקשה מבית־היציקה, שאליו נשלח הפסל, שיתקנו את האף מחדש על פי השער של השבועון.

בלונים נפוחים

היה כאן. אני לא ראיתי אותו ●●● בבניין הגבוה ביותר בי־רושלים, בן 22 קומות, נפתחה השבוע מיסעדה חדשה בשם ירו־שלים של מעלה, ואני הטרחתי את עצמי עד לעיר הבירה, כדי לראות איך חוגגים הירושלמים. בקומה ה־20 התנהל באותה שעה בדיוק קוקטייל, שבו אירחו נציגים מן הליכוד ומן המערך במשותף נצי־גים של הקונגרס האמריקאי, ה־מבקרים בארץ. אצל הפוליטיקאים לא היה אף אחד, אך במיסעדה היו הרבה פוליטיקאים ●●● הסקו־טים העליזים, המתחילים כל בוקר עם כמה כוסות של בירה, אמרו לי שזה נכון שהם קמצנים, אך תרצו זאת בכך שהם עניים ●●●

טדי קולק היה הפוליטיקאי היחידי שבא לקוקטייל עם האמריקאים, ויצחק רבין, חיים קורפו, תמר אשל ורוני מילוא התחילו כבר ב־סעודה החגיגית אצל אליעזר („לייזי") ריבלין, המנהל את ה־מיסעדה החדשה ●●● למה ל־יהודים יש אף ארוך? שאל אותי סקוטי אחד, וענה מיד: „כי יש לכם בארץ הרבה אוויר." זה לא כל־כך הצחיק אותי, אך זה הצחיק אותו ●●● נציגי מיפלגת העבודה היו הראשונים שבאו למיסעדה. יוסי שריד, עוזי ברעם ויצחק רבין חשבי שהפעם הם יהיו הרוב, אך אז באי רוני מילוא, חיים קורפו, מרדכי ציפורי ויהושע מצא והראו להם מי אוהב לאכול יותר. המורים

בלון המערך מחזיק ח"כ יוסי שריד, שבא למיסעדה עם אישתו, דורית. לידו ישבו ידידים שהתעקשו לשוחח עימו על פוליטיקה, אך הוא בא במצב־רוח לבבי ורצה לדבר על המאכלים. איש לא רצה להבטיח שהמיסעדה תהפוך למקום קבע לחברי־הכנסת.

אשת הבוס היא הדוגמנית וונדי מור, אשתו של ישראל מור, מבעלי הגלריה הלבנה. וונדי עמדה מאחרי הבר, אך לא עבדה במקום, אלא לקחה משקאות לכמה מידידיה, אשר באו לחגוג שלוש שנים למקום. הפעם במקום להתבונן בתצוגת תמונות רקדו האורחים ריקודי דיסקו, שהפריעו לשכנים.

בלון הליכוד מחזיק ח"כ חיים קו־רפו. והוא ישב ליד יהושע מצא, מי שהתמודד על ראשות עיריית־ירושלים עם טדי קולק והפסיד. הבלונים, שחולקו בתום הארוחה לחברי־הכנסת, הצליחו להעלות חיוך על פניהם. „חבל שלא רואים את הנוף," אמר.

זוג חינוכי היו אליעזר שמואלי, מנכ"ל מישרד־החינוך, שישב ליד יוספה יבין, אישתו של שדר הטל־וויזיה חיים יבין. גם יבין וגם גאולה שמואלי ישבו ליד אותו שולחן.

תחיה אדר ממסיבה למסיבה

ההפסד של נבחרת הכדורגל של ישראל לנבחרת סקוטלנד לא ריגש אותי במיוחד. גם העובדה שהגיעו לארץ כארבעת אלפים סקוטים נלהבים כדי לחזות במישחק, הש־אירה אותי אדישה למדי. כל מה שעניין אותי הוא איפה באמת היה רוד סטיוארט בזמן המישחק. למי שלא יודע מיהו רוד סטיוארט, אני רוצה רק להסביר שהוא אחד מזמרי הרוק המפורסמים ביותר בעולם, המשמש לנבחרת הסקוטית מה שמשה דיין משמש למכבי תל־אביב. הסקוטים סיפרו לי שרוד ממש שרוף על הקבוצה הסקוטית ושאינו מחמיץ אף מישחק שלה.

„הוא מארגן את הופעותיו בעולם בהתאם למישחקי הקבוצה. פעם אחת שהה בלוס־אנג'לס כאשר ה־סקוטים שיחקו באנגליה ורוד טיל־פן אל מנהל־עסקיו באנגליה, כדי להאזין למהלך המישחק," אמרו לי. „הוא מאה אחוז נמצא בארץ. הוא בטח אינקוגניטו עם פאה ומיש־קפיים," אמרו לי. „ראיתי אותו בערב לפני המישחק שותה עם כמה סקוטים באחד מבתי־המלון בתל־אביב," נשבע לי סקוטי אחד. נכון שהסקוטי הזה היה שתוי, אך אני לקחתי אותו ברצינות, והתחלתי בחיפוש היסטרי אחרי סטיוארט. כל בתי־המלון הגדולים הודיעו לי כי רוד איננו פה, כל כתבי הספורט והפופ ניסו גם כן להרגיע אותי, אך כמה סקוטים נשבעו לי כי רוד

חוסר ביטחון גילו הסקוטים בערב שאחרי מישחק הכדורגל. על אף שניצחו במישחק, הם טענו כי הקבוצה הסקוטית שיחקה רע מאוד והקבוצה הישראלית היתה יכולה לנצח את הקבוצה הסקוטית בקלות רבה.

סגן הביטחון הוא מרדכי ציפורי, סגן־שר־הביטחון, שבא לירושלים לסעוד בערב הפתיחה עם אישתו, טובה. „אישתי מבשלת כל־כך טוב, שלא מזדמן לי לצאת הרבה למסעדות. אני לא בטוח שאבוא לכאן הרבה," אמר.

הכריזו על עיצומים למחרת, אך זה לא הפריע למנכ״ל משרד־החינוך, אליעזר שמואלי, לבוא לסעוד עם אשתו, גאולה ●●● חצאית סקוטית לגבר עולה 100 לירות שטרלינג או 200 דולר או 20 אלף לירות שלנו. אולי זו הסיבה לכך שלא כל הסקוטים לבשו חצאיות והסתפקו בכובעים ובצעיפים בלבד ●●● הגלריה הלבנה בתל־אביב חגגה שלוש שנים לקיומה במסיבה רעשנית כל־כך, שלא רק הפריעה לכל הבאים אליה, אלא גם לשכנים, והם שלחו את המישטרה, כדי שתפסיק לגלריה את המסיבה. האורחים לא התרגשו במיוחד, חצו את הכביש ונכנסו לרוטשילדס פאב, שהוא המקום החדש שאליו באים בלילות החורף הקרים כל אנשי הבוהמה, כדי להתחמם קצת ●●● „אם בעלי מיסעדה היו צריכים להיות תלויים בי כדי לעשות עסקים טובים, הם היו פושטים את הרגל. אני לא נוהג ללכת הרבה למיסעדות," אמר ציפורי לאחד ממנהלי המיסעדה הירושלמית ●●● „אנחנו שונאים את האנגלים כמו שאתם שונאים את הערבים," אמר לי אחד הסקוטים. לצרפתים הם קוראים צפרדעים והאמריקאים חושבים, לדעתם, רק על כסף. על הישראלים הם חושבים כי הם הולכים עם רובה ברחוב, כדי להרוג את הערבים. בין הצהרה להצהרה הם לא שוכחים לספר כי הוויסקי הוא המשקה הלאומי שלהם, אך גם בירה זה בסדר ●●● „למה אתם לא הולכים לקוקטייל עם האמריקאים?" שאלתי כמה פוליטיקאים במיסעדה. „נראה אותם השבוע במסיבה אחרת," השיבו לי. שמואלי הסביר כי בא למיסעדה של ריבלין כי לפני הרבה שנים שיחק בבית״ר ירושלים ולייזי היה אחד מעסקני הקבוצה ●●● „החתיכות הישראליות לא שמות עלינו," התלוננו הסקוטים ותרצו את להיטותם לשתות במקום לעשות דברים אחרים בתל־אביב ●●● המיסעדה הירושלמית נראתה בפנים כמו צוללת עם חלונות קטנים וצרים, דבר המקשה מאוד להתבונן בנוף המרהיב, שאפשר היה לראות מקומה כל־כך גבוהה. „ביום בהיר רואים מכאן את ים־המלח," אמר לי אחד מבעלי המיסעדה ●●● הסקוטים נסעו, תודה לאל, הביתה וכל אלה שגרים ליד הים, באיזור המלונות, נשמו לרווחה ●●● את ירושלים עזבתי שבעה, ומן הגלריה הלבנה ברחתי מתוך דאגה לאוזני. בבית סוקולוב שואלים אותי כל עמיתי איפה יש מסיבה בעיר, ואני שואלת אותם מה הם ראו בטלוויזיה כל השבוע, כאשר אני התרוצצתי בין המסיבות.

לא לאמנים בלבד פתוחה הגלריה הלבנה. בחגיגות שלוש השנים לקיום הגלריה רקדה האמנית שולי שדה־גושן, כשלצידה רוקדת הסטודנטית אורנה דווידוביץ, המבלה בערבים בגלריה, על אף שאינה אמנית. מוסיקת הריקודים הלהיבה את כל הבאים, על אף שבערבים רגילים לא משמיעה הגלריה מוסיקה אלא מיועדת בעיקר להציג תמונות.

אשת השגריר מצאה את מיכתבה הפרטי

בין ניירות העטיפה, וריקה זראי כותבת על הטיבעונות

■ עם הצגת המאתיים של מופע הפנטומימה בכיכובם של **שייקה אופיר** ו**יורם בוקר**, הוזמנו נציגי כל השגרירויות בארץ, וכולם נענו בחיוב. הסיבה להיענות זו: במופע זה יכולים כולם להבין את המתרחש על הבמה.

■ אשת השגריר האמריקאי בישראל, **סאלי לואיס**, סיפרה: „אני מאוד זהירה בכל מילה שאני כותבת. את הלקח למדתי כאשר הייתי עם בעלי באפגניסתאן במשך ארבע שנים. שם גיליתי שזו ארץ ללא ביזבוז. יום אחד כתבתי מיכתב פרטי למישהו, ושיניתי את דעתי וזרקתי אותו לסל. כעבור שבוע הלכתי לבית־מירקחת לקנות תרופה, ולתדהמתי עטף הרוקח את התרופה במיכתב שלי. התברר לי כי המשרת בביתנו מכר את הנייר לרוקח, וזה השתמש בו.”

■ מי שהיה מאמן קבוצת הכדורסל של מכבי תל־אביב, **רלף קליין**, גילה כי למכבי יש אדם מיוחד, שתפקידו להעיר את השחקן **ארל ויליאמס** לפני כל אימון, כדי לוודא שהוא אכן יבוא להשתתף בו. לוויליאמס יש תמיד תירוצים מדוע איננו אוהב לבוא לאימונים. הוא מספר: „סבא וסבתא שלי חטבו עצים באפריקה, ההורים שלי ניקו בתים של לבנים, ובכלל בכל ההיסטוריה שלנו הכושים עבדו קשה. אז עכשיו שהלבנים יתחממו לפני מישחק ויתאמנו. אני כבר אתן את המישחק עצמו.”

■ אשת יחסי־הציבור **מירי זיכרוני** הלכה אל אשה ביפו הקוראת בקלפים. כאשר נכנסה לביתה קיבלו אותה חמשת בניה של האשה. מירי התבוננה מסביבה ואמרה לאחד מהם: „אני יודעת כי אתה היית לאחרונה באילת.” הבן נדהם שאל כיצד היא יודעת זאת. השיבה לו מירי: „אמך קוראת בקלפים על העתיד, אך אני יודעת לספר על העבר.” האיש התעקש לברר כיצד היא עושה זאת, ומירי הסבירה לו כי אם יכניס אותה לאמו ללא תור, תגלה לו. הוא אכן עשה כך, וכאשר יצאה מן האשה אמרה לו מירי: „פשוט מאוד, ראיתי כאן מגבת תלויה, השייכת לאחד מבתי־המלון של אילת.”

■ נשיא מכון וייצמן, הפרופסור **מיכאל סלע**, מכנה את בית־המגורים שלו במכון כבית־סלע. ביתו של **חיים וייצמן**, הנשיא הראשון, הפך אתר היסטורי, ואיש איננו מתגורר בו. בבית אחר במכון מתגורר הנשיא לשעבר, **אפרים קציר**. ביתו של סלע נבנה בזמנו על־ידי מי שהיה נשיא המכון, **מאיר וייסגל**.

■ בדיחת־הזוועה האחרונה של **דידי מנוסי**: חולה שהתבשר כי הוא עומד למות מבקש את האחות היפה ביום האחרון להעתר לו ולתנות עימו אהבים. האחות מסכימה מתוך רחמים, אך האיש תובע לחזור על כך פעם אחרי פעם. כשהיא טוענת שהיא עייפה, אומר החולה: „אם אני יכול, גם את יכולה!” משיבה האחות: „כן, אבל אתה לא צריך לקום מחר בבוקר לעבודה!”

■ הזמר **אריק לביא**, שהחלים מהתקף־לב, יודע להתלוצץ על מחלתו. השבוע התפאר ברבים: „עברתי מיבחן־בד!” כוונתו היתה לטכניקה חדשה של צילום הלב, באמצעות צינור המוכנס בעורקי הרגל.

■ כתב דבר בלונדון, הד״ר **יורם פרי**, חזר ארצה משליחותו, ואחד הדברים הראשונים שעשה היה לגשת למישרד־התיקשורת כדי לדאוג להתקנת טלפון בביתו. אחרי שראה כי עליו להמתין זמן רב, ניגש לטלפון הציבורי במקום ורצה לטלפן למישהו, אך על תא הטלפון היה כתוב: הטלפון הזה מקולקל. יורם הלך למישרד־הדואר הקרוב והחליט לטלפן משם. הטלפון שם אמנם עבד, אולם ספר־טלפונים לא היה במקום. פרי גילה כי הוא עומד לכתוב ספר על בעיית התקנתם של הטלפונים בארץ, בהשוואה לנעשה בתחום זה בבריטניה.

■ הזמרת **ריקה זראי**, המתגוררת דרך־קבע בפאריס, כותבת לידידיה בארץ: „ב־11 במרס מעניק לי רדיו ג׳ודאיקה בבלגיה את מגן־דויד־הזהב לזמרת הישראלית או היהודית הכי פופולרית באירופה. אני מודה ומתוודה שזה גורם לי עונג רב. עכשיו אני מכינה תקליט חדש וכותבת ספר על הרפואה הטיבעונית.”

■ נשיא בית־המישפט העליון, **משה לנדוי**, בחן בעיניו את המערער שעמד לפני בית־המישפט. היה זה נהג משאית ותיק, גדל־ממדים ועב־כרס. ביגלל עבירת־תנועה נשלל ממנו רשיון־הנהיגה למשך חמש שנים, והוא עירער על־כך לבית־המישפט העליון. „אולי כדאי שתחליף את מיקצועך?” הירהר בקול נשיא בית־המישפט, כאשר החליט לדחות את העירעור. סניגורו של הנהג, עורך־הדין **עמיקם לויתן**, כסוף־השיער, אמר בהומור: „באמת, בדרך לכאן שאל אותי הקליאנט אם כדאי לו להיות עורך־דין.”

אריק אמיר הזכור כ„אריק מחקה־החיות”, נדהם השבוע כשהגיע לבית־הקיץ שלו בעיר העתיקה בצפת ומצא את הבית פרוץ, ורהיטיו הרוסים. אריק, שבשנים האחרונות הפך פסל־מתכת מצליח, נהג תמיד להתבדח שחיות־המתכת שלו ישמרו על הבית בהעדרו. אולם נראה שהחיות ישנו בשבוע שעבר, כשהפורצים חדרו פנימה, ולאריק לא נותר אלא לנזוף בהן.

דפנה יבין (באמצע) התארחה אצל נשיא המדינה, ביום־ההולדת של בתו, נעמה. ניגש אליה מייק בורשטיין ושאל אותה אם תסכים ללוות אותו בשיר „סביב כל העולם” בטלוויזיה, לקראת תוכנית האירו־וויזיון. היא אמרה לו כי היא צריכה לשאול רשות מאביה, ולקחה את מייק לאביה שגם הוא היה שם, ומייק גילה כי זה חיים יבין. האב הסכים.

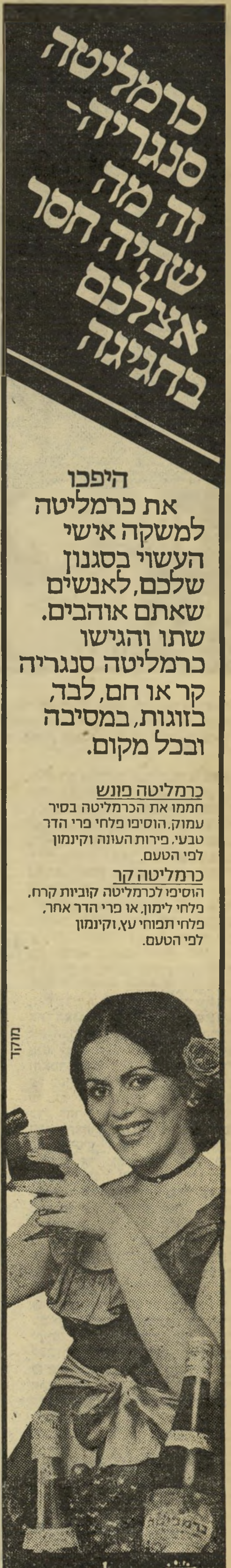

אנשים

■ לפני כל מישחק־חוץ אוכלים שחקני הכדורסל של מכבי תל־אביב ארוחת־צהריים במיסעדת אולימפיה בתל־אביב. גם השבוע סעדו שם אנשי־הקבוצה, כשבחוץ הצטופפו המוני מעריצים צעירים, שציפו לצאתם, כדי לקבל מהם חתימות. כשנשאל השח־

יחדיו במיפלגת־העבודה, ושימעון הוא, כמובן, שימעון פרס.

■ הזמרת **חדווה עמרני**, המתגוררת דרך קבע בלוס־אנג׳לס, נמצאת בארץ לרגל הקלטת שירים לתוכנית האירוויזיון. השבוע חגגה את יום־ההולדת של בתה,

קרוליין לנגפורד

השחקנית ישבה בקפה „כסית", כששערה הבלונדי צבוע בכחול בהיר. „עשיתי זאת לקראת הסרט החדש שבו אני משתתפת, אך המבטים של העוברים והשבים ברחוב ממש מביכים אותי," הסבירה. כאשר נשאלה לאיזה צבע תצבע את שערה בתום הסרט, השיבה: „עדיין לא החלטתי, הבלונד שלי עוד לא חסר לי כרגע." עוברים ושבים הציעו לה לצבעו בצבע ירוק.

יונה בן־יהודה

המשורר המכונה יבי, הוציא לאור ספר חדש „שילטון משחית". חבריו ערכו לו מסיבה ספונטנית לכבוד הוצאת הספר, והרימו כוסית לכבודו. לידו עומדים הצייר גידי לוי והשחקן איל („שולץ") דורון. יושב השחקן אשר צרפתי. יבי חילק את הספר לכל ידידיו, תוך הקפדה לכתוב הקדשה שונה לכל אחד מהם בכתב ידו המיוחד.

קן **מוטי ארואסטי** מדוע הם סועדים באותה מיסעדה דווקא ביום של מישחק, השיב: „המקום הזה הוא כמו קמיע עבורנו. בכל פעם שאנחנו אוכלים פה, אנחנו מנצחים."

■ במסיבה תל־אביבית נפגשו הסופר **מיכאל** („מייקי") **בר־זוהר** ואשתו **גליה** עם **לאה רבין**, אשתו של ח"כ **יצחק רבין**. כששאלה לאה: „איפה אתם גרים?" השיבה גלילה: „בין שפייזר לשימעון." שפייזר הוא ח"כ **אליהו שפייזר**, ראש חוג

אוראל, שמלאה לה שנה אחת. למסיבה באו אמנים רבים עם ילדיהם, וחדווה הביאה למענם את **תמר לנצ׳נר**, שעיסוקה הוא בידור ילדים בימי־הולדת. בעוד כל האורחים זוללים את המאכלים התימניים שהכינה אמה של חדווה, עסקה הבת הקטנה באכילת שוקולד בילבד ובמישחק עם כל הבובות שהביאה לה תמר. אביה, הרופא **דדלי דנוף**, בא במיוחד ארצה בשביל יום־ההולדת של הקטנה.

בלונים

מאת דניאלה שמי

מנחם בגין ואריק שרון

בולשביקים הפוכים

הצדעתי בלבי ליוסף מנדלביץ. אני מכבד אנשים הנאבקים על דיעותיהם, המוכנים להקריב למענן. על אחת כמה וכמה כשהם מתקוממים נגד עריצות כל־יכולה.

מנדלביץ הוא לוחם אמיץ, שהחזיק מעמד בתנאים החמורים ביותר. היה עלינו לקבל את פניו בתשואות. ואם זה היה „פסטיבל", יש הצדקה לפסטיבל הזה.

אולם ברגע שפתח את פיו והשמיע את דיעותיו, התגלה הצד השני של המטבע.

מנדלביץ הוא קנאי חשוך, לאומן בלתי־מרוסן, איש־סיפוח המוכן לשלול את זכויות הזולת, לדכא עמים בחוץ ולדרוס את זכויות־האדם מבית.

מנדלביץ

זה מפחיד.

זה מפחיד שיבעתיים, מפני שאינו יחיד. בכל כנופיות הימין הקיצוני ב־ארץ, הפאשיסטיות־למחצה והפאשיסטיות־בריבוע, בול־טים עולים חדשים שבאו מברית־המועצות.

זוהי תופעה האומרת דרשני.

בברית־המועצות שולט מישטר טוטאליטרי, שאינו מכיר בחרות־האדם. האדם משועבד בו לחלוטין, ל־הלכה ולמעשה, לרעיון קולקטיבי העומד מעליו. הרעיון הזה הוא נחלת המיפלגה הכל־יכולה, המקיימת את „הדיק־טטורה של הפרולטריון".

הדיקטטורה הזאת דוגלת בתורתו של קארל מארכס. אפשר להתנגד לקומוניזם (כפי שעשיתי כל חיי), לשלול לחלוטין את שיטותיו ויעדיו. אך אי־אפשר להכחיש כי בתורת מארכס היה מסר הומאניסטי. מארכס האמין שהוא בא לשפר את מנת־חלקו של האדם, לשחררו, להבטיח לו עתיד טוב יותר. וגם אם עוות אידיאל זה על־ידי מארכס עצמו ועל־ידי תלמידיו־מגשימיו, הרי משהו מכל זה עדיין נשאר טמון לפחות ביומרתו של המישטר הקומוניסטי.

אם מוציאים את הגרעין הזה מן המישטר הקומוניסטי — מה נשאר? נשאר פאשיזם פשוט — דיקטטורה, דריסת האדם, מיפלגה כל־יכולה, לאומנות, שיעבוד־עמים, מיש־טרה חשאית, מחנות־ריכוז.

חוששני שזה מה שקרה לכמה וכמה מאחינו, העולים מברית־המועצות.

הם שונאים את הקומוניזם. אך הם לא אימצו לעצמם את האידיאלים הדמוקרטיים, ההומאניסטיים. מעולם לא ראו מישטר דמוקרטי, מעולם לא טעמו את טעמו של חופש אמיתי. הם לא באו אלינו כדי לטעום מן הדמו־קרטיה שלנו. הם באו לכפות עלינו את הקנאות החשוכה שעזרה להם להחזיק מעמד שם.

בהכרה או שלא בהכרה, הם מביאים הנה תפיסות סובייטיות ושיטות סובייטיות — בלי קומוניזם.

זאב שהתהפך אינו הופך כבש. אין הוא אלא זאב הפוך.

בולשביזם העומד על הראש אינו הופך דמוקרטיה. הוא הופך פאשיזם.

מישהו שאל אותי השבוע: אם מנדלביץ זה לא פחד לחטוף מטוס בברית־המועצות, שבה קיימת דיקטטורה של המישטרה החשאית — מה הוא מסוגל לעשות כאן?

„האתמול נשאר מאחורינו..."

עם־ישראל צועד לקראת עימות בלתי־נמנע עם גוש־אמונים ובעלי־בריתו. בעימות זה יוכרעו גורל המדינה ועתידה.

העימות יתרחש יותר מהר מכפי שסבורים רבים.

קרוב לוודאי שיהיה אלים.

יתכן מאוד שיהיה מזויין.

אולי יגיע לממדים של מילחמת־אזרחים.

אני זוכר שבשק"ם הגדודי שלנו במילחמת־העצמאות, גדוד 54, היה תלוי שלט גדול: „צבא אשר שירה בפיו הוא צבא־ניצחון!"

העימות הצפוי לנו יוכרע על־ידי שירים.

אני פוחד מפני שיריו של גוש־אמונים יותר מאשר מפני מקלעיו, רוביו ואקדחיו. אני שואל את עצמי, בדאגה: היכן השירים שלנו? של עם־ישראל השפוי, העובד, ההומאניסטי, שוחר־השלום?

בליל־שבת מצאתי את התשובה. ראיתי את תוכניתה של שרהל'ה שרון, לשיק בעמק. שמעתי את השירים הישנים, שירי נעורינו. בהרים כבר השמש מלהטת, / ובעמק עוד נוצץ הטל. / אנו אוהבים אותך, מולדת, / בשימחה, בשיר ובעמל!

ופיתאום ידעתי: הנה הם, השירים! והנה המחנה, שבסופו של דבר יכריע את הכף!

מיפלגת־העבודה בגדה מזמן בשירים האלה, ובכל הערכים הטמונים בהם. נתן אלתרמן עצמו, שכתב את השיר הנהדר הזה, הגיע בסוף דרכו לאן שהגיע. גוש־אמונים סילף ועיוות את הערכים האלה, עד שנוצרה קאריקטורה נוראה.

אבל — זוהי התיקווה! — כל זה עדיין חי איכשהו, מתחת לפני השטח, בלבבות רבים. וביום ההכרעה, זה יקום לתחייה. החזון של עם עובד, המקיים את עצמו, שאינו משעבד איש, המעדיף שלום על פני מילחמה וכיבוש וסיפוח.

בהרים, בהרים זרח אורנו, / אנו נעפילה אל ההר. / האתמול נשאר מאחורינו, / אך רבה הדרך למחר...

נער בן 14

ים של זיכרונות הציף את ליבי כאשר ראיתי את תמונתו של הבית"רי שלמה בן־יוסף, בפרק השבוע של עמוד האש.

מעטים האנשים שהיתה להם השפעה כה חזקה על חיי כפי שהיתה לצעיר זה, עולה חדש מפולין, אשר ירה על אוטובוס ערבי ליד צפת.

מישהו שאל אותי לאחרונה איך זה קרה שהצטרפתי בנעורי לאירגון־הצבאי־הלאומי.

התשובה היא: שלמה בן־יוסף.

אחרי שפרצו „המאורעות" של 1936, התקוממתי נגד

„ההבלגה". ביום הקטל הגדול בגבול יפו הייתי בן 12 וחצי. בגיל הזה אין אדם קולט רעיונות מורכבים. הוא מגיב בצורה ריגשית. תגובתי הריגשית היתה: אם מכים אותך, הכה בחזרה!

גרתי אז, יחד עם אחי, בחדר קטנטן מאחורי המכבסה של הורי, מול קפה כסית של היום. היינו עניים מאוד. לחדרון היה אשנב יחידי מסורג, השרותים היו בחוץ.

אך לא זה היה חשוב לנו. היה חשוב לנו מה קורה. מישהו דאג למסור לנו מדי פעם עלונים משוכפלים, בלתי־חתומים, ובהם המסר של מתנגדי־ההבלגה. קראנו אותם בצמא, ואמונתנו התחזקה.

כאשר ירה בן־יוסף, לא שאלנו את עצמנו אם מותר לירות באוטובוס שיש בו נשים וילדים, כנקמה על מעשה דומה של הצד השני. תגובתנו היתה: סוף־סוף מישהו עושה משהו! סוף־סוף נגמר חוסר־האונים של ההנהגה הלאומית העלובה!

עקבתי אחרי מישפטו של בן־יוסף. לא האמנתי שהוא יוצא להורג. כאשר נתלה במיבצר עכו ב־29 ביוני 1938, היהודי הראשון שהוצא־להורג בימי המנדאט, בערה בי חמתי להשחית. ולא רק זעם: הייתי בטוח לגמרי שאדם הגון צריך לקום ולמלא את מקומו.

הייתי בן 14, והתקרבתי ליום־הולדתי ה־15. בינתיים התחלתי לעבוד אצל עורך־דין. לא הסתרתי את דיעותי. באחד הימים ניגש אלי צעיר שהכרתיו באופן שיטחי, גם הוא פקיד של עורך־דין, משך אותי הצידה ושאל אותי אם אני מוכן להתגייס לאירגון מחתרתי, הפועל ברוחו של בן־יוסף. שמו של האירגון־הצבאי־הלאומי עדיין לא היה אז ידוע ברבים.

הסכמתי בהתלהבות. שבועות מעטים אחרי תלייתו של בן־יוסף התקרבתי בערב לבניין החשוך של בית־הספר ברחוב התבור, ליד שוק־הכרמל בתל־אביב, שם עמדתי להתייצב לפני ועדת־הקבלה של האירגון. ליבי הלם בחוזקה, אך לא היססתי לרגע.

אם סבור מישהו כיום שכדאי להטיל עונש־מוות על „מחבלים", מוטב כי יחשוב פעמיים. בשכם, ברמאללה, וגם באום־אל־פחם ובכפר־קאסם, יש נערים בני 14.

אנשי הכנופיות

והערה קטנה לעורכי עמוד האש.

הסידרה עושה מאמץ כן להשקיף באופן אובייקטיבי על התפתחות הסיכסוך הישראלי־פלסטיני. זהו מאמץ ריגשי ואינטלקטואלי הראוי לציון ולהערכה. רבים מבינים עתה בפעם הראשונה שהיה גם צד שני לסיכסוך, שלא עמדו מולנו פיראי־אדם פרוורסיים, אלא עם שהתנהג כפי שהיה מתנהג כל עם אחר בנסיבות דומות.

המנהיג הציוני היחידי שהבין זאת כראוי היה דווקא זאב ז'בוטינסקי (ראה מאמרו קיר הברזל.)

אולם ראייה אובייקטיבית אינה יכולה להיות מנותקת מן הלשון. מחשבה חדשה זקוקה למלים חדשות.

בימי „המאורעות", שהערבים קראו להם „המרד ה־ערבי", היינו רגילים לכנות את האוייב בשם „הכנופיות". דיברנו על „אנשי הכנופיות", „ראשי הכנופיות", „מעשי הכנופיות". הכוונה היתה להתייחס לצד השני כאל כנו־פיות־שודדים או כנופיות־רוצחים.

בלהט הקרב זה היה בסדר גמור. אך בינתיים עברו ארבעים וכמה שנים. מותר לנו, כיום, לקרוא לצד השני בשמו.

פח'רי עבד־אל־האדי, פאוזי קאוקג'י ועבד־אל־קאדר אל־חוסייני לא היו „ראשי כנופיות". הם היו מפקדים פלסטיניים. פקודיהם היו צעירים עירוניים וכפריים שהתגייסו על פי קריאת המוסדות הלאומיים שלהם, כדי להגן על מה שנראה להם כמטרתם הלאומית.

אחדים מהם — כמו עבד־אל־קאדר האגדתי — היו ונשארו עד היום מוקדי ההערצה של העם הפלסטיני, כשם שאנחנו מעריצים את יוסף טרומפלדור.

אני מציע שעורכי עמוד האש יתנו את דעתם לא רק על התפיסות ההיסטוריות, אלא גם על המלים. הן חשובות לא פחות — ואולי אף יותר.

לילי מארלן

כאשר כבשו הנאצים את יוגוסלביה, בראשית 1941, הם הקימו בבלגראד תחנת־שידור צבאית רבת־עוצמה, שנועדה להפיץ את תעמולתם באגן הים־התיכון.

האגדה מספרת כי בהגיע מישלוח־התקליטים הראשון לתחנה החדשה, הסתבר כי כל התקליטים נשברו בדרך, מילבד אחד. בחוסר־ברירה החלו השדרים הגרמניים לשדר תקליט זה בלי הפסק.

היה זה שיר בלתי־ידוע בשם לילי מארלן. שרה אותו זמרת בשם לאלה אנדרסן, שהיתה חביבתו של אדולף היטלר.

דרכו של השיר היתה מופלאה. הוא כבש את העולם — משני עברי החזית. החיילים הגרמניים אימצו אותו לעצמם, כאילו היה הימנון לאומי. אך גם האנגלים החלו שרים אותו. הוא התפשט כתבערת־קוצים, הושר בתריסר שפות. חיילי הבריגדה היהודית שרו אותו במלים עבריות („רוח סתיו נושבת..." איני זוכר את ההמשך).

המקור הגרמני מדבר על זוג־נאהבים, שהיה רגיל להיפגש מתחת לפנס שליד שער־המחנה. שם התחבקו בני־הזוג עד שהיה נדמה כי צלליהם מתמזגים לצל אחד. ואם לא ייפגע החייל, הרי בבוא היום שוב ייפגש עם אהובתו ליד הפנס. וכו'.

ליברמן

קיטש גמור. אבל הוא ביטא איכשהו את רחשי־ליבו של כל חייל — גרמני, בריטי, אמריקאי, פולני, ארצישראלי.

בשעה 11 בכל ערב היתה „תחנת־הוורמאכט" בבלגראד משדרת את ה־חדשות, ובראשן ההודעה היומית של הפיקוד הגרמני העליון. כל מי שידע גר־מנית היה מקשיב, כדי להשוות את ההודעה הגרמנית עם ההודעה הבריטית, ששודרה בקול ירושלים, ולנחש היכן חבוייה האמת בין שתיהן. לפני החדשות נוגן בכל ערב לילי מארלן. (אחרי החדשות — לסיום המישדר — נוגן שיר על חייל גרמני בשם יוהאנס העומד בודד על המישמר, כשהוא חולם על אהובתו הרחוקה ויודע שהכל עובר, ושאחרי כל חודש דצמבר בא חודש מאי, אך שניים האוהבים זה את זו נשארים נאמנים לנצח, וכו' וכו' וכו').

עכשיו מוצג במאה בתי־קולנוע בגרמניה סרט בשם לילי מארלן, המתיימר לתאר את קורות השיר והזמרת. לאלה אנדרסן, שנפטרה לפני תשע שנים, טענה אחרי המילחמה שהיתה מתנגדת חשאית לנאצים, שעזרה להבריח לחו"ל ידיעות על השואה, ושנרדפה במשך זמן־מה על־ידי הגסטאפו.

הסרט, שבויים על־ידי ריינר ורנר פאסבינדר, זכה בביקורות שליליות ביותר; מפני שהוא פוזל לכל הצדדים. אך הוא שובר את הקופות. במרכזו עומדת עלילה אמי־תית: ב־1933, כאשר שרה בציריך, הכירה לאלה אנדרסן יהודי שווייצי וקיימה עימו יחסים עד לפרוץ המילחמה. הסרט מגזים, כנראה, בחשיבותה של אהבה זו ובאורכה, וטוען שביגללה אספה הזמרת ידיעות על מחנות־הריכוז ועל גטו ורשה.

שמו של אותו יהודי, אהובה של לאלה אנדרסן במציאות, היה רולף ליברמן. לאחר מכן היה איש זה מנהל האופרה בהאמבורג ובפאריס. בשבוע שעבר ביקר בארץ, כדי לייעץ בענייני האופרה הישראלית. איש לא ידע שיש לו רקע כה רומנטי.

הנדון:

לא תהיה כאיזבל מישטרת ישראל!

מישטרע

מאות פעמים שאלנו את עצמנו, בסתר ליבנו: „שמא אנחנו מגזימים?”

פירסמנו מעל עמודי שבועון זה מאות כתבות על התעללות המישטרה באסירים, על שיטות בלתי־כשרות בהשגת הודאות ופיברוק ראיות. העדויות על כך באו, לרוב, מפי עבריינים מועדים או חשודים, או מפי עורכי־הדין שנשכרו על־ידם כדי לחלצם מצרה.

שאלנו את עצמנו: „האם זה יכול להיות? שמא גישתנו היא פאראנואידית? הרי לא יתכן להטיל באופן שיטתי דופי באנשים המצווים להילחם בפשע ולהגן על החוק!”

התנחמנו בדיעה שבמאבק להגנה על זכויות־האדם אולי כדאי להפריז במיקצת.

והנה מתברר שלא זה בילבד שלא הגזמנו, אלא שכל גילויינו לא חשפו אלא אפס קצהו של המצב האמיתי.

■ ■ ■

אם נכון אף חלק מן הגילויים האחרונים על פרשתו של עמוס ברנס, הרי קרה כאן דבר שמקומו בסרט־בלהות או בספר אמריקאי אופנתי על השריף המושחת וחבורת ביריוניו בעיירה נידחת במערב.

כאשר שוטר יחידי משקר, זה רע. רע מאוד.

אבל קנוניה של שוטרים כדי לפברק ראיות, להעלים עובדות, להשתיק עדים ולהדיח עדים אחרים לעדות־שקר, כל זה כדי להביא להרשעתו של אדם במאסר־עולם — הרי זאת עלילה קפקאית!

(איזה מזל יש לנו שביטלנו במדינתנו את עונש־המוות! האם היינו מוציאים עתה את התלויים מקיבריהם ומבקשים מהם סליחה ומחילה?)

פרשת ברנס באה אחרי הפרשה המזעזעת לא־פחות של דניאל חנוך, שהודה ברצח והיה אף הוא צפוי למאסר־עולם — לולא התגלה ברגע האחרון, כימעט במיקרה, כי ההודאה נסחטה ממנו בידי חוקריו, וכי הוא חף מפשע.

זה קרה בחיפה. בנתניה התגלה כי בפרשת רצח אלי בעדש הדריכה המישטרה עד בשיחזור שקרני של הפשע.

ועכשיו מתחיל מבול של גילויים חדשים על חקירות אחרות, שהסתיימו בהרשעת נאשמים בפשעים חמורים. סלומון אבו, שנדון על רצח שבוצע בלב תל־אביב, טוען כי הועלמו עובדות חשובות מעיני בית־המישפט. זוג פרקליטים, שנחלץ להגנתו, תובע מישפט חוזר.

ובמקום שיש בו ארבעה מיקרים מחרידים כאלה — בוודאי יש בו עוד.

■ ■ ■

לא בעיר אחת בישראל קרו הדברים, ולא במחוז אחד של המישטרה. אלא בערים שונות, במחוזות שונים. המסקנה מתבקשת מאליה, והיא כה חמורה עד שקשה להעלותה על הנייר.

המישטרה רקובה.

אין אנו עוסקים כאן במיקרים בודדים וחריגים, אלא בנורמות כלליות.

ברור לחלוטין כי השוטרים הרבים הקשורים בפרשות אלה האמינו בלב שלם שהם פועלים על פי הנורמות המקובלות במישטרה, ושהם יקבלו בכל מיקרה גיבוי ותימוכין מצד הפיקוד העליון. העניין יטושטש בחקירה פנימית, ובמיקרה הרע ביותר יזכו בגינוי פומבי ובטפיחה חשאית על השכם.

לא בדרג אחד אחזה המחלה, ולא במפכ"ל אחד. מצב כזה יכול להשתרר רק כאשר כל הדרגים נגועים, וכאשר כל המפכ"לים — ולפחות האחרונים — איפשרו לנגע הזה להתפשט.

יש כאן שרשרת של אחריות, שיש לחשוף אותה בלא־רחם.

■ ■ ■

קודם כל, החוקרים עצמם. מה גורם לכך שאדם נורמלי,

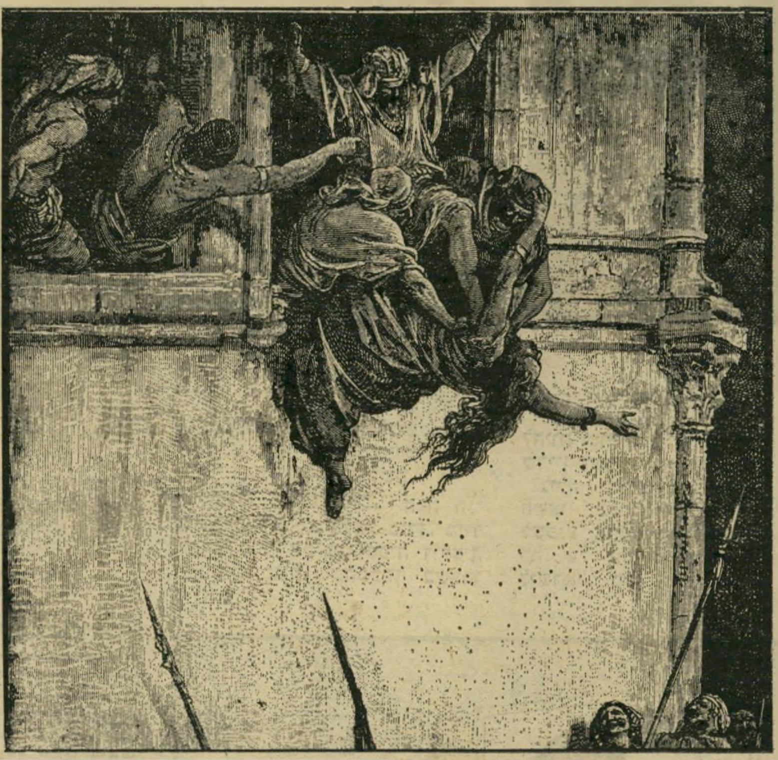

מותה של איזבל: פיברוק ועדי־שקר

הלובש מדי שוטרים, יהיה מוכן לזייף ראיות ולהעלים עובדות חיוניות, כדי להביא בכל מחיר להרשעתו של אדם ברצח?

מליצי־היושר יגידו: התשוקה העזה להשליט את החוק, לבער את הפשע. הרגשה של שליחות.

יש באמריקה הדרומית ארצות שבהן מקיימת המישטרה „כיתות־מוות”. כאשר השוטרים מחליטים שפלוני הוא עבריין מועד, הם יוצאים בלילה, גוררים את האיש ממיטתו, מובילים אותו לפינה נידחת ורוצחים אותו. הגופה נמצאת למחרת בבוקר כשהיא מוטלת ליד אחד הכבישים.

דרכים אלה של מילחמה בפשע — רציחת רוצחים, הפרת החוק לשם הגנה על החוק — הופכות את המישטרה לכנופיה אחת מני רבות, מאפיה ממלכתית מעל מאפיה פרטית.

כאשר הלוחמים להשלטת החוק מפירים בעצמם את החוק, מתרוקן החוק מתוכנו.

יש אומרים שהשוטרים האלה גם נכנעו ללחץ של פוליטיקאים ואמצעי־תיקשורת, שתבעו מהם הצלחות מהירות. יש בזה גרעין של אמת. פוליטיקאים חסרי־מצפון ושלוחי־רסן, המבקשים להתבלט בכל מחיר ולהופיע בכותרות הראשיות, יצרו היסטוריה של „פשע מאורגן”, „גל פשיעה” וכיוצא באלה סיסמות חסרות־אחריות. באווירה חולנית זו ניתן פרס לשוטר „המצליח”, „הסוגר עניין” מבלי לדקדק בקוצו של יו"ד של החוק.

פוליטיקאים חסרי־מצפון מטפחים שוטרים חסרי־מצפון — והרי מה המוסרית של איש־המאפיה פושטת במישטרה ובפוליטיקה.

■ ■ ■

כי זה לא יכול היה לקרות, אילו הצמרת הבכירה ביותר של המישטרה לא היתה — לפחות — עוצמת את עיניה. ויש סימנים לכך שהיא היתה שותפה פעילה בפשע — לפחות לאחר־מעשה, ואולי גם במהלך המעשה.

יתכן שהעולם התחתון הפרטי מסוכן פחות מאשר העולם התחתון הממלכתי.

אולם איני מאמין במוטיווציה הזאת.

חוקר המסוגל לנקוט אמצעים בזויים כאלה, חזקה עליו שהוא דואג קודם כל לעצמו. משמע: הוא רוצה להשיג הצלחה בכל מחיר, כדי לפלס לעצמו קאריירה ולהתקדם במהירות בסולם הפיקוד.

לא טובת המדינה — ולוא גם בצורה פרוורסית — עומדת לנגד עיניו, אלא טובתו הפרטית. הוא מוכן לדרוך על גוויות — פשוטו כמשמעו — כדי להשיג דרגה בכירה.

אם כן, במה עולה שוטר כזה על הפושע המועד, שהוא — כביכול — יריבו?

אך האם זוהי החוליה האחרונה של השרשרת?

כל הסימנים מעידים על כך שיש לה המשך.

החומר המישטרתי מגיע לידי התביעה הכללית, המנגנון הכפוף למישרד־המישפטים.

תובע הגון ומוכשר בודק את הראיות לפני הגשתם לבית־המישפט. הוא מתחקר את השוטרים, בודק מה חסר, שואל שאלות.

אך אם גם התובע רוצה להצליח בכל מחיר — גם במחיר חיי־אדם — הוא יכול לעצום עין. הוא יכול להימנע מן השאלה העומדת על קצה לשונו. הוא יכול להגיד לעצמו שאין זה מעניינו לבדוק בציציות העדים.

אבל הוא יודע בעומק ליבו את אשר הוא עושה. הוא יודע שהוא שותף לפשע.

נציג התביעה במישפט אינו סתם עורך־דין, שהלקוח שלו הוא — במיקרה — המדינה. מה שמותר לעורך־דין פרטי, המוכן לעשות את הכל כדי להגן על לקוחו ולהרוויח את שכר־טירחתו (המרקיע עתה שחקים) א י נ ו מותר לעורך־הדין של המדינה. כי הוא מייצג את שילטון־החוק. הוא פועל לטובת הציבור. והרשעתו של אדם חף־מפשע א י נ ה לטובת הציבור. הציבור מורכב מפרטים, וגם הנאשם במישפט הוא חלק מהציבור, אזרח במדינה שהתביעה הכללית מצווה על הגנתו.

תובע כזה יכול לשקר לעצמו ולאמר: נניח את העניין לבית־המישפט. השופטים יתרשמו ויכריעו.

זהו שקר.

השופטים יכולים לדון רק על פי הראיות המובאות לפניהם. אין הם יכולים לשפוט על פי ראיות שהועלמו מהם, וגם פרקליט הנאשם אינו יכול לחקור את העדים כשאינו יודע מה הועלם. על אחת כמה וכמה כשמובאות לפניו ראיות מזוייפות.

אך הייתי מועל בתפקידי אילמלא השמעתי כאן תמיהה חמורה.

השופטים אינם רובוטים, הפוסקים על פי הראיות — האמיתיות או המפוברקות — המובאות לפניהם. הם גם בני־אדם נבונים, בעלי שכל ישר ואינטואיציה אנושית.

איך זה הצליחו השוטרים בשיטות גסות אלה, בעזרת תובעים בעלי סף מוסרי נמוך, להערים בכמה מיקרים על מערכת־השיפוט? איך זה לא התעורר אי־פה ואי־שם הספק הבריא, ולוא במעומעם? האם לא נדלקה מעולם איזו נורה אדומה למראה הבעת־פניו של שוטר, או עד, או נאשם?

זה מפחיד אותי!

ואפשר להמשיך בשרשרת. מה היתה רמתם המוסרית של שרי המישטרה והמישפטים, שכיהנו במשך השנים הארוכות שבהן התפתחה המחלה? הם עלו על דוכן הכנסת כדי להשיב לשאילתות (ואני עצמי הגשתי בשלוש כנסות מאות שאילתות על נושאים אלה) וענו באדישות, מדושני־עונג.

אני יודע שלפחות לאחד מהם היתה רמה מוסרית של מאפיונר, וכי גם כמה מן האחרים היו מעוניינים יותר בקאריירה האישית שלהם מאשר בשילטון החוק. אך במיקרה הטוב ביותר מעיד המצב על הניתוק הגמור של המערכת הפוליטית מן המציאות, על העדר כל פיקוח של ממש — וביכלל זה הפיקוח הפיקטיבי של מבקר־המדינה ונציב תלונות־הציבור.

מחריד? כן, זה מחריד!

■ ■ ■

מליצי־אי־היושר יטענו, בוודאי, כי „נכון שהיו חריגות, אך המישטרה גם השיגה הישגים. יתכן שהשיטות לא היו הכי יפות, אבל הן נשאו פרי.”

שקר.

מישטרה טובה ויעילה, בעלת מוסר גבוה, עבודת־צוות, ידע מיקצועי ומיכ־

(המשך בעמוד 28)

מאת אורי אבנרי

(המשך מעמוד 27)

שור מתאים יכולה להשיג הישגים מרשימים מבלי להזדקק לפיברו־קים גסים.

אין היא זקוקה לניהול לוחמה פסיכולוגית באמצעות הדלפות כוזבות לאמצעי־התיקשורת, כפי שקרה בפרשת אבו־חצירא. אין היא זקוקה לביום שיחזורים מפוב־רקים, כפי שעשתה בפרשת רצח רחל הלר בחיפה ורצח אלי בעדש בנתניה. אין היא זקוקה להעלמת עובדות, כמו בפרשת סלומון אבו בתל־אביב. אין היא זקוקה אף לפריצה בלתי־חוקית למיבנה, כמו בפרשת הרצח הכפול בתל־אביב.

נהפוך הוא: שיטות אלה של זדון מישטרתי לא באות אלא לחפות על חוסרי־יעילות וחוסר־ציוד, משכו־רות עלובות ומילחמות פני־מיות.

בחממה של אי־חוקיות יכול להצליח גם מי שאינו מוכשר ל־שום דבר, מילבד עינוי עצירים. הריסת החממה הזאת, והכנסת אוויר צח למיסדרונות המישטרה, הן תנאים מוקדמים להבראה.

■ ■ ■

איך להבריא: איך לעצור את הסרטן הזה ולהציל את הגוף?

לשם כך דרוש מטאטא־ברזל של חוקיות.

יש לבטל לאלתר, ולחלוטין, את כל מערכת החקירה והשיפוט ה־פנימיים של המישטרה.

שוטר שסרח — מקומו על ספסל־הנאשמים, כמו כל פושע אחר — ויותר ממנו.

מי שנשבע לשקר בבית־המיש־פט — ולא חשוב אם זה קרה בעת בקשה להוצאת פקודת־מעצר או בעת מישפט רצח — מקומו בבית־הסוהר, במקומו של האיש שאיתו רצה השוטר להכניס אל מאחורי הסורגים.

מי שזייף ראיות, סחט הודאות בדרכים בלתי־כשרות, פיברק שיח־זורים, העלים עובדות — מקומו שם.

כל שוטר או קצין, עד לדרגה הגבוהה ביותר, שנתן יד לשיטות פסולות, או שידע עליהן ועצם עין, או שהצדיק אותן אחרי מע־שה — דינו אחד: לעוף מן ה־מישטרה, ומייד.

דרושה הקמתה של ועדת־חקירה ממלכתית, על פי חוק ועדות־החקירה, שתחשוף את כל הפרשות האלה, תזי־הה את האחראים להן מ־בחינה פוליטית, מוסדית ו־מוסרית, ותקבע הנחיות ל־טיהור כללי של המישטרה, מן המסד ועד לגג.

כפי שהערנו בשבוע שעבר ב־גליון זה — מדינה, שהקימה ועדת־חקירה ממלכתית לחשיפת שחיתות בספורט, חייבת לנקוט צעד זה כאשר מדובר במוסד ש־כל כולנו, כל אזרחי המדינה, תלויים בידו לשבט ולחסד. וכי מי מאיתנו בטוח שלא יפול מחר בידי שוטר חסר־מצפון, אשר יפברק נגדו ראיות, יענה אותו בכלא, ויעמיד נגדו עדות־שקר?

■ ■ ■

כלבים אכלו את בשרה של איזבל, שפיברקה הוכחות ב־מישפטו של נבות היזרעאלי.

איננו מבקשים לשלוח כלבים כדי לאכול את בשרו של איש. אך הטיהור דרוש.

ולא תהי כאיזבל מיש־טרת־ישראל!

במדינה

העם

בירה ומצב־רוח

כמו האוסטרלים לפני ארבעים שנים, הראו הסקוטים ליהודים איך אפשר לשמוח — בעזרת האלכוהול

הסקוטים באו, ראו, ניצחו, שתו והלכו.

לוותיקים הזכירה הפלישה ה־סקוטים את הימים הגדולים ברא־שית מילחמת־העולם השניה, כא־שר הגיעה לארץ אוגדה של חיי־לים אוסטרליים. ה„אוסיס", שהיו פרו־ישראליים (ואנטי־ערביים) מסורתיים, עוד מימי מילחמת־העולם הראשונה, כרתו מן הרגע הראשון ברית־נישואין עם היישוב היהודי.

במשך כמה שבועות של ירח־דבש סוער השתוללו האוסטרלים מגודלי־הגוף ברוח טובה בתל־אביב, הפקיעו עגלות־נפט רתומות לסוסים, פיזרו מטבעות לילדים, התגדנדו שיכורים על שפת־הים של תל־אביב. הכל אהבו אותם, והם אהבו את הכל.

הפלישה של חובבי־הכדורגל ה־סקוטיים בשבוע שעבר היתה מ־עין חזרה־זוטא על אותו מחזה. הסקוטים העליזים הרעישו את תל־אביב, שתו, ניסו להתחיל עם ה־בנות, שתו, למדו כמה מילים ב־עברית, שתו, שרו ושתו (ראה ממסיבה למסיבה).

מי שחשש מפני מהומות, הריי־סת בארים וקטטות של גילופין — יכול היה לנשום לרווחה. גם בהיו־תם שיכורים הסתפקו הסקוטים, במיקרים קיצוניים, בהרמת חצא־יותיהם ובהצגת ערוותם — גילוי בוטה של חיבה טובת־לב. לא קרו תקריות שליליות.

לאזרחי ישראל חמוצי־הלב, המקטרים תמיד, שאינם יודעים לעלוז ולשמוח גם בפורים וביום־העצמאות, נתנו הסקוטים שיעור של עליזות ספונטאנית. האלכוהול, שאינו מקובל על היהודים, עזר.

הממשלה

לגמור ולספר לחברים

המדינאי הישראלי דומה למאהב הישראלי: האבר העיקרי שלו הוא הפה

אחת ההלצות הישראליות האו־תנטיות ביותר שואלת: „מדוע גומר הגבר הישראלי כל־כך מהר?" התשובה: „מפני שהוא צריך לרוץ ולספר לחברים."

אין הבדל בין הגבר הישראלי ובין המדינאי הישראלי. כוח־הבי־צוע של שניהם נופל בהרבה מ־כוח־הדיבור שלהם. האבר העיק־רי של שניהם הוא הפה.

רק „רבורט". בשנות ה־30 התלונן מדינאי מצרי על פגישה חשאית שהיתה לו עם נציג המח־לקה המדינית של הסוכנות היהו־דית. היה זה אליהו ששון, אביו של משה ששון, המיועד עתה ל־תפקיד שגריר ישראל במצריים.

התלונן המצרי: „ששון ביקש לקיים עימי פגישה. הסכמתי, ב־תנאי שהפגישה תהיה חשאית. נפ־גשנו ולא הגענו לשום סיכום. אחר־כך ישב ששון וכתב רבורט (רפורט — דו"ח באנגלית). ה־רבורט הודלף לעיתונות. נגרם לי נזק ציבורי עצום. הקיצוניים תק־פו אותי בשצף־קצף. וזאת היתה התוצאה היחידה של השיחה."

מסקנתו אז: „לא כדאי להי־פגש עם אנשי הסוכנות."

מאז למדו מדינאים רבים כי זה נכון גם לגבי יורשיהם של אנשי הסוכנות — אנשי צמרת ישראל.

הפגישה שלא היתה. בחו־דש שעבר הדליפה מיפלגת־העבו־דה כי מנהיגה, שימעון פרס, עמד להיפגש עם חסן, מלך מארוקו. הפגישה בוטלה על־ידי המלך ב־רגע האחרון, אחרי שפרס כבר הגיע לניצה, בדרום צרפת, בדרך למיפגש.

המלך חסן הוא המנהיג המתון והמציאותי ביותר במרחב כולו. ידיעה על פגישה חשאית שעמד לקיים, כביכול, עם מנהיג ישראלי בכיר יכלה רק לחבל במעמדו — מה גם שהיה אז בדרכו אל ועי־דת־הפיסגה המוסלמית במכה. חסן מילא שם תפקיד חשוב, כיו"ר „ועדת־ירושלים" של המדינות ה־מוסלמיות.

התוצאה: פרס זכה בכותרת. אך מלך מארוקו בוודאי לא ישוש לקבוע עימו פגישה נוספת.

פשע דיפלומטי. החודש אי־רעה שערוריה הרבה יותר גדולה. משה דיין פירסם, באישור הממ־שלה, ספר־זיכרונות, ובו גילויים על פגישות שלו עם המלך חוסיין והמלך חסן.

יש הבדל מהותי בין הדלפה של שיחה חשאית, שניתן להכחישה, ובין פירסום הדברים על־ידי בעל הדבר עצמו. הפירסום של פגי־שות חשאיות, שהתקיימו תוך הת־חייבות הדדית לשמור על חשא־יותן, הוא מעילה באמון ופשע דיפלומטי. כדי לרומם את עצמו ולמכור את סיפרו, מכר משה דיין את הסודות שבהם השתתף כ־שליח המדינה.

פירסום הדברים אחרי דור או שניים, כשהנסיבות הבינלאומיות השתנו מן הקצה אל הקצה — נס־בלת. אך פירסום בעיצומם של דב־רים, כאשר היחסים נשארו עדיי־נים מאין כמוהם, הוא מעשה מח־פיר.

המסקנה שיסיקו המלכים: אסור להיפגש עם מדינאים ישראליים. אסור לנגוע בהם בקילשון.

שליח לברז'נייב. הפה הג־דול של דיין לא נשאר בודד. מייד אחריו פתח את פיו אריה דולצין, יו"ר הסוכנות, שהתכוון בשעתו להיות שר־החוץ של הליכוד, לפני שדיין חטף ממנו את הפרי.

גילה דולצין: נשלח שליח חשאי לליאוניד ברז'נייב כדי לשכנע אותו לאפשר טיסה ישי־רה של יהודים מברית־המועצות לישראל, בלי חניית־ביניים בווי־נה. הכוונה: למנוע מהיהודים את האפשרות הפיסית „לנשור" ולהגר לארץ שבה הם בוחרים.

לפי דולצין, ברז'נייב נטה להס־כים, אך מישהו בצמרת הסובייטית חיבל בכך.

גילוי זה לא היה רק מעילה באמון ופיטפוט חסר־אחריות. הוא גם חיבל בכל אפשרות לחדש את המאמץ ולשנות את ההחלטה. גם הסובייטים למדו, בוודאי, כי אסור לנהל מגעים חשאיים כלשהם עם הצמרת הישראלית — הפה הפתוח אינו משאיר מקום לדיפלומטיה.

השיא בא השבוע, כאשר פיר־סם עורך ל'אכספרס הפאריסי, איוו קיו, שביקר לאחרונה בארץ, כי המלך חוסיין טס לפני חמש שנים לתל־אביב והתאכסן בבית־ההארחה הסודי של הממשלה.

פירסום כזה, שיכול היה לביא רק ממקורות ישראליים, תקע סכין בגבו של המלך העומד עתה בהת־קפה חריפה הן מצד סוריה, הן מצד מצריים.

בשעה שראשי המערך מפטפטים על „אופציה ירדנית", יחשוב המלך פעמיים לפני שיסכים בעתיד אף לדבר עם שליח ישראלי.

הודאה מבישה. נראה כי מישרד־החוץ הישראלי השלים עם המצב. אחרי שפורסם בארץ דו"ח סודי של השגריר הישראלי בקא־היר על פגישתו עם נשיא־מצריים, לא נמסר הדו"ח של שר־החוץ על פגישתו עם נשיא ארצות־הברית ואנשיו לשרי ישראל. יצחק שמיר שלח רק „דו"ח תמציתי", וגם זה נמסר לשרים רק בעל־פה, כדי שלא יוכלו להדליפו מילה במילה.

קשה להעלות על הדעת הודאה מבישה יותר בפשיטת־רגל מדינית ומוסרית.

סקוטים מציגים ערוותם אחרי־הניצחון
הכל אהבו אותם, והם אהבו את הכל

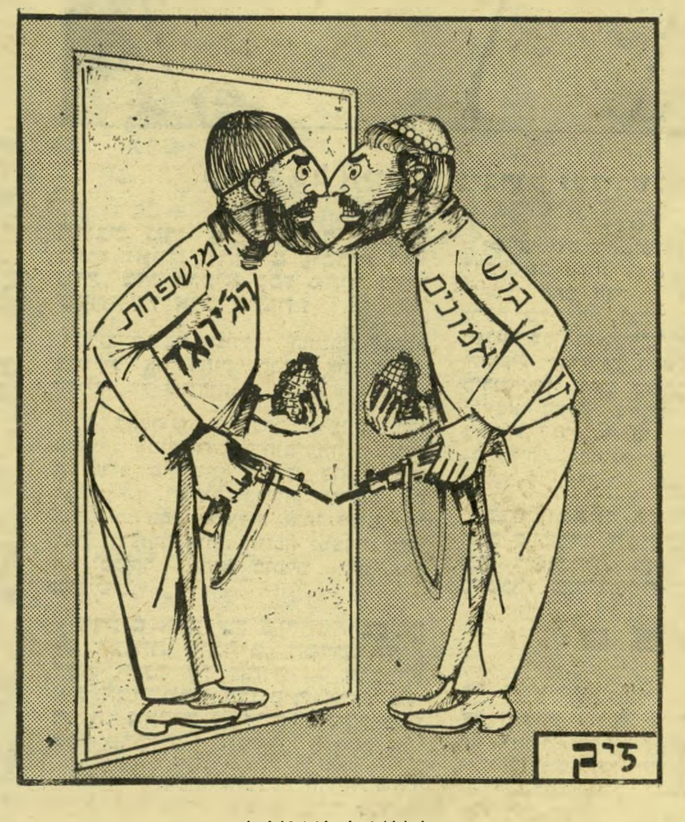

בבואה נאמנה

דף תשקיף

האם עד־המדינה נמצא תחת סחיטה?

אחת השאלות המעסיקות עתה חוגים מישפטיים ומישטרתיים היא אם אחד מעדי־המדינה הידועים נתן את עדותו תחת איום של סחיטה מצד חוגים המקורבים לנאשמים, שנגדם הוא היה אמור להעיד.

גורמים שונים בודקים עתה אם נכונה השמועה לפיה מצויה בידי אחד הנאשמים תמונה של עד־מדינה, שבה הוא מופיע במצב אינטימי עם אשה.

אשה זו היא אחותו של אחד מאנשי המפתח בחקירה המישטרתית, שהביאה למישפט שבו מעיד עד־המדינה.

יש הטוענים, שמאז שנודע לעד־המדינה על תמונה זו, הוא חושש שהדבר יוודע לאישתו, ולכן עדותו אינה עונה על הציפיות שציפו ממנה.

המערך מודאג מאר־ידור

גורמים במערך הביעו דאגה מהצעדים האחרונים של שר־האוצר יורם ארידור. לדעת יושב־ראש המיפלגה, ח"כ שימעון פרס, עלול המערך לאבד קולות רבים בבחירות הקרובות עקב צעדים אלה.

פרס שוקל הקמת מטה הסברה כלכלי מיוחד, שיתמודד עם מה שהוא מכנה „שוחד הבחירות של ארידור."

דולצ'ין נגד ארליך

יושב־ראש הנהלת הסוכנות היהודית, אריה דולצ'ין, עומד לצאת במיתקפה פומבית נגד סגן־ראש־הממשלה, שימחה ארליך.

דולצ'ין טוען, שישיבת הנהלת הליברלים בשבוע שעבר, שבה הוחלט על הצורך ברוב של 60 אחוז בילבד לכל מי שכיהן שתי קדנציות בכנסת, הוכיחה שארליך „הורס את המיפלגה הליברלית." דולצ'ין עצמו אינו ח"כ ולכן הוא אינו זקוק לרוב כזה.

הזמנת דיין — סטירה לפרס

הזמנת ח"כ משה דיין לקאהיר באה לחבל בסיכוייו של שימעון פרס.

הנשיא אנוור אל־סאדאת התרשם לרעה מהתעקשותו של פרס בעניין „האופציה הירדנית", המנוגדת למדיניות הפנים־ערבית של הנשיא המיצרי.

לוינסון מקים מטה

מועמד המערך לתפקיד שר־האוצר, יעקוב לוינסון, עוזב השבוע את מישרדו בהנהלת בנק הפועלים, ועובר לשבת במישרדי חברת אמפל ברחוב ארלוזורוב בתל־אביב.

לוינסון, המשמש כיושב־ראש מועצת המנהלים של „אמפל", יקים במישרדים אלה את מטה הבחירות האישי שלו.

הקלות מס לחקלאים

הצעד הבא של שר־האוצר, יורם ארידור, יהיה משמעותי מאוד לגבי החקלאים.

ארידור עומד לשנות את תקנות מס־ההכנסה, שלפיהם מוכר הפחת על משקים חקלאיים אחרי שבע שנים, ולהעמיד את התקופה על שנתיים בילבד.

שני שוטרים יועמדו לדין

שניים מאנשי צוות־החקירה ממישטרת חיפה, שחקרו את פרשת רצח הישיש יוסף חנוך, יועמדו לדין בפני בית־מישפט־מחוזי בחיפה.

רק אחרי הגשת כתב־האישום נגד דני חנוך, בנו של הנרצח, התגלה שצוות־החקירה זייף עדויות וכי אין כל ראיה נגד חנוך.

מאבק במחנה רבין

בתוך מחנה רבין מתחולל מאבק עז על שיבוץ אנשי מחנה זה ברשימת המערך לכנסת הבאה.

מחנה רבין יקבל מקום אחד בכל עשירית מועמדים ברשימה.

שלושת המועמדים הראשונים יהיו יצחק רבין עצמו, אורה נמיר ויעקוב („ז'אק") אמיר. על המקום הרביעי מתחרים שניים: ראש המועצה־המקומית ערד, אברהם שוחט וראש עירית־צפת, אהרון נחמיאס.

נראה ששוחט יזכה במאבק. את המקום החמישי יתפוס, ככל הנראה, נחמיאס ואילו את המקום השישי יאייש ראש עירית־הרצליה, יוסף נבו.

רק ארבעת המקומות הראשונים נחשבים לריאלים.

פרס עובד על התיקשורת

ח"כ שימעון פרס החל במסע הסברה מיוחד בקרב אנשי התיקשורת.

בשבת האחרונה נערכה בביתו של הכתב המדיני של הטלוויזיה, אלימלך רם, ארוחת־צהריים לכבודו של שימעון פרס. בארוחה נכחו גם מנהל מחלקת־החדשות של הטלוויזיה, טוביה סער ועורך „השבוע יומן ארועים", יורם רונן.

נאמן קיבל עבודה בשווייץ

בנק שוויצי גדול הציע למי שהיה מנכ"ל מישרד־האוצר, הד"ר יעקוב נאמן, תפקיד של יועץ כלכלי לבנק, תמורת משכורת של 50 אלף דולר לחודש.

הבנק גם הבטיח לנאמן ולבני מישפחתו טיסות בלתי־מוגבלות בין שוויץ לישראל.

נאמן נוטה לקבל את ההצעה.

נבות יקודם

סגן־ניצב עוזי נבות נפגש בשבוע שעבר עם שר־הפנים, הד"ר יוסף בורג.

נבות, מי שהיועץ המישפטי הבטיח לו חסינות בפרשת החקירה המחודשת של מישפט רחל הלר, קיבל הבטחה מבורג לגבי קידומו המהיר בשורות המישטרה.

אקראי בגלי־צה"ל

רות אקראי, עובדת קול־ישראל שהיתה מעורבת בפרשת החתמת כרטיס העבודה של השדרית עדנה פאר, התקבלה לעבודה בגלי־צה"ל.

אקראי לקחה על עצמה את כל ההאשמה בפרשה שבה התגלה שהיא החתימה את כרטיס־העבודה של פאר בקול־ישראל, גם בימים שבהם פאר לא היתה מופיעה לעבודה. בעיקבות השערוריה שפרצה אז עזבה פאר את קול ישראל ועברה לגלי צה"ל. אקראי התפטרה, אך הועמדה לדין מישמעתי. פסק־הדין קבע שהיא אינה יכולה לחזור לעבודתה ברדיו במשך שנתיים. פאר לקחה את אקראי להיות עוזרת הפקה שלה בגלי־צה"ל.

מלחמה על כביש

אנשי הסיירת הירוקה הרסו בשבוע שעבר כביש ביטחון, שסלילתו עלתה כ־3 מיליוני לירות.

הכביש נסלל על־פי הוראות צה"ל ובמימון מערכת־הביטחון בין קיבוץ סמר שבערבה לבין מטעי הקיבוץ. מאחר שכל שטח הקיבוץ נמצא בתוך אזור שהוכרז כשמורת־טבע, התרגזו אנשי רשות־שמורות־הטבע על־כך שצה"ל והקיבוץ לא קיבלו את אישורם לסלול את הכביש והרסו אותו.

ישובי הערבה החליטו לצאת למאבק נגד הסיירת הירוקה ולא לאפשר להם להיכנס לתחומי הישובים.

שפיגל ושפיגלר לביטוח

הכדורגלנים גיורא שפיגל ומרדכי („מוטלה") שפיגלר נכנסו כשותפים לחברת־הביטוח „אלמגור". בעל המניות העיקרי בחברה הוא חנניה פוקס.

אלמגור מאמצת את קבוצת הכדורגל של בית"ר תל־אביב, המופיעה למישחקים עם פירסומת לאלמגור על חולצות שחקניה. שפיגלר מאמן את הקבוצה ושפיגל משחק בה.

הקבלן אהרון גביש, מי שהיה שותפו של בצלאל מיזרחי, הוא פטרונה של הקבוצה והוא מזרים לה כספים רבים.

שוטרים שומרים על שוטרים

מפכ"ל המישטרה, אריה איבצן, קבע תקנה חדשה, שלפיה לא יכולים עובדי המטה־הארצי לעזוב את הבניין לפני שעת סיום העבודה, 2.30 אחר־הצוהריים.

שוטרים מופקדים על דלת הכניסה לבניין המטה־הארצי ואינם מאפשרים לשוטרים וקצינים לצאת מהבניין, לפני השעה הנקובה, אלא על־פי אישור מיוחד של קצין בכיר.

מדי יום אפשר לראות מאות שוטרים עומדים בצפיפות רבה באולם הכניסה של המטה־הארצי וממתינים עד שהשוטרים השומרים על השערים יאפשרו להם לצאת.

התפרקה שותפות פילץ

אחת השותפויות הגדולות בארץ לעסקי נדל"ן, של אברהם פילץ, יוסי ריגר ואליעזר פישמן, התפרקה לאחרונה.

שלושת השותפים אינם מוכנים לספר על מניעי פירוק השותפות.

רכב ותקנים חדשים

השבוע הוחלט על החלפת עוד 900 כלי־רכב מישטרתיים במכוניות חדשות, החל מה־1 באפריל השנה. 900 מכוניות אלה מתווספות ל־500 המכוניות שהמישטרה כבר החליפה השנה.

כן הוחלט בין שרי האוצר והפנים על הוספת עוד 250 תקנים למישטרה, בנוסף ל־500 שכבר נוספו.

"התענוג כולו שלי"

אירופה-דלת ניקוטין בעישון עשירה בטעם.

גל האימה שסחף את אמריקה הגיע לישראל

הניצוץ

"THE SHINING"

סרטו של סטנלי קובריק ג'ק ניקולסון ושלי דובל

בכורה ארצית • ממוצ"ש 7.3 בעת ובעונה אחת

תל אביב	ירושלים
"אסתר" 4.15—7—9.30	"אורנע" 4—6.45—9
חיפה	**קרית ביאליק**
"שביט" 6.54—9	"סביון" 7—9.15

למבוגרים בלבד

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים. בשמירה על בריאותך ורכושך.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75

אילת — 059-73012

החולצה הקלאסית

אנוה · אנוה

אנוה-כרטיס הכניסה שלך ושלך לאופנת העולם.

בית אנוה, רח' דב פרידמן 8 רמת גן, טל: 03-730152-5

בשכ"ח

דירת 2½ חדרים

אפשרי מגורים + עסק

250 דולר לחודש

ת"א, אבן גבירול מול העיריה

טל. בערב 03-246276.

תן טרמפ לחייל

ישראל גוטליב נראה כמסומם - אדיש כצעצוע המופעל בקפיץ

יום אחר יום עלה ישראל גוטליב על דוכן־העדים, חשוף להתקפותיהם ו־שאלותיהם המתמשכות של סוללת הסני־גורים. וההצגה חזרה על עצמה. מי שהיה האיש החזק של בני־ברק, הגבר היהיר, שהיה נוהג להסתובב בעירו כשהוא נפוח מחשיבות עצמית, הפך צל. הוא איבד ב־מהלך החקירה כ־20 קילוגרם ממישקלו, אך השינוי שבלט ביותר באישיותו היה בצורת דיבורו.

ליושבים באולם נראה גוטליב כצעצוע מכני. בבוקר, כאשר עלה על דוכן־העדים, רענן משנת־לילה, הוא תיפקד עדיין כהל־כה. את תשובותיו פלט אחרי מחשבה קצ־רה, מכנית כימעט, אבל בצורה מלאה, בפסוקים של יותר ממילה אחת. ככל שעבר הזמן נחלש קולו. תשובותיו הפכו בנות מילה אחת, ולפעמים בנות הברה אחת. ומשך הזמן שהיה דרוש לו כדי לענות התמשך עד בלי סוף, וחלק מה־שאלות אף לא זכו בתשובה כלל.

לסניגורים ולקהל כבר היה ידוע כי בבוקר גוטליב עדיין חוזר איכשהו על גיר־סתו הראשונית, ואינו מתמוטט. אבל ב־ישיבות אחר־הצהריים הוא הובס כליל.

חיוך במצב רוח עליז יוצא שר־הד־תות, אהרן אבו־חצירא, מבניין בית־המישפט בתום עדותו של גוטליב.

עד־מדינה מובס

לצופים נראה העד כמו הצעצועים לילדים, שמותחים את הקפיץ החבוי בתוכם, והם מתחילים לבצע את המוטל עליהם במהי־רות וביעילות, אבל ככל שהקפיץ חדל להיות מתוח, נחלש ביצועם, ולבסוף הם נעצרים בתנוחה גרוטסקית כלשהי.

לא היה זה סוד כי הקהל, עורכי־הדין וגם השוטרים תמהו וניסו לברר ביניהם אם הקפיץ המפעיל את עד־המדינה אינו סם כלשהו. שכאשר פגה השפעתו, העד הפך חסר־אונים.

מה שמתמיה במיוחד בהתנהגותו של ישראל גוטליב היה העובדה שאינו מתרגז לעולם. הסניגורים שאלו אותו שאלות מק־ניטות, ולפעמים חזרו שוב ושוב על אותה השאלה כימעט בלי סוף. השופטים, התבי־עה והקהל איבדו את סבלנותם. אבל גוט־ליב עמד על דוכן־העדים, מבטו תקוע ב־קיר שלפניו, פניו שלווים וחתומים, והיא ענה על השאלות בדרכו האדישה.

הוא לא העלה חיוך על פניו גם כאשר נאמרו דברי־בדחנות על־ידי עורכי־הדין, והוא **לא הוקנט או השפיל את עיניו כאשר** השאלות היו פוגעות או מפלילות. הוא לא נראה מדוכא או שבור. הוא פשוט נראה אדיש, חסר־עניין במתרחש לפניו, משועמם קמעה וחסר־הבעה.

ביגלל מצבו הנפשי המוזר, היה קל למדי להביא אותו למתן תשובות ניטרליות. היה ברור שעורך־דין שישאל אותו, ושיחזור וישאל את אותה השאלה יתיש לבסוף את העד, והוא יבחר בדרך ההתנגדות הקלה ויענה: „אינני זוכר,” „ייתכן,” „אולי,” או ימשיך לעמוד בעיניים בוהות ולא יו־ציא הגה מפיו, ואז מתערבים השופטים וקובעים עבור הפרוטוקול המוקלט כי: „אין תשובה”.

„אינני זוכר”

ברור כי עורכי־הדין כבר למדו את הדרך לתמרן את העד. הם ידעו כי הוא אינו עומד בלחצים, ואפילו חזרה על אותה השאלה כמה פעמים יכולה לגרום לו לחזור בו מעדותו במישטרה ולשנות את גירסתו. ואמנם כל הסניגורים שחק־רוהו עשו כך.

שלמה תוסיה־כהן, שחקר את גוטליב לראשונה אחרי התביעה, חקר אותו בשעות אחר־הצהריים של יום שלישי, ולקראת סוף היום התמוטט גוטליב וחזר בו מחלק מגירסתו המקורית. הוא הירבה לאמר „אי־נני זוכר,” ולשתוק שתיקות **ארוכות**. למח־רת בבוקר, כאשר המשיך תוסיה־כהן ב־חקירה, נראה היה כי הצליח פחות. גוט־ליב היה אדיש, **אבל לא חזר בו מגירסתו.**

עד־המדינה המובס

„הייתי נותן את יד ימיני! כדי שהחקירה המישטרתית נגד השר לא תערך. הייתי מוכן לחבל בחקירה," אמר הח"כ דויד גלאס בעת מתן עדותו בבית־המישפט.

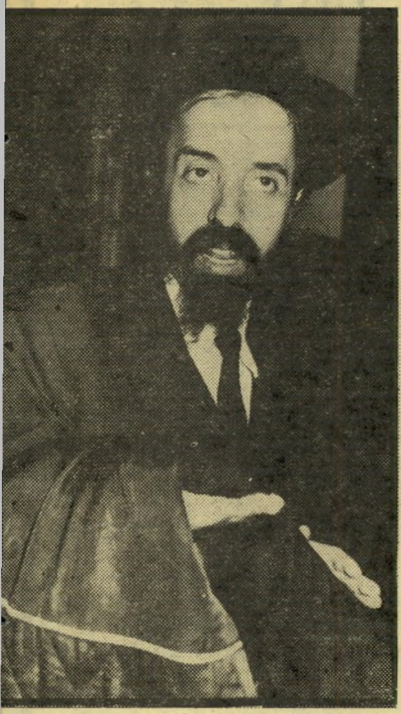

סליחה! ביקש עד־המדינה מהרב קורח, יושב־ראש המכון למורשת יהדות תימן, כשחזר מעדותו.

(המשך מעמוד 31)

רק בישיבת אחר־הצהריים, כאשר עלה ה־סניגור רם כספי לחקרו, חזר על עצמו הסיפור מיום אתמול. בשעות אחר־הצה־ריים המאוחרות לא עמד עוד גוטליב בלח־צים, וענה תשובות שהיו רצויות לסניגור.

כאשר חקר אותו השבוע, ביום ראשון בבוקר, סניגורו של שמואל דסקל, יעקב ויינרוט, הותש גוטליב לקראת ההפסקה, והסכים עם הסניגור כי את הכרטיס לאנג־ליה, לכנס חסידי ויז'ניץ בשנת 1978, קנה עבורו סוכן־נסיעות מבני־ברק, והוא עצמו שילם עבור הכרטיס של אשתו. בחקירה קודמת סיפר כי דסקל שילם עבור שני הכרטיסים. הוא גם הסכים עם הסניגור כי כאשר היה כבר באנגליה בכנס, היה זה הוא עצמו שניגש לדסקל ואמר לו שאין לו פרוטה, וביקש ממנו כסף. הנאשם נתן לו סכום של כ־200 דולר. הוא הודה כי גם בעת הביקור בארצות־הברית היה זה לפי בקשתו המפורשת שדסקל נתן לו כסף. הוא הודה בכך ללא־בושה וללא שינוי בנימת־קולו.

כאשר טען הסניגור כי גוטליב עזב את המלון שבו התגורר בארצות־הברית מבלי לשלם, ופשוט הסתלק, הודה גוט־ליב גם בכך, והסביר כי היה זה דסקל שהזמין עבורו את המלון. המילה „שנור־רר" הידהדה בבית־המישפט.

סמי שינה

לפעמים לא ברור היה כלל כיצד פו־על מוחו של העד, ולמה הוא חותר. הוא הפליל את עצמו שלא לצורך, כמו בעניין קבלת הכרטיסים מחסידי ויז'ניץ, כאשר התברר כי בעצם שילם עבורם מכיסו. הוא הציג גירסה, שינה אותה, וחזר לגירסה הראשונה ממש תוך דקות. התנהגות מוזרה כזו העלתה אצל מישפ־טנים מנוסים את הגירסה שהאיש נמצא במשך רוב הזמן תחת השפעת סמים.

כאשר שוחרר גוטליב מבית־החולים ביילינסון, אחרי שהותקף במישרדו, ענה בנו בטלפון לעיתונאי והסביר לו כי אביו ישן, כיוון שהוא תחת השפעת סמי־שינה. הרבה אנשים המופיעים בפעם הראשונה בחייהם בבית־מישפט, או הנמצאים בלחץ נפשי חזק, מחפשים עזרה בתרופות־הרגעה שונות. איש לא שאל את גוטליב אם הוא אמנם לוקח תרופות הרגעה או סמי־מרפא כלשהם. אבל התנהגותו המוזרה ממש חייבה שאלה זו.

העד הנחוש

חבר־הכנסת דויד גלאס היה כל מה שגוטליב לא הצליח להיות. נינוח ו־חייכני, ניצב לו על דוכן־העדים, מחכה לשאלות עורכי־הדין.

הוא הפגין בדיוק את מידת ההתעניינות המתאימה, בלי להיראות בלחץ. הוא חייך לעתים די קרובות כדי להיראות חביב וידידותי. נימת קולו הפכה מפעם לפעם מלאת כנות, כדי להיראות רציני.

בניגוד לגוטליב, שלא זכר ולא ידע ושכח, דייק גלאס בפרטי־פרטים. הוא זכר תאריכים, שעות ואפילו את ימי השבוע שבהם אירעו הדברים שעליהם נחקר. הוא לא נבוך ולא היסס. אם גוטליב היה צעצוע מכני, מופעל בקפיץ, היה גלאס מחשב־אלקטרוני משוכלל ויעיל.

הוא ענה בדייקנות על שאלות התובע גבריאל בך, סיפר על שתי פגישותיו עם גוטליב ועל שיחת הטלפון האחת שלהם. הוא ענה בכנות מירבית על פרטי הקרע בסיעת „ליכוד ותמורה" במפד"ל, על יחסיו עם שר הדתות והמנכ"ל לשעבר של מישרד הדתות, ישראל ליפל, ועל הודעותיו ל־מישטרה שנמסרו לבנימין זיגל.

עדיין נינוח, התיישר על דוכן־העדים, מוכן להתקפה צפויה מצד הסניגור של שר הדתות, רם כספי, בחקירה הנגדית. תשובותיו ניתנו בבהירות ובקול ברור. הוא לא נבוך ולא נרגז גם כאשר נשאל בפעם השלישית על־ידי הסניגור, כיצד קרה שחבר־כנסת, יו"ר ועדת חוקה־חוק־ומישפט בכנסת, ועורך־דין במדינת יש־ראל, שמע על פרשת שוחד לשר בישראל ולא דיווח על כך לאיש.

„זוהי שאלה של חוכמה לאחר מעשה," השיב בניחותה. „כאשר שמעתי את הסיפור

לא זוכר... אין תשובה... לא זוכר..

להלן קטעים נבחרים מעדותו של עד־המדינה ישראל גוטליב:

פרקליט המדינה גבריאל בך: מר גוטליב, הדברים האלה שמסרת לנו פה, על הפעולות שאתה עשית והכספים שהעברת וכו׳, בקשר לשלושת מוסדות אלה, האם תוכל לאמר לנו למה בעצם עשית את הדבר הזה? למה תיווכת בדברים האלה, ומה היו המטרות שלך בעניין הזה?

גוטליב: ראשית אני רוצה לאמר לבית־המישפט, אני מצטער ומתחרט על הדבר הזה שעשיתי. עשיתי את זאת ראשית כדי לתת, שהמוסדות יהנו מי־הגדלות, ממענקים יותר מוגדלים. רציתי גם לחזק את מעמדה של הסיעה ליכוד ותמורה בתוך התנועה ובמילא חיזוק מעמדי בתוך הסיעה.

בך: האם את הדבר הזה שעשית, האם שמרת זאת בסוד או סיפרת על־כך למישהו?

גוטליב: סיפרתי את זה.

בך: עם מי ומתי שוחחת בנושא זה?

גוטליב: שוחחתי על זה עם ח"כ דוד גלאס.

בך: זכור לך מתי זה היה?

גוטליב: כן. זה היה בערך חודש מאי, לפני החקירה.

בך: אתה זוכר בדיוק שזה היה במאי או בערך?

גוטליב: בערך מאי, יוני.

(כאן יש התנגדות של כל הסניגורים באשר לקבילות עדותו של גוטליב על השיחה עם ח"כ גלאס. בית־המישפט מרשה את השאלות)

בך: מר גוטליב, איפה התקיימה ה־פגישה עם מר גלאס?

גוטליב: בבני־ברק, במיסעדה.

בך: באיזו מיסעדה?

גוטליב: שטוייסל בבני־ברק.

בך: לאיזו מטרה נפגשת עם ח"כ גלאס?

גוטליב: לשיחה חברית. תמיד היינו נפגשים.

בך: האם תוכל לאמר מה אז סיפרת לח"כ גלאס? בקשר לאיזה נושאים?

גוטליב: היתה שיחה בקשר למוע־מדים לכנסת, סיפרתי לו שאני מסרתי, העברתי בערך 600 אלף לירות לשר־הדתות, לגבאי בידיעת שר־הדתות. בבוא העת, כשיקימו את רשימת המועמדים לכנסת, שהוא ישוחח, ישתמש באמצעי הזה, נוסף מה שמגיע לבני־ברק כסיעה חזקה, ששמה הסיעה ליכוד ותמורה היא חזקה, שהוא גם ישתמש באמצעי הזה, שעזרתי לסיעה מבחינה כספית. כשישוחח עם השר על זה.

בך: אתה סיפרת פרטים לח"כ גלאס, באיזה סכומים מדובר, וממי קיבלת את הכסף? הזכרת לו את כל שלושת ה־מוסדות?

גוטליב: כן.

בך: המוסדות שבהם מדובר, כלומר ספינקא, ויז'ניץ והמוסד של הרב קורח?

גוטליב: כן.

בך: אתה נכנסת לפירוט כמה מכל מוסד?

גוטליב: לא, אני הראיתי לו גם פתק, הפתק הזה נעלם לי, רשמתי על הפתק.

בך: מה היתה תגובתו של ח"כ גלאס?

גוטליב: אמר שישוחח.

בך: האם הפתק הזה אומר לך משהו? מי כתב אותו קודם כל?

גוטליב: אני.

בך: האם אתה במהלך החקירה גם נפגשת עם גלאס?

גוטליב: במהלך החקירה לא, אחרי זה, אחרי הפתק, סיפרתי לו.

בך: נפגשת אתו איפה?

גוטליב: בירושלים.

בך: מה אמרת לו?

גוטליב: סיפרתי לו, שידע שהודעתי במישטרה שהוא יודע. שידע מזה שהודעתי למישטרה על כל השיחה הזאת.

הסניגור תוסיה־כהן: האם השי־קולים שלך כשאתה קבעת לויז'ניץ והמ־לצת, או חתמת על 300 אלף לירות היו כדי לעזור להם מפני שאתה קרוב להם, או מפני שמגיע להם, או מפני שהם זכאים, או מפני שיש להם בית־כנסת שבונים או משפצים?

גוטליב: הכל יחד.

תוסיה־כהן: עכשיו מה עם ספינקא? יש לנו 200 אלף לירות, אתה מחסידי ספינקא?

גוטליב: אני אוהד שלהם.

תוסיה־כהן: הרשימות האלה כללו פרטים למה הם זקוקים לכסף, מה הם עושים, איך הם עושים?

גוטליב: אני לא יכול להגיד לך פרטים.

תוסיה־כהן: האם כללת את כל אלה שפנו אליך, או חלק השמטת?

גוטליב: אני לא יכול לענות לך על השאלה.

תוסיה־כהן: מר גוטליב, אני פשוט מנסה להבין אם היו לך איזה קריטריונים בהמלצות, אם היה משהו שהדריך אותך, או שתחושת הרגע את מי אתה אוהב יותר?

גוטליב: לא יכול לענות לך.

תוסיה־כהן: אדון גוטליב, אתה רוצה לאמר לי שמשך כל הדיונים שלך עם אדון פרוכטר לא אמר לך 'אדון גוטליב, מגיע לנו מטצ'ינג * שהשר רפאל הבטיח מתוך זכות של 111 אלף דולר, קיבלנו חלק קטן, אישרו לנו 50 אלף דולר שלא שילמו, ועכשיו אנחנו רוצים שישלמו לנו מה שמגיע'?

גוטליב: אני יכול רק לקבוע דבר אחד, מה שאני חוזר ואומר, אני את הכסף מה שהוא נתן לי העברתי למר גבאי.

תוסיה־כהן: מר גוטליב, זו היתה השאלה שלי? אני אחקור אותך עוד קצת זמן, אולי כדאי שתהיה הבנה בינינו, מה שאתה רוצה להגיד או כבר אמרת, תגיד כשאחרים ישאלו אותך, אני מבקש שלי תענה לשאלות שלי, ברור? כאשר פנית מה היתה תשובת השר?

גוטליב: סליחה, אני פניתי לשר־הדתות אחרי ההסדר הזה בענין המטצ'ינג, אני פניתי אחרי ההסדר.

תוסיה־כהן: אני שאלתי אותך עד ההסדר, אני אגיע אחרי ההסדר מר גוטליב, אני מבטיח לך, מדובר כרגע עד ההסדר. פנית למישהו במישרד־הדתות לפני ה־הסדר לבקש בשביל ישיבת ספינקא מט־צ'ינג?

גוטליב: זה אני לא יכול להגיד לך, אני לא זוכר בדיוק.

תוסיה־כהן: תזכור אדון גוטליב, יש כמה דברים שזכרת בדיוק.

גוטליב: לא יכול לזכור, עבר עלי מספיק, אני לא יכול לזכור.

תוסיה־כהן: יש לכם איזה חשבון בנק, איזה קרן לסיעה הזאת?

גוטליב: עד כמה שידוע לי לא.

תוסיה־כהן: אז מה חשבת, תראה אתה מביא כסף לסיעה, לאיפה ילך ה־כסף?

גוטליב: את אלה שקיבלו צריכים לשאול.

תוסיה־כהן: אני שואל אותך בכל הענווה, אתה חושב שהצעה כזו שאתה מבין שיש בה פסול, אתה מבין שהיא הצעה בלתי־חוקית, חשבת שתעבור חלק, פשוט, בינך ובינו? זה לא יעבור הלאה?

גוטליב: אני אמנם מצטער על זה שזה קרה, אני מצטער על זה.

תוסיה־כהן: אולי ההצעה היתה אדוני, שאתה תקבל את הכסף, אדון גוט־ליב?

---

* סידור שלפיו משלמת הממשלה ל־מוסד דתי סכום מקביל לסכומי התרומות שהוא מקבל.

מפי גוטליב לא ידעתי איך להתייחס אליו. לא הבנתי מדוע אדם כגוטליב, שהכרתיו כאדם ישר, ימציא סיפור כזה. מאידך לא יכולתי להאמין שהשר מסוגל לדבר כזה, ביחוד אחרי שסיכמנו בסיעה שלא נקבל כספים כאלה למימון. אני גם ידעתי שלסיעה אין בכלל חשבון, שהרי לוא היה לסיעה חשבון היה השר מספר לי. היינו ביחסים מצויינים באותה עת.

„מה הייתי צריך לעשות? אני יודע שיש אנשים שאומרים שהייתי צריך לרוץ למישטרה עם האינפורמציה. קיבלתי מכתבים מאנשים שאומרים שהיה עלי לעשות כך. אבל אני חשבתי שאם אלך לשר עם הסיפור הזה אני הופך עצמי לשותף סמוי לסחיטה. לכן העדפתי לשכוח מכל העניין.

„בחרתי בדרך שהיתה אולי פחדנית ואולי לא, בדרך שלא היתה המוסרית ביותר בעולם, אבל בדרך חוקית. פוליטיקה אינה הדבר הטהור והיפה והאידיאלי ביותר בעולם. החלטתי להתייחס לסיפור בספקנות ולתת לכולם ליהנות מהספק. החלטתי למחוק את הסיפור במהירות הגדולה ביותר מזכרוני.”

מתשובה זו לא חזר בו העד, ובוואריאציות שונות חזר עליה באוזני הסניגורים האחרים, שחזרו ושאלוהו אותה שאלה.

במהלך עדותו החליף חיוכים ומילות בדיחה עם העיתונאים שישבו לידו. ורק פעם אחת לא היתה התשובה מוכנה בפיו. היה זה כאשר סניגורו של שמואל דסקל, יהודה וינשטיין, שאל אותו מדוע לא סיפר במישטרה על פגישתו השניה עם גוטליב, שבה גילה לו עד־המדינה כי היה במישטרה וגילה להם הכל. על כך אמר גלאס: „לא נשאלתי על כך. אני החלטתי כמו בצבא, לא לענות יותר מאשר שואלים אותי.”

היתה זו תשובה מפתיעה, אחרי התשובות המתוחכמות והאלגנטיות שנתן קודם לכן.

„רציתי לגונן על השר. הייתי נותן את יד ימיני כדי למנוע את החקירה המישטרתית. אמרתי לזיגל שהייתי מוכן לחבל בחקירה.” חזר ואמר הח״כ בתשובות לסניגורים.

וכאשר חזר וינשטיין ושאל אותו מדוע לא סיפר לשר־הדתות על גילויי גוטליב, אמר גלאס: „התנהגותי היתה אנושית. דחקתי את הסיפור. אולי עשיתי טעות, זוהי חולשה אנושית, אם מישהו היה עושה אחרת, שיקום!” אמר העד והציץ לעבר הקהל באולם.

„אני עומד,” ענה לו וינשטיין, הידוע בשנינותו.

אילנה אלון

אין תשובה...

גוטליב: לא.

תוסיה־כהן: אולי להוצאות שלך בקשר לסיעה?

גוטליב: לא, במפורש לא.

תוסיה־כהן: לפני שהמישטרה הספיקה לבוא לגבות הודעה, אתה נפגשת עם אדון גלאס, נכון או לא נכון?

גוטליב: זה נכון.

תוסיה־כהן: היה לך איזה מכשיר הקלטה עליך או הפעם לא היה?

גוטליב: אף פעם לא היה לי.

תוסיה־כהן: אף פעם לא היה עליך?

גוטליב: מכשיר הקלטה עלי? לא.

תוסיה־כהן: איפה נפגשת אתו?

גוטליב: במישרדו בירושלים.

תוסיה־כהן: באת אליו, סיפרת לו שמסרת למישטרה את שמו?

גוטליב: כן.

תוסיה־כהן: מה היתה התגובה שלו?

גוטליב: שהוא מאשר את השיחה.

תוסיה־כהן: ואז אתה הלכת למישטרה ואמרת, דיברתי עם אדון גלאס והוא מאשר את השיחה?

גוטליב: לא זה לא היה כך, עכשיו אני מתחיל להזכר. אני כתבתי את הפתק הזה, אבל אני לא שוחחתי איתו אחרי זה.

תוסיה־כהן: לא שוחחת? באמת? הרי אתה קודם אומר שהלכת אליו למישרד וישבת ודיברת איתו והזכרת את הישיבות ועכשיו אתה אומר שזה לא היה? מר גוטליב, תחליט, עכשיו אתה רוצה להגיד לנו שכל מה שאמרת לאדון בך וגם לי על השיחה עם גלאס זה דברים שלא היו מעולם?

גוטליב: מי אומר?

תוסיה־כהן: אתה עכשיו התחלת להגיד, שאתה נזכר שזה לא היה.

גוטליב: לא, אני דיברתי שידע שאני אמרתי למישטרה, שמסרתי הודעה למישטרה, שידע את הדבר הזה. לא, זה כן היה.

תוסיה־כהן: מה לא היה? אתה קודם התחלת להגיד „אני עכשיו נזכר שזה לא היה” מה לא היה?

גוטליב: לא. לא. לא. אני עכשיו נזכר שזה היה. הודעתי הראשונה היא הנכונה.

תוסיה־כהן: אתה שומע ממנו שמאשר את דבריך, האם דיווחת על כך למישטרה?

גוטליב: כן.

תוסיה־כהן: למי?

גוטליב: לזיגל.

תוסיה־כהן: מי שלח אותך לשוחח עם אדון גלאס?

גוטליב: אני לא יכול לזכור.

הגנה על קביים

הסניגור הבכיר במישפט, תוסיה־כהן, שנפצע והופיע למישפט כשהוא נתמך בקביים, מתייעץ בהפסקה עם שר־הדתות ועם הסניגור השני, כספי. שני הסניגורים חילקו ביניהם את חקירת עד־המדינה ושניהם הצליחו לגרום לו לחזור בו מגירסתו.

בתמונה למטה: פרקליט המדינה גבריאל בך ועוזרתו מוסיה ארד.

במסיבה אינטימית של 700 איש חגג אי

בעל החלומות הוא אייבי נתן, שהאמין כבר לפני 15 שנה שצריך לעשות שלום עם המצרים, וכאשר ראה שאיש לא לוקח אותו ברצינות, טס לשם. במסיבה הוא היה נרגש מהעובדה שכל ידידיו באו.

ההגשמה של חלום אייבי בדמות סעד מורתדא, שגריר מצרים בישראל, שבא גם הוא.

לעתיד צופה שמעון פרס, כאשר ואם ייבחר לראשות הממשלה. במסיבה שתה, אך לא רקד.

לשעבר הוא יצחק רבין, מי שהיה ראש־הממשלה. לידו הזמרת שולה חן, מאחור קרני פרי.

בוקר באותו יום, לפני 15 שנה, לא היה איש מראשי־המדינה טורח לבוא לאייבי נתן, אלא כדי לאכול במיסעדה שלו. בערב של אותו יום היה אייבי גיבור לאומי ודמות בינלאומית, וראשי־המדינה התחרו ביניהם כדי לחסות בצילו.

מה שקרה באותו יום נראה כאילו בויים על־ידי במאי גאון.

המיסעדן התל־אביבי, שהקים רשימה לבחירות ונכשל בה כישלון חרוץ, הבטיח שאם ייבחר יטוס למצריים כדי להשכין שלום. ההבטחה עוררה גיחוך. אך באותו בוקר, בפברואר 196, קיים את אשר הבטיח, למרות שלא נבחר: הוא נכנס למטוס הלבן חקטן שלו, שלום 1, וטס.

בצהרי־היום העבירו סוכנויות־הידיעות ידיעה נוראה: המטוס של אייבי הופל, והוא נהרג.

איש אינו יודע איך נולד ברווז זה. אך הוא עשה את שלו: מה שנראה עד לאותו רגע כהרפתקה נאיבית הפך, לפתע, טרגדיה מחרידה. הידידים שיעצו לו לטוס התחרטו. מי שצחק לו עד לאותו רגע היכה על חטא. הציבור כולו התייחד עם האיש, שהפך גיבור.

פח

„האפי אנד" לטרגדיה

כעבור כמה שעות הסתבר כי הידיעה היתה כוזבת. אייבי נחת על אדמת מצריים, התקבל בסבר־פנים יפות על־ידי

נורמליזציה שלמה הפגינו אחמד גומעה, המזכיר הראשון של שגרירות מצרים בישראל ואני־לי חאלינג, הדיפלומטית הפינית הממונה על ענייני בריה"מ בישראל, ששוחחו ביניהם באנגלית.

חתיכות לא חסרו אצל אייבי. הן תמיד צמודות אליו. החתיכה בלבן נחה אחרי הריקודים.

גברים

ים החכמים, והצטווה לחזור בהקדם האפשרי
מת שבא.

ודות ל„האפי אנד" זה של הטרגדיה עבר
ר, תוך שעות מעטות, את כל המיגוון הרג־
הסוערים, כמו במחזה גאוני. כאשר חזר, התקבל
בכבוד־מלכים. המונים התקבצו כדי להריע
הוא נישא על כתפיים. שוחרי־השלום ראו
דם הפועל בכיוון הנכון, אם כי בלי יעדים
ם. אנשי הימין הלאומני היו מוכנים לקבלו
ישראלי נועז. להמונים של יוצאי עדות־המיזרח
גיבור אותנטי משלהם, בלי קשר לתוכן של
הו.

זה היה לפני 15 שנה. מאז היו לאייבי עליות וירידות. היא לא חזר עוד לפיסגת הרגשות של אותן שעות מהממות, אך הוא חזר שוב ושוב למוקד ההתעניינות. כמה פעמים חזר למצריים בדרכים שונות. ניסה גם להגיע ללבנון. הוא הביא את ספי־

(המשך בעמוד 36)

חתיכות זו בשחור גם כן נחה בין ריקוד לריקוד. **מימין**: המטוס הקטן שטס בשמי אולם־הנשפים של מלון **הילטון**, כשבתוכו טייסת.

פנטסטי! זה מה שחשבו כולם על השחקנית חנה מרון, שרקדה באופן חופשי לצלילי המוסיקה והפגינה כושר רצון אנושי.

גבי רבין לאה רקדה להנאתה, כשבעלה עמד ליד הבאר. **מימין** יושבים על אחד המיזרונים: אשת עורך־דין מלכה רוזנשטיין, ח"כ מנחם סבידור ובתו ענת.

גבי צ'יץ' זיוה, אשתו של ראש עיריית תל־אביב, באה לבדה. בעוד לאה רבין רוקדת עם הארכיטקט רפי בלומנפלד, רקדה זיוה עם בני־זוג שונים.

אתה והשקל

השבוע במשק

האינפלציה בין 100% ל־200%

● יום שני, 23.2 — נגיד בנק־ישראל: צריך למנוע עליית השכר הריאלי ב־1981 ✶✶✶ היום נכנסו לתוקפם כללי המסחר החדשים בבורסה ✶✶✶ שר־האוצר מגיש את תקציב המדינה 1981/82 ✶✶✶ הביטוח־הלאומי יקבל השנה מהאוצר רק 10% ממה שמתחייב על פי החוק ✶✶✶ השביתה באוניברסיטאות ליומה השני ✶✶✶ בבורסה: עליות שערים קלות בצמודים; במניות — מימושים.

● יום שלישי, 24.2 — הרווח הנקי של „בנק דיסקונט" ל־1980: 240 מיליון שקל; גידול של 145% ✶✶✶ כלכלני האוצר ובנק־ישראל: האינפלציה תרד השנה ל־100% ✶✶✶ ח"כ עדי אמוראי (המערך): תהיה אינפלציה של 200% ✶✶✶ סעיף בתקציב מישרד־האנרגיה: תחנות רוח לייצור חשמל ✶✶✶ בבורסה: ירידות שערים; הבנקים מחזיקים מעמד.

● יום רביעי, 25.2 — חברות־הביטוח דורשות העלאה גדולה בתעריפי הביטוח ✶✶✶ יש סיכוי למציאת נפט בשלושה קידוחים בארץ ✶✶✶ ח"כ שלמה לורנץ מציע שרות רפואי חינם להורי דיינים ושופטים ✶✶✶ הביצים התייקרו ב־12% ✶✶✶ נמשכים עיצומי המורים ✶✶✶ הד"ר מאיר חת: הבורסה תמשיך להיות עצבנית ✶✶✶ בבורסה: ירידות שערים ברוב המניות.

● יום חמישי, 26.2 — „אגד" החליט שוב להתמזג עם „דן" ✶✶✶ הסיוע האמריקאי לישראל ב־1982 יהיה 2.9 מיליארד דולר ✶✶✶ נקבעו שערי ריבית חדשים בקרנות היצוא ✶✶✶ מיפעל „אמבין" באשקלון נסגר ✶✶✶ אגרת הטלוויזיה תעלה בשנה הבאה 450 שקל בשלושה תשלומים ✶✶✶ ההשקעה השנתית במחקר ופיתוח 450 מיליון דולר; 2.3% מהתוצר הלאומי.

● יום שישי, 27.2 — עובדת־מדינה „שלא עבדה שנתיים וחצי" — פוטרה ✶✶✶ הוצא מיכרז להקמת ממגורה באשדוד; ההשקעה: 12 מיליון דולר ✶✶✶ גם ריווחי „בנק המזרחי" גדלו השנה ריאלית ב־45%; הבנק יחלק 100% מניות הטבה ✶✶✶ הריבית על אוברדראפט מאושר הגיעה ל־198%, על חריגות ל־258%; הריבית הריאלית (בניכוי האינפלציה) הגיעה ל־24% ✶✶✶ האוניברסיטות עדיין מושבתות.

● יום ראשון, 1.3 — השבוע התחיל ברגל ימין; גם בבורסה היו עליות שערים וביקושים גדולים למניות הבנקים ✶✶✶ שר־האוצר מודיע על כוונתו להוריד את שיעורי מס־הכנסה החל מה־1 באפריל ✶✶✶ מחיר הבשר הקפוא הועלה ב־12%; מחיר ההודים הוזל. ✶✶✶ ירוחם משל מסכים שחברות בקופת־חולים לא תחייב חברות בהסתדרות ✶✶✶ האוצר ספג בפברואר כ־700 מיליון שקל.

זהב

מ־800 ל־500 דולר וחזרה

זה שבועות ארוכים נע מחירה של אונקיה זהב סביב 500 דולר. על פי הערכת האוצר האמריקאי מצויים היום בידיים פרטיות כ־15 אלף טון זהב, ששוויים כ־240 מיליארדי דולר. חלק ממחזיקי הזהב מוכר כמויות גדולות, מחשש לירידה נוספת, ולחלק נמאס להחזיק זהב שנקנה בזמנו ב־800 דולר האונקיה. לכן ממירים אותו בדולרים, הנותנים ריווח של 14% עד 18% לשנה. ובכל זאת מחיר הזהב נעצר. את התשובה יש למצוא בשוק העיסקות העתידיות לשלושה ולשישה חודשים. על שוק זה התלבשו כמה סוחרים ממולחים — הם מוכרים וקונים חוזי־קנייה עתידיים, תוך ציפיה לעליית מחיר הזהב. והוא יעלה.

מתי זהב הוא מתכת ומתי לא?

על־פי החוק, אסור לאזרח להחזיק זהב, אלא כתכשיט, מטבע, או מדליה. אם הגעת לשווייץ, היכנס לבנק וקנה „גוש" של זהב, במישקל 10, 20, או 31 גרם. על כל מטיל זהב טבועה חותמת המטבעה והמישקל המדוייק. המחיר — המחיר של הבורסה בתוספת עמלה של כ־7%. כשאתה חוזר ארצה דאג שילחימו טבעת למטילים, צרף להם שרשרת והרי לך תכשיט למהדרין. מעניין לתייר שהוא גם משקיע.

זהב „על הנייר" וזהב צמוד

גם בארץ אפשר לגשת לבנק ולקנות זהב. אתה חייב לקנות לפחות 32 אונקיות, במחיר של כ־156 אלף שקל, כולל מע"מ. המתכת נשארת במרתפי הבנק, בארץ או בלונדון. כאשר תרצה למכור אותו בריווח, תצרף אותו (את הריווח) להכנסתך האישית.

דרך נוספת ומעניינת להשקעה בזהב מציע „הבנק הבינלאומי": פיקדון צמוד לזהב. מצמידים את השקעתך למחיר הזהב בבורסת לונדון. ואלה התנאים: מינימום השקעה של 500 דולר לתקופה של שלושה או שישה חודשים. עמלת הקנייה 3%. בכסף זה קונה הבנק זהב בלונדון. המשקיע רשאי למשוך את כספו, או את „זהבו" בכל עת, אך אם כך יעשה (למשל: כדי לממש ריווח בזהב) יהיה חייב להשאיר בבנק את התמורה בדולרים עד למועד הנקוב, בתנאים הרגילים של השקעה במט"ח. על ריווחי הזהב חל ניכוי במקור (לטובת האוצר!) של 35%. צורת השקעה מעניינת — גם למשקיע הקטן. מומלץ למאמין. בזהב, כמובן.

מטבע יום העצמאות

$ 410

מטבע זהב בכיס

אפשר גם להשקיע במטבעות זהב שמנפיקה החברה הממשלתית למדליות ומטבעות; מטבעות אלה הן הילך חוקי לכל דבר. אך במקרה זה העיסקה היא עיסקת־חבילה; אתה קונה זהב, מטבע, ערך נומיסטי (אספני), היצע מוגבל, ואת כל אלה נושא בארנקך. המחיר, לדוגמה: מטבע יום־העצמאות תשמ"א (ראה צילום) מזהב, ממנו יונפקו 7500 יחידות בלבד, יעלה 4100 שקל היחידה או 410 דולר בחו"ל. הערך הנקוב של המטבע — 10 שקלים. המישקל 17.28 גרם זהב 700, והוא מכיל חצי אונקיה של זהב שערכה היום 250 דולר.

מה שמציעים לך הוא, לשלם עבור הערך האספני 160 דולר, או למנויים בארץ 1900 שקל, מעל לערך המתכת. למרות הפרמיה הגבוהה, ההשקעה על פי רוב כדאית, ובכמה מיקרים אף כדאית מאוד.

מיספר המנויים של החברה למטבעות בארץ הוא 20 אלף, ובעולם כולו — 7000. אם כולם, או חלקם הגדול, ירצו לרכוש את המטבע, יעלה ערכה עוד בטרם תימסר למזמינים. הנדירות והביקוש יעלו את מחירה, והניסיון של העבר מוכיח שמטבעות הזהב של ישראל הן השקעה טובה לטווח ארוך. האוצר מנוע מלהשתתף ברווחים.

מחיר אונקיה זהב

מינואר '79 עד פברואר '81

בבורסה

כל בית־אב

הפסיד 9000 שקל

השבוע (23 בפברואר — 1 במארס) החלה הבורסה להתנהג כמקובל: מעט ירידות, יותר ממעט עליות, עם זינוקים של כמה מניות. הבנקים שוב צועדים בראש. לדעתו של הד"ר מאיר חת, יו"ר מועצת המנהלים של הבורסה, צפויה בשבועות הקרובים התנהגות עצבנית של הבורסה. היועצים והברוקרים מייעצים ללקוחותיהם לחזור ולבדוק את הקשר בין המניה לערכה, והם אף עושים זאת עבורם. הרבה כסף עדיין ממתין מחוץ לבורסה, מחפש הזדמנות להיכנס או למצוא אפיקי־השקעה אחרים.

מחקר של „נשיונל קונסלטנטס" מגלה, כי ההפסד של כל המשקיעים בבורסה (חלקו על הנייר), המבוסס על „התכווצות" שווי המניות בין „השיא" של ה־26 בינואר לנקודת השפל, היה יותר מ־9 מיליארד שקל, או כ־1.1 מיליארד דולר. משמעות הסכום הזה: בממוצע הפסיד כל בית־אב בישראל כ־9000 שקל במשך שלושה שבועות; כלומר: כמעט כפול מההוצאה הממוצעת למישפחה בפרק זמן זה.

מחקר מעניין אחר מגלה, מהי כמות הכסף שנדרשה בתקופת „ההתכווצות" כדי להוריד מניה ב־1%. כ־120 מיליון שקל היו דרושים כדי להוריד את סטוק בל"ל ב־1%. 75 מיליון היו דרושים לאי־די־בי ו־55 מיליון ל„פועלים". לעומתם היו דרושים רק 16 אלף שקל כדי להוריד את „ירדניה" ב־1% ו־24 אלף שקל ב„כרמל אופציות" ו־33 אלף ב„אלקו אופציות".

לספקולנט הנבון בלבד!

● מניות „אריה" עמדו בתחילת השבוע על 680 נקודות; צפויה הכרזה על דיבידנד. הציפיות הן ל־300%. כדאי!

● מניות „בנק הספנות" עומדות על 450, רווחיות הבנק טובה, והעובדה שהוא שייך לקבוצת אייזנברג גם היא שווה משהו. כמה?

● שים־לב למניות „רסקו". הרגילות עומדות על 500; שוויה הנכסי של המניה גבוה פי כמה.

● מורגש טיפוח של מניות „בנק כללי". אופציה ושטרי־הון זולים במיוחד.

● הבדיחה האחרונה המהלכת באולם המסחר בבורסה: ביום שנציג „החבנק הבינלאומי" מוכר צמודים, טוב לקנות צמודים.

מה הם אומרים

✶ ח"כ לשעבר סטף ורטהיימר: יש למחוק את ההימנון הישן — ביטחון, חקלאות, שנור! (מה הוא רוצה מהשנור?)

✶ הפרופ' מיכה מיכאלי: יש לצמצם באופן ניכר את הוצאות הממשלה. (הפרופ' עזרא סדן, אייכה?)

פחד גבהים

(המשך מעמוד 35)

נת־השידור והפך גיבור לקהל צרכני־הפופ. בביאפרה, בגבול קאמבודיה ובמקומות אחרים הפעיל מיבצעים של עזרה וסיוע, שביישו את הממשלות. הפגנות־היחיד שלו בארץ משכו המוני צעירים שלא היו באים לכל הפגנה פוליטית.

בכל השנים האלה נמנע מלהזדהות יתר על המידה עם מצע מסויים או כיוון פוליטי ברור, וכך שמר על אהדתם של כל החוגים. במלאת 15 השנים למיבצע הראשון כבר הפך מוסד לאומי ובינלאומי, מקובל על הכל, בעל דמות ציבורית ברורה.

מאוחדים בהשפעת היין

כי זה היה גלוי לעין כאשר התכנסו השבוע מאות מוזמנים — פוליטיקאים, חתיכות, אנשי החברה הנוצצת והבוהמה — במלון הילטון בתל־אביב, כדי לחגוג עימו את יום־השנה.

רוקדת מלכה רוזנשטיין

שנות ה־60 מכות את שנות ה־80

מעל לקהל ריחף דגם של המטוס המקורי, כשהוא תלוי מחוט־ברזל, ובו חתיכה־טייסת. היין זרם כמים (אך לא משקאות חריפים יותר), המוסיקה הלמה על ראשי הנאספים וכימעט מנעה אפשרות של שיחה, החתיכות של שנות ה־60 התחרו עם החתיכות של שנות ה־80 (ולדעת הוותיקים, לפחות, עלו עליהן).

כל זה היה רחוק מן האווירה הדרמתית של המיבצע המקורי. שוב אין ויכוח על מניעיו ומעלותיו של אייבי — עד כדי כך שאנשי הליכוד והמערך, כשהם מאוחדים בהשפעת היין, חתמו יחדיו על הטפסים המוכנים של עצומה שדרשה להעניק לאייבי את פרס־ישראל.

האיש החשוב ביותר במקום לא היה שימעון פרס ו/או יצחק רבין, ואפילו לא רוני מילוא, חסיד הסיפוח וההתנחלות, שהזדהה עם אייבי כמו יוסי שריד. האיש החשוב היה זה שעצם נוכחותו הוכיחה כי תוך 15 שנים קצרות יכול חלום נאיבי להיות למציאות מדינית מוצקה. היה זה סעד מורתדא, שהגיע למקום עם מיטב אנשי השגרירות ונשותיה. הנאום שלו, כמו הנאום של אייבי עצמו, כמעט לא נשמע בהמולה.

אף אחד מן החוגגים העליזים לא זכר כי עברו שתי מילחמות, ונפלו אלפי חיילים, כדי להגיע בסופו של דבר לאותו מצב שאייבי הנאיבי רצה להשיגו במיבצע־יחיד דרמתי.

העיתונאית המנסה להחזיר את בעלה אליה בנסיונות התאבדות:

אמשיך לנסות!

שלושה שוטרים מיהרו לעלות לקומה הרביעית של הבית ברחוב דיזנגוף 219 בתל־אביב. הם נקשו בחוזקה על הדלת. כשלא נענו, ניסו לפרוץ אותה בכוח. לפתע נפתחה הדלת. מול השומרים ניצבה אישה לבושת חלוק, אסופת שיער, כפופת־קומה בעלת עיניים נפוחות מבכי ופנים חיוורות. „את בסדר סאנגדרה?” שאל אחד השוטרים. „אני בסדר,” השיבה האשה ופרצה בבכי.

השומרים הוזעקו לדירה על־ידי חברה של אחת מעיתונאיות־האופנה הידועות ביותר־בארץ, סאנדרה סקארבק. סאנדרה טילפנה לידידה וביקשה ממנה להזעיק רופא. „נפלתי והרגל שלי כואבת,” היא סיפרה לחברה. אולם הידידה ידעה את האמת. היא ידעה שרק קודם לכן ניסתה סאנדרה להתאבד, חתכה את ורידי־ידיה ורק ברגע האחרון ניצלה. הידידה גם ידעה שזו לא היתה הפעם הראשונה בשבוע האחרון שסאנדרה ניסתה לשים קץ לחייה. הסיפור על המעידה בבית נשמע לידידה חשוד. היא מיהרה לדווח למגן־דוד־אדום על נסיון התאבדות נוסף, ומגן־דוד־אדום הודיע למישטרה.

סיפרה השבוע סאנדרה:

אני ניסיתי להתאבד. אני מנסה להתאבד כבר מגיל 16, אבל בשבוע האחרון זה היה רציני. אני אמשיך לנסות ולהתאבד עד שהבעל שלי יחזור אלי. אם הוא לא יחזור, אני אצליח בסופו של דבר למות. אין לי שום דבר בחיים. ההורים שלי לא רוצים אותי, הבעל שלי עזב אותי. אין לי בשביל מה לחיות. בפעם הבאה אני אקח כזו כמות של כדורים, שאף אחד לא יוכל להציל אותי. גם אם יצילו אותי, ברגע שאני אהיה לבד, אני אנסה עוד פעם, עד שאני אצליח.

אני לא רוצה לחיות בלי הבעל שלי, משה. אני יודעת שלא תמיד התנהגתי אליו יפה, אבל אני כבר רגילה אליו. אם הוא לא חוזר אלי, אין לי בשביל מה לחיות.

את משה הכרתי לפני תשע שנים. הייתי כבר אז לא כל־כך צעירה, ולא אהבתי לצאת מהבית. כל החיים שלי היום — העבודה. הייתי כתבת־האופנה של ידיעות אחרונות ואחר־כך גם של לאישה ושל הג׳רוסלם פוסט.

יום אחד בא ידיד שלי ואמר לי שאני צריכה להתחיל לצאת קצת מהבית ולהכיר אנשים, בחורים ובילויים. הוא אמר לי להפסיק להיות כזו סנובית ועם אף למעלה. ידעתי שכולם חושבים את זה עלי. הלכתי איתו למסיבה ושם פגשתי את משה. אני ידעתי שהוא יותר צעיר ממני ושאין לנו את אותו רקע השכלתי ומישפחתי, אבל נדלקתי עליו. אהבתי את עצמות־הלחיים שלו ואת השיער הארוך שלו.

איום בסכין

למחרת נפגשנו עוד פעם. הוא בא אלי הביתה, ועברנו לגור ביחד. אני לא הייתי בתולה כשהוא פגש אותי, אבל הוא התנגד לכל מני דברים שאני חשבתי שהם בסדר, כמו זה שהצטלמתי בתמונות פרובוקטיביות, אם כי לא בעירום.

אחרי כמה חודשים, אני זוכרת כאילו זה היה היום, הוא הציע שנתחתן התחתנו אצלי בבית. היו כל החברים מהעיתונים שלי וגם העורכים. היתה חתונה יפה.

משה עבד בכל מיני עבודות, אבל היתה לו תאונת־עבודה והוא נאלץ להפסיק לעבוד. אז התחלתי לריב איתו. אני יודעת שאני אשמה בזה, אבל היו כל מיני מריבות שלא יכולתי לשלוט על עצמי. כעסתי בכל פעם שהוא הגיע מאוחר בלילה. כעסתי כשהוא הביא לבית את החברים שלו. הם היו תמיד יותר צעירים ממנו, וזה לא מצא־חן בעיני. אני יודעת שלא התנהגתי יפה כשאסרתי עליו להביא את החברים הביתה וכשאמרתי לו שהם מלוכלכים פיסית.

לי יש גם בעיות של שינה. אני לא מצליחה להרדם מהר ומשה נרדם מיד. לפעמים הוא נוחר ולפעמים הוא גם מסתובב במיטה. ולי לא היתה סבלנות לזה, אז הכרחתי אותו לישון במלון.

היתה גם פעם אחת שהיה בינינו ריב, אז אני רצתי למיטבח ואיימתי עליו בסכין. אבל משה הוא בן־אדם נהדר. כל פעם שהיינו רבים ואחר־כך הייתי מבקשת ממנו משהו, הוא היה עושה את זה.

גם העניין של הכסף הרגיז אותי. כשהתחתנו לא היה איכפת לי שאני מרוויחה יותר ממנו ולא היה איכפת לי גם אם הוא לי מרוויח שום־דבר. אבל כעבור כמה שנים זה פיתאום התחיל להיות איכפת לי, והייתי מציקה לו בעניין. רק כשהתחתנו נתתי לו כסף, הרבה כסף, כדי שיקבל טיפול שיניים וירכיב לו שיניים תותבות. עכשיו אני לא הייתי מוכנה לתת לו אפילו כסף כדמי־כיס.

גם הרגיזו אותי כל הסיפורים על החברים והחברות שלו. הוא ידיד קרוב של הדוגמנית טלי גולדנברג. הוא גם סיפר לי שהוא חבר של אריק אינשטיין ושל אורי ליפשיץ. הוא היה יושב הרבה בכסית ובדיצה ואלה הם מקומות שאני בכלל לא הייתי מגיעה אליהם.

נישואין מאושרים

העיתונאית סאנדרה סקארבק ובעלה, משה, ביום נישואיהם לפני תשע שנים. סאנדרה מודה היום שהיתה קשה לבעלה, אך מבקשת ממנו לחזור הביתה ומאיימת שאם הוא לא ישוב אליה לחיות איתה, היא תמשיך בנסיונות ההתאבדות שלה, עד שתצליח.

לא ברצינות

היה בינינו ריב בראש־השנה. אמרתי אז למשה שילך מהבית. לא התכוונתי שהוא ילך לתמיד. אבל הוא הלך לכמה ימים. זה לא רק היה ראש־השנה, אלא גם היום־הולדת שלי, והוא לא חזר. ההורים שלי טלפנו כדי לברך אותי, ואני נשברתי בטלפון וסיפרתי להם הכל. אז הם אמרו לי לעזוב אותו ולמצוא מישהו אחר.

אחר־כך הוא חזר ואמר שהוא חשב הרבה על היחסים בינינו ושהוא אוהב אותי. חשבתי שהכל יהיה עכשיו בסדר. אבל בשבוע שעבר היה עוד ריב ואני אמרתי לו שאני רוצה להתגרש. לא חשבתי על זה ברצינות. אני חושבת שלא התכוונתי לזה, לא. אני יודעת שלא התכוונתי לזה. אבל משה הלך, ומאז לא ראיתי אותו.

אני רוצה שהוא יחזור אלי. אני כבר רגילה אליו ורוצה להיות איתו. אין לי אף אחד אחר. הצלחתי לגלות איפה היא גר, אבל לא הצלחתי לדבר איתו. אמרו לי שהוא גר במקום שמטפלים בו יפה, אבל גם אני טיפלתי בו יפה. השגתי קשר עם חבר שלו ועם אחותו. ביקשתי מהם לדבר איתו ולאמר לו לחזור הביתה, אבל הוא לא חזר.

אז החלטתי שאני רוצה להתאבד. יכול להיות שאני עושה את זה כדי למשוך את תשומת־הלב של משה, כדי שהוא יחזור אלי. יכול להיות שזה כך, אבל אם זה לא יצליח, אני באמת אתאבד.

אני יודעת שלמשה נודע שניסיתי להתאבד ובכל־זאת הוא לא בא. יכול להיות שהוא חושב שזה סתם, עוד ניסיון שלי כדי לעורר רושם, אבל אחרי שאני אמות הוא יצטער. אני גם יודעת שהוא אוהב אותי, אז למה הוא לא חוזר?

עד כאן סיפורה של סאנדרה סקארבק.

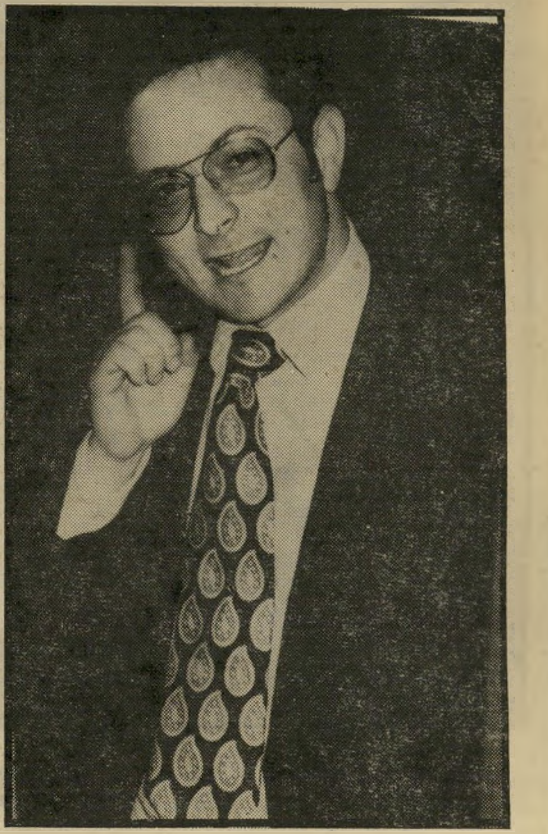

רוני מילוא:

„תשאירי לי לטפל בצ'ארלי!"

● **חבר־הכנסת רוני מילוא, אתה לא חושב שזה קצת מוגזם שלקחת על עצמך תפקיד של מפקד הכנסת, ושאתה נותן הוראות מי ייכנס לישיבת הוועדה־לעלייה־וקליטה ומי יישאר בחוץ?**

אם היית רואה את הפרובוקציה של חבר־הכנסת צ'ארלי ביטון, היית מגיבה אותו דבר.

● **אני לא חושבת.**

אתן לך דוגמה. אם, למשל, היו מכנסים בוועדה ישיבה מיוחדת לכבוד ניצולי־השואה, ופיתאום צ'ארלי ביטון, מפני שהוא לא אשכנזי, היה אומר להם „חבל שהיטלר לא גמר אתכם!" — מה היית את עושה?

● **זה לא אותו דבר.**

אמרתי לך זה קיצוני. אבל זה אותו דבר.

● **אתה חושב שזה בסדר, שאזרחים תוקפים חבר־כנסת בבניין הכנסת?**

אם אחד לא תקף אותו. אחות של מנדלביץ בסך־הכל נעה לעברו.

● **ואיך אתה מתכוון למנוע מהחבר ביטון להיכנס לישיבות הוועדה?**

בישיבות הוועדה נידונים נושאים הקשורים ליהדות המצוקה. במיקרים כאלה מוכרזת הוועדה כוועדת־מישנה. בוועדת־המישנה אין נציגות לרק"ח.

● **ואם צ'ארלי ביטון ינסה בכל זאת להיכנס לישיבת הוועדה?**

את זה תשאירי לי. אני כבר אטפל בו!

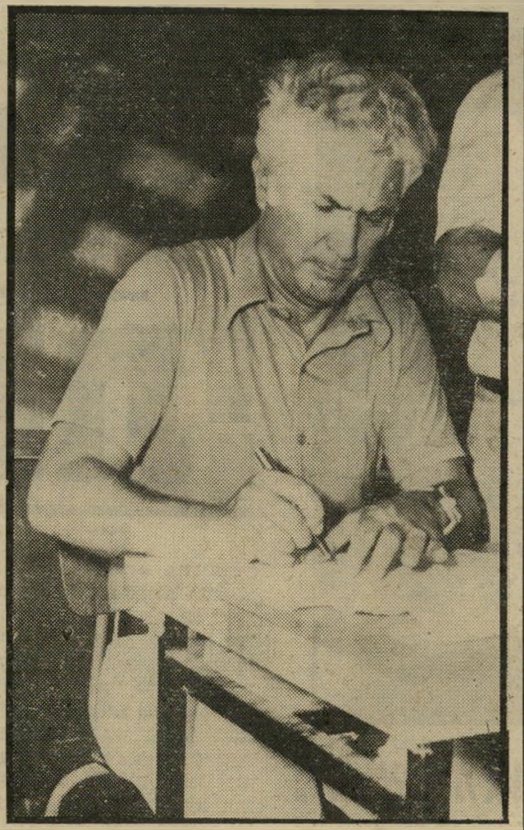

אליהו שפייזר:

„אני דוגל בלחם ושעשועים!"

חבר־הכנסת אליהו שפייזר פירסם ב„ידיעות אחרונות" מאמר בזכותה של רשת אל"ף ששבתה. הח"כ המכובד טען כי אילו היתה רשת גימ"ל שובתת, וחס וחלילה לא היו משמיעים את התוכנית הפופולרית „שירים ושערים", היה עם ישראל יוצא בהפגנות, ואוי לעיניים שכך רואות.

● **אדון שפייזר, כמה שעות כיום אתה מאזין לרשת אל"ף שחסרונה פגע בך?**

אני בן־אדם עסוק, אבל בדרך כלל אני מאזין לרדיו עד תשע וחצי בבוקר, ובשעות הערב.

● **אתה לא רואה טלוויזיה?**

לא, בדרך כלל שום דבר לא מעניין אותי. אני פותח רדיו תיכף אחרי **מבט לחדשות.**

● **ומה עם רשתות אחרות?**

לא מקשיב להן, לא סובל את הפירסומת הצעקניות. תני לי קונצרט שבועי, קצת ג'ז, מוסיקה חדישה, שירי מקהלה. זה מה שאני אוהב.

● **כתבת שאילו היו שובתים ברשת גימ"ל, היו קמות צעקות נוראיות. חשבת על זה שמיספר האנשים המאזין לרשת אל"ף הוא כל־כך זעום, ולכן בעצם לא היתה מחאה?**

לפי התגובות שראיתי בעיתונים, ולפי שיחותי עם מכרים ושכנים בגילאים יותר מבוגרים, הגעתי למסקנה שהקהל של רשת אל"ף הוא באמת קהל מיוחד, ולא קבוצת־לחץ שתהפוך שולחנות. אז מה, לא מגיע לקהל תרבותי רדיו משלו? המדינה צריכה לספק גם את קבוצת אניני־הטעם, שאינה מוצאת סיפוק בתחרויות כדורגל. התרבות צריכה להיות צמודה, בדיוק כמו הלחם והחלב. אני בהחלט דוגל במונח „לחם ושעשועים".

● **לא תפסת קצת טרמפ על העניין של רשת אל"ף כדי לרדת על צ'יצ' בעניין סגירת מוסיאון תל־אביב ו„התיאטרון הקאמרי"?**

צ'יצ' דיבר בקלות־דעת על נושא סגירת המוסיאון, ואף אחד לא הרים גבה. לא ניסיתי לעשות הון פוליטי זול. זה באמת איכפת לי.

● **ואם יהיה לתל־אביב ראש־עיר מה־עבודה, אתה מבטיח לי לא לסגור את המוסיאון ואת „התיאטרון הקאמרי"?**

בהחלט כן! אנחנו הקמנו את שני המיפעלים האלה, ואנחנו נמשיך לקיים אותם. בעצם, את יודעת מה, אני חושב שצ'יצ' **לא** יסגור את המוסיאון. הוא סתם מאיים.

מרגלית אלמוג:

„תיאטרון - אבל לא בבית!"

זה שאף אחד עוד לא עשה ממנה שחקנית־קולנוע, זה באמת רק עוד פגם אחד של תעשיית הקולנוע הישראלית.

יש לה כל הנתונים. היא בלונדית מדליקה, יש לה גוף חטוב, והיא שחקנית.

קוראים לה מרגלית אלמוג, וכל העם ראה אותה בליל שבת בטלוויזיה, כשהיא מגלמת את דמותה של יורדת זרוקה, החיה עם החבר שלה בניו־יורק, בלי הסקה, בלי טלפון, ובעיקר על־המיזוודות, בדרך לארץ.

להצגה שבהשתתפותה קוראים „תל־אביב־ניו־יורק־תל־אביב". כתב אותה רמי לוין, וביים אותה השחקן אהרן אלמוג, שהוא רק במיקרה גם הבעל של מרגלית.

● **מרגלית, אני זוכרת אותך כדיילו, „אל־על", המביאה גבינות מפארים לחברה בי־„כסית". מתי החלפת מיקצוע?**

מזמן. נולה צ'לטון משוגעת, ראתה אותי באה לתיאטרון לבקר את אלמוג, החליטה שדווקא אני מכל השחקנים שהיא מכירה מתאימה לשחק בהצגה **המושבה שלנו.** את יודעת, שום דבר, סתם איזה תפקידון קטן. פחדתי נורא, אבל מילא, התגברנו. אחר־כך לא ידעתי אם זה מה שאני רוצה, עשיתי הפסקה של כמה שנים והצטרפתי ל**חאן.**

● **ואיך זה היה לעבוד עם הבעל?**

לא משהו מיוחד. כמו עם כל במאי.

● **הוא ביים אותך גם בבית?**

הוא ניסה. אמרתי לו: חביבי, תיאטרון רק ב**חאן.** בבית אני לא רוצה לשמוע מזה. התיאטרון זה לא החיים שלי. יש דברים אחרים שמעניינים אותי יותר, כמו, למשל, הילד שלי מיכה.

● **והוא עמד בהסכם?**

ככה. כל פעם שהוא התחיל לדבר על ההצגה, הייתי אומרת לו: סטופ! עד פה, לא רוצה לשמוע. רוצה — תרשום על הנייר, ותגיד לי מחר בבוקר בחזרה.

שימרית אור:
„לוקחים לנו לחם מהפה!"

שימרית אור, תמלילנית, מחברת המילים לשיר „הללוייה", שזכה באירוויזיון, ושל שני שירים בתחרות על השיר שיסע השנה לאירוויזיון, מסתובבת כבר כמה שבועות כשראשה באדמה, כועסת על כל העולם.

שימרית, מה מפריע לך?

מה אני אגיד לך! מרגיז אותי שנותנים לאלה שיושבים שנים בחוץ־לארץ, כל אחד מהסיבות שלו, להשתתף בתחרות על השיר שישתתף באירוויזיון.

הארץ כל כך קטנה, ההזדמנות היחידה שיש לכותבים פה לפרוץ החוצה היא דרך הצינור של האירוויזיון. אז למה שיתנו לאלה שלא גרים פה להשתתף בתחרות? למה שיתנו להם לקחת לנו לחם מהפה?

שליש מהמשתתפים בתחרות לאירוויזיון לא גרים בארץ, וגוזלים את ההזדמנות מאלה שיושבים פה. את יודעת מה יקרה אם שוקי לוי או יאיר קלינגר או חדווה עמרני או מיכל היינברג יזכו? הכסף לא ייכנס לארץ. הוא ילך ללוס־אנג'לס או לפאריס או השד יודע איפה שהם גרים, כל הישראלים האלה שלא היו בארץ כבר עשר שנים!

אני אישית יודעת ששוקי לוי ויאיר קלינגר מנסים כבר שנים להיכנס לאירוויזיון דרך מונאקו ולוכסמבורג, ושיריהם נדחים. אז מה הם חושבים, שהם תפסו פרייארים? מה הם מנסים לתפוס טרמפ דרכנו? מחפשים להם קרש־קפיצה קל ולא־הוגן?

אנחנו חיים פה, קורעים ת'תחת, ויש איזו סוכריה שנקראת אירוויזיון, אז למה שיקחו לנו אותה? למה להתחלק בכאלו שכבר שנים לא משלמים מיסים למדינת־ישראל, שאפילו לא טורחים לבקר פה, רק שולחים את הטייפים דרך הדואר?

תשאלי את חדווה עמרני, איפה היא היתה בשנה שעברה? לא היתה תחרות לאירוויזיון, אז היא לא הגיעה לארץ! היא ילדה תינוקת? טוב, יכול להיות שהיא ילדה, אבל תשאלי אותה למה היא לא מוציאה תקליטים. למה היא באה מפסטיבל לפסטיבל?

זה לא הוגן ששירים של צביקה פיק לא ישתתפו בתחרות, ושירים של אחד שוקי לוי, שגר בלוס־אנג'לס, ושהמדור החדש אף אחד לא יודע מיהו בכלל, כן ישתתפו.

זה פשוט לא פייר! פשוט לא פייר!

חדווה עמרני:
„חותכים את הלב שלי בסכין!"

● חדוה עמרני, יורדים עלייך כאסח, אומרים שאת יורדת, שאתה מנסה לתפוס טרמפ על האירוויזיון כדי להגיע דרכו אל השוק הה־אירופי. מאשימים אותך שאת גוזלת הזדמנות ולחם מפיהם של זמרים מקומיים. מה יש לך להגיד על זה?

חותכים את הלב שלי בסכין, גומרים לי על הנשמה! אפשר לספור על אצבעות יד אחת את האמנים הישראליים המתגוררים בארץ, ושיכולים להתמודד בתחרות בינלאומיות, חוץ ממני. לאף אחד אין הכישורים המתאימים!

חוץ מזה, מה רוצים ממני? להקת **הכל עובר חביבי** שרה שיר של שוקי לוי, שהוא יורד, ושלא היה כבר עשר שנים בארץ!

ובכלל, מה העניין הזה שעושים פה? ג'ון לנון לא גר באמריקה? אז מה מישהו חשב, שהוא אמריקאי? כולם ידעו שהוא אנגלי, כמו שכולם יודעים שאני ישראלית. זה מגוחך וקטנוני, סתם צרות־עין! מה הם רוצים, שאני אראה להם ניירות שיש לי בית בישראל, ששנה לפני שילדתי ביקרתי שמונה פעמים בישראל? רוצים לראות את הפספורט?

מה, אני אשמה שעד גיל 26 לא יצאתי מהארץ, ולא מצאתי בחור ישראלי בשביל להתחתן אתו?

אני נשואה לבחור אמריקאי. שמו דדלי דנהוף. הוא רופא, ואחד מראשי הקהילה היהודית בלוס־אנג'לס. אי־אפשר להביא אותו לגור בישראל. אז מה הם רוצים, כל צרי־העין, שאני אתגרש בשביל להשתתף בתחרות על האירוויזיון?

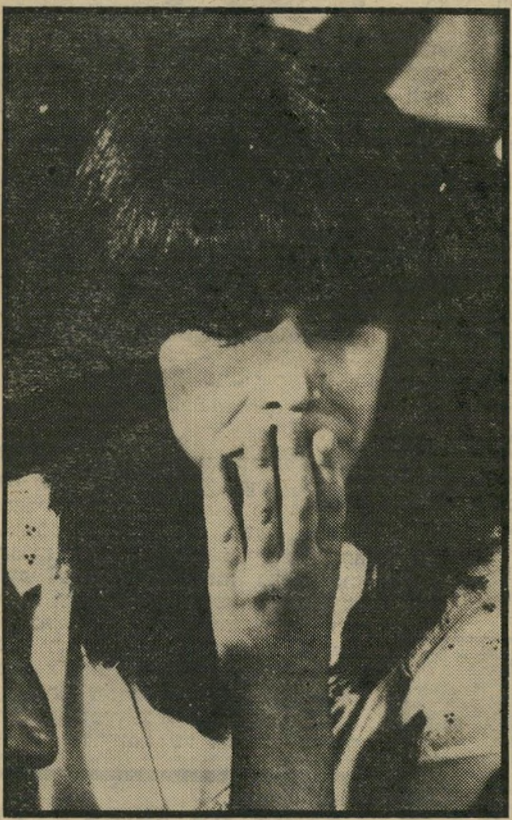

גלי עטרי:
„כמה פעמים מקום ראשון?"

הסקוטים שהסתובבו בשבוע שעבר בתל־אביב טענו שבין אלפי האוהדים שלהם הסתתר גם הזמר הנודע רוד סטיוארט. אני חושבת שהם פשוט ראו את גלי עטרי, וחשבו שהיא רוד סטיוארט. כי אם תשאלו את גלי עטרי איך היא נראית בשיער קצוץ, היא תגיד לכם חד וחלק: כמו רוד סטיוארט.

חוץ מזה מה היא תגיד לכם?

אני חושבת שמי שטוען שאני מחקה את הזמרת קיית בוש בשיר החדש שלי **שלך עד אתמול** יכול לקפוץ לי. כי, אל"ף, אני לא מחקה אותה, ובי"ת, מה איכפת לי שיחשבו שאני מחקה אותה? היא מספיק טובה בשבילי!

● ומה את חושבת על זה שהאמרגן שלך לשעבר, שלמה צח, חושב שאת הגשת נגדו תביעה מפני שלהקת „חלב ודבש" מצליחה בלעדייך עם הסולנית החדשה, לאה לופטין?

שיחשוב מה שהוא רוצה. אני בחיים שלי לא אמרתי דבר כזה, אבל אם כבר את אומרת שאמרתי, אז אני אגיד: יש עובדות בשטח, ויש תחרות אירוויזיון, ונראה אם הם יצליחו בילעדי!

● ולמה את לא משתתפת בתחרות הה־שנה?

נו, באמת, כמה פעמים, לדעתך, אפשר לקחת את המקום הראשון?

שרית ישי

אברהם אבינו קנה את מערת המכפלה ב־400 שקל. ג'יג'י פרס

מיסגד-

קבלן פרס
מעמד מכובד —

מיסגד חסן־בק, על גבול תל־אביב—יפו, עלול להפוך בקרוב למרכז־מסחרי הומה. הלקוחות יוכלו ליהנות מאוויר ימה של העיר, בשעה שירכשו מזכרות לתיירים. יזללו סטייקים בפיתה ויעיפו עין בתצוגות־אופנה במקום. אם תוגשם התוכנית הזו, יגעשו הרוחות ביפו הסמוכה. אלפי המוסלמים המתגוררים בעיר יראו בכך חילול־הקודש, ולא קשה לנחש את תגובתם.

השבוע עומדת להתכנס ועדת בניין ערים המקומית בתל־אביב. אחד הסעיפים על סדר־יומה של הוועדה: אישור התוכנית להפיכתו של המיסגד למרכז־מסחרי. בראש הוועדה ניצב איש המפלגה הליברלית, דויד שיפמן, המכהן גם כסגנו של ראש העיריה. מגיש התוכנית הוא הקבלן גרשון („גיגי") פרס. אחיו של יו"ר מפלגת־העבודה, שימעון פרס.

כדי לאפשר את מסירת מיסגד חסן־בק לקבלן ג'יג'י פרס ללא מיכרז, ובסכום מגוחך, היה צורך בשיתוף־פעולה מצד עיריית תל־אביב, יועץ ראש־הממשלה לענייני ערבים וחברי ועד הנאמנים של הוואקף המוסלמי. ג'יג'י פרס זכה בשיתוף הפעולה הרצוי

לפני חצי שנה נטל גיגי פרס שותף חדש לפרוייקט חסן־בק. זהו הקבלן ניסן נויימן, אף הוא איש המפלגה הליברלית. עבד קבוב, יו"ר ועד־הנאמנים לנכסי ה־וואקף המוסלמי, המתנגד לביצוע הפרוייקט, טוען שצירופי מיקרים מסוג זה מאפיינים את הפרשה מתחילתה, לפני עשר שנים.

בשבוע שעבר הגישו פרקליטי ועד־הנאמנים המוסלמי, עורכי־הדין פישל ו־ויקטור הרצברג, תביעה לפסק־דין הצהרתי של בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, לביטול ההסכם שנערך בין חברת אדגר של גיגי פרס ובין ועד־הנאמנים הקודם. השתלשלות המאורעות שהביאה לתביעה זו מהווה סיפור מוזר. מעורבים בו שמות ידועים של פוליטיקאים מכובדים וטיפוסים מפוקפקים.

קשרים ✶ בצמרת

מיסגד חסן־בק ניבנה בשלהי ה־שילטון התורכי. בנייתו הושלמה בשנת 1914, והוא נקרא על־שם מושלה התורכי האחרון של יפו. המיסגד הוקם במנשייה, השכונה הצפונית של יפו. במילחמת תש"ח שימש כעמדה של הערבים. אחרי המילחמה נהרס גגו, ומאז הוא עומד בשממונו.

כאשר החלו להתפרסם התוכניות ל־פיתוח איזור מנשייה והפיכתו לאתר מסחרי, התעורר תיאבונו של הקבלן גיגי פרס. אך הדרך לרכישת המיסגד לא היתה פשוטה. כמה חוקים ניצבו בה כמיכשול. מאז 1950 נמצא המיסגד ברשותו של ועד־הנאמנים לוואקף המוסלמי. הוועד פועל מתוקף חוק ישראל, שבאחד מסעיפיו — 29 (ג) — נאמר במפורש: „...אך לא יעשה ועד־הנאמנים בדרך כלשהי העברה במקרקעין שיש בהם מיסגד".

תקנה אחרת מתייחסת להעברת נכסים המצויים ברשות הוואקף. תקנה זו מצוייה בתקנות נכסי־נפקדים. על־פיה רשאית ועדה, שבראשה עומד יועץ ראש־הממשלה לענייני ערבים, להמליץ בפני ועדת־הנאמנים על שיחרור מקרקעין. זאת בתנאי שכאשר אין מיכרז, יימסרו המקרקעין לרשות המדינה, לרשות מקומית או לאיגוד־ערים, ובכספים שיקבל הוועד ייעשה שימוש לצרכי העדה המוסלמית: לשיכון, לחינוך, לסעד וכו'.

אך כאשר יש קשרים בצמרת, אפשר להתגבר גם על בעיות מישפטיות כה מסובכות. יועץ ראש־הממשלה לענייני ערבים ב־1971 היה איש תנועת שינוי דהיום, ח"כ שמואל טולידנו, שככל אנשי תנועתו הוא מתפאר בניקיון כפיו ויושרו הציבורי. יועץ ראש־הממשלה לענייני ערבים הוא הממליץ בפני מליאת הממשלה על הרכב ועדי־הנאמנים, ולמעשה הוא הקובע את האנשים שיכהנו בהם. האנשים שכיהנו תחת כנפיו של טולידנו, זכו לגיבויו וחתמו על ההסכם עם גיגי פרס הם נזמי ג'בלי ועלי רשידי, שבעלילותיהם עוד יסופר בהמשך.

על הדרך שבה התבצעה העיסקה כותב מבקר־המדינה בדו"ח שפירסם ב־1974 (עמ' 193—191):

„בשנים 1972—1971 (התקופה שבה נחתם ההסכם עם פרס*) לא התכנס הוועד (ועד־הנאמנים של הוואקף) לישיבות ב־משך 12 חודש רצופים... במאי 1971 המליצה הוועדה הפנימית (בראשות יועץ ראש־הממשלה לענייני ערבים, שמואל טולידנו) על שיחרור נכסים ששיטחם כ־6 דונם, בתנאי שהוועד יעבירם לרשות עיריית תל־אביב—יפו, שתשתמש בהם ל־מטרות ציבוריות; וההכנסה תמורתם תוקדש לטובת העדה המוסלמית ביפו. באחד הנכסים יש בית־עלמין (שבגלל מכירתו הורשע מאוחר יותר נזמי ג'בלי בעבירת שוחד. מדובר בבית־העלמין ה־מוסלמי, שעליו הוקם מלון הילטון בתל־אביב) ובשניים האחרים — מיסגדים (אחד מהם מיסגד חסן־בק).

„כחודש לאחר מכן הודיע סגנו של היועץ לענייני ערבים (אורי שטנדל), שה־עיריה אינה מעוניינת בשניים מן הנכ־סים, ושבמקום העיריה תבוא חברה קבלנית ותפתח את הנכסים לפי חוזים עם הוועד... בתנאי שהתמורה שתתקבל מה־נכסים תוקדש להקמת שיכונים למישפחות מוסלמיות תושבי יפו...

„בשנת 1972 חתם הוועד עם אותה חברה (חברת אדגר של גיגי פרס) על חוזה, לפיו הוא (הוועד) החכיר לה נכס שבו מיסגד ושיטחו כ־2.3 דונם לתקופה של 49 שנה. החברה התחייבה להשקיע 750 אלף ל"י בפיתוח הנכס על־ידי הקמת חנויות סביב מיבנה המיסגד ובשיפוץ המיסגד עצמו. ובנוסף על־כך לשלם לוועד דמי־חכירה בסך 12 אלף ל"י לשנה (לא צמודות). מישרד מבקר־המדינה הסב את תשומת־ליבו של מישרד־הדתות, שמין ה־צורך שינקוט פעולה שהעיסקה — אם תגיע לביצוע — לא תכלול את המיסגד."

חברה ✶ בשם בדוי

מדיווח יבש זה אפשר ללמוד, שכדי להתגבר על התקנה המתירה למסור שטח ללא מיכרז רק לרשות ציבורית, הסכימה עיריית תל־אביב לבקש את ה־שיחרור מטעם הוועדה שבראשה עמד טו־לידנו — והודש לאחר מכן פינתה את השטח למען גיגי פרס. בבקשתה של עיריית תל־אביב, ובאישור שניתן לוועד־הנאמנים, נאמר במפורש, שהמטרה היא להשתמש בכסף שיקבל הוועד לסיוע לעדה המוסלמית ביפו. לאלה אין זכר ב־הסכם עם פרס.

קשה להעלות על הדעת כיצד אפשר לסייע בשיכונם של המוסלמים תושבי יפו בסכום של 1000 (אלף!) לירות בחודש.

ונקודה נוספת: מן המישפט האחרון בדו"ח מבקר־המדינה ברור, כי למבקר לא ידוע שלמעשה תופס המיסגד עצמו כמעט את כל השטח (2.3 דונם) שבו מדובר, ורק חצר צרה מקיפה את המיבנה עצמו. אין להעלות כלל על הדעת, שבחצר צרה זו ניתן לבצע את הפרוייקט שתיכנן גיגי פרס, וזו אכן לא היתה כוונתו. פרס תיכנן במפורש (ראה גלופה) להקים את המרכז־המסחרי שלו בשטח המיסגד עצמו, ולהותיר לוועד רק את הצריח וחדר קטן מתחתיו.

על המשך השתלשלות המאורעות אפשר ללמוד מכתב־התביעה. דו"ח מבקר־המדינה וההתנגדות הציבורית שבאה בעיקבותיו צינננה את החיפזון של גיגי פרס. ב־1976 מינה מישרד־הדתות ועדה שכללה חמישה קאדים. בעיקבות המלצות ועדה זו שיגר מנכ"ל מישרד־הדתות מיכתב לעיריית תל־אביב. במיכתב, המצוטט בכתב־התביעה, נאמר:

„אני מתייחס לתוכנית שהוגשה לאישורכם על־ידי חברת אתגר (צריך להיות אדגר), שהועברה למישרדנו לחוות־דעת. אחרי התייעצות עם הקאדים בישראל ועם גורמים נוספים, ובחינה מדוקדקת של ההיבטים השונים של הבעייה — הריני להודיעך שמישרד־הדתות מתנגד מכל וכל לתוכנית."

„ההיבטים השונים" כללו, מן הסתם, גם את אופן חתימת ההסכם, וזהותם של החותמים עליו מטעם הוועד (שכאמור לא התכנס כלל לישיבות במשך כל התקופה). על אלה נאמר בכתב־התביעה שהגיש הוועד הנוכחי בשבוע שעבר:

„בשנת 1971 ביום ובחודש שאינו ידוע לתובע (מכיוון שהם לא צויינו על גבי ההסכם), נערך הסכם עליו התיימרו לחתום

* בסוגריים: הערות המערכת

כך נראה כיום מיסגד חסן בק בגבול תל־אביב־יפו -

רכש את מיסגד חסן בק ביפו ב־100 שקל בחודש - לא צמוד

בזיל הזול

מתנגד קבוב
— ועמדה ציבורית

בשם ועד־הנאמנים רק שניים מבין תשעת חבריו — האדונים נזמי ג׳בלי ועלי רשידי — עם הנתבעת אתגר, חברה לבניין בע״מ.״

כלומר, ההסכם נערך רק עם שניים מחברי הוועד ולא עם כולו (משימה בלתי אפשרית, שכן הוועד לא התכנס כלל); תאריך החתימה אינו ידוע, והחברה מו־פיעה בשם בדוי — אתגר תחת אדגר.

דרש שוחד ★ ונמלט לחו״ל

עוד אחד החותמים, נזמי ג׳בלי, נאמ־רות מילים מפורשות בכתב־התביעה: „נזמי ג׳בלי — אחד מן השניים שחתמו על המיסמכים — הורשע על־ידי בית־המישפט המחוזי בתיק פלילי 352/73 ביום 25.3.1975 בדרישת שוחד... בקשר למו״מ בדבר מכירת שטח בית־הקברות המוסלמי עבד אל־נאבי, ובמהלך מו״מ זה דרש כתנאי לעשיית חוזה־המכר סכום של 200 אלף ל״י כשוחד לעצמו. כן הורשע בגלל עדות־שקר בבית־המישפט אחרי שאמר:

,לא נכון שהצעתי אדמות וואקף למ־כירה׳.״

על עבירות אלה נידון ג׳בלי לעונשי מאסר על־תנאי ולקנסות כבדים. זמן קצר אחרי המישפט ברח לחוץ־לארץ.

חבר הוועד השני שחתם על ההסכם עם פרס היה עלי רשידי. אף הוא דמות ציבורית שנוייה במחלוקת, שקשה להבין כיצד הגיעה למעמד כה רם תחת חסותו של שמואל טולידנו. רשידי היה מוכר פעם בשם עלי סוכור, והיה עד־מדינה במישפט רצח ב־1954. רשידי וארבעה מחבריו, שנודעו כחבורת־רצח בע״מ, קט־לו באכזריות זקן ערבי מיפו, שאחד מהם חב לו כספים. מחוסר הוכחות פנתה המישטרה אל רשידי, שישמש כעד־מדינה למרות שהשתתף ברצח.

אלא שחוות־דעתו של מישרד־הדתות, שניתנה ב־1976, והסערה הציבורית שקמה בעיקבות הגילויים על טיבו של ההסכם וטיבם של חותמיו, לא הרתיעה את גיגי פרס. לא עלה על דעתו לוותר על החוזה שבידו. לצידו עמדו חברים רבי־השפעה.

אחד מהם היה שמואל טולידנו עצ־מו, שהעניק גיבוי מלא לעיסקה. ב־מיכתב ששיגר ליגאל גריפל, מי שעמד אז בראש הוועדה המחוזית לבניין ערים בתל־אביב, כתב טולידנו, אחרי הרשעתו של ג׳בלי, כי הוא רואה בחיוב את ביצוע התוכנית וכי חוות־הדעת המוסמכת של המכון לכלכלה ושמאות מקרקעין מיום 4.1.1972 קובעת, כי תנאי החכירה בין הוועד (ועד־הנאמנים המוסלמי) לבין חברת אדגר הם סבירים. עוד טען טולי־דנו, כי הוועדה לשיחרור נכסי ההקדש המוסלמי המליצה בשעתו על שיחרור הנכס, וזאת לאחר שנמסר לה על כוונת ועד־הנאמנים להחכירו לאדגר.

טולידנו מסתמך על חוות־דעת הקובעת, שדמי־חכירה בסך אלף ל״י לחודש עבור נכס כזה הם סבירים, ואף טוען, בניגוד לקביעתו של מבקר־המדניה, שהוועדה ש־הוא עמד בראשה הסכימה לשחרר את הנכס לרשות אדגר. מבקר־המדינה קבע במפורש, כי הוועדה הפנימית הסכימה על שיחרור המיסגד לרשות עיריית תל־אביב יפו, ולא לרשות אדגר.

מיסגד אל־אקצה ★ בלב תל־אביב

גם במישרד־הדתות מצא פרס תו־מך. זהו שלמה נאווי, המשמש עד היום כמנהל המחלקה המוסלמית של המישרד. בעיקבות חוות־הדעת של ועדת־הקאדים שיגר נאווי מיכתב אל סמנכ״ל המישרד, ישראל ליפל (שבעיקבות פיטוריו החלה להתגלגל פרשת אבו־חצירא). במיכתב טוען נאווי שנודע לו ממקור רציני, שקיימת מגמה לבנות מיסגד חדש באתר חסן־בק, או לחדשו. נאווי פונה אל ליפל כחבר אצ״ל ומזכיר לו את מעמדו המיוחד של מיסגד חסן־בק בתקופה ש־קדמה להקמת המדינה לדבריו הוקם ה־מיסגד על־ידי מושל יפו, חסן־בק, במיו־חד כדי לבלום את התפשטות היהודים לכיוון יפו. כעת הגיע רגע של אמת, טוען אנווי, ויש לעשות יד אחת למען הגשמת מטרה אחת: למנוע הפיכתו של המיסגד הזה לאל־אקצה שני בלב ליבה של ישראל.

הלחצים והלחצים־שכנגד יצרו תיק״ו. העיסקה לא בוטלה, אך גם לא בוצעה. בינתיים מונה ב־1978 ועד־נאמנים חדש, בראשותו של עבד קבוב, נהג בקואופ־רטיב דן, שנטל על עצמו את המאבק נגד הפיכת המיסגד לאתר־מסחרי. קבוב פעל בניגוד מוחלט לציפיותיו של שלמה נאווי. במיכתב אל ליפל כתב כי בזמנו נלחם ונאבק עם כל הגורמים למען מינויו של עבד קבוב לוועד־הנאמנים, וזאת במטרה אחת ויחידה: למתן אותו ולהכ־ניסו למיסגרת אירגונית ממוסדת, שבה יוכל לממש את שאיפותיו למעמד מכובד ולעמדה ציבורית.

מיליוני לירות ★ וזעקות נוראות

קבוב הכזיב. הוא נאבק, ומצא לצידו בן־ברית בלתי צפוי: העיתונאי וחו־קר מכון שילוח צבי אל־פלג, מי שהיה מושל צבאי בעזה ב־1956, ובשכם אחרי מילחמת ששת־הימים. אל־פלג גדל ביפו, בחברת ערביי העיר, והוא מכירם ומוקי־רם. אומר אל־פלג: „אינני מבין איך העז טולידנו להתערב בפרשה לטובת חברה פרטית, ואיך נתן גיבוי לוועדים הקודמים. אינני מבין איך אפשר לפתור את בעיות השיכון החמורות של הערבים ביפו בסכום של אלף לירות לחודש. אינני מבין כיצד מעיזים לפגוע במקום תפילה מוסלמי. הרי אנו היינו מקימים, ובצדק, זעקות נוראות אילו ניסו לעשות דבר דומה לבית־כנסת יהודי.״

יו״ר הוועד המוסלמי עבד קבוב: „אין זה מיקרי שג׳יג׳י פרס לקח כשותף את ניסן נויימן, מסיעתו של מודעי במיפלגה הליברלית, ושיו״ר הוועדה המקומית לבניין ערים שתדון בחסן־בק הוא דויד שיפמן, מאותה סיעה!״ שיפמן: „להד״ם, אין קשר!״

עכשיו מתעוררת הפרשה לתחייה. פרס נטל את נויימן כשותף, וגלגלי הביורוק־רטיה שחרקו מתחילים לנוע במהירות. סגן ראש העיר, דויד שיפמן, טוען שאין לדבר שום קשר עם העובדה שהוא עצמו וניסן נויימן הם חברי סיעתו של השר יצחק מודעי במיפלגה הליברלית. לדבריו לא תעשה עיריית תל־אביב דבר בניגוד לעמדתו של ועד־הנאמנים המוסלמי, אלא תבקש פתרון שיהיה מקובל על־דעת כל הצדדים. גם גיגי פרס טוען שאינו להוט במיוחד, „אך לא הוצעו לו שום אלטר־נטיבות״.

בוועד המוסלמי אומרים שגיגי פרס מוכן לבטל את העיסקה תמורת 40 מיליון לירות. אך אם תאשר הוועדה לבניין ערים את תוכניתם של פרס ונויימן, קשה יהיה להחזיר את הגלגל לאחור. בתקופת הבחי־רות יימצא מי שיבקש לנצל את הפרשה ללליבוי הסתה לאומנית ודתית נגד הער־בים ביפו. יתכן, כמובן, שיימצאו גם בקרב ערביי יפו חוגים דתיים קיצוניים שינצלו את הפרשה לצרכיהם.

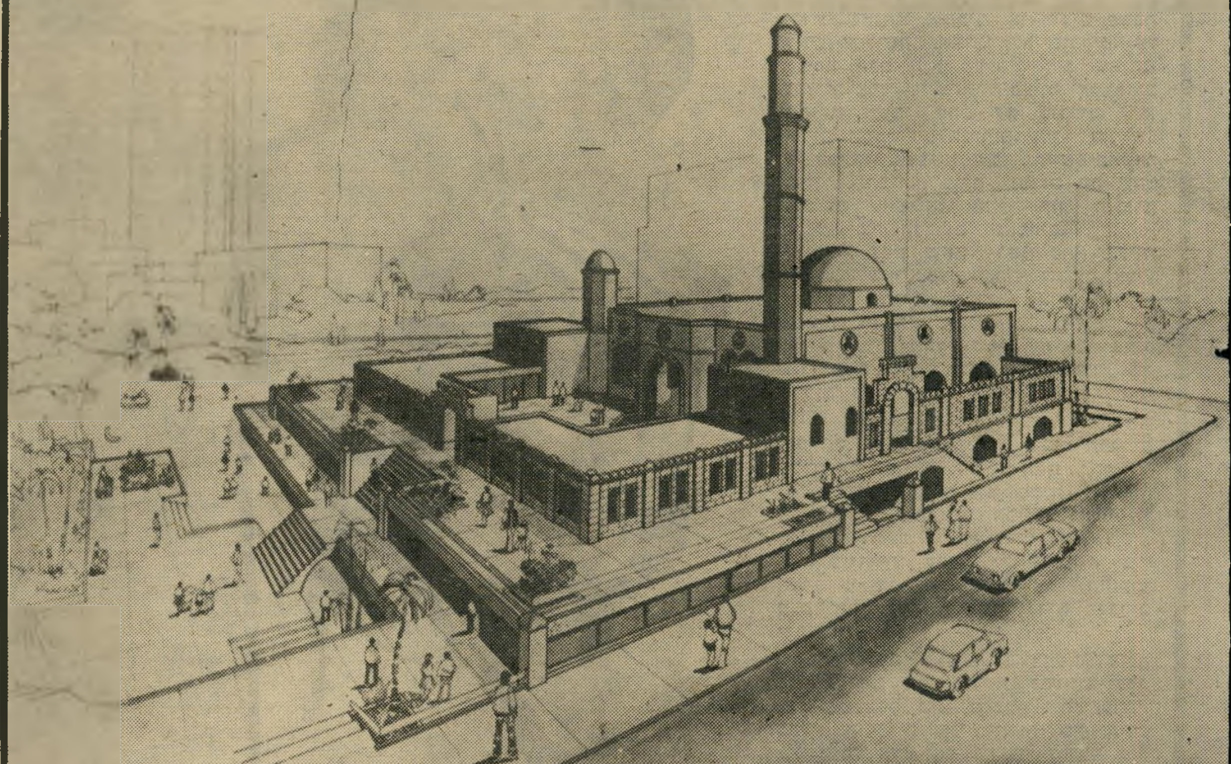

- וכך ייראה מחר אם יימסר למיסחור בידי ג׳יג׳י פרס

על העיסקה חתמו שני חברי ועד־הנאמנים. אחד מהם נידון לקנסות כבדים ומאסר על־תנאי, השני היה עד־מדינה במישפט רצח שבו הוא נטל חלק

ילדים מרטיבים בלילות, פוחדים לבוא לבית־הספר

ונרדפים על־ידי חבריהם - ביגלל

הכסא החם

מורה דליה (מימין)
שיטה טיפולית

„אתה לא מקובל בינינו!" „אתה לא רצוי!" „אף אחד לא אוהב אותך!" „אתה לא יודע להתחלק איתנו בדברים שלך!" איל* בן ה־10 התעורר בבעתה משנתו ורץ אל מיטת הוריו. הוא אימץ את אימו אל ליבו ומרר בבכי. „מה קרה אילי? למה אתה בוכה?" שאלה האם בדאגה, אך הוא המשיך לבכות ולא פצה את פיו.

במשך כל השבוע התנהג איל בצורה מוזרה. ביום חמישי שב הילד מבית־הספר, רץ אל חדרו והסתגר בו במשך כל היום. בלילה נדדה שנתו והוא התעורר כל כמה שעות כשהוא מכוסה זיעה קרה וממרר בבכי. איש לא הבין מה פשר התנהגותו המוזרה.

מדי יום שישי נאספת כיתתו של איל, כיתה ה' מבית־הספר היסודי ישגב שבשיכון־דן, לאסיפת כיתה. ביום שישי האחרון איל לא הלך.

האם הדואגת מיהרה אל ביתו של אפי, בן כיתתו של איל, וביקשה לדעת אם ארע דבר־מה לבנה בבית־הספר.

אפי לא היה בבית, אך אימו יכלה להסביר את התופעה. לכיתתם יש מורה טיפולית בשם דליה. אחת השיטות הטיפוליות של דליה היא להושיב במרכז החדר את אחד מילדי הכיתה. סביב אותו ילד מתיישבים שאר בני הכיתה וכולם אומרים לו את אשר על ליבם.

כל טענה, החלטה, מסקנה או רגשות שליליים כלפי אותו ילד, נאמרים לו במעמד זה.

עם תום השיעור רושמת המורה את הדברים שנאמרו, על גבי גליון הנקרא „גליון הכיסא החם". הילד המותקף נשלח לביתו, באמתחתו אותו גליון מאשים, והוא מתבקש לעיין בו ללא־הרף. מטרת העיון היא להביא את הילד למודעות לבעיותיו, ולתקנם. באם לא יצליח לתקנם, או באם יסרב, יועלה שנית אל „הכיסא החם" והתהליך ישוב לקדמותו. זוהי שיטת הטיפול שאותה מנהיגה דליה כלפי ילדים בעייתיים או לא אהודים.

דליה אינה טורחת להזכיר לאותו ילד את תכונותיו הטובות, וכך שוכחים אותם גם שאר בני הכיתה. והילד הופך קורבן של שאר בני הכיתה, המחרימים אותו ונמנעים מלשהות במחיצתו עד אשר ישנה את הרגליו.

לחץ קבוצתי

איה, שהינו אחד הרגישים ביותר בכיתה, סרב לחזור אל ספסל־הלימודים לאחר שהושב על „הכיסא החם".

לאחר שני לילות של נדודי־שינה, החל אף להרטיב במיטתו, למרות שחדל מהרגלו זה כבר בגיל שנתיים.

אימו, המזועזעת מדיברי אימו של אפי, לא יכלה להאמין למישמע אוזניה, מיהרה לביתה ושאלה את איל לאמיתות הדברים. איל אישר וסיפר את שעבר עליו ביום השישי האחרון בשיעור חברה. „בלילה אני רואה את הפרצופים של כל הילדים בכיתה מסתכלים עלי וצורחים לי את הדברים שאמרו לי," סיפר איל על חלומותיו. „הפרצופים האלה מתקרבים אלי יותר ויותר ובסוף אני לא יכול לנשום יותר." איל לא יכול היה לעמוד בנטל של ההסבר ופרץ שוב בבכי. אימו חיבקה אותו. „למה לא אמרת כלום?", שאלה. „אני פחדתי שתחשבי כמו כולם אחרי שאספר לך." הסביר איל.

אימו של איל מיהרה לבית־הספר ושוחחה עם המנהל. לאחר שיחה ארוכה, שבה הסביר לה, מנהל בית־הספר, יצחק קצור, את חשיבות השיטה ואת ערכה הרב של המורה הטיפולית, הבינה האם כי דבריה לא ישנו את שיטת „הכיסא החם". האם פנתה אל שאר האימהות שילדיהן עברו את החוויה ושהתלבטו כיצד לפתור את הבעיה.

אחת הדרכים שבן נקטו האימהות היתה פניה אל אמצעי התיקשורת. פניית האימהות התפרסמה מיד בקרב התלמידים והמורים. „המנהל נכנס לכיתה, סיפר לתלמידים מה האימהות עשו, וגינה את זה," סיפר אחד התלמידים. „הוא ביקש מאיתנו לכתוב מיכתבי המלצה והערכה למורה דליה, והוא אמר שהוא ישלח אותם לגורמים כמו מישרד־החינוך והמפקחים. אחרי השיעור, בזמן ההפסקה, החליטו הילדים מי מההורים היה מסוגל לעשות דבר כזה והרביצו והעליבו את הילדים האלה."

שיטת „הכיסא החם" נלקחה משיטת טיפול פסיכולוגי קבוצתי, שבה מעמידים יחיד מול קבוצה והוא זוכה להיזון־חוזר משאר בני הקבוצה. ההיזון־החוזר כולל את התגובות החיוביות בצד התגובות השליליות. מדברי הילדים מתברר שדליה שמה דגש על השמעת התגובות השליליות, ונמנעת מלהזכיר את התכונות החיוביות של אותו ילד.

„פיתאום הייתי לבדי"

דרך בחירת הילדים מתוארת בפי אחת התלמידות: „דליה הטיפולית נכנסת לכיתה ומחלקת דפים. על הדפים אנחנו צריכים לרשום שמות של שלושה ילדים שאנחנו אוהבים, או רוצים לשבת לידם ושלושה שאנחנו לא סובלים. על הכיסא החם היא מעלה ילדים שאנחנו בוחרים מפני שיש איתם בעיות, או ילדים שהרוב רשמו שהם לא סובלים, או ילדים שמפריעים למורים. הילד מתיישב על הכיסא באמצע וסביבו מתיישבים שאר הילדים והמורה. כולם אומרים מה שהם חושבים שרע אצל הילד הזה, והמורה רושמת את הדברים הנאמרים.

„בבית צריך לחזור ולשנן מהן הבעיות ולנסות לשפר. פעם. אחרי שכולם אמרו את כל הדברים הרעים לאחת הילדות בכיתה, אז היא אמרה שלא איכפת לה מה חושבים. אחרי שבוע הושיבו אותה עוד פעם על הכיסא החם ואמרו לה דברים נוראים, עד שהיא נשברה והבטיחה לתקן."

הילדה שתארה את דרך ביצוע הדברים עברה אף היא על „הכיסא החם". „„הייתי יוצאת־דופן והכיתה לא סבלה את זה. אז הושיבו אותי על הכיסא, אמרו לי מה הבעיות שלי וזה היה נורא קשה. פיתאום הייתי לבדי, כל החברות שלי אמרו לי דברים איומים, אבל החזקתי מעמד ולא בכיתי, הרבה ילדים נשברים ובוכים."

אותה ילדה מאמינה שדרך זו עזרה לה: „היום אני מודעת לבעיות שלי, אני מתמודדת ואני חושבת שהשתפרתי. בכל־אופן היום אני יודעת מה היחס של כולם אלי ואני צריכה לעמוד מול זה. לפני ,הכיסא החם' חשבתי שאוהבים אותי ועובדה, טעיתי."

תגובתה של הילדה כלפי התהליך שאותו עברה מעוררת תדהמה. ההשלמה המלאה עם הדברים שנאמרו לה, חוסר־הנסיון להתנגד להתקפה הכיתתית או השיטה עצמה משקפים את היחס של שאר הילדים. „אני חושבת שזה אפילו טוב", אומרת הילדה, אם מתוך פחד שיאונה לה דבר רע יותר מ„הכיסא החם", או מתוך חשש מפני נידוי חברתי.

התגובה החריפה שאירעה בבית־הספר, בעיקבות פניית ההורים לאמצעי התיקשורת, גרמה להורים עצמם להיתפס לבהלה. „אנחנו פוחדים לשלום הילדים," הם מסבירים, „חשבנו שפנייתנו תציל את ילדינו מתהליך לא בריא ומוגדר כשיטת טיפול, אך הילדים, שכבר נפגעו בלאו־הכי הופכים עכשיו קורבנות לתעלולים איומים, שאותם מפעילים שאר הילדים כלפיהם."

דליה, המורה הטיפולית, ומנהל בית־הספר, יצחק קצור, לא הסכימו להגיב או לתת דברי הסבר.

הנושא הועלה בוועדת־החינוך של הכנסת והוא נתון כעת לטיפולה. אך מה היה קורה אילו שיטה זו לא היתה מונהגת בשיכון־דן, שהינו אחת השכונות העשירות והמפותחות ביותר באיזור תל־אביב, כי אם בשכונת מצוקה, שבה מעמד המורים אינו זוכה לכל ביקורת או עירעור?

נורית מאנה

* שמות כל הילדים המוזכרים בכתבה זו בדויים.

L.T.Y "הפקות קרח בינלאומיות" מציגים

המופע הבינלאומי הגדול לכל המשפחה

חגיגה על הקרח

בחסות:
פינה קולדה

- 50 משתתפים
- סולנים אלופי עולם ואלופים אולימפיים
- 800 תלבושות ססגוניות
- תזמורת 10 נגנים
- חוויה נדירה
- חגיגה מרהיבה

בתכנית:
"הלו אמריקה"
"הלו דולי"
"חופשה בגרמניה"
"סיפור אהבה"
"קוזצוק"
"וינה העליזה"
מחרוזות רוסית"
"הליצנים"
"מחול החרבות"
"ימי הוליווד"
"עולם החיות"
"הים האכזר"
"גבירתי הנאוה"
"כנר על הגג"
ועוד.

מיקצבים לוהטים מרהיבים ביופיים שטרם נראו כמותם בישראל

המופעים יתקיימו באוהל מפואר ביותר ועל קרח מלאכותי

תל-אביב

במגרש „רידינג"
(דיזנגוף פינת אבן־גבירול)
מערב יום העצמאות
6.5.81 ועד ל־21.5.81

כרטיסים: הפצה ראשית „הדרן", אבן גבירול 90, טל. 248787. למוסדות — 248844, וביתר המשרדים בעיר. **ובערים:** יפו, ר"ג, בת־ים, חולון, הרצליה, פ"ת.

חיפה

איצטדיון קרית חיים

בחופת הפסח: 11.4.81—25.4.81

כרטיסים: הפצה ראשית „קופת חיפה", הרצל 21 טל. 662244 ובמשרדים: גרבר, „נובה־גרבר". **בנהריה** — שרותי דוד, טל. 920330. **בכרמיאל:** במועצה המקומית.

ירושלים

לשבוע ימים בלבד: 30.5.81—6.6.81

כרטיסים: למוסדות: משרד „קלעים" רח' שמאי 8, טל. 02־234061 ובמשרד „כהנא־בנאים", רח' יפו 38, טל. 224008. **בבית שמש:** במועצה ה־מקומית.

בבאר־שבע ברחבת המרכז האזרחי (בחג פורים) 19.3.81 ועד 22.3.81. **כרטיסים:** הפצה ראשית „פרגוד", פסג' אוניקו, טלפון 057־79836 וב„מרקור", פסג' רסקו. בדימונה, ערד אופקים, נתיבות — במתנ"סים. במצפה רמון, מרחבים ושדרות — במועצות המקומיות. **באשקלון** במרכז נפתי (ע"י בית־המשפט), **ל־3 ימים בלבד:** 28.3.81—30.3.81. **כרטיסים:** באשקלון במשרד פרסום חן (פסג' הדר), טל' 22080. **באשדוד** במשרד „יונה". **בקרית גת** במו־עצת הפועלים ובצומת קסטינה במזנון. **ברחובות** במגרש „מכבי" רחובות, **ל־4 ימים בלבד:** 1.4—4.4.81. **כרטיסים:** משרד „לוטוס", טל' 054־57200. בנס ציונה, יבנה וראשון לציון — במועצות הפועלים. **בחדרה** ברחבה שלמול התחנה המרכזית, **ל־3 ימים בלבד:** 6.4.81—8.4.81. **כרטיסים:** קופת קולנוע חוף. בבנימינה וזכרון במועצה המקומית. פרדס חנה ב„מכבסה". **צמח—טבריה** ברחבת אולם הספורט „בית בנדל", **ל־3 ימים בלבד:** 27.4.81—29.4.81. **כרטיסים:** במועצה האזורית עמק הירדן, טל' 067־51421, **בטבריה** — „בידור הצפון", טל' 067־22542. **בבית שאן** — במרכז הקהילתי, טל' 065־88220. **בעפולה** — ידיעון עפולה. **אילת השחר** בקיבוץ אילת השחר **ל־3 ימים בלבד:** 2.5.81—4.5.81. **כרטיסים:** למוסדות — באילת השחר, קופת אולם התרבות (דוד שחר), טל' 067־37592. **בקרית שמונה** — במשרד „מידע 8" טל' 067־40106, 067־41159. **בצפת** — חנות גרינבוים. **במטולה** — מועצה מקומית. **נתניה** ברחבת שד' בנימין — ביה"ס יונתן **ל־4 ימים בלבד:** 8.6.81—11.6.81. **כרטיסים:** משרד „מופע", טל' 053־30335 ומשרד סיגנל. כ"ס — ניסן. אור־עקיבא, במועצת הפועלים.

פסטיבל ברלין
הסיכום

ברלין 1981. פסטיבל ענקי. מאות סרטים ואלפי אורחים מעשרות ארצות. אירוע קולנועי שנתי, השני בממדיו אחרי פסטיבל קאן. יריד רחב־ממדים, שבו באים להציג את מיטב היצירה של החודשים האחרונים, ולהתעדכן בכל מה שמתרחש בעולם ה־סרטים — במזרח ובמערב, בארצות המתועשות ובעולם השלישי. על הנייר, חוויה מרתקת ויחידה במינה לאוהבי הקולנוע. במציאות, יבול דל ומאכזב.

מה קרה? מנהלי הפסטיבל טוענים, כרגיל, שהמדובר בשנת־בצורת. הקולנוע בנערה מן הפרובינציה, אין להאשים את הפסטיבל.

פטפטנית. אולי. אבל כאשר אין ב־פסטיבל הזה אפילו סרט צרפתי אחד, ויש סרט איטלקי ברמה של „קומדיית בורקאס", ולעומת זאת ארץ המתקשה להגיע למוצרי־קולנוע מושלמים, כמו בלגיה, למשל, מוצאת עצמה עם שני נציגים בתחרות ה־רשמית, הרי משהו אומר דרשני. ואמנם רבים היפנו את מבטיהם הזועמים אל עבר המנהל של התחרות הרשמית, מוריץ דה־האדלן.

הסינאט הברליני, המשלם, לפי השמועות, כ־6 מיליוני מארקים (כרבע מיליארד לירות) למימון הפסטיבל, לא שבע הרבה נחת. ועוד לפני שהתחיל האירוע עצמו, כבר דובר על אפשרות מינויו של מנהל

יודי נייאקו ויאן מאדארס ב„תודה, הכל בסדר"
על מעמד האשה

במשבר, וזה מה שיש לו להציע. אם קארלוס סאורה עושה השנה את הסרט החלש ביותר בכל הקאריירה שלו, אחרי שהפליא בתיחכום של קריאת העורב (מבלי להזכיר סרטים שלא הוצגו בישראל), ואם קליד גורטה מפעיל את הרגישות המופלאה שלו (הזכורה מרוקמת התחרה) בנושא שולי,

אחר לשנה הבאה (למרות שלדה־האדלן יש עוד שנתיים מובטחות בחוזה).

איגודי מפיקים, אנשי קולנוע וטלוויזיה, הכריזו במינשר שהפיצו בעת הפסטיבל, כי יסרבו לשתף פעולה כל עוד תימשך המדיניות הנוכחית וההנהלה תישאר על מכונה. הגרמנים התלוננו עוד לפני זמן, שתעשייתם מקופחת דווקא בפסטיבל ה־אמור לייצג אותם. ולראייה הצביעו על כך שהסרט המייצג את גרמניה בתחרות הוא הפקה נסיונית, פטפטנית, עשויה כולה בעגה באווארית, בידי אדם בשם הרברט אכטנבוש, הנחשב יותר לבדיחה מוצלחת מאשר ליוצר של ממש.

כאשר הצביע דה־האדלן על העובדה, שהוא החזיר את האמריקאים לתחרות, הביא את מארטין סוקרסזה ואת סרטו החדש של רוברט רדפורד, מיהרו מקטרגיו להזכיר ששני הסרטים הוצגו למעשה מחוץ לתחרות. אף אחד מן השניים לא היה בכורה עולמית, כפי שיאה לפסטיבל בינלאומי חשוב, ושניהם היו כבר, מהרבה בחינות, איכות ידועה לרבים מבאי הפסטיבל. ובאשר לסרט האמריקאי השלישי, מחווה: הוא שייך לסוג ההפקות המסחריות הנשענות בעיקרן על שחקן אחד (במקרה זה ג'ק למון) וקשה להגדיר את הכללתו בתוכנית כהישג מרשים במיוחד.

שריקות בוז. ואם לא היה די בסרטים עצמם, הגיע תורם של הפרסים, בליל הנעילה. אלה השלימו את התמונה המביכה. החלוקה בין מזרח למערב היתה צפויה מראש, כמו בכל פסטיבל. שהרי ברור לכל, שמארגנים נבונים אינם מעוניינים להסתכסך עם אחד מן הגושים, פן יחליט, חס ושלום, להחרים את האירוע. אבל גם במיסגרת החלוקה הזו אפשר היה למצוא שיטה יותר מחוכמת לבחירת המצטיינים.

פרסי־המישנה לא עוררו התרגשות מיוחדת. אך כאשר הכריז יושב־ראש צוות השופטים, הבמאי הספרדי אנטוניו איסאסי (הידוע כרוקח סרטי־פעולה מסוג ב'), כי בן ארצו, קארלוס סאורה, זכה בפרס הגדול, דב הזהב — בגין התיאור השטוח

כרזת הפסטיבל הבינלאומי ה־31 בברלין
יבול דל ומאכזב

פרסי פסטיבל ברלין - 1981

- **דב הזהב** — פרס הסרט הטוב ביותר — „מהר, מהר" של קארלוס סאורה (ספרד).
- **דב הכסף** — פרס־מישנה לסרט המצטיין — „בחיפוש אחרי רעב" של מרינל סן (הודו).
- **דב הכסף** — פרסי המישחק הגברי — ג'ק למון ב„מחווה" של בוב קלארק (ארצות־הברית); אלכסנדר סולזינין ב־„26 יום בחיי דוסטוייבסקי" של אלכסנדר זרחי (ברית־המועצות).
- **דב הכסף** — פרס המישחק הנשי — בארברה גראבובסקה ב„קדחת" של אניאשקה הולנד (פולין).

ג'ק למון (עם רובינסון וקים קאטארל)
הפרס הגברי

בארברה גראבוסקה
הפרס הנשי

- **ציון לשבח** — על תסריט והדרכת שחקנים — מארקוס אימהוף על סרטו „הסירה מלאה" (שווייץ).
- **ציון לשבח** — על איכויות אסתטיות מיוחדות — סאיז'ון סוזוקי על סרטו „נעימות צועניות" (יפאן).
- **ציון לשבח** — על איכות הצילום — ג'ורג' בארסקי על צילום „אדמתו רחבת הידיים של אלכסיס דראוון" (בלגיה).
- **פרס הביקורת הבינלאומית** — „הסירה מלאה" של מארקוס אימהוף (שווייץ) ו„תודה, הכל בסדר" של לאסלו לוגוסי (הונגריה).
- **פרס הכנסיה קאתולית** — „הסירה מלאה" של מארקוס אימתוף (שווייץ).

ברונו גאנץ ב„הממציא"
על שלום ומילחמה

והפושר של בעיות עבריינות הנוער — נִצח הקהל בשריקות מחאה ובקריאות בוז רמות. התנצלות הכרוז, שאין קשר בין הפיכת הנפל הפאשיסטית במאדריד לבין הפרס שניתן לספרד, עוררה גיחוך. היו ששאלו בלעג: „ומה הקשר בין העובדה שהשופט הראשי הוא ספרדי לבין הפרס?”

רוסיה הגדולה. אם חייבים לתת פרס לגוש הסובייטי, אין פחות מתאים לכך מן הסרט הרוסי 26 יום בחייו של פיודור דוסטוייבסקי. סרט מיושן ומשעמם העושה עוול לקולנוע ולדוסטוייבסקי גם יחד. אבל מה לעשות, רוסיה הגדולה היא עדיין מנהיגת הגוש וצריך לתת לה פרס בכל מקרה. מחלקים את דב הכסף בין שני שחקנים, ג'ק למון, שלא טרח כלל לבוא כדי לקבל את הפרס, ואלכסנדר סולוזינין (דוסטוייבסקי).

גם הפולנים, הזקוקים לכל עידוד, קיבלו פרס, לא פחות משונה מקודמיו. השחקנית בארבארה גראבובסקה, על תפקיד פחות ממישני בסרט בשם קדחת, שמעלתו היחידה היא נושאו: תיאור אירועי מהפיכת הנפל של 1905, שבה הפולש השנוא היה הצבא הרוסי.

למון לא הגיע משום שהיו לו דברים חשובים יותר לעשות, והגברת בראבובסקה נותרה בבית משום שלא העלתה על דעתה כי על תפקיד כה קטן תקבל פרס כה גדול.

אלא שגם בפסטיבל שהוא רחוק משיאו, אפשר למצוא תמיד דברים מעניינים; קצת בתחרות הרשמית, כמו במקרה זה, והרבה יותר במיסגרות המקבילות, שהוצגו בו־זמנית. מן התחרות אפשר לציין את שני הסרטים השווייציים. אחד מהם, הממציא, משחזר באורח מדוקדק אווירה של כפר שווייצי שמרני בתחילת המאה, ומראה כיצד הופכת המצאה שנועדה לעזור בימי שלום (שרשרות לכלי־רכב, לנסיעה בבוץ)

תומאס פריך והלן סוודברג ב„אי הילדים”
הקרחת כסימן לטוהר

למכשיר מילחמתי, חרף רצון הממציא. בין היתר הציג הסרט את מי שהיה באמת ראוי לפרס המישחק, השווייצי ברונו גאנץ.

ועוד סרט מאותו מקור — הסירה מלאה של מארקוס אימהוף. לדעת הכל זהו ה־סרט המשכנע והמרגש ביותר בפסטיבל; סרט פשוט המספר, בלי שום רצון להטיף או להעמיד פני צדקן, כיצד בני עמו של אימהוף דאגו לשלות, בימי מילחמת־העולם השניה, כל פליט חזרה אל מעבר לגבול, גם אם גורלו נחרץ להישלח לאושוויץ.

משוודיה הקרה הגיע סרט בשם אי הילדים, שבמרכזו נער מתבגר המנסה לשמור בכל מחיר על טוהר ותום ילדות. והדבר מתבטא, בראש וראשונה, בבדיקה יומית מדוקדקת של ערוותו (כל עוד לא צומח השיער, סימן שהוא עדיין נקי). המוסר־השכל של הסרט אומר, שהמבוגרים משחיתים את כל הנפלא והנהדר שבילדות.

האשה בחברה. היו כמה נושאים ש־חזרו משום מה והטרידו יוצרי־סרטים בכל העולם בעת ובעונה אחת. למשל — מעמד האשה בחברה. כאן אפשר היה לראות סרט הונגרי בשם תודה הכל בסדר, שבו גבר נוטל בחורה צעירה לביתו ומתייחס אליה כאל ספק־שיפחה ספק־יצאנית, אבל בשום פנים ואופן לא כאל חברה שווה לחיים. מאנגליה הגיע סרט פסבדו־תיעודי מרתק העוסק במקצוע הזנות מבלי לנקוט עמדה מוסרית. שם הסרט, כמובן: יצאנית. ה־במאיות הגרמניות סיפקו כמה סוגים של פמיניזם. בסרט אחד, כמעט נסיוני, המסע לליון, יוצאת סופרת שנפרדה מידידה לעיר ליון, כדי להתחקות על עקבותיה של לוח־מת לזכויות האשה מן המאה הקודמת. בבין לבנה לשמש מספרת הבמאית רחה יונגמאן על קשייה של אשה אחרי הגירו־שין, לשמור על קשר־של־אמת עם בנה ה־מתבגר, שחי עם אביו (אותו מגלם בסרט הבמאי הגרמני ורנר שרטר). וקלוד גורטה ממשיך בנערה מן הפרובינציה לתאר את קשייה של אשה, המנסה למצוא מחייתה בפאריס.

תיסכול ועוני. הסרטים הפוליטיים זוכים בברלין, כרגיל, לתשומת־לב רבה. סרט על המצב באל־סאלוואדור הציג את נקודת המבט של המורדים מן השמאל אך נאלץ להסתפק במסך פרטי, אחרי שנידחה על־ידי הפסטיבל (ממניעים ספק־פוליטיים ספק־אמנותיים). סרטים אחרים, של במאים שחורים באמריקה, העובדים בשולי התע־שיה וללא פרוטה, תיאר את מצבה של ה־אוכלוסיה השחורה, הנעולה במעגל קסמים של תיסכול ועוני בעשירה שבמדינות תבל.

אוסף של עשרה סרטים, פרי עבודתו של הבמאי התורכי אילמז גיני, המרצה עונש של 15 שנות מאסר על השתתפות ברצח פוליטי, לא גרם נחת לשילטונות ה־תורכיים. סרטים אלה הוכיחו שוב, כי ה־מדובר בכישרון הקולנועי הבולט ביותר שבו התברכה תורכיה מעודה.

הטלאי הצהוב. הנושא שהיה אולי הבולט בין אותם שעל סדר היום, חרף כל הטענות שהאוכלוסיה הגרמנית עייפה ממנו, היה „היהדות, השואה והאנטי־שמיות”. זה התחיל בסרט תיעודי בשם הטלאי הצהוב, שזכה להקרנת ערב חגיגית (הסרט מועמד השנה לפרס אוסקר). „מסר של יוצרי הסרט: הכוונות של הנאצים היו ברורות החל מן הרגע הראשון, וכל מי ש־טוען אחרת הוא שקרן נתעב. עם תום ה־הקרנה קמה על רגליה אשה מבוגרת באו־לם שהיה עדיין דומם אחרי מראות הא מים שזה עתה הוקרנו על המסך, וצעקה בקול רם: „ואיש שהיה שותף לכל המעשים הללו הוא היום נשיא הרפובליקה הפדרא־לית שלנו.”

הטלאי הצהוב היה רק סרט אחד ב־סידרה ארוכה של סרטים שניסו להתמודד עם הנושא. אל תירא עבדי יעקב (שבו משתתפת השחקנית הישראלית אביבה גר), העביר את האנטי־שמיות לארץ דמיונית וניסה לרמוז שהגזענות שוכנת לא רק ב־תודעת השונאים אלא גם בקרב קורבנותי־הם. שארלוט שיחזר את פרשת חייה של נערה בשם שארלוט סאלומון, שנמלטה מ־גרמניה ב־1939, חייתה בריביירה, ניסתה להילחם בנטיות ההתאבדות שקיננו ב־מישפחתה ולהיזכר בסיפור־אהבה מופלא ויוצא־דופן (את הגבר גילם דרק ג'אקובי הבריטי, הזכור מאני קלאודיוס). את כל חוויותיה רשמה שארלוט על גבי מאות ציורים, שאותם השאירה אצל שכן, לפני שגורשה על־ידי הנאצים לאושוויץ, שם מצאה את מותה בגיל 23.

סרט ישראלי אחד הוצג בפסטיבל, מחבו־אים של דני וולמן. זהו כנראה הסרט ה־תורן של הקולנוע הישראלי להצגה מכובדת (בשנה שעברה היה זה סוסעץ). הוא התקבל בסבר פנים יפות, ומצא אפילו קו־נים: הטלוויזיה הגרמנית, הטלוויזיה ה־אוסטרלית (בצירוף הזמנה לפסטיבל בסיד־ני) ואולי אף ההולנדית.

לשיחרור המזכירה

תשע עד חמש (מוגרבי, תל־אביב, ארצות־הברית) — ג'יין פונדה היא לא רק שחקנית מעו־לה ואשת יחסי־ציבור מיקצועית של בעלה הפוליטיקאי. היא יודעת גם כיצד הופכים מילחמה חברתית למעדן קליל, ואפילו מפתה את הגברים שאותם נועד הסרט להוקיע.

כדי שהקורבנות לא ירגישו בכך בחרה פונדה, בסיפור על שלוש מזכירות המחליטות לנקום את כבודן המיקצועי המחולל. אלא שתחת סיגנון המחאה של נורמה ריי ביקשה פונדה מקולין (תרגיל לבלשית מתחילה) חיגינס, שתביים את סיפורה של פטרישיה רזניק כקומדיה מטורפת. ולא זו בלבד. אם לעצמה בחרה תפקיד של גרושה ירוקה ומרובעת, הרי שלגיבורים הטמינה פתיון כפול. היא בחרה בדולי פארטון, אלילת שירי המערב, שהיוותה השראה לתפקיד שנתפר על פי מידותיה האישיות; תפקיד של מזכירה, שכל אחד משוכנע, לפי המראה החיצוני השופע שלה, כי היא משפיעה טובות על הבוס. אלא שלא רק הבוס שבסרט — השחקן דבני קולמן — הולך שולל אחרי המראה ה־חיצוני. גם כל הגברים שבאולם. כולם מופתעים לגלות, שמי שנראית בעיניהם כבובה מצחקקת היא בסך־הכל נערה טובה, שנתברכה ביושר, בכנות ובלב־של־זהב. למעשה הדימוי הזול נוצר רק בעיניו של הצופה. את השלישיה משלימה לילי טומלין כמזכירה הוותיקה ביותר, שלמעשה לימדה את הבוס כל מה שהוא יודע, אך היא עצמה נותרה ללא קידום רק משום שהיא אשה.

שלוש המזכירות מחליטות שאינן רוצות להינמק בכלא החברה הענקית שבה הן מועסקות, וכי הגיע הזמן לרענן משהו, הן בתודעת המעסיק והן בתודעת המועסקות, חברותיהן לעבודה שנשחקות בשיגרת המישרד. כשהשלוש מעשנות מריחואנה, שאחד מילדיהן הגניב לתיקה של אמא, הן חולמות על הנקמה המתוקה. ומכיוון שמרגע מסויים הופך הסרט ממצחיקון קונבנציונאלי למצחיקון מטורף, הופך קולין היגינס את המעשייה לאגדת אמזונות מודרנית, מצחיקה ועתירת־המצאות.

שלוש השחקניות המוכשרות עוזרות לו להגיע לטירוף כמעט מוחלט. הסוף טוב מכדי להיות אמיתי, מגניב את המסר בדלת האחורית. מאחורי כל גבר מצליח עומדת אשה גדולה. והצלחתו נמדדת בכך שהוא מצליח להשאירה אחריו, ולא נותן לה, חס וחלילה, לרוץ קדימה.

ג'יין פונדה: הנקמה המתוקה

החיילים הבריטיים דחפו את הכפריים הערביים לתוך משוכות־הצבר - מה עשו יגאל אלון ומשה דיין בחניתה? - חיים לסקוב כינס את בני־הכפר, קרא את פסק־הדין והרג את הנדונים - מי גנב שתי תרנגולות מערביה? וינגייט שירת את חברות הנפט - מאחרי הקלעים של הוועידה

בלילה, מחוץ לגדר

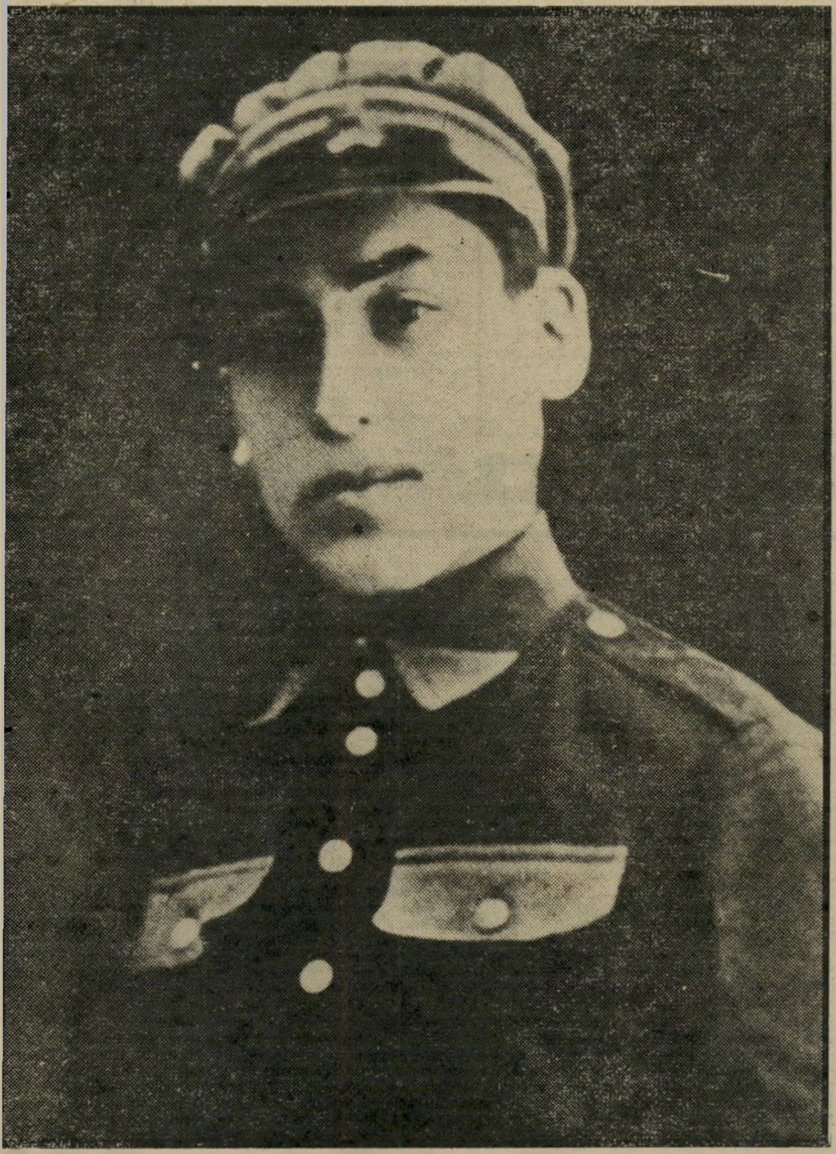

מוצא־להורג שלמה בן־יוסף
„ההנהגה שלנו היתה: לא הורגים ילדים, לא הורגים נשים...”

הפרק התשיעי של עמוד האש מעמיד תחת הכותרת „מי מפחד ממדינה יהודית?” את המצב הטראגי, כאשר מחד קיים כבר בסיס למדינה יהודית, ומאידך נמנע מן היהודים להגיע אליה, ולארצות אחרות.

הפרק נפתח כאשר ממשלת הוד מלכותו מכריזה חגיגית על תמיכתה בתוכנית־החלוקה, ואילו התחדשות המרד הערבי גורמת לה לחזור בה מכוונותיה הטובות. אלה ימי „חומה ומיגדל”, והתעצמות הכוח הצבאי היהודי תוך עימות חריף עם המורדים הפלסטיניים.

כאשר מספח היטלר את אוסטריה לרייך הגרמני הוא מגביר את רדיפות היהודים במטרה לגרשם. ועידת־אוויאן מגלה כי ארצות־ההגירה מסרבות לקלוט את הפליטים, וביניהם היהודים. כאשר מתפרסמות המסקנות של ועדת־וודהאד בלונדון, נגוזה התיקווה למצוא מיקלט לפליטים בארץ־ישראל.

עמוד האש

סיפור־זוועה בריטי

בפתיח של „מי מפחד ממדינה יהודית?” מצויה סידרה של היתקלויות בין יהודים וערבים, ערבים ויהודים וערבים ובריטים, במהלך הגל השני והמתחדש של המרד הפלסטיני. בעוד שהישוב היהודי עוסק בהתארגנות צבאית, הגנה על עצמו ובצבירת נשק, הולך וגובר העימות בין הערבים לבריטים.

המיזרחן ישראל שטוקמן, שיצא אל השטח כדי לשחזר את העימות הערבי־בריטי עבור עמוד האש, חשף סידרה של סיפורים על אותו מאבק, שברובם לא הגיעו אל המירקע. אחת העדויות מציגה את הצד הקשוח של הקלגסים הבריטים באותם ימים.

זה סיפורו של מוחמד אבו־מחמוד מ־סאלהה מן הכפר דאבוריה, השוכן למרגלות הר־תבור, שתיאר בלשונו את העימות שבין הצבא הבריטי לבני כפרו.

שטוקמן הביא את תיאורו מילה במילה:

הבריטים הקיפו את הכפר וביקשו את המוכ׳תאר. המוכ׳תאר הגיע אל המפקד הבריטי. זה אמר לו, ואני הייתי נוכח שם: „רוצים ממך 100 רובים!” המוכ׳תאר, שהיה עוד בטוח בעצמו, ענה: „אין לי בית־חרושת שמייצר את הרובים!”

המפקד הבריטי התבונן במוכ׳תאר ו־אמר: „אז תן לי חמישים רובים!” האיש המשיך בשלו, ואמר, „אין לי כבר מיפעל, סגרו לי אותו! אין לי רובים.”

המפקד הבריטי המשיך ואמר: „אז תן לי עשרה רובים!” ואז המוכ׳תאר המשיך ואמר לו: „באלוהים שגם עשרה רובים אין לי!”

הבריטי המשיך ואמר: „אז אין לכם רובים... אז בטח יש לכם מגלים וחרמשים?”

המוכ׳תאר השיב: „כן, יש, יש!”

הבריטי אמר: „אז תביאו לכאן את המגלים ואת החרמשים הקטנים שלכם... ואם אין לכם בית־חרושת לרובים, תתחילו לקצור כאן את משוכת הצברים המקיפה את הכפר.”

המוכ׳תאר, שהיה עדיין איתן בדעתו, אמר: „או־קיי, אנחנו נקצור!” הרי היינו נשלטים על ידם.

בני־כפרי התחילו לקצור את משוכות־הצבר. החיילים הבריטיים באו אחרי הקוצרים ודחפו אותם אל תוך משוכות־הצבר הקצורות... לתוכם... האנשים אמרו לחיילים: „תתביישו! אין אלוהים בלבכם? מה אתם עושים?” וכדי להגביר את הדיכוי, היו החיילים מעבירים את הכפריים בין שתי שורות של חיילים בריטיים, ומכים אותם בנבוטים (אלות) וצועקים „ירצה אלוהים, אז תמותו. זה יהיה גורלכם...” זה מכה, וזה דוחף לקוצים.

...אחד מבני־הכפר הוכה קשות, ואז התפרצו להן הנשים, שהיו מרוחקות, אל כיוון החיילים הבריטיים, עד שהגיעו אל קירבת המפקד הבריטי. אחת הנשים הוכתה בידי חייל בריטי, ומעוצמת המכות היא איבדה את הכרתה. חשבו שהיא מתה. אחר־כך התברר שאכן היא מתה. עטפו אותה בתכריכים ומשכו אותה, ונשאו אותה לתוך הכפר בבכי ובנהי...

אחר־כך גם הגיע אל הכפר וינגייט עם ה׳קומפניאט׳ (פלוגות הלילה) שלו...

אבל אותו ביקור של יחידת צבא עשה לי משהו. הרי הייתי נער. כאשר הבריטים הגיעו ארצה. האמנתי שהנה נפתחת לה תקופה חדשה. אבל ב־1936 ו־1937 הכל התמוטט. אז הייתי כבר בוגר. נהגתי ללכת לנצרת. בחגים הבריטיים הייתי צופה במיצעדים של הבריטים. זה היה השילטון.

אבל פיתאום דיכאו אותנו כל־כך קשה, והרי הכפר לא עשה דבר. הוא רק נתן מחסה, אנשינו לא לחמו. והכיתור והחיפוש האלה שברו לחלוטין את היחס שלי ל־בריטים.

עד כאן.

פעולת תגמול של דויד רזיאל

רפאל סבן, אחד מוותיקי האירגון ה־צבאי הלאומי בשנות ה־30 בירושלים, מספר בפרק זה על תגובת אירגונו לרצח חמשת החלוצים בקיבוץ קריית־ענבים, חמישה שלזיכרם הוקם מיד לאחר מכן קיבוץ מעלה־החמישה לזיכרם גם חובר השיר חמישה יצאו מולדת להקים... ה־מושר בסרט זה).

סבן: „מיד אחרי הלווייה קיבלנו הודעה שצריכים להיפגש עם דויד רזיאל, אצלו בחדר. באנו לשם, זה היה מיד לאחר הלווייה, נפגשנו שם... רזיאל אמר שהוא קרא לנו כדי לתכנן עכשיו להגיב על המיקרה הזה של הרצח בקריית־ענבים, אנחנו חייבים פעם לעשות פעולה מרשימה וחזקה... הכוונה היתה להתקיף בעיקר את התחבורה הערבית, וגם, אם אפשר, קבוצות של ערבים. מקומות ריכוז שלהם, פה ושם.

„בעניין הנשק, אז כבר נמצאו אצלנו מיספר אקדחים ורימונים, זה היה הנשק העיקרי שלנו. אני הייתי אז המחסנאי, הנשק היה אצלי, ואני הייתי צריך לחלק אותו לאנשים.

„בערב יצאנו משם, וכל מפקד־פלוגה הכין לעצמו חוליה אחת או שתיים, לפי מה שיכול היה. בצורה כזאת אירגנו שש או שבע חוליות, וחילקנו אותן במקומות שונים בעיר, לפי אזורים. עיקר הפעולות התרכזו ברחוב יפו, בקירבת שער־יפו

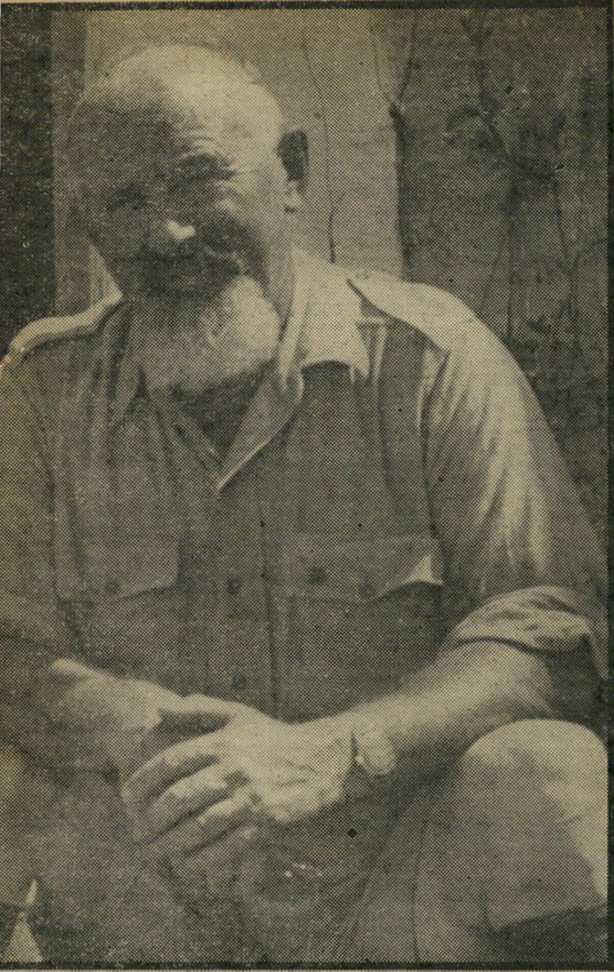

יצחק שדה כמפקד הפו"ש וכאלוף בצה"ל
„וינגייט היה אדם נפלא, אבל...״

ובקירבת רחוב שמואל הנביא—בית ישראל, וגם ברחביה.

„ברחוב עזה היתה הכניסה לעיר. ערבים ממלחה היו נכנסים העירה. אלה היו ה־מקומות שחשבנו להתקיף אותם בבוקר, כשהם נכנסים העירה.

„ביום הראשון בבוקר כבר יצאו החוליות למקומות, והתפזרו בשעות בוקר. הנשק היה איתם, וחיכו. כשהתקרבה מטרה הם הפעילו (את הנשק). היו כמה מיקרים שהם לא הצליחו לפעול, או שהיו הפרעות. היו מיקרים כאלה שנתפסו אנשים, או שהיה חשש שיפגעו גם ביהודים שנמצאו באותו המקום. בגלל זה חוליות מסויימות לא פעלו. אבל נדמה לי ששלוש־ארבע חוליות כן הצליחו לפעול, וזה היה בשעה קבועה פחות או יותר, בהבדלים קטנים.

„זה היה בסביבות שש וחצי או שבע, אני לא זוכר בדיוק, שעת־בוקר מוקדמת, כשהערבים נכנסים העירה... לי נדמה שזה הדהים אז את הישוב, כיוון שזו היתה הפעם הראשונה שהיו פעולות. היה מורגש שאלה פעולות מתוכננות מראש, ולא פעו־לות מיקריות שפעלו.

„זה היה חידוש... על־ידי הפעולות שלנו הטלנו עליהם גם כן טרור נגדי. ממש פחד, שהם יזהרו יותר בפעולות שלהם, וגם מצד שני השילטונות לא התערבו יותר בעניין הזה...״

„מי ישלוט במי ?״

חלק נכבד מן הפרק „מי מפחד ממדינה יהודית ?״ מתמודד עם משולש האינט־רסים — היהודים, הערבים והבריטים.

עורך הסידרה, יגאל לוסין : „הנושא המרכזי של הסרט הוא בכך, שהישוב העברי כבר הפך לכוח בפני עצמו, והדי־נמיקה של הישוב היתה כזאת, בעוד שהבריטים עשו את כל התרגילים שבעולם כדי לחזור בהם מן ההחלטה שהם החליטו בעצמם, החלטה שעברה גם בפרלמנט בלונדון, ההחלטה להקמת מדינה יהודית ומדינה ערבית. אין ספק שבסרט זה אנחנו ממחישים כי המציאות היא חזקה גם בתחום ההתיישבות וגם בתחום הצבאי, בעיקר תודות לקיצוניות הערבית.

„יש לי מחאה כלפי הטוענים שהמדינה קמה כתוצאה מן השואה. המדינה קמה למעשה עוד לפני השואה. המדינה־שבדרך. המדינה זה ,הומה־ומיגדל׳. המדינה זה תל־אביב המתפתחת. המדינה זה כל מה שהתרחש בשנות ה־30. למעשה מה ש־התחולל בימי העליה החמישית. אפשר לומר שהשואה לא היתה גורם להקמת המדינה, ויותר מזה, היא היתה גורם שלילי מבחינה זאת, מאחר ובתקופה ש־לאחר השואה הישוב הרי כבר עמד על רגליו. מסקנותיה של ועדת־פיל היו ב־בחינת צילום מצב שהדגיש, כי קמה בארץ מדינה בתוך מדינה, ושהשאלה היחידה שנותרה אז היתה : מי ישלוט במי ?״

אחד המסמלים העיקריים לאותה מדינה־בתוך־מדינה היה „חומה ומיגדל״, ומוקדש לו חלק נכבד בסרט זה. לוסין : „הנושא הזה של ,חומה ומיגדל׳ יעורר, מן הסתם, הרבה שיחות וויכוחים. מפני שישנם ה־חושבים כי גם היום עושים ישובי ,חומה ומיגדל׳. אנשי ההתנחלויות נוהגים להשוות את עצמם לאנשי חניתה. הם אינם מבינים מדוע אנשי חניתה גיבורים — בעוד שעליהם מותחים ביקורת. אבל האמת היא שקיים הבדל אחד ועצום בין העלייה לשדה־נחום (המצולמת כימעט בשלמותה בסרט) ולחניתה ובין העליה לאילון־מורה. בחניתה ובשדה־נחום כל הפועלים היו יהודים, וכל ניסיון למתוח קו הקבלה הוא משגה. בסרט רואים את ההבדל. חומה־ומיגדל היו כולם עבודה עברית.״

על טכניקת־העריכה של הסרט, ובעיקר הקטעים הממחישים את הקמת ישובי „חומה ומיגדל״, מספר במאי הסרט, שלמה ארד : „היתה לנו ברירה לעסוק בשיטה של הקמת ,חומה־ומיגדל׳ תוך הבאת ראיונות עם כל המומחים שאירגנו את זה — או לטפל בנושא בדרך אחרת. החלטנו לטפל בנושא כימעט בלי מרואיינים, ולהראות את ה־נפשות־הפועלות בפעולה.

„עבדנו הרבה על הסרט. החומר מבוסס על סרטים של נתן אכסלרוד, שהירבה לצלם את עליית ישובי חומה־ומיגדל. הבאנו את קטע ההקמה מיד אחרי נאומו של מנחם אוסישקין, שבו הוא מסביר את הצורך של עליה לקרקע. זה בעצם סרט ישן של אכסלרוד, עם עריכה חדשה

יצחק שדה (שני מימין) ואליהו בן־חור (שלישי מימין, על חלון המכונית)
„איך חילקנו בינינו את העוגה ?״

(המשך מעמוד 47)
ומודרנית יותר. „התלבטתי איך להביא את עליית חומה־ומיגדל מבלי שזה יהיה סרט־סוכנות. איך לברוח מקיטש ולהתייחס לנפשות הפועלות כנפשות פועלות. לכן גם הקטע הזה הוא כימעט בלי דיבורים, ללא קריינות. לדעתי זאת היתה הדרך הטובה ביותר להביא את הנושא אל המסך, וכך עשיתי בשלושת הישובים שעלייתם מופיעה בסרט: שדה־נחום, מעלה־החמישה וחניתה."

„ההבדל בין בן־יוסף שלי, ובן־יוסף של בגין"

אחת הדמויות המרתקות, המופיעות בפרק זה, מהדמויות האגדתיות של ההגנה, היא האלוף אליהו בן־חור (כהן), מי שהקים את ה'נודדת' ואחר את הפו"ש (פלוגות־השדה), האיש שניצב אחרי פעלו של יצחק שדה *.

לוסין: „כאשר ראה פרופסור יהודה באואר את קטעי־הראיון עם בן־חור, הוא אמר לנו: תדעו לכם שהאיש הזה צנוע. הוא מפחית תמיד מערך עצמו, בעוד שהוא אחד הגיבורים האמיתיים של התקופה. הוא היה בהיסטוריה הרבה יותר מכפי שהוא מציג את עצמו. הוא נותן

הבריטים מפגיזים: הרעשת כפר ערבי על־ידי תותחים בריטיים
„חשבנו שהיא מתה. אחר־כך התברר שאכן מתה..."

את כל הקרדיט ליצחק שדה, הוא מצטנע ליד שדה."

הבמאי שלמה ארד: „קודם לכן לא הכרתי ולא ידעתי דבר על אליהו בן־חור. שרה בלום ונעמי קפלנסקי הביאו אותי אליו. אני חושב שהוא השריד האחרון של האריות האלה. למרות גילו המתקדם הוא נשאר, כנראה, מה שהיה: אש וגפרית, אריה זקן. הוא חי את החומר, ממש כמו אז, והוא האיש שממש הניח את היסודות לצה"ל.

„למדתי המון מבן־חור. תראה, הוא עוסק בימים אלה בכתיבת ספר שהוא עומד לכנות בשם הנמלים. בסיפרו הוא מדבר בעצם על־כך שלא הדמויות הגדולות והדגולות, העסקנים למיניהם, בנו את הארץ הזאת, אלא האנשים הפשוטים.

„הטענה העיקרית שלו היא שכל העניין הביטחוני היה יציאה מן הגדר, עניין של מקוריות צבאית. ההמתנה, לשבת ולהמתין עד שיתקיפו אותך, היה פסול בעיניו. הוא טוען כי המוסדות פחדו לצאת מן הגדר. הם לא המליצו שנצא ולא רצו שנצא מהגדר. הם פחדו מרעיון 'הנודדת', ושאר הפעולות שמחוץ לגדר. בהגנה היתה רתיעה מכך, ורק החברה מבפנים, 'הנמלים', לחצו והכריחו את פיקוד ההגנה להסכים עם היציאה. החברה שרוצים כופים את הדינמיקה על המחליטים.

„הוא מספר כיצד לקח לו חצי שנה לשכנע את יעקב פת, מפקד ההגנה בירושלים, לקחת את החברה, ולהתחיל לעשות מילחמות.

„אבל יש לי הרגשה שהוא אדם קצת מתוסכל. יש לו עדיין דמעות בעיניים כאשר הוא מספר על אנשים שנהרגו פעם. הוא כואב את הדברים עד הסוף. הוא גם לא הפך פוליטיקאי. אדם יוצא מן הכלל."

קטעים מתוך עדותו של אליהו בן־חור:

זה הנמלים, שנמאס להם לשבת מאחרי הגדר ולקבל כדורים, שפה הרגו ושם הרגו...

המיפקדה אמרה: צריך לבדוק את זה, החברה האלה יש להם ראש חמום, לאט־לאט. ואז קבעו ועדה. יצחק שדה־לנדוברג ז"ל, יהושע אשל, אביו של הקפיטן, זה שעשה את שביתת־הימאים הראשונה, נימרוד — יהושע אשל, אייזק קראו לו, ז"ל, ואני, שעדיין לא זיכרוני־לברכה.

שלחו אותנו לראות אנשים חשובים בפלשתינה, בשביל לשמוע את חוות־דעתם... אנחנו חזרנו שלושתנו עם הדו"ח הזה.

„איזה מין דו"ח זה!" אמרתי. ליהושע לא אמרתי כלום, אצלו המחשבות היו בנויות אחרת. אמרתי ליצחק (שדה): בוא נעשה משהו. נגיש את הדו"ח הזה כמו שהוא, לא נלך לזייף אותו, אבל איתו יחד נוציא תזכיר מה זה פו"ש, כיצד להקים אותו, איזה גודל, איזה אירגון, מה נחוץ, ונחתום שנינו. וכך עשינו. אליהו גולומב, כשלקח את שני הניירות, שם את הדו"ח הצידה. הוא לקח את התזכיר שלנו. לקח לו חודשיים, והתקבל אישור. מי שהתנגד היה שאול אביגור.

אתם יודעים מי זה וינגייט מהספרות. הספרות שלנו מעוותת ברובה. יש ויכוח, למשל, בין יעקוב דורי ז"ל (הרמטכ"ל הראשון) ובן־גוריון ז"ל מי יצא קודם מן הגדר, וינגייט או אליהו בן־חור ויצחק שדה? בן־גוריון גמר את זה פשוט: וינגייט — וגמרנו את העניין.

גם ידידי רם מחניתה. שמעתי אותו — פתחתי רדיו והוא אמר 'בא וינגייט יום אחד, הוציאו אותנו, והלכנו, והנה למדנו שיעור'.

הוא שכח, האדון רם, שבעלייה לחניתה עד לא היתה חניתה. יש צילום עד היום בכל הארץ, יצחק שדה, יגאל אלון ומוישה דיין. מי הם? בתור מה באו לשם? שלושה מפקדי הפו"ש? מי בא איתם? מחלקה של פו"ש! יומיים אחרי זה נסעי פועלים מחניתה הביתה, ותקפו אותם על הכביש. מי עקף את התעלה? החברה מ־האוטובוסים שכבו בתעלה, וההגנה פתחה באש מהתעלה. אבל היתה יחידה שקמה על הרגליים ותקפה. לכיוון הכנופיות ואיגפה אותן. מי עמד בראשה? יצחק שדה. מי היתה המחלקה? יוסי המבורגר עם המחלקה שלו. אז מה הוא מספר עכשיו שרק כשוינגייט בא? זה לא פו"ש...

...לא סיפרתי על מה הייתי ממונה בפו"ש. מה עשה יצחק (שדה), איך חילקנו בינינו את העוגה? אבל זה לא חשוב ברגע זה. קיבלתי הוראה מאליהו גולומב לשלוח לשם, נדמה לי, 25 או 35 אנשי פו"ש לגור בעין־חרוד. עיקמתי את האף ולא הבנתי למה, אם בא וינגייט כזה, למה לא קושרים אותו איתנו? למה פותחים חנות נוספת?...

אני רק אגיד, בשביל שאחר כך לא לא יצבטו אותי. הוא אדם נפלא. הוא היה חייל מצויין. אין כל בעייה לגבי זה. הוא אמיץ. אבל אני חושב שהוא גם קיבל אי ניצל את חברות־הנפט הבריטיות, שלהן היה חשוב הצינור שעובר בסביבות נהלל, בעמק...

...קודם כל, אנחנו לא אצ"ל. אנחנו לא באמצע, אנחנו אנשי ההגנה כולנו. שנית, קיבלנו פקודה להבלגה וביצענו. אם לא ביצענו אותה פעם אחת, או שנידמה היה שלא ביצענו אותה...

לדוגמה: יש לי העתק של דו"ח קרבי מחיפוש בכפר ערבי ליד כפר־מנחם ששם התלוננה ערביה שהיו בכפר ועשו ביקורת וכולי, לא מצאו כלום אבל גנבו אצלה שתי תרנגולות וחמישים ביצים ופחית־שמן. אז שם כתוב ושאול* חתום: אני מבקש לקבל דו"ח מה קרה שם. ויש באותו הנייר, מזה שזה נשאר שלם עד היום בכתב־ידי, למ"מ שם — בדוק מיד והודיעני.

זוהי הבלגה. כלומר, ההבדל בין בן־יוסף** שלי ובן־יוסף של (מנחם) בגין, שהבן־יוסף של בגין קיבל איזו פקודה, או שלא נתנו לו אותה עד הסוף, או שהוא לא הבין אותה עד הסוף, או שהוא היה אמיץ. כל הכבוד, אין לי כל ויכוח. כי מי היו אנשי האצ"ל — אותם האנשים שהיו בהגנה. אותם החיילים.

הבעייה היתה ההנהגה. ההנהגה שלנו היתה 'טוהר נשק', לא הורגים ילדים, לא הורגים נשים, לא הורגים גברים שאינם אנשי־כנופיות, שאינם חבלנים...

חיים לסקוב, שהיה מפקד כיתה מיוחדת, בחיפה, הגיע לכפר ערבי ששם היו שלושה ערבים שהיו בכנופיות, והוא הגיע לשם אחרי שהיה מישפט — בילעדיהם, כמובן, אבל הופיע עורך־דין שלהם ובדקו וחקרו ודנו אותם למוות, והטילו על חיים ולבצע את פסק־הדין. חיים בא ואסף את כל הכפר על המיגרש באמצע, על המיזבלה, והקריא את פסק־הדין... ביגלל זה שאתם השלושה עשיתם זה וזה וזה, יש לכם פסק־דין מוות. הוציא את האנשים ואמר 'אש', והרג אותם. לא נגע באף אחד בכפר. זה הבלגה..."

ועידת אוויאן

יגאל לוסין: „חיפשתי בכל העולם את החומר המצולם על ועידת־אוויאן.

„ועידת אוויאן היתה אחד הסיפורים, או אולי אפילו הסיפור שמסביר מה זה ציונות, אמצעי שבעזרתו ניתן לתמצת את הלקח המרכזי של הסידרה כולה. סיפור־הוועידה מגלה איך היה נראה העולם כאשר לא היתה מדינה יהודית, בחצי הראשון של המאה ה־20, ואיזה מחיר שילמנו על כך."

סיפור הוועידה הוא דוגמה פנטסטית לכך.

„אתה רואה מצב של פליטים יהודיים, מצב שהיה די ידוע בהיסטוריה היהודית. אבל לראשונה בהיסטוריה אין לפליטים האלה לאן ללכת, והם נתקעים בין הגבולות. חלק אינו יכול לצאת, ואלה אשר יכולים לצאת — אין להם לאן לצאת."

נוצר לחץ עצום על ארצות־הברית, שסגרה את האופציה האמריקאית. אמריקה היתה סגורה ורוזוואלט לא היה יכול לעמוד בלחץ הקהל.

„לכן הוא מכנס באוויאן שבצרפת ועידה, ובה נציגי 33 מדינות, וכל אחד מסביר ומנמק מדוע ארצו אינה יכולה לקלוט את הפליטים ואת היהודים: קנדה ביקשה מהגרים חקלאים בלבד; ניקארגואה, הונדורס, קוסטה־ריקה ופנמה הודיעו כי לא יוכלו לקבל שום סוחרים ואנשי־רוח. נציגי אוסטרליה טענו: 'אם יכניסו יהודים לאוסטרליה, תיווצר בה אנטישמיות'.

„את קטע הפילם על ועידת־אוויאן חיפשתי בכל מקום ולא מצאתי. פילם זה היה אחת המטרות העיקריות שלי בחיפוש פילם.

„כאשר למדתי את החומר העניין הזה הרשים אותי. מה קורה כאשר יש משבר ויש בעיית־פליטים, בעייה המונית של פליטים? חיפשתי בחמשת הארכיונים הגדולים בלונדון. גם חיפשתי בפאריס, מפני שאוויאן היא בצרפת, ולא מצאתי דבר. כאשר בסוף המחקר הגעתי לארצות־הברית, מצאתי בארכיון שאינו מן החשובים, הארכיון של יומן־קולנוע בשם ניוז אוף דה דיי ('חדשות היום') השייך לחברת מטרו גולדווין מאייר ולרשת עיתוני־הרסט. לחברה קוראים הרסט־מטרו־טון. היומן הזה היה מוקרן בבתי־הקולנוע של חברת מג"מ.

„כאשר מצאתי את הרישום הארכיוני על ועידת־אוויאן, פרצה לה קריאת־גיל מפי, וכולם הסתכלו עלי כעל אדם לא־נורמלי. לכאורה זה מיסמך שלא ירשים. אין בו דרמתיות. אבל זה מיסמך חשוב.

„כאשר טוענים כיום נגד עמוד האש שלא סיפרנו על הביל"ויים, ועל 'השומר' ועל 'גדוד נהגי־הפרדות', נשאלת השאלה: מה אתה יכול לעשות בכל אלה? בעצם, מה אתה יכול לעשות היום כאשר אתה מספר ומנסה להסביר על הביל"ויים וכו'? אבל ועידת־אוויאן זה אירוע, שאיש כימעט ואינו יודע עליו דבר, מפני שהחינוך שלנו התמקד ב'השומר' וב'גדוד נהגי־הפרדות', וכל המותחים עלינו ביקורת על שהדברים האלה חסרים בסידרה, צריכים להבין דבר אחד ופשוט, שכדי להמחיש את הציונות ותולדותיה בשנות ה־80, וועידת־אוויאן היא דבר הרבה יותר רלוואנטי מכל הדברים האלה, היא וסיפורה של האוניה סנט־לואיס בסרט הבא.

דן עומר ■

בשבוע הבא: הפרק העשירי, „מלכודת" (1938—1939), שבו מסופר כיצד מגיעה רדיפת היהודים לשיא חדש בליל־הבדולח.

בים שטות אוניות־רפאים, שאינן יכולות לחוריד את נוסעיהן, פליטים יהודיים, בשום חוף.

גם בפולין גובר הלחץ האנטישמי. כמה ספינות־מעפילים מנסות לשבור את המצור הבריטי ולפרוץ לארץ־ישראל. יהודי אירופה מפרפרים בתוך מלכודת. בריטניה מפרסמת „ספר לבן" נוסף, שבו היא מודיעה על הסתלקותה הסופית מתמיכה ב„הצהרת בלפור".

---

* בעיקבות חילוקי דיעות עקרוניים במהלך מילחמת־העצמאות עם שר־הביטחון דויד בן־גוריון, על שיטות ניהול המילחמה, ויתר האלוף בן־חור על דרגת האלוף והפך לטוראי. בהמשך המילחמה לחם כנהג של זחל"ם בפלוגת שועלי־שימשון של חטיבת־גיבעתי, ואחרי מיבצע־עובדה פרש מצה"ל.

* שאול אביגור, ממשתתפי הקרב בתל־חי. חבר מיפקדת ההגנה. ממניחי היסוד לש"י (שירות ידיעות). ראש המוסד לעליה.

** שלמה בן־יוסף תקף עם אנשי פלוגת ראש־פינה של בית"ר אוטובוס של ערבים ונתפס, נשפט והועלה לגרדום במבצר עכו ביוני 1938 (ראה יומן אישי).

במדינה

צרכנות

תיקון יקר

החלקים לא הוחלפו
המתקנים נענשו

כאשר התקלקל מכשיר הטלוויזיה של הגברת דבורה הכהן, בינואר 1976, היא חיפשה טכנאי שיתקן את הדרוש תיקון. שלמה יהונתן, אחד מבעלי מעבדה לתיקונים בשם תיקוני טלויס בע״מ, נראה לה אדם מהימן. הוא בדק את המכשיר וקבע שיש להחליף את השנאי (טרנספור־מטור) וכי תיקון זה יעלה לגברת הכהן 200 לירות.

הטלוויזיה נשלחה למעבדה לתי־קון, וכאשר התקשרה בעלת המכ־שיר לברר אם התיקון כבר בוצע, נמסר לה כי היה צורך בתיקונים נוספים, שיעלו לה 390 לירות ולא מאתיים, כפי שנקבע מראש. היא סרבה לשלם, בטענה שלא הודיעו לה מראש על הסכום הגבוה.

יהונתן ושותפו, יוסף זילברמן, הודיעו לה כי במהלך התיקון הת־ברר, כי היה צורך להחליף חלקים נוספים, ואם לא ישולם להם מלוא הסכום, לא יחזירו לה את המכשיר.

בלית־ברירה שילמה האשה את מלוא הסכום שנדרש ממנה ולקחה את הטלוויזיה לביתה. שם הסתבר לה כי המכשיר אינו בסדר. במעבדה השנייה שבה נבדק המכשיר הסתבר כי אנשי טלויס לא החליפו כלל את השנאי, וכי גם חלקים אחרים, שעבור החלפתם שילמה הגברת, לא הוחלפו.

סחיטה גסה. מלבד התביעה האזרחית אשר היתה פתוחה למת־לוננת, היא פנתה גם בתלונה ל־מישטרה. התובעת, דבורה חן, הגי־שה כתב־אישום על קבלת דבר ב־מירמה ונטילת נכסים לשם סחיטה, נגד יהונתן וזילברמן.

השבוע הרשיע אותם בית־המיש־פט המחוזי בתל־אביב, בהרכב ה־שופטים שמואל קוארט, עקיבא־אריה הגין ועדנה שצקי. בכך הפכו השופטים את פסק־דינו של שופט השלום יהושע גרוס, שזיכה את ה־נאשמים. בית־המישפט־המחוזי הס־תמך על עדויות המומחים שבדקו את המכשיר ושגילו כי לא נעשו בו התיקונים הנטענים. על־כן הטילו על הנאשמים 5000 לירות קנס ו־שישה חודשי מאסר על תנאי.

יש לשער כי העונש הקשה ביותר יהיה דווקא פירסום הדברים, אשר יגלה לכל כיצד תיקנו במעבדת טלויס את המכשיר של גברת הכהן.

דרכי אדם

אסור לגרש!

חצי שנה מאסר בפועל
לגבר שגרש את
אשתו נגד רצונה

בחודש מארס 1978 נשא לו דייב סכר את אמנה רשידי מיפו לאשה. הבעל הוא תושב עזה, העובד כמל־צר במיסעדה ביפו. השניים חתמו על הסכם נישואין מפורט, והקאדי של יפו השיאם בנישואין דתיים מוסלמיים.

אחרי החתונה עברו בני־הזוג ה־צעירים לעזה, למשך תקופה קצרה ואחר־כך חזרו להתגורר ביפו. ואז התחילו הצרות. סכר לא הסכים להתגורר עם בני מישפחת אשתו, וכאשר ראה שאין הם דואגים לו לדירה, איים כי יתגרש מאמנה.

אין דבר קל על בני הדת המוס־למית מאשר להתגרש. כל שעל הבעל לעשות הוא לומר שלוש פעמים „תלאק" (לכי) והרי האשה מגורשת. חייה של מוסלמית צעירה וגרושה אינם חיים — הגרושין מט־ביעים עליה אות־קלון בחברה שבה היא חיה.

סכר קיים את איומו כשנה וחצי אחרי החתונה, בפני הקאדי של יפו, גרש את אמנה נגד רצונה, ולמרות אזהרתו של הקאדי.

„גיבוב מילים". אמנם מעשה הגרושין הוא קל למוסלמים, אך אין הם פטורים בלא כלום. לפי החוק הפלילי, מי שמגרש את אשתו בניגוד לרצונה עובר עבירה וצפוי לעונש. ואכן, התובעת דבורה חן מפרקליטות מחוז תל־אביב הגישה כתב־אישום נגד הבעל על־פי סעיף זה.

המישפט נקבע בפני השופט יוסף חאג׳־יחיא, שגם הוא מוסלמי ומבין ברזי הדת והחוק המוסלמי. הוא שמע את טענות הצדדים, ואת טענתו של הבעל כי האשה התחייבה ללכת אחריו לעזה, אך התחרטה וחזרה ליפו ולכן גרש אותה. ה־שופט עשה ככל יכולתו כדי להש־לים בין בני־הזוג הצעירים, אך

שופט יחיא
שלוש פעמים לכי

כאשר ראה כי הגבר מתעקש לקבל דירה תמורת החזרת גרושתו, הת־ייאש מניסיונותיו.

סכר הורשע בעבירה המיוחסת לו, כיוון שבעצם הודה בה. כל טענותיו נגד אשתו לא היה בהן כדי לשנות את העובדה כי גרש אותה נגד רצונה ושלא כדין.

טענותיו של הנאשם עוררו שאט־נפש בליבו של השופט, שקבע כי הם „גיבובי מילים".

התובעת ביקשה להטיל עונש מרתיע, אשר יתרום לפיתרון הבעיה הספציפית. הנאשם עצמו אמר כי הוא מוכן להחזיר אליו את אשתו, אם הוריה יעזרו להם בקניית דירה מתאימה.

בגזר־הדין אומר השופט: „הגיע הזמן כי הנאשם והדומים לו יבינו שאין זו הדרך. בית־המישפט־העליון קבע במיספר פסקי־דין כי העונש על עבירה של גרוש האשה נגד רצונה צריך להיות מאסר בפועל. והתנהגותו של הנאשם לא שיכנעה את בית־המישפט לסטות מהעונש שקבעו התקדימים." שכר נשלח לשנת מאסר, מתוכה חצי שנה בפועל, והיתר על תנאי, שלא ימ־שיך לגרש נשים בניגוד לרצונן.

מישטרה

פרקליט שוהם
אין בקשה לשיחרור

אדם משוחרר

ללא תיק וללא בקשת
מעצר הכריז השופט
כי האזרח משוחרר

„יש בין כתלי בית־המישפט אדם המוחזק ללא כל עילה חוקית," אמר הסניגור המתולתל יוסף שוהם, „ואני מבקש לשחררו." השופט בנימין קוהלת היה מלא רצון טוב. „אבל איך אשחרר אותו ואין בפני כל בקשה?" שאל את הסניגור.

הסיפור התחיל ביום השני, ה־23 בפברואר השנה. נימר מינאוי היה בשעה 10 בלילה במקום עבודתו הרגיל, המיסעדה נון־סטופ, זו ה־ידועה בתל־אביב יותר בתור „המיס־עדה של שמיל". מינאווי הגיש מזון לסועדים ועזר במיטבח, כאשר ראה גבר, שבידיו סכין שלופה יורד מבניין סמוך, בו מתגורר מינאווי עצמו עם שני ערבים ישראליים. זמן מה אחר כך הגיע למקום גם חוקר מישטרה, שחקר בדבר זהותו של הגבר עם הסכין. התברר כי באותה שעה נפצעו קשה השניים המתגוררים עם מינאווי. כנראה במהלך שוד מזויין.

„אני מצהיר..." מינאווי נלקח לתחנת המישטרה לחקירה, והוחזק שם ללא צו־מעצר עד למחרת. ורק אז מילאו השוטרים צו־חבישה נגדו. מאותו רגע יכולה היתה המישטרה להחזיקו במעצר 48 שעות לפי ה־חוק, שלאחריהן חייבת היא להביאו לפני שופט לשם הארכת מעצרו או שיחרורו בערובה.

לאיש לא היה ברור לשם מה מחזיקה המישטרה את העציר. הוא לא נחשד בכל עבירה, ושמח לספר את הידוע לו מייד כאשר נשאל על כך.

עם תום 48 השעות חיכה לו הסניגור שמינה למענו מעבידו שמיל, ליד חדר־המעצרים. ואז התברר כי המישטרה אמנם הביאה את מינאווי לבית־המישפט, אלא שהוא הובא ללא תיק, ללא בקשת־מעצר וללא בקשה לשיחרור בערו־בה. בשלב זה פנה הסניגור שוהם לשופט וביקש ממנו שיכריז כי האזרח משוחרר וחופשי. הוא הכין מייד בקשה מיוחדת לשם כך, ומסר אותה לשופט. איש המישטרה ש־הביא את העציר, חיים מסס, אמר לבית־המישפט כי כל העניין הוא תוצאה של אי הבנה.

הצו של השופט קוהלת קובע: „אני מצהיר כי המבקש הוא אדם משוחרר, ורשאי לנוע בכל מקום שירצה, אלא אם יש הגבלה נגדו כחוק."

ח״כ סטלה לוי, חברת הנהלת סיעת שינוי בהסתדרות.

לשם שינוי, אני לא מבטיחה לך 'גן של שושנים'

הבטחות דמגוגיות מפתחות ציפיות וגורמות לאכזבות. עובדי שירותים לא עוברים לייצור, העובדים לא שותפים בהנהלות, נטל האינפלציה רובץ בעיקר על החלשים ובעלי המשכורות הנמוכות הם הראשונים לפיטורין. אך לעומת זאת

- ★ שינוי לא תיגרר אחרי תביעות בלתי צודקות של קבוצות לחץ יחסניות.
- ★ שינוי לא תתמוך בשביתות פראיות למען יוקרה אישית.
- ★ שינוי תתנגד להשבתות הנובעות מניהול כושל.
- ★ שינוי לא תחפה על אבטלה סמויה ותעודד הסבה קולקטיבית וניידות של עובדים.
- ★ שינוי תפעל להבטחת ייצוג הולם לנשים בכל גוף ייצוגי, לא בדרך של שריון אלא ע״י עידודן להשגת מועמדות בהתאם לכישוריהן.
- ★ שינוי תתמוך במדיניות מקצועית מאוזנת, שתבטיח שכר הוגן לעובדת ולעובד עבור עבודתם.

למען הסתדרות אחראית בעלת ראייה ממלכתית

דרוש שינוי בהסתדרות

אל: ח״כ סטלה לוי — סיעת שינוי בהסתדרות
רח׳ שי״ר 5, תל־אביב 63463. טל: 03-244348
אני מעוניין להפגש אתך לשיחה בנושא המדיניות המקצועית.

שם ומשפחה: ______________________
כתובת: ______________ טלפון: ________

שגב

(המשך מעמוד 12)

של הסוכנות. שגב היתה רחוקה. לא הוכנה במקום שום תשתית תעסוקתית של ממש, ומעולם לא ניתן לתושבי שגב לנהל בעצמם את ענייניהם.

היום נותרו במקום 18 משפחות בילבד, המונות 164 נפש. כימעט כולם מאותם שהגיעו למקום כבר ב־1956. הם נושאים עימם זכרונות מרים של הזנחה, התעלמות, ניצול ונישול. תחילה היו אלה אנשי הקיבוץ השכן, יודפת, שגזלו את אדמותיהם. אחר־כך היו תריסר שנים של מאבק בלתי־פוסק נגד התנועה הדתית שפלשה למקום, ושזכתה לגיבוי מישרד־הפנים ושאר המישרדים הממשלתיים, וגם לשיתוף פעולה מצד הסוכנות. עכשיו מצויים תושבי שגב בעימות עם תנועת המיצפים החדשה, מיסודו של שר־החקלאות.

מתנהל נגדם מסע הסתה בכל רחבי האיזור. אנשי קורנית, מחנה־מעבר לגרעיני המיצפים, גרים מרחק כמה עשרות מטרים משגב. הם פוחדים מהם, ונמנעים ממגע עם אנשי המושב. אנשי שגב מוחרמים במועצה המקומית נעמן, וישראל קניג רואה בהם מיטרד שיש לסלקו.

מענק לישיבה שאינה קיימת

בינתיים **שימשה** שגב גם כתחנת־מעבר לכספי מישרדי הפנים והדתות. ב־1976 השתמש מישרד־הפנים בוועד „המקומי", שאינו מורכב מאנשי המקום, כדי להעביר 150 אלף ל"י למרכז ישיבות בני־עקיבא בתל־אביב. ככל הידוע, היתה זו הפעם הראשונה שנודע לציבור על הסידור, שבאמצעותו מסבסד השר יוסף בורג את מי שהוא חפץ ביקרו, תוך שימוש ביישובים נידחים.

שגב שימשה גם תחנת מעבר לכספי מישרד־הדתות. ב־1978, כאשר כבר לא היתה ישיבה במקום, העביר מישרד־הדתות לרשותה 425 אלף ל"י. לפני כמה ימים קיבלה הרבנית שרה פלדמן מיכתב ממישרד־הדתות. המיכתב הגיע אליה, ככל הנראה, בטעות. איש מישרד־הדתות מבקש לדעת כמה תלמידים לומדים עתה בישיבה, שכבר אינה קיימת כשלוש שנים — כנראה לצורך העברת סכומי כסף נוספים. שקשה לדעת באיזה כיס ייטמנו לבסוף.

אנשי שגב אינם מבינים מדוע מתעללים בהם. אין להם שום ריגשי־נחיתות. הם עובדים ומפרנסים את מישפחותיהם בכבוד. בני המקום הולכים לצבא, חלקם משרתים בצבא הקבע ובמישטרה ורבים מסיימים אוניברסיטות.

אחת מהן, רחל אזולאי, הלומדת באוניברסיטה בחיפה, מספרת:

„אני עובדת ביחידה לגישור פערים באוניברסיטה בחיפה. הטילו עלי לעבוד עם ילדי שגב. הם ילדים נהדרים. אבל מה אני יכולה לעשות? אין כאן שום מיבנה שבו אפשר להשתמש. אין אף אחד שאוכל לפנות אליו כדי לקבל תקציב. שום דבר. אתה יודע מה עושים הילדים כשהם לא מתרוצצים בין החורבות? הם נמצאים בחדר השירותים של בית־הכנסת. הם הקימו לעצמם מועדון בשירותים."

אנחנו מתוניס וממרוקו

למדר **זקינו**, העובד במחצבה הסמוכה, אין ספקות.

„אנחנו לא פחות טובים מכל אנשי המיצפים," הוא אומר. „אנחנו נמצאים פה מפני שאנחנו אוהבים את המקום, ורוצים להישאר. אבל אתה יודע מה הבעייה? הבעייה היא שאנחנו מתוניס וממרוקו. בגלל זה קניג יכול לעשות לנו מה שהוא רוצה, והסוכנות יכולה לעשות מה שהיא רוצה."

הבחירות מתקרבות, וכרגיל, בעונה כזאת מתעוררות תיקוות. אלא שבשגב כבר אין מקווים. המפלגות הגדולות, שיכולות להזיז משהו, התייצבו כולן נגד שגב. הליכוד תומך במיצפים של אריאל שרון. המערך ניצב מאחרי הקיבוצים והמושבים של המועצה המקומית נעמן, שאולי יזכו בחלקות אדמה קטנות, אם תפורק שגב ועל מקומה תוקם עוד שכונת וילות בדמות מיצפור. ובראש האוייבים ניצבת המפד"ל — השותפה הניצחית בכל ממשלה ובעלת־הבית הכל־יכולה של מישרד־הפנים.

שידור

מאחרי המסך

מוקד מנדלביץ

אחת השערוריות התיקשורתיות הגדולות והחמורות בתולדות הטלוויזיה הישראלית היא זו הקשורה בהופעותיו של העולה הקולני מברית־המועצות, **יוסף מנדלביץ**. כבר במהלך קבלת־הפנים שנערכה למנדלביץ בנמל־התעופה לוד היכה גיסו של העולה, דרורי, את כתב־הטלוויזיה **אלימלך רם** וצעק לעברו „למה באת לצלם כאן? לך לצלם את הערבים!"

תקרית זו שימשה דלק על מדורת חברי הוועד־המנהל של רשות־השידור. לתביעתו של עו"ד **אהרון פאפו** הצטרף נציג המערך, **דניאל בלוך**, שתבע מינוי של כתב לענייני יהודים בטלוויזיה, „כדי שלא ישנו מיקרים דומים בעתיד," כפי שהובהר הנושא בדבר, מבלי שהנושא יובהר.

פגיעה גופנית, שפגעו אנשי מישפחתו של מנדלביץ באחד מאנשי צוות־הטלוויזיה בעת התפרעות בני מישפחת מנדלביץ בטרקליני הכנסת, לא זכתה בתגובה מצד חברי הוועד־המנהל.

השיא בפרשה זאת היה במוצאי־השבת הראשונה לשהותו של יוסף מנדלביץ בארץ, כאשר הוא ובני מישפחתו תבעו מהנהלת הטלוויזיה לשדר תוכנית מוקד מיוחדת, שבמהלכה יראיין צוות־מראיינים

חוגג מנדלביץ
מוקד במוצאי־שבת

את העולה החדש. אחרי משא־ומתן בין מנהל מחלקת־החדשות, **טוביה סער**, ובין שליחיו של מנדלביץ, הובהר לאלה שאין כל נכונות להיענות לבקשה זו, וכי מנדלביץ יראויין בידי עורך מהדורת־החדשות של מוצאי־שבת, **אלי ניסן**, בילעדית, וזאת אחרי שבני מישפחתו של מנדלביץ איימו בעריכת סקאנדל אם המראיין יהיה **חיים יבין**.

הסיבה: טענתם שיבין, בימי כהונתו כמנהל מחלקת־החדשות, לא דיווח באופן מכובד, לדעתם, את עניין אסירי ציון.

במהלך הראיון שערך אלי ניסן, נראה היה שהמרואיין מגיב כל הזמן לסימנים ששיגרו לעברו קרוביו ומקורביו, מעבר לחלון־הזכוכית של האולפן, תוך שהם היקשו על עבודת הצוות הטכני.

חולשה עקרונית זו של מחלקת־החדשות מול בני מישפחת מנדלביץ מהווה תקדים של כניעת מחלקה זו לקבוצות־כוח שוליות, העשויות בעתיד להכתיב את אופי וסיגנון החדשות.

דאלאסומאניה

אחרי מאבק שהתנהל במשך שנים בין הטלוויזיה ובין התאחדות בעלי בתי־הקולנוע בישראל, שהתמקד על הקרנת סרטי־קולנוע באורך מלא במסך הקטן, הגיעו נציגי ההתאחדות להסכם עם מנכ"ל הרשות, **יוסף לפיד**, על הקרנת סרטי־קולנוע אמריקאיים חדשים. לפיד רואה הסכם זה כאחד מהישגיו העיקריים בתפקידו עד כה.

פרק אחד בהסכם בין רשות־השידור ובין בעלי בתי־הקולנוע היה שבמוצאי־שבת לא תקרין הטלוויזיה סרטים באורך מלא, אלא דרמות וסדרות. עם כניסת ההסכם לתוקפו, בחודש שעבר, אכן התחילה הטלוויזיה בהקרנת הסידרה הקנוייה דאלאס בתוספת סידרת־מתח, תחת הסרטים שהיו נחלת התוכניות של מוצאי־שבת.

אלא שהסידרה דאלאס שיבשה את תיקוותיהם של בעלי־בתי־הקולנוע, ובימים אלה פנה יו"ר אירגון זה, **גבי מוגרבי**, ליוסף לפיד וביקש ממנו להעתיק את דאלאס ממוצאי־שבת ליום־הקרנה אחר, למרות שההסכם לא הגדיר את אופי הסידרה המוקרנת במוצאי־שבת. מסתבר כי ה,דאלאסומניה' תפסה גם בישראל, בדומה ל־55 מדינות אחרות שבהן כבר מוקרנת סידרה זו בשעות־שיא של השידור. גבי

מבקר שליו
תנ"ך בגוון מודרני

מוגרבי הציע ללפיד להתיר לטלוויזיה להקרין ,אפילו' סרטי־קולנוע במוצאי־שבת — רק כדי שדאלאס יועבר ליום־אחר.

מוקד מבוקר

בראשית השבוע פנה יו"ר ועדת־הבחירות לכנסת העשירית, השופט־העליון **משה עציוני**, אל מנכ"ל רשות־השידור והורה לו במיסמך־הנחיות שלא לשדר בשידורים־חיים ראיונות עם פוליטיקאים המתמודדים במערכת־הבחירות, חברי מיפלגות, חברי הכנסת והממשלה. סיבה בולטת להנחייה זו: ,פרשת **(יורם) ארידור**'.

הכוונה היא שאיש מאנשים אלה לא ינצל את השידור הישיר והחי לשידור תעמולה למיפלגתו (בתחנות־שידור באמריקה מצוי מיתקן ,ביפ', המשהה את השידור הישיר בשלוש שניות, ומאפשר את עצירתו).

הראיון במיסגרת מוקד, שנערך עם שר־האוצר יורם ארידור, נזקק לאישור מיוחד של ראש ועדת־הבחירות, היות והטלוויזיה לא חפצה להחמיר את יחסיה עם השר. החל בשבוע זה תוקלט, לכן, התוכנית מוקד בימי ג', ותוקרן בימי ד'.

יבין כותב ספר

איש־האשכולות בבניין הטלוויזיה הוא באחרונה השדר הוותיק, מי שהיה מנהל מחלקת־החדשות, **חיים יבין**, העוסק בימים אלה בהכנת סידרת־סרטים על מערכת־הבחירות 1981. בוזמנית עורך יבין ראיונות עם כמה מדמויות־המפתח של רשות־השידור, במיסגרת ספר שהוא מחבר עבור בית־ההוצאה התל־אביבית זמורה־ביתן־מודן.

מאחר שכל פירסום של עובד רשות־השידור, הנעשה מחוץ לתחומי הרשות, מחייב את אישורו של מנכ"ל הרשות, פנה יבין אל המנכ"ל, **יוסף לפיד**, וביקש את אישורו הוא קיבל אותו מייד. יבין גם ביקש מלפיד להתראיין לצורך סיפרו. ולפיד נעתר לו. יבין הבטיח ללפיד להציג לו את כתב־היד של סיפרו עם השלמתו.

פסקול

מאיר שליו: סוף

תדהמה עורר מנכ"ל הטלוויזיה, **יוסף לפיד**, כאשר הגיב בישיבת הוועד־המנהל על עמוד האש ועל השתתפות הערבים על התקפתם של **אהרון פאפו** ואחרים בסידרה. הוא אמר: „לדרוש מאיתנו לעשות סרט על הציונות ללא ערבים זה כמו לצלם סרט עם אור ללא צל" ●● עורך ומגיש הפינה לביקורת העיתונות בשעה טובה, **מאיר שליו**, עומד להגיש ביום שישי זה את סקירתו האחרונה. שליו מנמק את פרישתו בכך שיקשה עליו לסקר את העיתונות במהלך הבחירות, ומילבד זאת נמאס עליו לקרוא את כל כמויות־הנייר הללו שהעיתונות מפיקה. שליו עומד לעסוק בקרוב בהכנת תוכנית חדשה, שבכוונתה להעניק לסיפורי התנ"ך גוון מודרני וחדיש, בסיגנונו האישי ●● כתב רשות השידור בפאריס, **יואב טוקר**, ביקר בימים אלה ביקור־מולדת; ושב חזרה לפאריס ●● חתול שחור עבר בין כתב־המישטרה **דן סממה** ובין **יעקוב אחימאיר**, עורך מבט. בעת חופשתו של סממה בצרפת ביקש אחימאיר למנות במקומו, באורח קבע, את **יואל אסתרון**. סממה הודיע שיעורר מהומות אם אכן יתממש המינוי. כך שב סממה להיות מס' 1 בענייני־מישטרה.

הנציגה ה"ליברלית"

מועמדת מרון
יורשת של פאפו

למרות בקשה בעל־פה שהיפנו נציגי המערך אל שר־החינוך, שביגלל מועד־הבחירות הקרב ובא והאפשרות שהמערך ישוב לשילטון ידחה בכמה חודשים את מינוי חברי המליאה החדשה של רשות־השידור ושל חברי הוועד־המנהל הבא, נערך במרכז המיפלגה הליברלית בתל־אביב קרב־איתנים על איוש הכיסא הליברלי בוועד המנהל. הסיבה: פרישתו של איש חברות־הקבלנות **אריאל ויינשטיין** מהוועד המנהל. ויינשטיין היה האיש, שבהצבעה הכריע את הכף וגרם לפיטוריו של **ארנון צוקרמן** ממישרת מנהל־הטלוויזיה. הוא נחשב כאחראי להידרדרות בכלי־תיקשורת זה.

המאבק במרכז המיפלגה הליברלית התחולל בין **אהובה מירון**, רעייתו של סגן יו"ר־הכנסת, ובין הפירסומאי **דויד אדמון**, המייצג את צעירי־המיפלגה. את הכף במאבק ליברלי זה הכריע בעלה של מירון, שניהל את הלוביאינג למנוייה של אשתו כמועמדת־המיפלגה. דויד אדמון הסתובב כשבידו מיכתב של יועץ־מישפטי — ולא של „היועץ המישפטי לממשלה" — שטען כי אין ניגוד־אינטרסים בין עיסוקו כפירסומאי ובין מינויו כחבר הוועד־המנהל של רשות־השידור.

התחושה במיסדרונות בניין חוטי ירושלים, שם שוכנת הנהלת רשות־השידור, היא שאם אכן תמונה אהובה מירון כחברת הוועד־המנהל, היא תעמיד בצל את **אהרון פאפו**, ותשבש את ההבנה המינימלית שבין הנהלת הרשות לבין העובדים המיקצועיים (כתבים, שדרים ועורכים).

יום רביעי

4. 3

● **חלוצי החלל (6.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרת המדע־בידיוני. בתום ההתקשרות עם כדור־הארץ, עוזבת ארגו את מערכת־השמש, וממשיכה בדרכה לאיסכנדר. האם ימנעו הגאמילונים את השלמת משימתם של חלוצי־החלל.

● **המיסבאה של ארצ'י באנקר (8.30 — מדבר אנגלית).** אירוע בלתי־ידוע בעברו של מודי מעמיד בסכנה את סיכוייו לקבל רשיון למכירת משקאות חריפים. ארצ'י מתלווה אל מודי לבירור בוועדה למתן רשיונות למשקאות־חריפים, כדי להבטיח שההיסטוריה לא תחזור על עצמה.

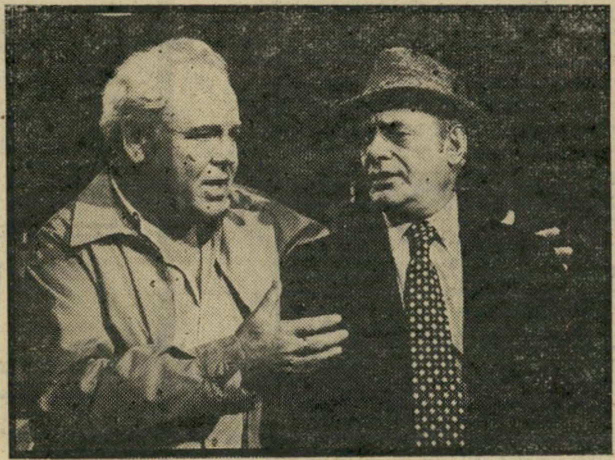

באלסם ואו'קנור: המיסבאה של ארצ'י
יום רביעי, שעה 8.30

● **פרידה מאתמול (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סרט טלוויזיה המתאר סיפור אהבה וסיפור השתקמות של צעיר נכה. הצעיר, שהיה אתלט נפגע במהלך תחרות, לומד לחיות עם מיגבלותיו ו„זוכה" במארני. בתפקיד הראשי מופיע ג'ון ריטר ולצידו קאתי פישר ואדי איבסן.

יום חמישי

5. 3

● **מיסתורי המוח (10.10 — שידור בצבע, מדבר עברית).** פרק ראשון בסידרה של סירטי הנשיונאל ג'יאוגרפיק. הסרט מתאר את העוצמה הגדולה ביותר עלי אדמות, עוצמה הטמונה במוחו של האדם. הסרט חושף את המיסתורין שמסביב למוח, לאותו אורגניזם המפעיל ומגלה את פלאי הקיום. הקריין העברי: אריה אורגד.

יום שישי

6. 3

● **הקלברי פין וידידיו (3.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק איזו לוויה יפה מספר על תום סויאר החוזר הביתה בחשאי, ושומע על התוכניות הנרקמות בכפר לעריכת לוויה לשלושת בני העיירה הנחשבים למתים, והוא בתוכם. תום ממהר ומודיע על כך לשני חבריו הנמצאים על האי, מקום שבו הם זוממים תעלול נוסף.

● **הצוענייה המאוהבת (5.50 — מדבר ערבית).** סיפורה של יפהפיה המסרבת להינשא לארוס המיועד לה. היא מוצאת דרך לברוח מ־מישפחתה אל העיר הגדולה, מקום שם היא נקלעת למועדון־לילה ומשמשת כזמרת בהצלחה רבה. במועדון־הלילה היא פוגשת בגבר המפתה אותה לשתף פעולה למטרות סחיטה של ירושה, בשל היות הזמרת דומה ליורשת החוקית. הסרט מבוסס על שירים שאותם שרה הזמרת הידועה סמירה תאופיק. מלבדה משתתפים בסרט: מחמוד ג'אבר ונג'ואה פואד.

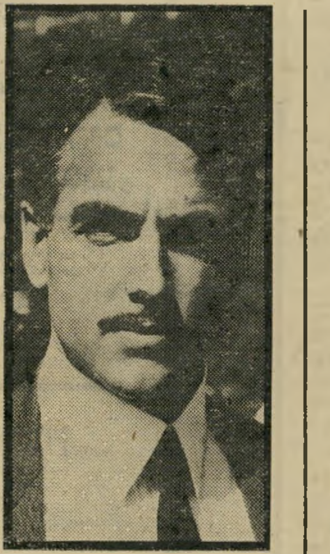

הרמון: סוחרי החלומות
יום שישי, שעה 10.15 (בצבע)

● **שעה טובה עם מני פאר ואורחיו (9.15).** תוכנית אחרונה שבה משתתף מאיר שלו בפינת ביקורת העיתונות שלו, העומדת לרדת מן המסך (ראה: שידור).

● **סוחרי החלומות (10.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** עיבוד לטלוויזיה בן שני פרקים (פרק שני יוקרן בשבוע הבא) לרב־המכר שאותו חיבר הסופר האמריקאי הארולד רובינס. הסרט מתאר את ימי לידת הקולנוע, כאשר במרכז מאבק כוחות בין חלוצי קולנוע דימיוניים, כוכבים זוהרים ואילי כספים מימי הניקל־אודיאון ועד לימי ראשית הסרט, המדבר בסוף שנות העשרים. בסידרה מככבים מרק הארמון, בריאן לירי ורוברט פיקארדו. הסרט עוקב אחר עלייתו המטיאורית של מפיק הסרטים ג'וני ארג' (הרמון), שהחל דרכו כנער רחוב פיקח, ובעזרת אומץ־ליבו ומירצו הרב הוא מסייע לפיטר קסלר גרדניה), המבוגר ממנו, בעל הניקל־אודיאון — לייסד חברת־סרטים בהוליווד. אדג' נקרע בין אהבתו לשחקנית שאפתנית ולבתו של שותפו. קסלר, בסיועה של אשתו (קיי בלארד), הופך את חברת־ההפקה מגנום לכוח רב־עוצמה בתעשיית הסרטים.

שבת

7. 3

● **דאלאס (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** אבי המישפחה היריבה, דיגר, משתכנע לבוא ולבקר את בתו בבית מישפחת יואינג (מי שהיה שותפו וחברו בעבר הרחוק עד שזה רימה אותו). הניסיון לחדש את הקשרים בין שתי המישפחות נוחל כישלון חרוץ. פמלה מודיעה שהיא בהריון.

● **המיקצוענים (10.55 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק מה את זוכרת מגולל את סיפור מגיני המולדת הבריטית, תוך שהוא חושף מהעולם הפנימי של שירותי הביטחון הפנימיים באנגליה.

יום ראשון

8. 3

● **ארץ אהבתי (8.03 — שידור חי, מדבר עברית).** תוכנית הרדיו־טלוויזיה של המפיקה עוגניה שמחוני, המאמינה שתליית כביסה היא מיפגע אקולוגי.

● **לו גראנט (10.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק עיתון בכלא ממשיך ומביא את סיפורו של עיתון בלוס־אנג'לס, עיתון שכל תנועה ופירסום שלו לא היו עומדים בחוקי העיתונות החדשים של מדינת ישראל 1981.

● **בנסון (11.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק אבא גטלינג. במקביל לכינוס של מושלים, הנערך בביתו של המושל גאטלינג, מודיע המושל, כי אביו, אבא גאטלינג, עומד לבקר גם כן. גטלינג האב מסבך את מהלך ועידת המושלים, ומסבך את מערכות היחסים שבין עובדי צוות המושל גטלינג. סיפור מקביל הוא סיפור היחסים שבין בתו של המושל, קייטי, לבין הסבא שלה, ובדומה לפרקים אחרים בסידרה זו מתפתחת לה מערכת של קונפליקטים, המגיעה בסופו של דבר לאותו סוף טוב, נפלא ואמריקאי.

ברבש: ברקיע השביעי
יום שני, שעה 9.30 (שידור בצבע)

יום שני

9. 3

● **זה הסוד שלי (8.03).** הבידור הנערך באולפני־הרצליה, בהנחיית טוביה צפיר.

● **ברקיע השביעי (9.30 — שידור בצבע, מדבר עברית).** סירטו של אורי ברבש, המתרחש במלון הרקיע השביעי על חוף הים, בסוף הקיץ. בבית־המלון מתאספות קבוצות של נופשים בודדים לתקופה בת שישה ימים. מיפגשים אלה הם בבחינת ניסיון אינטנסיבי ומרוכז למציאת בן או בת זוג תוך שבוע, כאשר כל האמצעים כשרים. הסרט עוסק בניסיון שהוא בעיקרו מלאכותי וכפייתי, למרות שהוא מבוסס על רצון המשתתפים לפתוח דף חדש בחייהם. גיבורי העלילה הם ליאורה (יעל טרטקובר) ודורון (שלמה בר־אבא).

יום שלישי

10. 3

● **עמוד האש (8.03 — שידור בצבע, מדבר עברית).** הפרק העשירי מלכודת (1938—1939) (ראה: עמוד האש).

● **רוד סטיוארט בהופעה חיה (10.00 — שידור בצבע, מדבר ומזמר באנגלית).** תוכנית בידור עם הזמר האנגלי הידוע רוד סטיוארט, הנחשב לאחד מכוכבי הרוק הגדולים של ימינו. תוכנית שצולמה בעת הופעה חיה בלוס־אנג'לס. בתוכנית זו שר סטיוארט את מיטב להיטיו וביניהם: הפלגה, בלונדיניות נהנות יותר, אני לא רוצה לדבר על זה יותר, הלילה הוא הלילה, האם את חושבת שאני סאכסי? ועוד.

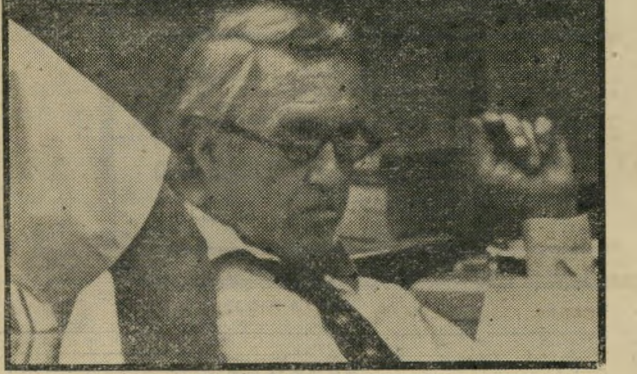

רוברטס: רוזוולט — השנה האחרונה בחייו
יום שלישי, שעה 10.55 (שידור בצבע)

● **רוזוולט — השנה האחרונה בחייו (10.55 — שידור בצבע, מדבר אנגלית.** סידרה אמריקאית בכיכובו של השחקן המעולה ג'ייסון רוברטס. סידרה חדשה זו מבוססת על מחזה שהועלה בברודוויי, המתאר את השנה האחרונה בחייו של המנהיג האמריקאי הדגול, שנה שהיתה השנה האחרונה של המלחמה העולמית. במהלך שנה זו החל המאמץ, שאותו ניהל רוזוולט, לשאת פרי, והביא לשינוי פני המלחמה העולמית, בעוד הנשיא מרותק לכיסא הגלגלים שלו והולך ונחלש, למרות מאבקים עם סטאלין וצ'רצ'יל.

לקראת שידור:

חיוך מסויים

הסרט המבוסס על סיפרה הנודע ורב־חמכר של הסופרת הצרפתיה פרנסואז סאגאן, המגולל את סיפורה של צעירה פאריסאית רגישה, הנקרעת בין אהבתה לסטודנט צעיר (בדפורד דילמן), והתעברותה מגבר נשוי, מבוגר ומקסים (רוזאנו בארצ'י). הצעירה (כריסטינה קאראה) מוליכה את הצופה בסיפור רגשני אל הפיתרון הסאגאני. הסרט יוקרן ביום רביעי 11.3 (שעה 10.05).

מיבחרדין

שעה קלה

על כלכלה

שעה קלה על כלכלה (גלי צה"ל, יום חמישי 5.3, שעה 6.05 בערב) הוא מגאזין הכלכלה המרתק ביותר על גלי־האתר, שאותו עורכים שמואל נחושתן ואברהם טל. המגזין המביא ראיונות עם דמויות מרכזיות בחיי המשק והכלכלה, בצד כתבות, שיחות וקטעי ביקורת, שאין דומים להם בעיתונות העברית. הוא מציג את הצד האמיתי של שידור שאינה תלוייה בפירסומות, ועל כן יש בכוחה לבקר את כל הניתן לבקר. אחת מהפינות הבולטות בתוכנית זו היא פינתו של כתב „הארץ" איתן ליפשיץ.

שיכון

פחות נישואין - יותר דירות

440 אלף נפש מתגוררים בצפיפות של שלוש נפשות ויותר לחדר

לקראת סוף 1978 געשה הארץ בהפגנות והתארגנויות של אזרחים, שמחו על מצוקת הדיור. השרים גדעון פת ומחליפו במישרד־השיכון, דוד לוי, האשימו, כמנהגם, את ממשלת המערך ואת שר־השיכון המנוח, אברהם עופר. מאז, נראה שמצוקת הדיור של הישראלי „ה־ממוצע" פחתה. קשה להניח שהדבר נובע מבנייה רחבת־היקף של ה־ממשלה. כזאת לא היתה. קשה להניח גם שסיבת הדבר בירידת מחירי הדירות. הללו אמנם אינם מדביקים בחודשים האחרונים את עליית המדד, אך המחירים היו כה גבוהים, שגם הירידה היחסית ב־ערך הדירות אינה משמעותית ל־ישראלי החייב לעבוד כעשר שנים כדי לרכוש דירה, ולשלם שכר חצי־חודש כדי לשכור דירה בגודל ממוצע באחת הערים הגדולות.

סביר יותר להניח כי הירידה ה־יחסית במצוקת הדיור מוצאה ב־ירידת הביקוש. השנתונים הס־טטיסטיים מלמדים כי ההרעה ב־מצב הכלכלי גוררת נישואין בגיל מאוחר יותר, וירידה בשיעורי ה־נישואין. כיוון שזוגות צעירים מהווים חלק חשוב באוכלוסיית מחפשי־הדירה, ברור כיצד משפיע גורם זה.

גורם נוסף — הירידה. כאן אין נתוני השנתונים הסטטיסטיים מפורטים וברורים ביותר, אך גם מהם ניתן ללמוד כי בשנתיים האחרונות הסתכם מיספר הישראלים שירדו מהארץ בעשרות אלפים. פירוש הדבר הוא שכמה עשרות אלפי דירות התפנו מיושביהן, זאת בשעה שהעלייה אינה מדביקה את שיעור הירידה.

לקראת שיאה של עונת מצוקת הדיור ב־1978 ערכה הלישכה־המרכזית־לסטטיסטיקה סקר תנאי דיור, שמימצאיו פורסמו החודש. מן הסקר המפורט, שכלל כ־925 אלף דירות, אפשר ללמוד משהו על צורת מגוריו של הישראלי.

דירות גדולות יותר. הישראלים גרים בדירות גדלות והולכות. בסקר שנערך ב־1971 נמצא שממוצע החדרים לדירת מגורים הוא 2.6. בשנת 1774 היה הממוצע: 2.7 חדרים לדירה, ואילו בסקר האחרון התברר שהממוצע הוא 2.9 חדרים לדירה. כמחצית מה־דירות שנסקרו ב־1978 היו של שניים וחצי עד שלושה חדרים, ורבע מהדירות היו בנות שלושה חדרים וחצי ויותר.

מיספר הדירות הקטנות ירד במיוחד ביישובים הכפריים, והדירות השכיחות ביותר בישובים העירוניים הן בנות שניים וחצי עד שלושה חדרים.

דירות חדשות יותר. כ־15 מכלל הדירות ב־1978 נבנו עד שנת 1947. רבע מהדירות נבנו בין 1971 ל־1978. רק 7% מהדירות הגדולות נבנו לפני קום המדינה, וכ־40% מהן נבנו בין 1971 ל־1978.

בעלות שכירות, דמי־מפתח. בשנת 1971 היו 65% מכלל הדירות בבעלות הדרים בהן. ב־1974 עלה האחוז ל־67, ובסקר האחרון נמצא כי 72% מהדירות מצויות בבעלות הגרים בהן. אלה הן בדרך־כלל הדירות הגדולות יותר: כמחצית הדירות שבבעלות הדיירים הן בנות שלושה חדרים ויותר, ורק פחות מ־2% הן בנות חדר אחד. ככל שהדירה חדשה יו־

(המשך בעמוד 56)

עצמאי, מנהל חברה או שכיר שהוא בעל הכנסה נוספת

כבר לא כדאי להיות חייב!

החל מ-1.1.81 הוטל קנס של 1% לשבוע על פיגור בתשלומי המסים בנוסף לרבית שנתית בשיעור של 120%.

חישוב הקנס הוא גם על פיגור ביום אחד שייחשב לשבוע.

חישוב הרבית יומי.

הקנס והרבית שווים להלוואה מבנק ברבית של 240%.

הקנס חל על כל סוגי המסים: מס הכנסה, מס רכוש, מס קניה מע"מ, מס מעסיקים ומסים אחרים.

במס הכנסה חל הקנס על כל סוגי החובות: מקדמות, הפרשי מס שנתיים, ניכויים במקור וחובות משנים קודמות.

הקנס אינו הוצאה מוכרת.

הקנס מופעל גם על כל יתרת החובות שטרם סילקת עד 1.1.81.

מ-1.4.81 יועלה קנס הפיגורים על חובות המס ל-1.5% לשבוע.

הקנס עם הרבית יהיו שווים להלוואה מבנק ברבית של 280%.

אל תכביד על עצמך בפרעון החובות - מהר ושלם בזמן וחסוך לעצמך כסף רב. שנת המס מסתיימת.

לשכת הפרסום הממשלתית

מינהל הכנסות המדינה

למדו קצרנות

עברית ו/או אנגלית

במהירות ובהצלחה מובטחת

ב„אולפן גרג" (בר־קמא)

ת"א: וייצמן 22, טל. 254826

קורס חדש נפתח ב־8.3.81

באזורים אחרים — לפי פניה

תן טרמפ לחייל

מבצע צבעי שיער אימדיה סלקציון במחיר 5 6

IMEDIA צבעי השיער הטובים והנפוצים ביותר בעולם, מבית L'ORÉAL פריז.

צבעי השיער אימדיה ניתנים לאיחסון תקופה ארוכה בתנאים נורמליים

מפעל הכרות

ת. ד. 921 ת"א

- על בסיס אנושי־תרבותי **לא מסחרי!**
- בשיטה מקורית־יעילה המונעת ביזבוז בזמן, עצבים, אנרגיה וכספים בגלל הכרויות סרק!
- שלח(י) גלוייה לשם קבלת פרטים מלאים.

„הדוגמניות נחשבות כבעלות מיקצוע נוצץ, אך אלינו מתייחסים בלעג ובביטול!"

מתלוננים

דוגמני ישראל

הם מסורקים לפי צו האופנה האחרונה. לבושים בבגדי הצעקה האחרונה. מדיפים ריחות ניחוח בשמים של מיטב אופנאי העולם. ציפורניהם עשויות למשעי.

אלה הם הגברים האלגנטיים ביותר במדינה, הנושמים אופנה 24 שעות ביממה — דוגמני הצמרת של ישראל הטוענים: „אנחנו מקופחים!"

אשה הלבושה במיטב חידושי־האופנה זוכה לכינוי „ליידי", הם אומרים, ואילו אלינו מתייחסים כאל „נשיים" ו„מתרוממים". ישנה דעה הרווחת בציבור הישראלי, שגבר צריך להיות רופא או עורך־דין. דוגמן איננו נחשב למקצוע, וההתייחסות אליו היא כאל בובה. בחוץ־לארץ נחשב המקצוע הזה למכובד ולמכניס. שכרו של דוגמן נע בין 500 ל־600 דולר ליום צילום, ואילו בארץ קשה להתפרנס מזה.

התדמית של „חוץ מיופי אין בו שום דבר," הביאה דוגמן־צמרת ישראלי לעזוב את הארץ ולחפש את מחייתו בחוץ־לארץ.

ליחשושים מאחורי הגב

„אמא שלי לא רוצה לשמוע מזה," אומר חנוך רייכלסון, דוגמן־צמרת יפה־תואר, משכיל הלומד הנדסת טכסטיל. „היא מתביישת מהשכנים והידידים, בגלל התדמית השלילית שיש לנו. במכללה שבה אני לומד אני נתקל לפעמים בליחשושים מאחורי גבי. מתייחסים אלי כאל אחד שכאילו מוכר את גופו ברבים.

„אני דוגמן מכיוון שאני אוהב את המקצוע הזה בכל ליבי. אני נהנה ללכת על המסלול, לשמוע את מחיאות־הכפיים של הקהל. אני מרגיש על המסלול כמו שחקן כוכב, ואז אני יודע שמכרתי היטב את הבגד שאני לובש. כואב לי שאין מספיק עבודה לדוגמנים בארץ. תדמיתו

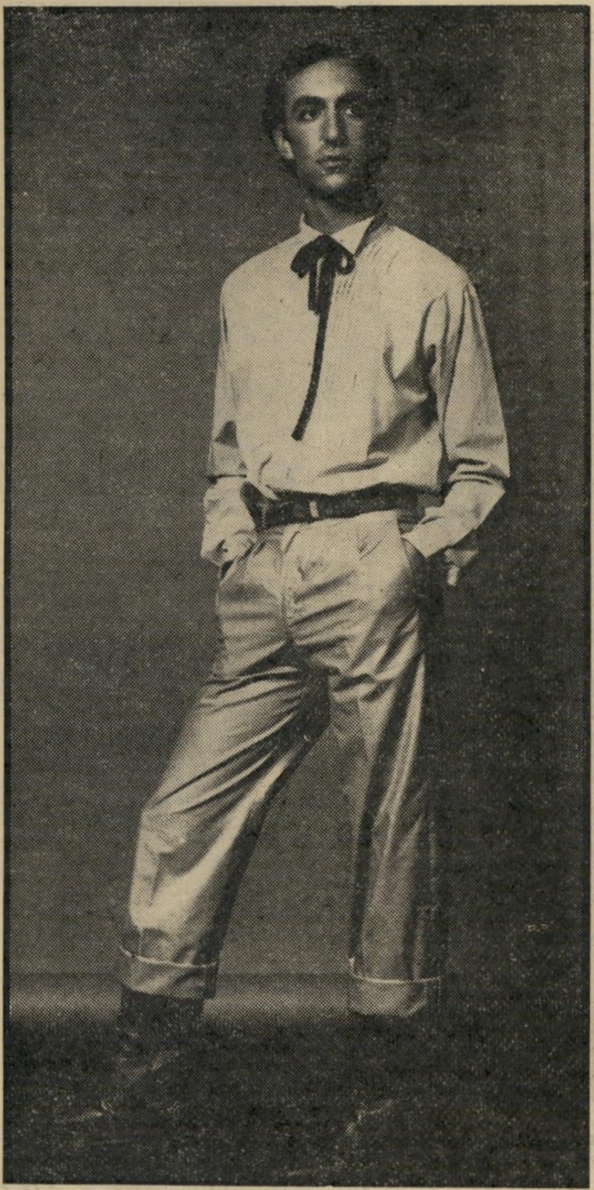

פרנסה באוויר חנוך רייכלסון הוא דוגמן העובד לפרנסתו כדייל־אוויר (מימין). לדבריו „מדוגמנות בלבד קשה להתפרנס". חנוך לומד הנדסת טכסטיל, אבל אהבתו הגדולה היא המסלול. חנוך מוכן לכל הקשיים הכרוכים במקצוע, על־מנת להופיע בתצוגות־אופנה. **משמאל:** חנוך מדגמן מכנסיים מקופלים וחולצה עם פסים.

„אנחנו מקופחים!"

של הגבר הישראלי היתה מאז ומעולם חולצה פתוחה, מיכנסיים קצרים וסנדלים. לקח לו הרבה שנים להשתמש בדיאודורנט, ויקח לו הרבה זמן להתלבש כמו, הגבר האירופי, למשל.

„אני רוצה להביא את תודעת הלבוש לארץ ובשביל זה אני מוכן לסבול. חסבל במקצוע פירושו לרוץ ללא הרף אחרי צלמים ויצרני־אופנה. לקבל לפעמים טריקות טלפון עם התשובה הנצחית ,לא צריך'. להוציא הון תועפות על טיפוח התיסרוקת, ולקנות אביזרים כמו כובעים, צעיפים, נעליים ומשקפיים. להצטלם לאלבום־ייצוג שמחירו גבוה, ושאיתו רצים לחברות־פירסום."

בתצוגות־האופנה מרבים לצלם את הדוגמניות ופוסחים, משום מה, על הדוגמנים. אך חנוך, בכל זאת, מוכן לכל כדי לדגמן בגדים — בגלל האהבה למקצוע. כשהחברים הקרובים שלו מזהים אותו בתמונות, נותנים לו מחמאות. „בשביל זה," לדבריו, „כדאי לעבור הכל."

„רק לא להצטלם בתחתונים"

דוגמן מסוג אחר לגמרי הוא אביב יורק. גם הוא דוגמן־צמרת ישראלי

„אני מתבייש בעכו!" „כי אני תמיד לבוש בבגדים יוצאי־דופן ואנשים מסתכלים עלי ברחוב," אומר הדוגמן הערבי הצעיר ויפה־התואר זיוואר בהלול שחי בעכו. בהלול מדגמן (מימין) חולצה ספורטיבית לצילום אופנה ומחליק (משמאל) את שערותיו במכונת־יבוש.

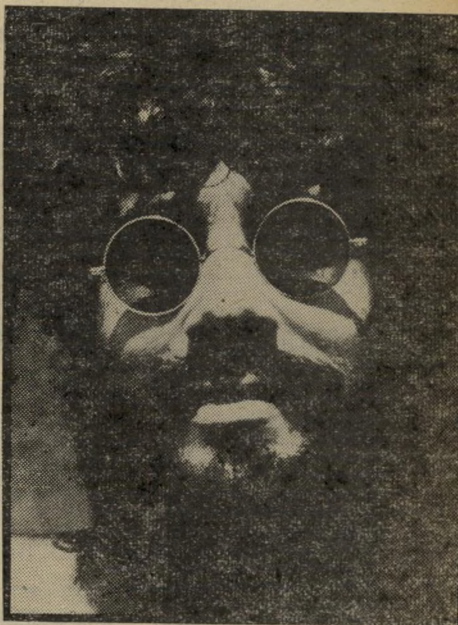

דרכו של זקן

הדוגמן ניר בן־יהושוע הגיע מהמושב לתל־אביב פרוע־שיער ומזוקן. כשהחליט להיות דוגמן, גילח את זקנו, איפר את עיניו, צבע את ריסיו (**בתמונה למעלה משמאל**) והפך לדוגמן יפה־תואר (**למעלה**). המדגמן בגד עור ההולם אותו מאוד. כל יום־עבודה מתחיל בהכנת קפה במיטבח. ניר מתכוון להיות כוכב סרטים.

(המשך מעמוד 53)

וזוהי פרנסתו היחידה. אביב, שלמד את המקצוע בהולנד, חי את מקצועו יום־יום, שעה־שעה. יש לו מזכירה אישית, הבוררת את הצעות העבודה, ובביתו מותקנת מז־כירה אלקטרונית הקולטת הודעות. לדבריו, „קשה למצוא אותי, אני בתנועה מתמדת.״

אביב בעל ביטחון עצמי מופגן. „אני בעסקי השעשועים,״ מספר אביב, „ויש לי כישרון מישחק ואני משתמש בו בצילומים. אני מתפרנס רק מזה. אני מוצף בהצעות עבודה כי אני יודע איך למכור את עצמי. אני מקצועי. אני בא לעבודה עם מיזוודה ענקית ובה עשרים זוגות נעליים, כובעים מכל הצבעים, צעיפים ומשקפיים מכל הסוגים. לפני הצילומים אני מתאפר. אני מצייר לי על הסנטר גומת חן ובעיניים אני שם עדשות־מגע בצבע תכלת. הצבע הטבעי שלי הוא חום. אני גם צובע פסים בשיער, כדי להדגישו.

„אני מוכן לעשות הכל בשביל המקצוע, רק לא להצטלם בתחתונים, כדי שלא להזיק לתדמית. אני מוזמן למסיבות־צמרת, מעורה היטב בבוהמה הישראלית, ואין אחד ב־מקצוע שלא מכיר את שמי. בחיים שלי לא רצתי אחרי צלמים, כולם רצים אחרי. על המסלול אני מלך. בצילומים אני יוצא מעניין.

„אני טוב בביזנס, לכן אני מצליח. פעם צילמו אותי מאיזו חברת בגדים, ולא יצאתי טוב בצילומים, אז הם ויתרו עלי. אבל אני לא ויתרתי. הלכתי ועשיתי צי־לומים אחרים, על חשבוני, והתקבלתי לעבודה.

„השאיפה שלי בחיים זה להיות שחקן ואני עוד אהיה.״

עם ביטחון עצמי שכזה אפשר בהחלט להאמין לו. אביב משתנה מצילום לצילום לפי הביקוש. הוא יכול להיראות כבן 15, וחמש דקות לאחר מכן בן 50.

מי שהגיע למקצוע הדוגמנות מן ההתיישבות הוא ניר בן־יהושוע. גם

דוגמן של עצמו

הדוגמן יוסי כפיר הוא מעצב בגדים במקצועו, שאוהב לדגמן את בגדיו בעצמו. **משמאל**: יוסי על המסלול כשהוא לבוש בבגד פלסטיק שתיכנן עבור נשים וגברים גם יחד. **באמצע**: עם אוסף מישקפיו. לכל בגד מתאים יוסי זוג מישקפיים. כפיר הוא גם חובב הטניס ומדגמן בגדים ההולמים את תחביבו.

בעזרת עדשה, מחליף אביב יורק את עיניו החומות לעיני תכלת

הוא יפה־תואר. כשהגיע לעיר עבד כמלצר באחת ממיסעדות הבלינצ׳ס, עד שצד את עינו של אחד מצלמי־האופנה, שהפך אותו לדוגמן צילום.

הבמאי צדי צרפתי, שמביים גם תצוגות־אופנה, הבחין בו ברחוב, והציע לו להופיע על המסלול. כך הגיע לתצוגה הראשונה, כשלרגליו נעלי עץ. הבוהמה התל־אביבית גילתה אותו חיש מהר, ואימצה אותו אל חיקה. אומר ניר: „מהדוגמנות קשה להתפרנס. אני לא אוהב את המקצוע הזה,

במזוודה הדוגמן אביב יורק הגיע הביתה אחרי יום־עבודה מפרך, לבש חלוק־בית והוציא מתוך מיזוודתו הענקית אוסף אביזרים הכולל עניבות, צעיפים חגורות ומישקפיים.

כי בו אני לא מרגיש שאני מבטא את עצמי מספיק. הוא משמש לי כקרש קפיצה לעולם הסרטים. לכן אני תמיד נראה במקומות הנכונים, במסיבות הנכונות, כדי שיראו אותי.

„אני מוזמן למסיבות ומרכלים עלי במדורי הרכילות. אני שונא ללכת לבתי־קפה, אבל אני בכל זאת הולך כי חשוב לי להיראות. הורי היו רוצים שאחזור למושב, אבל אני רוצה להיות שחקן.”

מי שנמשך לזוהר של המסלול הוא הדוגמן הערבי בן ה־21 זיוואר בהלול מעכו, שמשחר ילדותו חלם להיות דוגמן. החברה הערבית השמרנית לא קיבלה בעין יפה את רצונו להיות דוגמן, אבל אימו, בעלת הדעות המתקדמות יותר, דווקא מדרבנת אותו לכך. אחיו, שהוא שדרן רדיו וקריין בטלוויזיה הערבית, הציע לו ללמוד מקצוע אחר.

אומר זיוואר: „חשבתי שעולם הדוגמנות הוא עולם של זוהר, אבל נוכחתי בטעותי כשנתקלתי בקשיים המרובים. אני יושב בעכו, רחוק ממרכז העניינים, ואני לא יודע להידחף. עברתי קורס לפני כמה שנים, שילמתי הון של כסף אבל זה לא נתן לי דבר. כשיצאתי בפעם הראשונה אל המסלול, בתור דוגמן ערבי ראשון בישראל, היתה תדהמה בקהל. השתרר שקט מביך ושמעתי הרבה ליחשושים. אנשים פשוט קיבלו שוק.

„בעכו אני לא מרבה להסתובב, ולכן תמיד מלחשים מאחורי גבי וזה כואב לי. אני תמיד לבוש בצורה יוצאת־דופן ול־מחייתי אני עובד כנגן בתיזמורת. אני רוצה להצליח בעולם הדוגמנות למרות הקשיים.”

אומר הבמאי צדי צרפתי, שביים את התצוגה בשבוע־האופנה: „הגבר הישראלי הוא בדרך כלל נמוך קומה. קשה למצוא גברים שהם מעל מטר ושמונים. למקצוע הזה באים כל מיני בחורים לא־מקצועיים, שיש להם חלומות־זוהר, והם נפלטים מייד כשרואים את הקשיים הכרוכים בו. אין בארץ בתי־ספר לדוגמנים ובכלל, כל הענף הזה מוזנח.”

אחד מצלמי האופנה הידועים בארץ, בן לם, מסכם: „בארץ אין עבודה ל־דוגמנים.”

נירה גל ■

במדינה

(המשך מעמוד 52)
תר, כן גדל הסיכוי שלה להימצא בבעלות דייריה. ירושלים היא „ה־מפגרת" ביותר בתחום זה. רק 62% מכלל הדירות בבירה מצויות בבעלות דייריהן.

כ־22% מכלל הדירות העירוניות נקנו מקבלנים פרטיים וערכן הוא הגבוה ביותר. הדירות הזולות ביו־תר הן אלה שנקנו מחברה ממשל־תית או ציבורית, או דירות שנקנו מייד שנייה. ההבדלים הם משמ־עותיים: המחיר הממוצע של דירה שנקנתה ב־1978 מקבלן פרטי היה 602 אלף ל"י, לעומת מחיר ממוצע

שר־השיכון לוי בחברת שר־החוץ משה שמיר
זכאי?

של 354 אלף ל"י לדירה שנקנתה מחברה ציבורית או ממשלתית.

כ־243 אלף דירות — רבע מה־דירות — הושכרו ב־1978. מיספר החדרים הממוצע בדירה שכורה הגיע ל־2.7. ביישובים הכפריים אחוז הדירות המושכרות היה נמוך ביותר, אך „ביישובים העירוניים החדשים" (מינוח חדש של הליש־כה־לסטטיסטיקה, הכורך את „עיי־רות הפיתוח" עם ההתנחלויות ב־שטחים הכבושים) כמעט מחצית מהדירות מושכרות לדייריהן.

כ־54 אלף דירות מושכרות ב־דמי־מפתח. דירות אלו היוו ב־1978 כ־6% מכלל הדירות, וכ־22% מהדירות השכורות. בתחום זה חל צמצום משמעותי בשנים ה־אחרונות. ב־1971 עדיין היו 87 אלף דירות המושכרות בדמי־מפתח. ה־השכרה בדמי־מפתח מקובלת בעיי־קר בשלוש הערים הגדולות ואינה קיימת כלל ביישובים הכפריים.

הדירות בדמי־מפתח הן קטנות וישנות. כמחצית מהדירות הללו היו בנות שני חדרים ופחות מזה, ורק עשירית מהדירות הללו היו בנות שלושה חדרים וחצי ויותר. קרוב לשלושה רבעים מהדירות ב־דמי־מפתח נבנו עד לשנת 1947.

שירותים בדירות. ברוב ה־מכריע של הדירות מצויים היו ב־1978 השירותים הבסיסיים — בית־שימוש, מיתקן־רחצה וחימום מים לרחצה. ב־98 אחוזים מכלל הדי־רות היה לפחות בית־שימוש אחד. ב־83% מהדירות היה מיתקן־רח־צה קבוע.

בדירות המושכרות קטן אחוז ה־שירותים בדרך־כלל לעומת הדי־רות שבבעלות דייריהן. חימום קבוע קיים ב־13 אחוז מהדירות ה־מושכרות, אך ב־27% מהדירות ש־ברשות בעליהן.

צפיפות הדיור. צפיפות הדיור הממוצעת בסקר של 1978 היתה של 1.4 נפשות לחדר, לעומת 1.5 נפשות לחדר בסקרים הקודמים. אך זוהי הצפיפות הממוצעת, כאמור. על מצב השכבות החלשות באוכ־לוסיה ניתן ללמוד מן הנתון הבא: 26 אלף מהמישפחות הגדולות ביו־תר מתגוררות בדירות בנות שני חדרים ומטה. כ־53 אלף משקי בית, המונים 440 אלף נפש, התגוררו ב־1978 בצפיפות של שלוש נפשות ויותר לכל חדר.

הפער. המישפחות המתגוררות בתנאי צפיפות קשים — שלוש נפשות ויותר לחדר — הן ברובן מישפחות ערביות ומישפחות של יהודים שמוצאם בארצות אסיה ו־

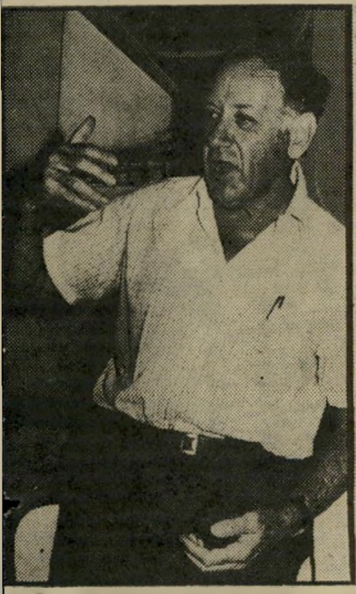

שר־השיכון המנוח עופר
אשם?

אפריקה. רק כשליש ממשקי־הבית הגרים בצפיפות של „שלושה ויו־תר" הם של יהודים. כאן מעניין גם התהליך: בסקר הקודם, ב־1974, היוו היהודים מחצית ממיס־פר המישפחות המתגוררות בצפיפות גבוהה, ובסקר האחרון — רק שליש, כאמור. כלומר: בעוד שב־אוכלוסיה היהודית הוקלה במידת־מה מצוקת הדיור בשנים שקדמו לעליית הליכוד לשילטון ובתחילת שילטונו, נשארה מצוקת הדיור של הערבים בעינה, ויחסית — אף הח־ריפה.

בתוך קבוצה זו, של משפחות יהודיות המתגוררות בצפיפות גבוהה, מהווים היהודים יוצאי אסיה

(המשך בעמוד 58)

בוטקיה
אופני האיכות מס' 1 באירופה
"בוטקיה" הגיע משלוח חדש!!!
"בוטקיה" האופניים למקצוענים, המשוכללים והנמכרים ביותר באירופה, אשר זכו בטור איטליה "ג'ירו 62"
שילדת פלדה "רגיינה", "קומפניולו", ש־שרת ופריילוף מעבירי מהלכים כידון, ג'נטים וצירים אל־חלד, פדלים עם סנדלים ורצועות, משקל כולל 11.5 ק"ג.
"בוטקיה" האופניים המעולים לכל הגילים
אחריות על השלדה לכל החיים.
OFFICIAL SUPPLIER TO THE OLYMPIC GAMES MOSCOW '80

BOTTECCHIA®
CARNIELLI
תוצרת מפעלי קרניאלי איטליה
ד־יסום לאור
היבואן:
א.מ. פרג
ת"א, רח' פלורנטין 50,
טל. 833183
מפיץ ראשי לחיפה והצפון: „קטנועי משה", שד' בן־גוריון 43, חיפה, 525088. ירושלים: „אופני איציק", בן־סירא 3, טל: 242226; „בית האופניים", השיירות 15 קטמון, טל: 663622. תל־אביב: „אופני הכיכר", ה' באייר 28, טל: 529194; „ורטהיים", העליה 26, טל: 825075; „אופני נחמן", דרך פתח־תקוה 108, טל: 254762; „גדנסקי", בן־יהודה 250, טל: 445647. גבעתיים: „בלומנפלד יוסף", ל"ה 61 (ע"י הדואר). חיפה: „חב' א"י לאופניים", הנמל 69. קרית מוצקין: „אופני אדרי", קדיש לוז 41. נהריה: „וולפוביץ", הרצל 63. אשדוד. „פישר יוסף", מרכז מסחרי א' 8, טל: 24269. אשקלון: „אופן ספורט", טל: 25192; „אמיר", כיכר העצמאות 107. עשרת: „כל־בו עשרת". רמת השרון: „כל־נוע", סוקולוב 37, טל: 485613. רעננה: „שרון אלי", רח' השוק 3. ראשון־לציון: „רוזנבוים", רוטשילד 25. טל: 941634. חולון: „שביט", סוקולוב 127. בת־ים: „אופני סרארי", שד' העצמאות 47, טל: 869467.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור
קורסים ספרות נשים – קוסמטיקה – פדיקור מניקור
הוצאת שער בחשמל (אפילציה)
* סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעה, פסים, טיפול פנים, איפור.
הוצאת שיער בשעווה
* הכנת כלות *
· מחירים עממיים · שרות מעולה ·
תל-אביב יודפת 4 ליד דיזנגוף 190 226066 229388
רמת-גן. הרצל 86 מול בנין אואזים "סלון אוה"

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

בחירה קלה. בחירה קשה

מנחם בגין וישראל גלילי ניצבים על אותה במה ונואמים אותו נאום, כדי לחנוך באופן רישמי את הכביש על־שם יגאל אלון. כביש חשוב, ללא ספק, ש־ראשית, יגביר את ביטחון המדינה, בדיוק כמו רשת הכבישים העניפה שפיתחנו ב־מדבר סיני, ושנית, יוסיף הרבה לאחווה בין יהודים וערבים שיחלפו אלה על־פני אלה, אלה לאיזורים המאוכלסים בצפי־פות בערבים, ואלה לאיזורים המאוכל־סים בצפיפות ביהודים.

וכל זה, כמובן, מקשה מאוד על ה־בחירה בין הליכוד והמערך, אך גם מקל עליה מאוד.

ואיך שני אלה מסתדרים ביחד?

יפה מאוד, תאמינו לי, כמעט כמו בגין וגלילי.

מצד אחד, הבחירה קשה יותר, כי בגין וגלילי כל־כך דומים, שקשה להח־ליט במי בכל זאת לבחור. ואילו מצד שני הבחירה קלה, כי הם כל כך דומים, שזה כימעט לא משנה במי בוחרים. אז למה להתלבט?

קצת אמונה

כל הזמן יש פרשנויות, הערכות ו־תחזיות, כמה יקבל המערך וכמה יקבל הליכוד, וכמה יקבל הורביץ אם ירוץ עם דיין או בלי דיין, וכמה יקבל דיין אם ירוץ עם דיין או בלי דיין. אבל הוויכוח הכי מעניין שיש במדינה הוא הוויכוח שדווקא לא מתנהל עכשיו. זהו הוויכוח על מה שיקרה למפד״ל בבחירות הבאות.

מיטב המומחים הפוליטיים טוענים: שום דבר לא יקרה. המישפט של אבו־חצירא לא ייגמר, וגם אם ייגמר, התוצ־אות לא חשובות. החקירה סביב עיסקי משרד־הפנים לא תתחיל, ובכלל, הציבור הדתי שבוחר במפד״ל הוא ציבור מיוחד במינו. הם לא מושפעים מדברים כאלה. לעבוד על המדינה, זה לא נקרא אצלם לעשות משהו רע. לחלק כסף לישיבות שלא קיימות, למשל, דבר כזה אפילו נר־אה להם נחמד. מין פיקחות יהודית ממזרית שכזאת. הציבור הדתי יודע ש־המפד״ל דואגת לאינטרסים שלו, ובסך־הכל מה שיש יותר „חריגים", סימן ש־המפד״ל יותר עובדת. לכן, טוענים מיטב המומחים הפוליטיים, לא חשוב מה יע־שו עסקני המפד״ל — הציבור הדתי הזה יהיה נאמן, וכמו שעון ישים את ה־ב' בקלפי ביום הדין.

אני מוכרח להגיד שהטיעון הזה נשמע טוב. אמין, כמו שאומרים בזמננו. ה־היסטוריה ניצבת לצידו כחומה בצורה.

ואילו אני, מה לעשות, יש לי אמונה באדם. ואפילו האדם הדתי הוא אדם בשבילי. כל הסימנים של אנושיות מופי־עים אצלו אחד לאחד. תיבדקו פעם, ו־תראו שאני צודק. אני פשוט מסרב ל־האמין שהאדם הדתי מתמצה בכיפה שהוא חובש על קודקודו.

למען אמונתי באדם אני רוצה להאמין שלמפד״ל יקרה משהו רע בבחירות ה־קרובות. לא יתכן, פשוט לא יתכן, שכל ה־150 אלף אנשים, או כמה, ששמו ב' בבחירות האחרונות, חושבים שאפשר ל־האמין באלוהים ובכל הדברים היפים ש־מספרים עליו בתורה, ובאותו זמן בדיוק להאמין גם בתריסר המופלאים שיש ל־מפד״ל בכנסת. אני מסרב להאמין ש־האנשים הדתיים חושבים באמת ובתמים שאפשר לקדם את האינטרסים של הוד מעלתו השמיימי בעזרת טריקים משונים שכאלה.

אני רוצה להאמין שהמפד״ל יפסידו 4 מנדטים. אני מסתפק אפילו ב־3. גם 2 הולך. אפילו 1. המפד״ל זה לא סדום.

אולי אני תמים, אבל אני מאמין ב־אדם. אדם מאמין.

הירהורים על מנדלביץ

דבש

מכירים את אותה בדיחה על אותו רומני שחזר מפאריס? שאלו אותו: איך היה?

„דבש לא ליקקתי", השיב הרומני.

ככה גם יוסף מנדלביץ, אני בטוח, לא ליקק דבש בכלא הסובייטי. עשר שנים במוסד כזה, טובאריץ', זה לא הולך ברגל. בטוח לגמרי שמנסים שם לשבור את ה־אדם. עשר שנים בכלא, יום אחרי יום, שבוע אחרי שבוע וכו'. נורא, פשוט זוו־עה. לא כמו הכלא אצלנו. שם אתה לא סתם יושב בגלל שעברת עבירה על חוקי המדינה, וזהו. שם, אם עברת עבירה, אתה אוייב המישטר, אתה אדם רע, וחו־בת הסוהרים להתעלל בך ולהתייחס אליך הכי גרוע שאפשר. זוועה, אני אומר לכם, פשוט זוועה.

למה אני מדגיש את הנקודה הזאת? כי אני חושב שצריך להביא את זה ב־חשבון כשמסתכלים על מנדלביץ ושומ־עים אותו. קצת יחס, רבותי. קצת התחש־בות במה שעבר על הבנאדם. אני, זאת אומרת, בטוח שאילו אני הייתי יושב בכלא כזה עשר שנים, לא הייתי יוצא מהעסק לגמרי בריא ברוחי ובנפשי. ולא רק אני. אם להאמין למה שמספרים לנו כל השנים על בית־הכלא הסובייטי, אז אולי 95% מהאסירים לא היו יוצאים לגמרי נורמליים אחרי עשר שנים. וגם חמשת האחוזים הנותרים לא היו יוצאים בדיוק כמו שנכנסו. קרוב מאוד לוודאי, מה שאני מנסה לומר, שכל מי שיוצא מכלא סובייטי אחרי עשר שנים הוא, איך להגיד, קצת לולו.

תראו, אני לא מנסה לומר שמנדלביץ הוא משוגע לגמרי. לא זאת הנקודה. אבל להגיד את האמת, מה שהוא אומר, יוסף מנדלביץ, די מזכיר את הרב לווינגר מקריית־ארבע, לא? ואת הרב כהנא הוא לא מזכיר לכם קצת? תופסים את הנקו־דה? כנראה לא מוכרחים לשבת עשר שנים בכלא הסובייטי בשביל לקבל רעיו־נות כאלה כמו שיש להם, אבל זה בהח־לט עוזר.

אהבה

אין לי שום ספק באהבה הרבה שרוח־שים בני מישפחת מנדלביץ ליקירם. עשר שנים התגעגעו אליו געגועים נמרצים, והנה, הוא הגיע. אהבה זה בהחלט רגש ששווה להביע אותו, ובמשך שנות כהונתו הרבות של האדם על־פני כדור הארץ גם התפתחו שיטות רבות מאוד להבעת אה־בה, שחלק מהן לא נהוג לתאר בעיתון הגון כמו שלנו. נו, וכשיש שיטות רבות כל־כך, מה הפלא שיש גם שיטת מנדל־ביץ? בני מישפחתו מביעים את אהבתם ליקירם במכות. הם מרביצים לכל מיני אנשים בסביבה, וככה יודע יוסף מנדלביץ שאוהבים אותו. גם זאת שיטה.

מכות

כמה דקות אחרי המכות בוועדת ה־עליה והקליטה של הכנסת, רואיין חבר־הכנסת משה שמיר ברדיו. משהו בערך כזה אמר האיש: שנים אני אומר לאומה דברים חשובים, ואתם לא באים לשמוע, ולא משדרים. אבל כשפעם אחת אני עו־מד בגופי בפרץ, פתאום זה מעניין את־כם.

את המילים „עומד בגופי בפרץ" אני זוכר בבירור רב מאוד.

האמת היא שהח״כ מהתחייה לא עמד לבדו בפרץ. גם הח״כ הפרופסור יוסף רום סייע בעדו, וגם הח״כ הצעיר רוני מילוא לא שמר את ידיו בכיסי מכנסיו. כולם עמדו בפרץ הזה.

אני לא נכנס כאן לשיפוטים ערכיים, מי צדק וכו'. מה שמעניין אותי באירוע זה הצדדים הספורטיביים.

ח״כ צ'רלי ביטון, במחילה מכבודו, הוא בערך רבע־עוף. אני מעריך שבספורט האיגרוף הוא משהו בין מישקל־זבוב ל־מישקל־נוצה, כל־כולו מלמעלה עד למטה לא שוקל יותר מ־55 עד 60 קילו אחרי ארוחת צהריים.

הסופר משה שמיר, לעומת זאת — תסתכלו עליו! אפילו אני, שפעם הייתי שומר־סף בדיסקוטק פרוע בחיפה, לא הייתי רוצה להיתקל בו בסימטה אפי־לה. ידיים כבדות יש לו, למר שמיר, ירכיים מוצקות ושוקיים שריריות, ומה ששומר על היציבות של מכונת־המילחמה

ח״כ רוני מילוא

ח״כ יוסף רום

ח״כ משה שמיר

המשוכללת הזאת זה חלק־גוף אמצעי גדול, עבה ומפוטם כהלכה.

גם יוסף רום הוא לא בדיוק הדמות הספרותית של הפרופסור השברירי. איש בריא מאוד הוא מר רום. קוטר האגרוף שלו, אני מעריך, מגיע ל־15 סנטימטרים, ואפילו מוחמד עלי חולל נפלאות עם קצת פחות מזה. אולי חסר לו קצת אימון, לפרופסור, וגם עבודת הרגליים שלו זה לא מה שהיה פעם, אבל תש־עים קילו בהחלט עושים את שלהם.

ולבסוף, הינוקא ח״כ מילוא. הוא קצת נמוך, נניח, משני שותפיו, אבל יש לו מבנה גוף נאה, ספורטיבי, מה שנקרא. כאשר חבר־כנסת צעיר כל־כך, נמרץ כל־כך ומלא רוח לחימה מסתער קדימה ב־אומץ, אני לא מציע לאף אחד להיות בסביבה.

ובכן, עכשיו, לאחר שתיארנו את סדר־הכוחות, ננסה להבין מה קרה שם. מה זאת אומרת, למשל, שמשה שמיר „עמד בפרץ", הוא ורעיו עימו? אני לא רוצה לפגוע כאן בצ'רלי ביטון, אבל, פנתר־מול־פנתר, הרבה סיכויים בקרב הזה לא היו לו. כאשר שלושה כאלה מסתערים קדי־מה לעמוד בפרץ, צ'רלי פשוט יכול לשכוח מזה.

מה שמעניין אותי אפילו יותר בכל ה־עניין, היא השאלה ההיפותטית הבאה: האם שלושת המופלאים היו עומדים ב־פרץ גם נגד אחד כמו ז'אק אמיר ל־משל? או פסח גרופר?

ויש עוד נקודה שאני לא אוהב כל־כך להזכיר, בדרך־כלל, אבל דווקא כאשר מדובר בחברים שעמדו הפעם בפרץ זו חובה נעימה. המקום הנאות להפגין או־מץ־לב גופני למען המולדת וערכיה הנע־לים, הוא בשדה הקרב. אני, משום מה, לא זוכר שום דבר מסעיר הנוגע לקאריי־רה הקרבית של כל השלושה הללו. למע־שה, אני לא זוכר אם היתה להם קאריי־רה קרבית בכלל.

אז להתחיל קאריירה כזאת דווקא נגד צ'רלי ביטון?

ח״כ צ'רלי ביטון

יעקב שרת / איש ממאדים

אגב מנדלביץ

ברוך שיחרורך וברוך צאתך וברוך בואך, יוסף מנדלביץ'. תמול שלשום חרדנו להיעלמותך. אמצעי־התיקשורת האמונים שלנו הדאיגונו בגלותם, כי אפשר שהיית קורבן לתחבולה בארץ חלומותיך, מוקף כיבודים ושערוריות כראוי לשר וגדול בישראל.

בהזדמנות זאת הייתי רוצה לעמוד לרגע דום לטובתך, ולומר דבר או שניים, שאולי יהיה בהם עניין כלשהו למי שאינו יודע את יוסף.

ים הקרמל רוחש סודות, אבל לאו דווקא פולט סודות. ההיסטוריון היהודי עדיין ממתין בקוצר רוח לעריק הסובייטי הבכיר הראשון, שיגלה טפח ממערכת השיקולים הסובייטיים לגבי מה שקרוי „הבעיה היהודית". שהרי אין ספק, שאי־שם בארמונות הקרמל — קרוב לוודאי באחד המרתפים — יש איזה חדר, ואולי יותר מחדר, שהוא מישכן אותם פקידים, שמשום־מה נפל בגורלם לטפל בבעיות המיעוט היהודי בברית־המועצות.

תרבה, הרבה הייתי נותן אילו יכולתי להציץ באותו מקום. מתוך סקרנות חולנית בוודאי הייתי נפנה תחילה לעלעל בתיק האישי שלי. אני הגבר עשיתי ברוסיה הגדולה והרחבה, ארץ הולדת הורי, והורי הורי, ומי יודע עוד כמה דורות של קונטהקינטה, שנה תמימה כעובד שגרירות ישראל במוסקבה (1960—1961), ואילו הייתי זריז ומעשי כמשה דיין, חזקה עלי שהייתי מוציא מזמן מתחת ידי ספר שלם על קורותי באותה שנה, שנסתיימה בצירופי מאונס למועדון הדיפלומטים הבינלאומי של מגורשי „פרסונה־נון־גראטה".

אבל הבה לא נגלוש לצדדים. די אם אומר, כי באותה שנה זכיתי שבלשי הקג"ב — אשר את הוראותיהם, כך יש לשער, והדבר יאושר סופית רק לאחר עריקתו המיוחלת של אותו קרמלאי בכיר, קיבלו ישירות מאותו „חדר היהודים" שבמרתף הקרמל — יצלמו אותי על כל צעד ושעל בכל אשר הלכתי והייתי (או שמא רק הצמידו מצלמותיהם הזעירות אל עיניהם, או לחצו על כפתורי מצלמות־הסתר שהוסוו בתיקיהם ובארנקיהם, תוך שכיוונון לעברי בלא שהיה בהן סרט־צילום — אך ורק כדי להרשים?). אין זה אלא טבעי, שמקץ כך וכך שנים, אדם שמזדמן לידיו אלבום תמונות ישן יעלעל בו בתערובת סקרנות ופליאה.

אבל אחרי השבעת הסקרנות האישית־אגואיסטית, חזקה עלי שהייתי נפנה חיש מהר לנושאים העומדים ברומו של עולם יהודי ברית־המועצות ותבל רבה. למשל, הייתי מבקש להביא לפני את התיק הדמוגרפי. כמה יהודים באמת יש בברית־המועצות — לא לפי דעת מומחים מבחוץ, לא לפי פירסומים סובייטיים רשמיים של מפקדי־אוכלוסין, שלעולם אינך יכול לדעת מה שיעור אמינותם ו„כפיפופם", אלא באמת־באמת? ואחר־כך הייתי מצווה להביא לפני את תיק הלכי־הרוח בקרב היהודים, ותיק נישואי התערובת, ותיק האנטי־שמיות העממית, וכו' וכו', ורק אחר־כך הייתי מזמין כריך וכוס תה, ומתחיל לדגור על תיקי הפרוטוקולים־של־זקני־אנטי־ציון — מה הם חושבים ואיך הם מדברים שם, בקרמל, בדיוני בכירי „החדר היהודי" או „השולחן האנטי־יהודי", ובדיוני נציגהמחלקהזאת עם מעצבי המדיניות הסובייטית? איך הם רואים את הבעיה, ולפי מה הם מחליטים את החלטותיהם — לפי איזה „מודל" הם קובעים שם, בחדר ההוא, כמין רוקחים אחראים, את המינון: כך וכך יהודים — ואילו — להוציא, וכך וכך לפטר ולהשהות, וכך וכך לסרבב, וכך וכך להשליך לכלא, וכך וכך לשחרר?

האם הם עושים זאת בעזרת מחשב דור שלישי, שהצליחו להבריח מארצות־הברית? או אולי יש להם שם, במרתף הקרמל, גלגל רולטה ענקי עם המון מיספרים, וגולות צבעוניות, הנופלות בשקערוריות ממוספרות, והן הקובעות כל אחת את שיעורי המינון?

(בינינו לבין עצמנו, האין בכל מרתף ממשלתי בעולם מין „רוליטת־החלטות" שכזאת? לפי איכות ההחלטות בכל אתר שכזה, לרבות אתר אחד שאחריו אנו יכולים לעקוב מקרוב למדי, אין ספק כמעט, שמדובר ברוליטה, שהיא היא „הרוליטה הרוסית" האמיתית; יהיה מעניין לפרק פעם איזה מחשב — אולי ביסודו חבויה לה מין רוליטה זערערה שכזאת (כמו הגמד שבתוך תרדיו) — הרי על משהו, בכל זאת, צריך לבסס החלטה; מכל מקום, איש לא יכפור, שיותר ממדינאי אחד ראוי לתואר הרם „מדינאי רוליטה" — ואיני מתכוון אך ורק לדיין).

ובכן, האם „הרוליטה הרוסית" של „המחלקה היהודית" החליטה לאפשר למיספר מסויים של יהודים לצאת את ברית־המועצות, וכאשר המיכסה תושלם, שוב יוגבהו חומות הגבול ואפילו חתול לא יחצה אותן? האם המיכסה נזילה, ומשתנה לפי נסיבות — ומהן הנסיבות (היא בוודאי לא משתנה לפי קיום או אי־קיום קשרים דיפלומטיים בין מוסקבה וירושלים!)? מה שיעור ההשפעה שיש לפעילות יהודית מחאתית בתוך ברית־המועצות ומחוצה לה, והוא הדין בפעילות של „דיפלומטיה שקטה", על מהלך ה„רוליטה" הנ"ל? היש — האפשר שלא יהיו — באותו מרתף שבקרמל חילוקי־דעות בין צוות ה„קרופייה": באיזו מהירות לסבב את הרוליטה? איזה מיספרים יש לרשום בשקערוריות? היש להחליף את המיספרים? כמה פעמים ראוי לרשום אותו מיספר? ואם כך, מהי הרוליטה האחרת, המשפיעה על חילוקי־דעות אלה?

ומעבר ל„רוליטה" — האם נכונה ההנחה, שבארץ כרוסיה, בעלת מסורת אנטי־שמית „מושרשת" „מלמטה" ו„מלמעלה" כאחד, האנטי־שמיות לא תיעלם עד היהודי האחרון (כפי שהסיקו, להלכה או למעשה, שליטיה הקומוניסטיים של פולין, בשעתם, ונפטרו מן הבעיה המציקה על־ידי שתניחו לכל היהודים לצאת, וחסל), כלומר, ששום „שיחרור עודף־לחץ־יהודי" בצורת רבע מיליון מהגרים יהודים, חצי־מיליון, וכן הלאה, לא ישנה דבר, שכן ברגע שהיהודים „היותר בולטים" — אלה שיותר מכולם מהווים מטרה לחיצי האנטי־שמשים (בגלל מעמדם, הישגיהם, יוקרתם, שבעיני הלא־יהודים נראים כ„גנובים" מהם, אדוני־הארץ האמיתיים), ובשל היותם מטרה שכזאת הם מודעים יותר את שונותם, את לאומיותם־יהדותם (גם כאשר יהדות זאת אינה מוכרת להם מצד התוכן) — יצאו, מייד תתמקד האנטי־שמיות הממאירה ביהודים „הפחות בולטים", ומתוך כך תעשה א ו ת ם ל„בולטים", ותעורר בלבם־הם יצר לצאת, וחוזר חלילה עד היהודי האחרון? או שמא סבירה יותר הנחה אחרת, שרוב יהודי ברית־המועצות נטמעים והולכים, או ייטמעו וילכו, וכי תהליך זה חיובי מבחינות רבות של השילטון הסובייטי (הצדקת התיזה המארכסיסטית; ניצול מאגר גנטי משובח על כל השתמעויותיו; אי־ויתור על כוח־אדם „לבן", אם גם מצומצם יחסית, במאבק הבלתי־נמנע והמחריף בין „לבנים" ולא־לבנים" בקיסרות היבשתית הסובייטית), ולפיכך ניתן לזרזו על־ידי היפטרות מהשכבה היהודית המתסיסה, שבתגובה על לחץ אנטי־לאומי דווקא פונה ללאומיות, ולא לבריחה ממנה?

מי שעקב אחרי עד פה יטעה אם יחשוב, שיוסף מנדלביץ' הלך לי לאיבוד. לא ולא. הוא חי וקיים בתוך כל נפתולי העקלתון הללו של מילחמת הקיום היהודית כנגד מיני רוליטות שונות ומשונות, שמדינאים ואנשי בולשת — לפעמים נפרדים זה מזה באישיותם, לפעמים, בברית־המועצות אולי יותר מכל, מהווים אישיות אחת — מפעילים אותן, או, בעצם, משתעשעים בהן מתוך סיפוק עליון, פרי שליטה בכפתורי ההיסטוריה.

יוסף מנדלביץ' הוא לנו הוכחה חיה, שמעבר לכל הניתוחים מרחיקי־הראות והתהיות המעמיקות, מדובר באנשים — יחידים וקבוצות ושבטים ולאום — יהודים בשר־ודם כמוני וכמוך, שמשום־מה נמצאים שם, ומשום־מה רוצים להיות פה, וחרף הישגי אנוש מדהימים בתחומי התעבורה הטילית הדבר נבצר מהם, וכרוך, לעתים, במאמצי הקרבה ראויים להערצה.

ופה אעשה תפנית כלשהי, ואומר משהו לצ'רלי ביטון, ולא רק לו, שכן אין ספק בעיני, שהוא מייצג במשטמתו הקיצונית קצה־קרחון מתון הרבה יותר, אך מסוייג וביקורתי מאוד מאוד לגבי כל היבטי הטיפול המועדף, המועדף כביכול והלא־מועדף בעולי ברית־המועצות:

הבו יוסף מנדלביץ' פרסי אחד! סורי אחד! מרוקאי אחד! — ותיהום הכנסת!

אחה, אין ולא יוכלו להיות יוסף־מנדלביצ'ים שכאלה, ומן הסיבה הפשוטה, שיהדויות המזרח, רובן ככולן, כבר עלו בשלמותן ארצה, ולגביהן לא קיימת בכלל שאלת גאולה ממצוקה פרי התעמרות שילטון זר; ואם יש יהדויות בעלות מניין, שלא עלו מארצות המזרח או ארצות האיסלאם (פרס, מרוקו) — ככל הנראה אין הן חפצות לבוא לישראל, ובוודאי לא נאבקות היום, עכשיו, על עליה באופן שיכול להוליד דמויות־סמל כיוסף מנדלביץ'; ואם יש כיסים של יהודים כלואים בארצות ערביות (סוריה, תימן), מצבם שונה תכלית שינוי מזה של ה„כיס" היהודי בברית־המועצות, ולאו־דווקא בשל הגודל, אלא מפני שמן הכיס הסובייטי אפשר לצאת אך ורק באורח „חוקי" — אין, למעשה, שום אפשרות לברוח מברית־המועצות (כפי שמעיד בגופו יוסף מנדלביץ', שבריחתו סוכלה בשעתה, וצאתו עתה היתה חוקית שבחוקית, מבחינת מישפט המדינה הסובייטית) — ואילו מן הכיס הסורי, למשל, אפשר לצאת, ככל הנראה, אך ורק באורח בלתי־חוקי. שוני בסיסי זה משנה, כמובן, את כל כללי המישחק — את אופי המאבק על נפש יהודים כלואים — שהרי כאן מדובר בשיחרור, וכאן — בחילוץ; כאן מדובר במאבק פומבי ובהפעלת לחץ של דעת־קהל עולמית גלויה, תוך הסתייעות בסמלים חיים דרמאתיים, וכאן — במעשים שהשתיקה יפה לחם.

זה, שמצוקה אחת אינה נוגעת בחברתה — שדאגה למצבי מצוקה יהודיים בחוץ־לארץ לא פותרת שום בעיית מצוקה בישראל עצמה — אמת לאמיתה. אבל ממצוקה אפשר לגאול בהתמסרות, בהזדהות, באהבה — לא במשטמה ובקינאה. שלא לדבר על כך, שהעליה היא נשמת הקיום היהודי בארץ, היא הדלק של „עמוד האש", ומה לעשות, ככל שהיא קיימת עכשיו היא באה, למעשה, ממקום אחד — ברית־המועצות.

צ'רלי ביטון יכול לוותר עליה בגודל לבבו, אך מבלי לתת את הדעת על משמעות הדבר מבחינת המשך קיומו, שהרי דבר אחד הוא להיות מוקיון בכנסת, ודבר אחר לגמרי — מוקיון של פלסטין חילונית דמוקרטית שהתגשמותה תלויה אך ורק באי־עליה.

אך לסיים צריך ביוסף מנדלביץ'. הוא נחלץ, ובא, וצריך להיות מאושר. ככלות הכל, בהשתתפו בנסיון לחטוף מטוס לא־לו, הוא נטל על עצמו סיכון מחושב והיה צריך להיות נכון לשלם בחייו, ובוודאי בשנותיו, במקרה שהנסיון לא יעלה יפה. אבל הוא לא הסתפק בהבעת אושרו. כבר ברגע הראשון להיותו פה, בישראל, אך הוגש לפיו המיקרופון ההיסטורי, פסק לנו לכולנו את פסוקו על חובתנו למלא תרי"ג מצוות שהוא, ככל הנראה, מאמין בהן באמונה שלמה.

עבוד נא, יוסף מנדלביץ', את אלוהיך כאוות־נפשך. ראה, אם יש את נפשך, בכל שעבר עליך את אצבע אלוהים (זו כנראה הסיבה, ששני ה„גויים" שהשתתפו במיבצע חטיפת המטוס עדיין יושבים בכלא). איש פה לא יפריע לך לאכול מזון כשר, להתפלל, ללמוד תורה, אף לשמש דוגמה של צדיק באמונתו יחיה.

אבל בלי הטפות מיסיונריות, בבקשה. אל תגיד לנו במה להאמין ואיך להאמין. הנח שיטה זו לפוליטרוקים הסובייטיים, המיטיבים כל כך לדעת מה נכון ומה לא נכון, במה צריך להאמין ובמה לא צריך, ואיך צריך להאמין ואיך לא צריך.

הלא שמעת, יוסף מנדלביץ', משהו על הפוליטרוקים הללו? כן, אלה שהסטודנטים הפולנים אך זה השתחררו מהם. ורובנו המכריע פה — כבר מזמן.

במדינה

(המשך מעמוד 56)

ואפריקה רוב מכריע של 65%.

צפיפות הדיור הנמוכה ביותר היא אצל היהודים שעלו מאירופה עד לשנת 1947: 0.9 נפשות לחדר. הצפיפות הגדולה ביותר בקרב היהודים נמצאה במשקי־הבית שראשיהם עלו מאסיה ומאפריקה בין 1948 ל־1954 — 1.6 נפשות לחדר.

דיור והשכלה. הצפיפות הגבוהה ביותר נמצאה במשקי־בית שראשיהם למדו שנה עד ארבע שנים. באופן מפתיע, לכאורה, גבוהה הצפיפות בקבוצה זו יותר מאשר אצל אלה שלא למדו כלל. החידה נפתרה כאשר מתברר כי במקרה האחרון מדובר בעיקר בקשישים שמישפחותיהם קטנות, ולכן הצפיפות בדירותיהם אינה גדולה. כמחצית מראשי משקי־הבית שלמדו עד ארבע שנים או לא למדו כלל הינם ילידי אסיה ואפריקה, וקרוב לרבע נוסף — ערבים (הנקראים, כרגיל בפירסומי הלישכה־המרכזית־לסטטיסטיקה בכינוי המיזר „לא יהודים"). אין זה מפתיע שיש גם התאמה גבוהה בין משלח־היד ובין צפיפות הדיור. משקי־בית שראשיהם הם מנהלים, פקידים, טכנאים או בעלי מיקצועות מדעיים ואקדמאיים מתגוררים בצפיפות שבין 1.1 ל־1.3 נפשות לחדר. העובדים בעבודות כפיים מתגוררים בצפיפות שבין 1.5 ל־1.7 נפשות לחדר.

תקופת המגורים בדירה. תקופת המגורים הממוצעת בדירה היתה נמנוכה ביותר ביישובים העירוניים החדשים — שמונה עד תשע שנים. ביישובים הכפריים תקופת הדיור הממוצעת בדירה היא 14.4 שנים.

לכל הנתונים הללו יש משמעות ברורה: תנאי המגורים של הישראלים בכלל משתפרים. אך לא באופן שיוויוני. פחות ופחות אנשים חיים בתנאים טובים יותר, בדירות מרווחות ונוחות יותר. אך רבים מאוד — במיוחד אזרחים ערביים ויוצאי אסיה ואפריקה — ממשיכים לחיות בתנאי מגורים ירודים.

מישפט

דמיון מפותח

לא אונס ולא מעשה מגונה — רק תיקון טלפון

„במשך עשרים שנות עבודתי בדואר עוד לא קרה לי שמנוי ברח מהדירה בבהלה כזו," סיפר יעקב גאון בבית־המישפט. הוא נאשם בכך כי לפני כשנה, כאשר נשלח, במיסגרת תפקידו, לתקן מכשיר טלפון בדירה בחולון, עשה מעשה מגונה בקטינה בת 15.

לדברי הילדה היא הרגישה לא טוב באותו בוקר, ולא הלכה לבית־הספר. היא היתה לבדה בדירה כאשר נכנס גאון כדי לתקן את הטלפון. לפתע חשה את ידו נוגעת בישבנה. היא נבהלה ויצאה את הדירה בזעקות „אנס! אנס!" ורחשה לדירתה של השכנה. כאשר חזרה יחד עם השכנה לדירה, עמד לו גאון בחדר כשהוא רועד כולו.

הסניגורית, ליאורה פרנקל, הסבירה לבית־המישפט כי יתכן שתיק המכשירים של גאון נגע בילדה במקרה, כאשר נכנס לדירה, והיא, ילדה בעלת דמיון מפותח, שהיתה תחת השפעת מחלה, דמיינה לעצמה את כל המקרה. גאון הסביר לבית־המישפט כי לא הבין כלל מה קרה, כאשר ראה את הילדה בורחת מהדירה בצעקות. הוא היה מזועזע לשמע ההאשמה נגדו.

השופט חיים שימחה נחמני קיבל את גירסת ההגנה וקבע כי יתכן מאוד שהיה זה הדמיון הפורה של הילדה, ולא ידיו של הטכנאי, שגרמו למהומה. גאון זוכה מכל אשמה וחזר לתקן מכשירי טלפון.

כלבוטק

מאת

ד״ר יקותיאל שרעבי

ועדנה פיינרו

תאומי גורילה בני יומיים: אידוע נדיר בגן־החיות בפראנקפורט

גם במישפחת הגורילות הולדת תאומים היא עניין תורשתי. אך הדימיון בין הגורילה לאדם אינו מסתיים במערכת־ההורמונאלית. ועל כך סיפר מי שהיה נחת במילחמת העולם־השנייה, ומטוסו התקלקל בדרך הביתה, ונחת בנחיתת אונס על אי בודד. המפקד, חולה פעילות, היה מעיר בכל לילה, בחצות, את חייליו לקול אזעקה, ולפי פקודה נאלצו כולם להתייצב בחגור מלא, כל אחד במקומו, במטוס. מוכנים לדרך. בחורנו, שהיה ישנן מטיבעו, אילף לו גורילה וזו היתה מתייצבת במקומו מדי לילה בלילה. בלילה בהיר אחד נשמעה אזעקת אמת. בחורנו המשיך לישון והגורילה כדרכה התייצבה במקומו.

סוף המשל: הגורילה הפכה קולונל והבחור, עד עצם היום הזה — טוראי פשוט.

הדרך לצימחונות

משאית עמוסה לעייפה בכלובים ובהם תרנגולות לשחיטה עשתה דרכה לשוק הסיטונאי, שברחוב קרליבך בתל־אביב. אחת התרנגולות חמקה מגורלה, קפצה מן המשאית ונמלטה הישר לצומת הסור־אן של יצחק־שדה ורחוב המסגר. היה זה בוקר גשום וסוער והתרנגולת מצאה לה נקודה מתה בצומת, ובתוך המיית כלי־הרכב השועטים התכנסה בתוך עצמה, רועדת ומפוחדת כאומרת: מאין יבוא עזרי?

חווה, פקידה בנמל־התעופה, ידועה בפי כל כ„משוגעת לחיות", עצרה את מכוניתה וניגשת לתרנגולת. זו, בלי התנגדות, נצמדת למצילתה ונכנסה ברצון למכוניתה הקטנה. חווה, המנוסה היטב בחילוץ וריפוי בעלי־חיים, הפעילה את מערכת־החימום במכונית, וכך נהנתה התרנגולת מייבוש חמים לנוצותיה. כשיצאה חווה לעבודתה, היא החנתה את מכוניתה בצד שטוף־השמש, הגישה לניצולה מים ומזון, ונפרדה ממנה ליום עבודה מקוצר. משחזרה מצאה תרנגולת חדשה, יבשה, לבנה וצחורה, שהודתה לה בהותירה לשלשת על הכביסה הנקייה שנחה במכונית. אבל חווה, נשמה טובה, לא כעסה: „שיהיה לה לבריאות".

מכאן יצאה חווה לידידה בגני־יהודה, לשם נקרה גם ידיד ותיק, מרטין מגדל עופות וצימחוני אדוק בעצמו. בהתלהבות סיפרה לו על קורות התרנגולת, שכל אותו זמן נצמדה לגופה החם של חווה כפליטה אסירת־תודה. הוא הציע לאסוף את התרנגולת למשק. „בתנאי אחד," הודיעה חווה, „שלא תחזור למשחטה. חייה הושבו לה כמתת האל."

עזרה ראשונה

לא נעים כאשר הכלב סובל משילשול. הוא עושה צרכיו בבית, מימיים מדיפים צחנה, מלווים לפעמים בדימום וביריר. יותר מזה, שילשול, ככל שהוא נפוץ בעונה זו, מסוכן לכלב — הוא מאבד נוזלים, וכמו תינוק עלול להתייבש. לכן, לא לחכות. לקחת אותו לרופא פרטי. השילשול עצמו אינו המחלה, כי אם התסמונת, ולפעמים הגורם לכך הוא פסיכולוגי — התרגשות, או בהלה, בדיוק כמו אצל אדם בעל קיבה עצבנית (כשתנועת המעיים, הגלית בדרך־כלל, היא מהירה וחזקה, המזון והמים עוברים את מערכת־העיכול מהר מאוד והמזון אינו מספיק להיספג למערכת־הדם. אז יוצא המזון לא מעוכל ומימי ולעיתים בתוספות ובצבעים שונים בהתאם למחלה).

מה לעשות אם הכלב משלשל (בתנאי שאין לו חום גבוה):

1. ראית כי צואתו מימית או רכה מאוד — הכנס אותו לצום של 24 שעות. כן, גם בלי מים!
2. למחרת הגש לו תה פושר ומי־אורז.
3. ביום השלישי הגש לו צנימים, ביסקוויטים, או מצות עם תה, או מי אורז.
4. ביום הרביעי עבור למזון רגיל, אך בהדרגה, במיספר מנות עד לצימצום חוזר לארוחה העיקרית.

תחרות הבדיחה, הסיפור והצילום

כלבוטק פתח תחרות לסיפור, הצילום והבדיחה בנושאי בעלי־חיים, כמובן. הזוכים, לבד מפירסום דבריהם, זוכים במזון לכלבים של „דוגלי — מזון לכלבים בפיקוח וטרינרי" ומוצרים לחיות הבית מתנת חנות „צמח" (רחוב פרישמן בתל־אביב).

כל צילום או סיפור אישי יתקבלו בברכה, לבד מצילומי צבע, שאין אנו יכולים להדפיס בזה.

הזוכה הפעם — יהודית כהן־שור, רחוב הארזים 7, בית־הכרם, ירושלים; שאחת מתרומותיה מפורסמת בזה:

„גבר אחד השיג מירשם פנטסטי להכנת צלי בשר. ניגש לקצב וקנה בשר ואץ לביתו להכנת המירשם. בדרכו הביתה התנפל עליו כלב גדול וחטף מידו את הבשר. עמד האיש במקומו ופרץ בצחוק מטורף. ‚אידיוט, מה אתה צוחק?' שאלו אותו האנשים, הרי הכלב חטף לך את הבשר!'

‚נכון', השיב האיש, ‚אבל הוא לא יהנה ממנו. המירשם נמצא אצלי!'"

איך לחזור הביתה

ממישנתו של פיקו, מאלף הכלבים: „הכלב נאמן בסופה — האדם אף לא ברוח." לכן, אומר פיקו, הכלבים חוזרים אליך, בעיקר אם תירגלת איתם דרכים מקובלות לשיבה הביתה מנקודות שונות. אם אתה עושה דרכך במכונית, השאר לכלבך חלון פתוח, שממנו יוכל לעקוב

אחרי הריח, וללמוד בעל פה את הדרך בחושיו המחודדים.

הסיפור הנבחר על הכלב החוזר אירע לא מזמן במישפחה מהוד־השרון, שכלבה הלך לאיבוד. מצא אותו זוג במקום אחר. שאל הזוג והתעניין מי הם בעלי הכלב האובד, אך לא הצליח למצאם. נשאר הכלב בביתו החדש, ומקץ כמה שבועות סיגל לו מינהג מוזר. מדי יומיים היה נעלם לשלושה־ארבע ימים, וחוזר הביתה בריא ועליז. ושוב, כעבור יומיים, נעלם לארבעה ימים ושב כמקודם. תמהו הבעלים על מינהגו של הכלב, ותלו פתק על קולרו וביקשו מכל המוצא אותו בזמן היעדרו להתקשר. הסתבר כי הכלב נהג לחזור לבעליו המקוריים, אך מכיוון שאהב גם את בעליו החדשים, חילק את זמנו בין השניים.

הורוסקופ

(המשך מעמוד 10)
פרנסה, או שיעדיפו להביט עליו מרחוק, ולהעסיק את מוחם בחלומות אחרים.

עקרב

בני עקרב הם בעלי אינטואיציה וכוח מאגי. הם, יותר משאר המזלות, נעזרים כל הזמן ביכולת הפסיכולוגית העמוקה הטבועה באישיותם. לפעמים אינם מוכנים להודות בקיום הנסתר, וזאת כנראה על־מנת להסתיר גם את התכונה המרכזית הזו, כפי שמנסים לשמור את שאר תכונותיהם בסודיות מוחלטת. מאחר שהם אחראים מאוד ומקדישים לעבודתם את רוב מירצם וזמנם, פעמים גם אם יחושו עניין ורצון להעמיק בנסתר, לא ירשו זאת לעצמם — רק על־מנת שלא להתפזר ולא לבזבז כוחות, הנחוצים להם בשאיפתם להצליח בעבודתם ובמשימות שאותן הם לוקחים על עצמם. בני עקרב, שיחליטו בכל־זאת להתמסר לעיסוקים מוזרים אלה, ילמדו אותם בצורה יסודית ביותר, ואף ינסו בעצמם לכתוב ספר, לבסס את הדברים ולבשר לעולם שהדברים הם לא מעל ולא מעבר... אלא כאן איתנו, כמו כל דבר אחר, שאותו ניתן לראות ולהוכיח.

קשת

הקשתים אינם משתייכים לאלה שמחפשים תורה שעליה ניתן להישען, ושבה ניתן להאמין בעיניים עצומות. מאחר שהם אוהבים את הלימוד לשמו, הם ימצאו את עצמם לומדים גם תורות העוסקות בנסתר. אם שולטים בהם כוכבים המשפיעים על האדם להימשך לתורות אלה, יהפכו הקשתים למאמינים, וכימעט קנאים לאותה תורה שבה יהיו עסוקים. אך מאחר שהם חיים בחיפוש תמידי אחר החופש, ופוחדים להעצר על המקום, גם הרחבת־האופקים נכללת בתנועה הבלתי־פוסקת המאפיינת אותם. לכן לא ידבקו בתורה אחת לזמן ממושך, ויעדיפו לחקור וללמוד שטחים נוספים ומעניינים.

גדי

בגדיים קיים הפרדוקס הבולט ביותר, כאשר מדברים על אסטרולוגיה, או על כל תורה מסוג זה. קודם כל הם מכריזים שאלה הן שטויות, והם, האנשים המעשיים, אינם מאמינים בכל ההבל הזה. אך העוצמה, הלהט וההתנגדות שיש לגדיים לכל זה, מעוררים חשד ואומרים דרשני. כל מי שעוסק במיסטיקה יודע, שבן גדי, אחרי שניתחו את אופיו, אישיותו, עברו, ועתידו, נהפך מאמין וקנאי למיסטיקה. וזאת רק במידה וההיכרות שלהם עם שטחים אלה נעשתה על־ידי אדם המתמצא בתורת הנסתר ומדייק בניתוח אופיים. המציאות מראה שרבים העוסקים בתורת־הנסתר משתייכים לבני מזל גדי. נוסטרדמוס בעצמו ובכבודו, שכידוע היה המדהים מכולם, שייך אף הוא למזל זה. לא נותר אלא לחכות עד שיקום אחד מאלה, ויסביר לכולנו מהי ההתנגדות הראשונית, החריפה, ואיך היא נהפכת ברגע לאמונה עיוורת לכל הקשור בנסתר.

דלי

את יחסם של בני דלי למיסטיקה ולכל מה שקשור לכך לא קל להסביר. מאחר שהם משתייכים למזלות האוויר, מצפים שיהיו שכליים, וינתחו כל דבר בצורה הגיונית. אך הכוכב העיקרי השולט במזלם — אוראנוס — הוא „הכוכב של האסטרולוגים". לכן ברור מתוך כך, שבני דלי נמשכים במיוחד לאסטרולוגיה, אך גם מתורות אחרות לא ימשכו ידם. הם בעלי אינטואיציה חזקה, ולמעשה אין להם צורך ללמוד הרבה על הדברים שמעל. הם יודעים וחשים את הדברים גם מבלי שמישהו ילמדם מהם. התנהגותם המוזרה לפעמים, וגישתם השונה ממחישים את היותם מושפעים מדברים אחרים, שלבני שאר המזלות קשה אף להבין מהם. מה שברור הוא, שכאשר בן דלי יתמסר לאסטרולוגיה, הוא יהיה ללא־ספק בין האסטרולוגים המצטיינים, בעלי החזון והיכולת לראות נכונה גם את הדברים העתידים להתרחש בעולם.

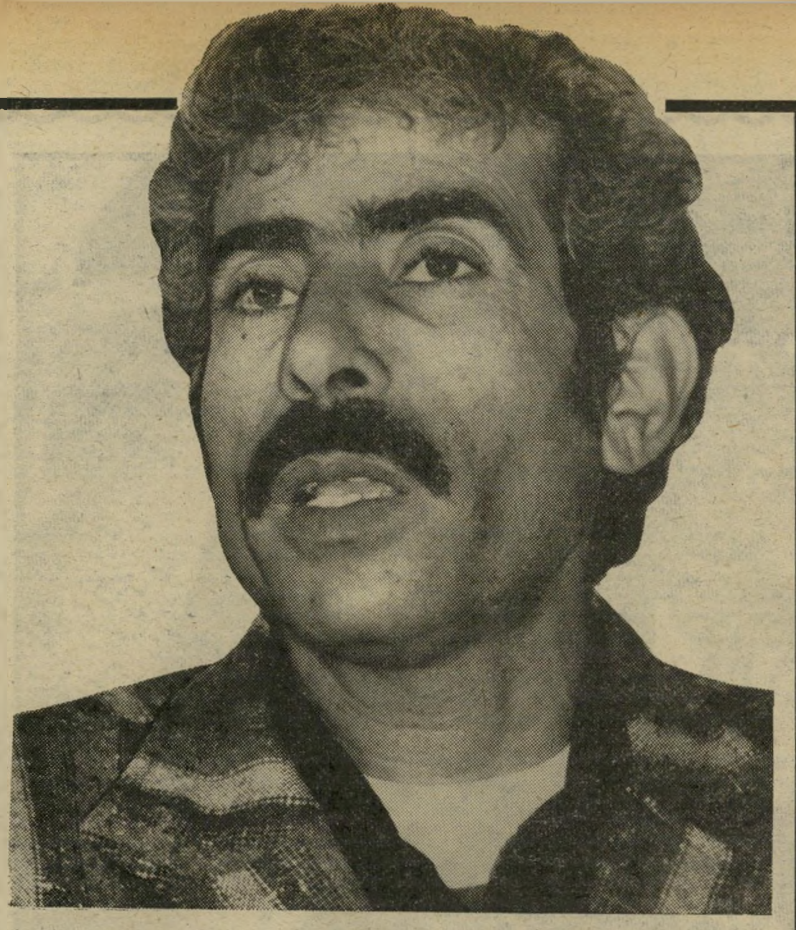

„אני לא רוצה להסית, אני רק רוצה לצייר!" אומר הצעיר מכפר־קאסם ששום בית־דפוס לא רצה להדפיס את ציוריו

הקורבן האחרון

האשה הכבולה אשה ערביה שצייר הצייר, כשידיה ורגליה כבולות בשלשלות ברזל וידיה מונפות אל השמש, המסמלת את החופש. „אני נגד כל דיכוי", מצהיר הצייר. ידי הערביה פצועות מעבודה.

כפר קאסם הרוגי כפר־קאסם, שנטבחו על־ידי חיילי מישמר הגבול ב־1956, בכניסה לכפר, כשלא ידעו על העוצר שהוטל באיזור. בידם עלה זית, כסמל השלום. הדמעות מסמלות את כאב מישפחות החללים.

יום אחד עמדתי במרכז כפר־קאסם, ליד דוכן הפלאפל שלי, כשלפתע באו אנשי מישטרה. שאלו אותי: „אתה עבד סולימאן אבו־תמאם?" עניתי בחיוב. אמרו השוטרים: „תראה לנו את הבית שלך, אתה עצור!" על מה עוצרים אותי, והם ענו לי שאני מסוכן לביטחון המדינה, ולא פירשו. אחר־כך הודיעו לאמא שלי שלא תחפש אותי, כי אני במעצר.

הדבר קרה לפני תריסר שנים, ואני זוכר את זה כאילו קרה היום. התגלגלתי מבית־מעצר אחד לשני במשך 22 חודש ללא מישפט. אמרו לי שנעצרתי כמסוכן לציבור, על־פי חוקי החירום המנדטוריים. מעצר מינהלי קראו לזה. במשך השנתיים עברתי חקירות משפילות וייסורים נפשיים שאין לתאר אותם במילים. לבסוף שיחררו אותי — מחוסר הוכחות.

תמונות מחרידות מן העבר עולות לנגד עיני מדי פעם, ואני מרגיש צורך לבטא אותן במכחול, בעט ובעיפרון. המכות, השהייה בצינוק, ההשפלות, כל אלה חוזרים אלי כחלום־בלהות. אינני יכול להשתחרר מן המראות והזיכרונות הללו, אפילו שעברו מאז 12 שנים. היום אני מעביר את מחשבותי בציור.

מאת
עבד אבו־תמאם
כפי שסופר ל„העולם הזה"

ביום הראשון למלחמת סואץ, כשבפקודת קצין מישמר הגבול נורו למוות יותר מ־40 פועלים ופועלות ערביים מכפר־קאסם, שחזרו מן העבודה מבלי שידעו שהוטל עוצר בסביבה, הייתי ילד קטן. אבל כנראה שתקופת המעצר בכלא חידדה את החושים האמנותיים שלי, ומראות מן העבר הרחוק ומן ההווה התחילו להצטייר אצלי בעירבוביה.

הנה, קראתי לא מזמן על שביתת־הרעב שערכו האסירים הפוליטיים בכלא נפחא ועל מותם של שניים. אחד מהם היכרתי באופן אישי. זה היה באחד מבתי־הכלא שבהם עברתי. בתוך הכלא היה לנו גורל משותף. בשבילי הוא היה בן־אדם, וכך התייחסתי אליו, בלי שום קשר למה שעשה. הוא שילם את המחיר. נוצר בינינו קשר אנושי. כשמת, ציירתי את הציור על כלא נפחא.

היום אני עובד למחייתי כספר, מק־

צוע אותו למדתי בכלא. אני מתפרנס גם ממכירת הציורים שלי, וכדי לחיות מהם אני חייב למכור אותם בזול. ניסיתי לעשות הדפסים מהציורים שלי, ולחתום עליהם, כמו שעושים ציירים יהודים רבים בארץ. כי אז התפוצה גדולה ואפשר למכור את הציור בזול.

אף בית־דפוס לא רצה להדפיס אותם. כולם אומרים שהציורים שלי הם הסתה. לך תגיד להם שבשבילי זאת אמנות. אמנות שמבטאת אותי. את האני־מאמין שלי. את הכאב שלי.

סאלח אל־דין נגד המדינה

בבית־דפוס אחד בתל־אביב התחילו לעבוד על הציור שלי — אסירים בכלא נפחא, שאותו ציירתי בצבעים. התחילו להדפיס, ופתאום הפסיקו והודיעו לי שלא רוצים להמשיך, מכיוון שזוהי הסתה.

המשכתי לנדוד עם הציור ועברתי ארבעה בתי־דפוס בתל־אביב, ומכולם קיבלתי אותה תשובה: „לא רוצים להדפיס!” לבסוף הגעתי עם הציור לבית־ההוצאה סאלח אל־דין שבירושלים המזרחית, ושם אמרו לי שצריכים לבדוק את העניין. בדקו אצל עורך־דין והוא קבע שמבחינה חוקית מותר לי לפרסם את הציור.

אנשי בית־ההוצאה הלכו עם הציור לבית־דפוס בירושלים המערבית והתחילו להדפיס. ופתאום, באמצע העבודה, הודיעו להם שלא מוכנים להמשיך, כי הציור הוא נגד המדינה. לקחו את הציור לבית־דפוס אחר, עשו כבר הפרדת צבעים, ולפתע התחרטו, ואמרו: „קחו את הציור וחפשו לכם דפוס אחר.” שוב הלכו לדפוס אחר, גם הוא בירושלים המערבית, ושוב ניתקלו בסירוב. אנשי הדפוס סיפרו כי הש”ב ביקר אצלם וערך חיפוש.

אנשי הש”ב אף הזמינו לחקירה את אחד מאנשי בית־ההוצאה סאלח אל־דין, והשפיעו עליו, בדרך של הפחדה, שלא להדפיס את הציור כי הוא מהווה הסתה. איש ההוצאה ענה שמבחינה חוקית מותר להדפיס את הציור ושאין בו דבר נגד המדינה. כל אחד יכול לפרש את הציור כראות עיניו — כך הוא אמר. למחרת פנו אנשי ההוצאה לצנזורה וביקשו אישור. ואכן, סוף־סוף קיבלו אותו והדפיסו לי לבסוף את הציור.

הציור המקורי נפגע מכל הטילטולים בבתי־הדפוס. התהליך נמשך כארבעה חודשים ורק בימים אלה יצא לאור והופץ למכירה בחנויות.

מבחינה חוקית הציורים שלי בסדר. אני בטוח בזה. אבל לא אתפלא אם המישטרה תעשה לי בעיות גם בעתיד. עשר שנים אני חי בפחד איום מפני המישטרה, אפילו שהתחתנתי בינתיים והולדתי ילדים, למרות שרציתי להיות רווק. קיוויתי שכאיש מישפחה המישטרה תעזוב אותי במנוחה.

כלא נפחא תמונה המתארת את כלא נפחא כגולגולת ענקית, שמעליה דרקון יורק אש, סמל לכלא השמור היטב. מבעד לחלונות מציצים אסירים ובתוך הגולגולת שיני האסירים שמתו, כששבתו רעב נגד התנאים.

הספר מספר עבד במספרתו, מספר לקוח. הוא עובד למחייתו כספר בכפר. לדבריו: „מציורים קשה להתפרנס”. בערב הוא חוזר לביתו ומצייר. „את מקצוע הספרות למדתי בכלא. זה הדבר החיובי היחידי שרכשתי שם.”

„הייתי קרוב לשיגעון”

אני ערבי ישראלי. נולדתי בכפר־קאסם. ישראל זאת המולדת שלי. אין לי מקום אחר ואין לי מדינה אחרת לחיות בה. יכול להיות שיש לי טענות נגד מישטר מסויים או נגד שילטון מסויים, אבל אין לי דבר נגד המדינה. זה הבית שלי. אין לי מקום אחר ללכת אליו. אבל אנשים לא מסוגלים להבין את זה.

אם יהודי היה מצייר ציורים כאלה, לא היה עולה על דעתו של מישהו שזה נגד הביטחון. אבל אם ערבי מצייר ציורים על דם ועל הרג ועל דיכוי, מייד שואלים שאלות וחוקרים, ומפרשים כל דבר נגד ביטחון המדינה.

אני נגד דיכוי, בין אם זה דיכוי פוליטי ובין אם זה דיכוי חברתי. אני חושב, למשל, שאצלנו מדכאים את האשה הערביה. אז גם את זה אני מצייר.

אני ערבי ישראלי שומר חוק ורוצה לחיות בשקט. אם מותר לי לצייר, אני מצייר. מותר לי לחשוב? אני חושב. את המחשבה אני מעביר אל הבד, אל הנייר. אם אסור לי לחשוב, משמע שאסור לי לצייר, ואצלי הציור זה כמו אוויר לנשימה. מותר לי לנשום אוויר? אני מצייר!

כשישבתי בבית־המעצר הייתי שבור מבחינה נפשית. כשהיו מעבירים אותי מבית־מעצר אחד לשני התביישתי ללכת עם אזיקים. אמרו לי שאם לא אשתף פעולה לא אצא חי מהכלא. הייתי קרוב לשיגעון. רציתי לפחות מישפט צדק. הגעתי למצב שהייתי מוכן להודות בכל פשע שלא ביצעתי, כמו גניבה ואונס, העיקר שאעמוד למישפט ואדע במה אני מואשם. רק על עבירת־ביטחון לא הייתי מוכן בשום אופן להודות.

בכלא סופר האסיר את הימים. כל יום שעובר מקרב אותו אל החופש. ואצלי לא, כי הייתי במעצר מינהלי. חשבתי שארקב בכלא עד סוף ימי, והייתי מוכן להודות על כל עבירה, רק לא על עבירה ביטחונית.

מציאות ואמנות תמונה שהתפרסמה בעיתון, בה נראה חייל ישראלי מושך בשערות ילדה ערביה, ולצידה ציורו של עבד. „אילו ראיתי חייל ערבי אוחז בשערות ילדה יהודיה, הייתי מצייר גם אותה.”

אמנות

על מות

דמות יחשובה, שאין דומה לה, הלכה לו ולמה, וכל עולם האמנות הישראלית עוטה אבל. זוהי מבקרת־האמנות הירושלמית, **מרים טל**. בעיתון ידיעות אחרונות היה הטור השבועי שלה משקף את כל מה שמתרחש בשטח האמנות בבירה. לאמנים היא היתה האמא, מגוננת ומסוככת באהבתה את האמנות והאמנים. התכונה האופיינית לה, היושר, פשוט יקרת־מציאות, ובזאת לא יימצא לה מחליף.

אמנים רבים חבים לה את העידוד בשלב הראשוני של הקאריי־

מרים טל
אמנים רבים חבים לה

רה, שהוא כה חיוני, ובלעדיו אין לדרך המשך. כשהאמינה באמן, עשתה את כל שביכולתה לעודדו ולקדמו. ידוע סיפור עידודה את הצייר שבא מן השחור — **מאריאן**. וזוהי רק דוגמה אחת מיני רבות. כשנפגשנו לפני שנתיים במוסיאון ישראל, היתה עדיין מלאת־גוף, מוצקה, וקולה הידהד עמוקות בין כתלי המוסיאון, כשהעבירה ביקורת נוקבת על תערוכה שהיתה גרועה לדעתה. הביקורת בעיתון היתה הרבה יותר מתונה, וזוהי תוצאה של אופייה העדין והתרבותי. היא פשוט לעולם לא יצאה מגדרה במתן דרור לכל גחמה, בעת שנטלה את העט לידה. (בניגוד לכתיבה של אחרים, הזורים בכתיבתם את כל קיצפם על החיים).

כשנפגשנו, לפני כחודשיים, בחלל הקטן של גלריה דבל, היא נראתה רזה, פניה נפולים, וכשהיא נשענת על מקלה היא גררה את עצמה בקושי, אך בכוח רצון עז, מגלריה לגלריה, והמשיכה בעבודת הקודש עד שבועיים לפני מותה.

מחלת הסרטן, שחיסל את גופה, לא כילתה את רוחה, והיא תישאר בלב כל אוהביה ומעריציה לנצח, ותמשיך להקרין מאורה על כל אלה שהמילה אמנות חשובה להם. תנצב"ה אמן.

השתלות צבע

גם טירה בהרי־טירול באוסטריה, סטודיו ואפשרויות לקידום — לא הצליחו לפתות את **אברהם אילת** לעקור מישראל. מיליונר שוחר־אמנות, שעשה את הכסף במו ידיו, מרשת חנויות כלבו, וכיום הוא בעל בנק משלו ומיפעל הוצאה־לאור, החליט לטפח את אילת. אולם להצעתו הנדיבה לא מצא היענות, והוא נאלץ להסתפק בעריכת תערוכה מיצירות אילת, הנערכת בימים אלה באוסטריה, ו־

"גליל" עושה לנו טוב

מזון מלכות מכיל כמויות גדולות של תומצה זרחנית, קלציום, אשלגן וברזל המהווים יסודות בבנין גוף האדם.
הפולֶנית־מוצר המורכב מפולן (אבקת פרחים), מזון מלכות ודבש.
הפולֶנית עשירה בפרוטאינים, מינרלים, חומצות ואנזימים חיוניים לגוף.
אנשי מחקר איבחנו הטבה ניכרת־גופנית ונפשית, באנשים שתפריטם כלל מזון מלכות ופולנית.
פרטים נוספים אפשר לקבל ממחלקת ההסברה של מעבדת "גליל".
להשיג בשקם, בשופרסל, בסופרמרקטים, בצמחוניות ובחנויות המובחרות.

מזון מלכות * פולֶנית
ממוצרי מכוורת קיבוץ שמיר

גוב - שיאון

קטע־תנועה של גופות עירומים מסרט של אברהם אילת
צורך אובססיבי חזק

עירום נשי — תחריט של אורה להב־שאלתיאל
מתחום הציור בצבע לתחום ההדפסים

תעבור בקרוב לווינה, בצד ספר מהודר שהוציא על הצייר הצעיר. „כאן ביתי, ומכאן לא אזוז" אומר אילת.

את פרי מיכחולו של אילת ניתן לראות בימים אלה במוסיאון עין־חרוד. כאן פרושה יריעה של עשר שנות יצירה, שבהן התפרסם כרשם מעולה, שרבים שאפו לחקותו. אולם השתלות והחדרות הצבע, שהחלו להופיע ביצירות התקופה האחרונה, מרמזות על חזרה לאחור, לימים של טרום בית־הספר לציור, ושל הלימודים, בהם צייר אילת בצבע, והחגיגה לעין היתה מושלמת.

אם לחפש את הנושא הפיקנטי, אפשר לומר שאברהם אילת, שעזב לאחרונה את קיבוץ שמיר, שבו שהה קרוב ל־20 שנה במיסגרת גרעין של השומר־הצעיר, החל לאחרונה לפרוח. החיים מחייכים אליו והוא מאושר עם בת־זוגו החדשה, שהרומן שלהם היה סודי, ורק כשעזב את המשק נודע לציבור אודותיו. זהו הסבר חלקי ביותר להתחלת השימוש בצבעים, ליד הרישומים בשחור לבן שלו, כשלפעמים כתמי הצבע חודרים ממש לתוך השחור לבן, ולפעמים הם „מושתלים" בתוכו, אך נפרדים ונקיים.

חלקים נוספים בעבודתו היסודית והמעמיקה לא ייחשפו גם כן בתערוכה זו. חלקים אלה כוללים את פסלי הקצף הפוליאוריטני, שייצר בעת לימודיו בלונדון, ושמאוחר יותר צילם ותיעד את התפשטות הקצף ויציאתו מהגופים הגיאומטריים לתוכם נוצק, עד התקרשותו ויצירת מעין צורות אורגניות. הצורות האורגניות שנוצרו מפסלים אלה, והחיפוש אחר תנועה בפסל, הביאו אותו לזמן קבוצת בחורים ובחורות מידידיו הסטודנטים לאמנות, כשהוא מציב אותם בעירום ובתנוחות של התפתלות אחד בתוך רעהו. גם את ההתרחשות הזו תיעד בצילום, והסרט שצילם אז יוקרן באחת השבתות הקרובות במוסיאון עין־חרוד, להנאת המבקרים הנוכחים באותו זמן. כל יתר המבקרים לא יראו סרט זה, אך אליבא דאברהם אילת, שתנועת הגופות המפותלים, החוזרת בתחריטים שעשה בשנות ה־60 (לאחר קורס תחריט שעבר בפאריס אצל גדול אמני התחריט של המאה), והרצון לחזור לרעיון התנועה בעבודותיו, ודאי עוד יחזרו ויופיעו. כי דברים האופייניים לצייר בתחילת דרכו, עוברים גלגול וחוזרים ומופיעים בשלב מאוחר יותר, כצורך אובססיבי חזק ביותר.

אברהם אילת מתגלה בביקור בסטודיו שלו, בעליית־גג בחיפה, כרשם מצויין, אך כאמן מעמיק ומוכשר לציור בצבע, שעוד ידובר בו רבות. התרחקותו מ„קליקות" של לחץ ושחיתות, הביאה לסילוקו מהשתתפות בפרוייקט שאירגנו קיבוצי הגליל־העליון בספטמבר האחרון. לפי הרמה שהוצגה שם, אולי היה זה טוב יותר עבורו, כי עבודתו היתה מעלה את ערך הפרוייקט, אך מורידה מכבודו.

נייר כגבינת צאן

מי שמע על אשה שמבשלת נייר? זוהי האמנית **אורה שאלתיאל**, תושבת עין־הוד. במסדנה הפרטית שלה, שבכפר האמנים הציורי, מבשלת אורה, שהיא אמנית תחריט והדפס מזה כ־16 שנים, את הנייר, מכניסה אותו למיסגרות כמו גבינת־צאן, וכשהוא עדיין רטוב היא לוחצת אותו לגבס, וכשהוא מתייבש היא מוציאה — ויש תבליט. זוהי רק טכניקה אחת שבה היא שולטת, ומציגה בבית־האמנים בירושלים.

טכניקה אחרת, שבה היא אוהבת לעסוק ושגוזלת ממנה את רוב הזמן, היא התחריט. תערוכתה בבית־האמנים הורכבה רובה ככולה מתחריטים, הנראים כחיתוכי־עץ. בקווי מיתאר גסים ועבים, המאפיינים את האכספרסיביות של חיתוך העץ, היא מתארת לרוב דמויות נשים, אמהות עם טפם, נשים בעירום ודמות הגבר, שכימעט ונעלמת, מופיעה כסמל לאחדות המישפחתית.

ציירת שעברה מתחום הציור בצבע להדפסים, היא מרגישה שהאמן חייב להיות מעורב בכל תהליך העבודה, ומקבלת סיפוק נוסף בהעבירה את היידע שרכשה לציירים רבים אחרים, בהיותה מורה לאמנות מזה 13 שנים. החיים כאמנית, בצד בעל שהוא אמן ויטראז'ים (ביצע את הוויטראז'ים של בית־הכנסת על שם רקנאטי בת"א), אינם מלווים במשברים, כי לכל אחד יש סטודיו משלו, ובכך נשמרת ההרמוניה, המשתקפת גם בעבודותיה.

החסינים של „דניש פלוס"

היום ניתן לרכוש ב„דניש פלוס" כלים חסיני אש לתנור, שעוצבו עבורם על־ידי תמרה סולמן ולפיד — ישראל. עד היום ניתן היה לרכוש כלים דומים רק מתוצרת חוץ, אנגלית או צרפתית.

תמרה סולמן מ„דניש פלוס" הצליחה להגיע, תוך עבודה משותפת עם לפיד, לקו של מוצרים חסיני אש בעלי עיצוב אסטתי ואיכות מעולה.

המטרה המנחה את תמרה סולמן היא להגיע לייצור בלעדי של מוצרים ישראליים ברמה גבוהה עבור „דניש פלוס" ובכך לחסוך הוצאות מיותרות במטבע זר ולעודד ייצור ישראלי ובתקוה גם לייצאם.

בריזה
מוסיקפה
הרברט סמואל 80 טל. 656992
בלוז, פולק,
כל יום א' ג'ז
פתוח כל יום כולל יום א' משעה 21.00

ORIENT
השרות כמו השעון —
דייקני, מושלם, מהימן
בתוך שבוע תקבל שעונך בחזרה.
אחריות לתיקון — 6 חודשים • חלפים מקוריים.
מעבדת שרות ארצית "בני משה קרסו"
רח' ריבל 26, ת"א. טל. 332379

דרושים
גליונות
העולם הזה
ישנים מכל השנים
לטלפן בערב
04-922304

מועדון 5
לתרבות חדשה
רח' הס 5, תל־אביב
טל' 297263

יום שלישי, 10.3.8
שיחה עם
ח"כ **צ'ארלי ביטון**
ויוקרן הסרט
„האם שמעת על
הפנתרים השחורים
אדון משה?"

המועדון פתוח בימי שלישי משעה 8.30 בערב. התוכניות מתחילות בשעה 9.00 בערב.

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זיידמן
הוצאת רשפים

סבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי).
טלפון 227118, 772118

תן טרמפ לחייל

נמר של נייר

„לעבוד שירה זה לכתוב את הנפש" ✱ הסיביר של

מהפכות עולם המחר ✱ א"י: שיחזור ✱ „המאמר המזוהם ביותר"

שורשים

עבודה עברית

טועה טעות חמורה מי שהאמין כי במדינת ישראל תם עידן הז'דאנובים למיניהם, עידן פקידי־התרבות הקטנים, המנסים לעודד סופרים ומשוררים לחבר יצירות „חיוביות", שתהיינה מסוגלות לשרת מיפלגה זו אחרת. דור הולך ודור בא, ובעיקבות כוכבי־הלכת של השירה והסיפורת הישראליים, ממשיכים להתקיים

שלמה טנאי
— מעבודת כפיים

אותם פקידי־תרבות קטנים, שהם בבחינת פאראזיטים הניזונים מלשד משוררים וסופרים.

בימים אלה פירסמה ההסתדרות, במיסגרת הסידרה תרבות וחינוך, המופקת על־ידי הוצאת עם־עובד, קובץ של שירים תחת הכותרת החיובית והמעודדת אדם לעמל *. הקובץ נראה כתשורה שיש בכוונת ההסתדרות להעניק לכל החברים החיוביים שיצביעו בבחירות להסתדרות עבור מפלגה חיובית כלשהי. קובץ זה, שהוא בבחינת חאלטורה תרבותית, נערך בידי **יעקוב בסר** ו**שלמה טנאי**.

כבר בתרגום הכותרת לאנגלית, בדש הפנימי, „אדם לעמל" הופך „נולדו לעבוד". במבוא היומרני מסבירים שני העורכים (בסר וטנאי), כי „עם התבססות היישוב והמדינה החלה העבודה ליהפך לשיגרה ואף התחדשה הנטייה לבריחה מעבודת־כפיים אל עבודות ,נקיות' ואל פרנסות ,קלות'..." ממש מרגש לחשוב כיצד האדונים בסר וטנאי, שתפסו חאלטורה של „עבודה נקייה" על חשבון משלמי מיסי־חבר להסתדרות ומס־המפלגות, מטיפים מוסר.

אחד משירי העבודה הראשונים בקובץ־קריקטורה זה הוא השיר זוטות מתל־אביב, של **אבות ישורון**. הנושא „אדם לעמל" מצוי כבר בפתיחה: „רח' נחלת בנימין / עם הצל הקטן. / ואדי נחל בנימין / נעשה עכשווי..." מייד אחרי זה מביאים שני פקידי־התרבות שיר של **אלכסנדר פן**, משורר שנרדף במשך שנות דור בידי ההסתדרות ושלוחותיה, תחת הכותרת ארצי — פועל שחור. והבחילה הצביעותית עולה וגוברת, כאשר בעיקבות שירו של פן מובא שיר עבודה של אחד **יהודה אופן**, שתרומתו לנושא היא השורה „לרעב אלפי פיות". מייד אחרי שורה זו תופסים העורכים טרמפ על **חנה סנש**. הם מפרסמים גם שיר של **יוכבד בת־מרים**, שהקשר שלו עם עבודה הוא ב„דמות גמל אט פוסעה, מרחפת / בעירום נוף רך, מזהב ולבן". ואל נוף העירום הזה מביאים האדונים בסר־את־טנאי את **אמיר גלבוע**, שמסביר את השקפתו על העבודה: „אנחנו רצים על מצע של פרחים וסלעים / לזרוע צחוק בבנים שיקומו..." וכמאמר חז"ל, הרי גם זו עבודה.

עוזר רבין תורם לפסיפס העבודה־העברית הזה את השורה המקורית המפעימה „שדות מרוגבים בשחור וברעב..." ומר **יחיאל מר** מעניק לחוברת את „ישר הגב. / כתף הסל..."

טנאי, מעורכי האנתולוגיה, שהוא פקיד־תרבות בשכר של ההסתדרות, מסביר לעם ההולכים בחושך כי „כמו אשה, / לא יחזיקוה שטר וכתובה / בלי עבודה, בלי אהבה..." אכן, גם זו עבודה. מי שהיה הכתב־הפרלמנטרי של הארץ (עתה

יעקב בסר
— לעבודה נקייה

בגימלאות), הנוהג לפרסם מיצירותיו בעיתון ארץ־ישראל השלמה, **יהושוע טן־פי** מפרסם שיר־עמל שלו תחת הכותרת עבודת היום: „אז אגש לארון המזונות, כיהודי בערבי פסחים / להבעיר אחרוני הפירורים המגרדים יצרי..."

העורך השני של הקובץ, המשורר **יעקב בסר**, מפרש את עבודתו כך: „הם מיתרים של כינור עפר / ואני קשת־כינור על פניהם", ומעביר את לפיד העבודה לבא אחריו, **אשר רייך**, שהוא עובד מערכת הביטחון (בשבועון צה"ל — במחנה).

את הרדידות המהלכת שיעמום על עמודי הקובץ, עד עמ' 46, שובר מעט **מאיר ויזלטיר**, ששירו בדל פואמה פדגוגית הוא טוב, אבל כל קשר בינו לבין שיר־עבודה הוא מיקרי בהחלט. את בשדה של **ח.נ. ביאליק** מעניקים עורכי הקובץ לפועלי ההסתדרות שלא למדו את השיר בכיתה א' של בית־הספר היסודי, ומייד אחריו עובד על הקוראים **אברהם שלונסקי** המנוח, ב„הלפיש ני אמה כשרה כתונת־פסים לתפארת / ועם שחרית הובילינו / אלי עמל..." ובעמל פוגש שירו של שלונסקי בעמוד מנגד את **פניה ברגשטיין**, שבשורתה העמלנית היא: „בציר! בציר! / הטנא אל היד..." ובעקבותיה אחד משרידי השירה הסטאליניסטית בלשון העברית של שנות ה־50 המוקדמות, **יהושע רבינוב**, שבשורתו לעם החי בציון היא: „היודעים הם בכרכים: / מה שר הברזל הפולח אלי רגב תחוח? / מה רן הלחם הצונח? / מה סח היזע הפולח..."

בעיקבות הסטאכאנוביץ' רבינוב, מסרסים העורכים קטע מתוך שיאונה של **דויד שמעוני**. ברוב איוולת הם הופכים את השורה „קחוני עם האבן הירושלמית ושימוני בכתלים / וטוחו עלי טיח..." של **יהודה קרני** לשיר עבודה. חה, חה, חה.

העורכים מביאים מלוי **בן־אמיתי** את „ביום אני גורף את גללי־הזבל / מתחת רגל הפרה בדיר..." ומתבסמים למראה השירה וטופחים בהנאה על כרסיהם המסובסדות. את „גללי־הזבל" של בן־אמיתי מזווגים העורכים ביצירה מקולמוסו של מחבר הפואמה חרא, **אהרון שבתאי**, המעניק לעורכי אדם לעמל את „צינורית הגומי, שפופרת / זכוכית וכפפת המזריע..." ואחרי הגללים מגיע תור המגרפה של המשורר ה„לאומי" **שימשון מלצר**: „המעדר — / מתעורר לקראתם..."

שיר־עבודה אמיתי הוא שירו של **ע. הלל** שיר אדמה, והוא נטמע בביצת המילים. בעיקבות הלל מופיעה גברת שתרמה, תחת שיר, את שמה לקובץ — **יהודית כפרי** — והטעתה את המחברים, שדימו בנפשם כי השם כפרי מזכיר עבודה. וגברת מקיבוץ אחר, **מירה מאיר**, מציגה את עבודתה בכך ש„נדמה שמעתי קול ציפור". גבר שעובד על הקוראים חזק בקובץ זה הוא **יחיאל חזק**, שעבודתו מתמצית בכך שהוא „רוחץ את דמעותיו באגדות עצובות..."

בשורה שירית אחרת היא של **זלמן שניאור**, שהמתין בארצות־הברית עד שהפועלים יקימו לו מדינה, ואז הגיע ארצה. שירו „פנו דרך, סולו מסילה / אל תחכו למשיח..." מפאר את עמ' 84. אחריו צץ **רוני סומך**, שעבודתו היא: „עכשיו שאני מדפדף בפעם הראשונה בספר העליה השלישית..."

נתן אלתרמן היה משורר, אבל מי שהניח אותו בין רוני סומך לבין **מרדכי טמקין**, בתת־אנתולוגיה זו, לא היה מעז לעשות כך בחייו של המשורר. אלתרמן היה מכריז בוודאי מילחמה על פקידי־התרבות שערכו את הקובץ, כמאמר שורה משירו הסבל: „והיה כל גופי נהמת מילחמה..."

על עבודה מקורית כותב המשורר התל־אביבי **ישראל פינקס** ב„לפעמים עוברות / לידי אוניות־סוחר / עליזות..." המורה לספרות מתל־אביב, **איתמר יעוז קסט**, כותב: „כשנפנה לאחור מלוח הכיתה / ראה חדר ריק...". פקידי־התרבות שערכו קובץ זה נטלו גם את שירו של **נתן זך**, סיפור חורף קצר, כנראה בשל השורה „ולשם כך הזמן קצר מאוד והמלאכה מרובה..." מידה של מישפחתיות מעניק העורך, **יעקוב בסר**, שצירף לקובץ שורות של רעייתו **יאיר**ה: „בעקרת־בית מעשית, המנקה שולחן..." אחריה משורר ממוצא אמרקיאי שטרם הספיק ללמוד עברית, **ראובן בן־יוסף**, הכותב גם הוא על עבודה: „משה את עצמו בגן־עדן קבר..." שיר־עבודה נוסף הוא שירו של משורר מאה־שערים **חיים באר** (רכלבסקי), שתרומתו לעבודה העברית היא שיר המוקדש לאבי „דת העבודה" **א.ד. גורדון**.

* יעקוב בסר ושלמה טנאי — **אדם לעמל**; מיבחר שירים עם מיבחר ציורים של גד אולמן; 143 עמודים; הוצאת תרבות וחינוך, עם עובד (כריכה רכה).

מדע בידיוני

קונטרבולוציה

אחד הספרים המעולים של המדע הבידיוני (מד"ב), שראו אור באחרונה בתרגום לעברית הוא תחנת הוקסביל *. תיאור התחליף העתידני למחנות־ריכוז לאסירים פוליטיים ולמהפכנים למיניהם, הנשלחים לעבר הרחוק של כדור־הארץ, אי־שם בראשית תקופת האבולוציה, כאשר החיים טרם התפתחו. תחנת הוקסביל היא ספק ספר בעל מוסר השכל, ספק פארודיה על המהפכנים והמהפכות בכל הדורות.

תחנת הוקסביל... מפולת אבנים רמסה אותו בשנה שעברה, בשעת מסע לשולי הים הפנימי. רמסה אותו והרסה אותו. שם, בבית, היה בארט מובל לבית־החולים הממשלתי הקרוב ביותר, מצטייד בתחליפים פרוסטאטיים... אבל הבית היה רחוק מיליארד שנה מתחנת הוקסביל... הוא השלים עם גורלו, נשא בסובלנות את גלות־הנצח שלו..." זהו הגיבור המרכזי של הספר, המצוי בנוף אנושי של מהפכנים בנוסח „צ'רלי נורטון. כרושצ'וביסט אדוק בעל נטיות טרוצקיסטיות, בולשביק מימים־ימימה... ,המקום הזה מלא בולשביקים,' אמר נורטון. ,יש לנו כאלה בכל הצבעים, מוורוד חיוור ועד ארגמן לוהט'..." בתחנת הוקסביל היו כ־80 צריפים, ובהם התגוררו 140 אסירים. אלה „שגלותם החלה לפני שנת 2014 זכו במותרות של מגורי־יחיד..."

הדרך שבה הגיעו האסירים היתה באמצעות פליטת זמן אל תחנת־קליטה מורכבת מפטיש וסדן. הם היו צונחים מן הפטיש על הסדן הזוהר. בים ניתן היה להבחין בדינוזאורים השוחים להנאתם, ובארט ממלמל: „לא יהיו בעלי־חוליות עוד 30 או 40 מיליון שנה. הם יגיעו באורדוביקון ואנחנו עוד בקמבריון. אפילו דגים עוד אין לנו שם, שלא לדבר על זוחלים..." ובתשובה לשאלת אסיר חדש, שזה עתה הגיע, „למה האוויר מריח משונה כל־כך?" משיב בארט: „העניין הוא שזה אוויר טהור, בלי שום זיהום, אפילו לא מנשיפותיהם של יצורים חיים..." והאסיר החדש אומר בלשון מעט מלגלגת: „נאה מאוד מצידם לבחור תקופה כזו שלווה בתור פח־אשפה לאסירים מדיניים..."

סיפורו של בארט, המלך הלא־מוכתר של תחנת הוקסביל, מתחיל בהיותו כבן 16, כאשר חברו (כנראה יהודי) **ג'יק ברנסשטיין** שואל: „בכלל לא איכפת לך מה שקורה לאנשים החלשים בעולם?" בארט מגיע לפגישה של חוג קושרים ונמשך מינית לאחת המשתתפות, **ג'ינט**.

* רוברט סילברברג — **תחנת הוקסביל**; עברית: עמנואל לוטם; הוצאת כתר; עורך הסידרה: עדי צמח; 153 עמודים (כריכה רכה).

עד מהרה מתחילים שניהם להתגורר ביחד. בחוג המהפכני פוגש בארט בגיבור־המדע: „העיתונים הישוו את עבודתו של אדמונד הוקסביל בן ה־25 לעבודתו של אלברט איינשטיין בן ה־26, וההשוואה לא נטתה לרעת הוקסביל...״ ולמרנת הישגיו המרשימים הוא חבר בתא מחתרתי.

סיפור העלילה נפתח בראשית שנות ה־80 של המאה ה־20, כאשר המישטר הנשיאותי של ארצות־הברית מתחיל להתפורר. הוא נמשך כאשר על מדינת ענק זו משתלטת כת של סינדיקליסטים, המייצגים את הקרטלים הגדולים של ה־תעשיה האמריקאית. הם בוחרים עוצר, כתחליף לנשיא. השנים נוקפות ובארט הופך למה שלנין כינה „מהפכן מקצועי״, אלא שמועד המהפכה אינו קרב ובא. ובינתיים נעלמת לה ג׳נט. אורח־חיין מתואר בנוסח חייהם של מהפכנים רבים, בארצות שונות: „אבל עם הזמן הסתגל לעובדה שבכל רגע נתון יימצאו בדירה נקבות עירומות, שרועות בתשישות, והוא הצטרף להילולה כהתלהבות לא מעושה, אחרי ששיכנע את עצמו שחיי המהפכן אינם חייבים להיות קודרים...״

כעבור שנים, במיפגש עם הוקסביל, מספר לו זה על המיתקן להעברה בזמן שהוא הקים, מיתקן שבו המסע בזמן יהיה חד־סיטרי בילבד. הוקסביל, הבונה מיתקן זה עבור הממשלה, מספר לבארט על ג׳ק ברנסטיין שהפך „חוקר במישטרה הממשלתית״. כאשר נאסר בארט מתברר שחוקרו הוא ברנסטיין, ששולח אותו אל תחנת הוקסביל.

כמה מאנשי תחנת הוקסביל מגלים, לקראת סיום, שאחרון האסירים, האן, נעלם ושב. וכעבור מעט זמן מתגלה שהוא חזר בזמן אל עולם העתיד. כאשר נחקר האן בידי בארט, הוא מגלה, כי להוקסביל הגאון היתה טעות כאשר הרכיב את מכשירו. „היתה לו לפחות טעות אחת. המשיכו את המחקר, ועכשיו אנחנו יודעים איך לנוע בשני הכיוונים. אפילו את איינשטיין היה צורך לתקן כעבור זמן. למה לא את הוקסביל ?... בהמשך חקירתו של האן, מתברר כי המהפכה שסילקה את הנשיאות בארצות־הברית והביאה את הסינדיקליסטים, נפלה בידי הקונטרבו־לוציה, ואותו האן מגדיר את עצמו כחבר בוועדה שהוקמה כדי לבדוק את מערכת בתי־הסוהר של הממשלה הקודמת. כולל בית־סוהר זה...״

כאשר עומדים להחזיר את הבריאים אל העתיד, מבקש בארט מהאן: „מישהו צריך להישאר כאן כדי להקל את תקופת־המעבר של האנשים החולים, שלא יהיו מסוגלים לעמוד בהלם של החזרה הביתה... אני מציע להישאר...״ וסיפורם של בארט ותחנת הוקסביל מסתיים ב„הוא השקיף על ממלכתו ממרומי הגיבעה...״

תחנת הוקסביל הוא אחד מספרי המד״ב המרתקים והמתוחכמים ביותר שתורגמו עד כה לעברית.

עיון

קתדרה 18

בהדרגה התפתח כתב־העת קתדרה — התולדות ארץ־ישראל ויישובה לאחד ה־פירסומים המעולים שרואים אור בארץ בשנים האחרונות. החוברת החדשה של קתדרה * אינה נופלת באיכותה מקודמותיה, וכמה ממאמריה מעניקים לקורא חוויה מרגשת. החוברת נפתחת במאמרו של **אברהם מלמט** על „ראשיתו של עם ישראל — לחקר קדם־ההיסטוריה ה־ישראלית״. המאמר מציג כמה פרטים מאלפים משלבי ההתחלה של העם היהודי, בארץ כנען ואחר כך במצריים, תוך התבססות על עובדות ותגליות הנוגעות לתולדות שאר העמים השמיים.

מאיר בן־דוב מביא במאמרו את סיפור „החקרה הסלבקית — מדרום להר־הבית״. המאמר הוא כימעט תיחקור בלשי לאיתור מקום החקרה הסלבקית — בעזרת תצלומי־אוויר, תתכיי־אורך של ירושלים בתקופות שונות, וניתוח תגליות של ארכיאולוגים שונים. רשימתו של **יעקוב ניר** על „הרס אמת־המים של קיסריה כתוצאה מבניית נמל הורדוס״ מתארת פרקים בסיפורו של אתר ארכיאולוגי ש־עדיין ניתן לבחון אותו. ברשימה מצוי מחקר משווה הנעזר בתיאורי **יוסף בן־מתתיהו** מחד, ובתצלומי־אוויר ושאר עז־רים מדעיים מאידך, כדי לחשוף את תנו־עות החול ואת חלקן בהריסת נמל קי־סריה. רשימתו של **משה גיל** „הקדשת נכסים וממון על־ידי נוצרים ויהודים ל־טובת ירושלים בתקופת הכיבוש המוסלמי הראשונה (638—1099)״ מביאה תיאור רשימה מתוארת מערכת יחסיו של שטראוס עם השילטון העותמאני ועם הישוב ה־יהודי, תוך חשיפת הקונפליקטים שמקורם היה ביהדותו של שטראוס.

במדור „תעודה״ מביאה **רותי קרק** „הערות לפרשת ,בתי טורא׳״, הלא הם מישכנות שאננים. מאמרה של קרק נפ־תח בעובדה ש„בתוך תיקי הקונסוליה ה־בריטית בירושלים שבגנזך המדינה נתגל־תה העתקה של שטר־הקניין של הקרקע, שקנה משה מונטיפיורי בשנת 1855 ב־ירושלים בכספו של יהודה טורא...״ במדור „הארות והערות״ מתייחס **חיים זליגמן** לעליית יהודי גרמניה, בתגובה למאמרה של **מרים גטר** (קתדרה 12). **יעקוב עמרמי** מגיב על פירסום אחר, תחת הכותרת „מה השפיע על הבריטים לצאת מארץ ישראל״. תת מוטו משירה של של **פניה ברגשטיין** „האוטו שלנו גדול וירוק, / האוטו שלנו נוסע רחוק, / בבוקר

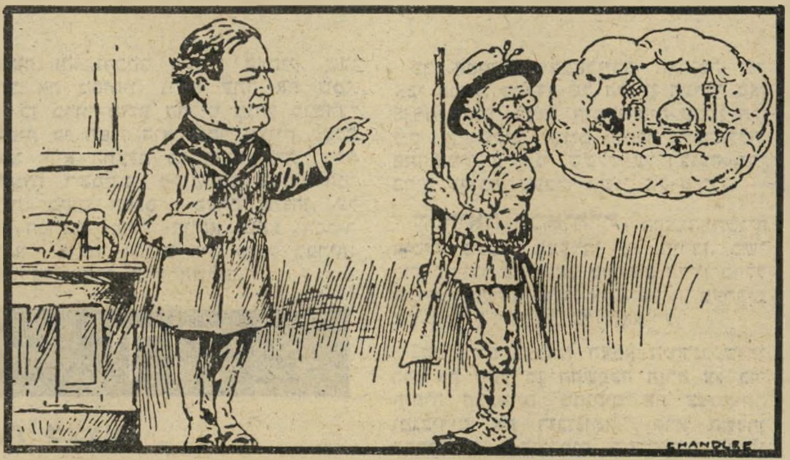

אוסקר ס. שטראוס
שגריר אמריקאי־יהודי ראשון בארץ־ישראל *

מפורט של מאזן התושבים הנוצרים וה־יהודים בירושלים בתקופה האמורה, תוך התבססות על תעודות ומיסמכים מן ה־תקופה. לדוגמה: מגילת אחימעץ שבה כתוב: „מזהב עשרים אלף דרכמונים (דינרים) לדלים ועגונים, לחכמים והדר־שנים, אשר התורה משננים, ולמלמדי תי־נוקות וחזנים, ושמן למיקדש בכותל מע־רבי למיזבח שבפנים...״.

את החלק המוקדש לזמן החדש פותחת רשימתו של **מרדכי אליאב** על „הקונ־סוליה האוסטרית בירושלים והישוב ה־יהודי״, החושפת את מערכת השירותים, הקשרים והרקע המדיני של הקונסוליה, תוך מיון רשימות וזכרונות של בני חסותה היהודיים. במאמר ישנן דוגמות שונות למעורבותה של הקונסוליה בחיי הקהילה היהודית בירושלים, כמגינה של אזרחי הקיסרות האוסטרו־הונגרית בפני השילטונות העותומאניים.

במיסגרת „דיון״ מתוארים „המניעים ה־אידיאולוגיים בהתהוותה של הקבוצה בימי העליה השניה.״ הדיון נפתח בהרצאה של **רפאל פרנקל** והשתתפו בו **ברוך בן־אברם** ו**הנרי ניר**. הוצג בו הרקע ה־אידיאולוגי של הבסיס עליו הושתתו מאו־חר יותר הקיבוץ, הקבוצה והמושב. **מר־דכי נאור** מציג במאמרו נפש־פועלת ש־כבר הופיעה בחוברות קתדרה קודמות — **אוסקר ס. שטראוס**. הכותרת: „פעי־לותו של ציר ארצות־הברית בקושטא, אוסקר ס׳ שטראוס, למען העלייה לארץ־ישראל״. הנשיא קליוולנד מינה את שטראוס ב־1887 להיות ציר בקושטא, ו־הוא שהיה בין מייסדי החברה ההיסטורית האמריקאית־יהודית והוועד היהודי האמ־ריקאי. נחשב בזמנו ליהודי הבכיר ביותר באדמיניסטרציה האמריקאית, ובמשך שנים רבות שימש כנציג האמריקאי בבית־הדין הבינלאומי בהאג. ב־1906, מינה אותו הנשיא רוזוולט לשר־המסחר בממשלתו. ב־נוסע, בערב הוא שב / מביא הוא לתנו־כה ביצים וחלב״ מפרסמים **יעקוב שביט** ו**דן גילעדי** מחקר על „הרפת והמשק הארץ־ישראלי — מקומו ותפקידו של משק־החלב במערכת ההתיישבותית היהודית ב־ארץ־ישראל בתקופת המנדט״.

לסיכום: קתדרה מעניקה אפשרות ל־בחינה ביקורתית של ההווה, באמצעות חתך של תולדות ארץ־ישראל לדורותיה. מסכת זו עשויה במיסגרת של כתב־עת ערוך כהלכה מהבחינה הטיפוגרפית, גדוש ניספחים, תצלומים ותעודות מרתקות.

---

* קתדרה — לתולדות ארץ־ישראל ו־יישובה; בעריכת: יעקוב שביט, יורם צפריר, ישראל ברטל; בהוצאת יד יצחק בן־צבי; 192 עמודים (כריכה רכה).

* קריקטורה אמריקאית המתארת את נשיא ארצות־הברית מקינלי ממנה את אוסקר ס. שטראוס לתפקיד שגריר אמרי־קאי־יהודי ראשון בארץ־ישראל ובתורכיה.

ביבליוגרפיה

אצ״ג

368 עמודים ובהם 5576 ערכים מצויים בביבליוגרפיה של מיפעלו הספרותי של **אורי צבי גרינברג**, כפי שנערכה בידי **יוחנן ארנון** *. מצויים בה פתח־דבר מאת אורי צבי, מסת מבוא מאת **הלל ברזל**, ורישום „ציוני דרך בחייו ובמיפ־עלו הספרותי״. רשימה כרונולוגית מחייו של המשורר, מיון הבמות שבהן השתתף, תרגומיו, קבצים שערך, רישומיו, איגרו־תיו שפורסמו עד כה, קבצים ועבודות־גמר על אצ״ג ועל מיפעלו הספרותי, שירים על אצ״ג, נגדו ולכבודו, ומפתחות למיניהם.

הביבליוגרף יוחנן ארנון טרח ועשה מלאכה יפה, וראוי לציין שמעורבותו בה היא מעל ומעבר למקובל. ויעיד על כך הערך מס׳ 4484 שבו כתב ארנון: „**עומר דן. פולחן נביא השקר (נמר של נייר)** ,העולם הזה׳ 41, 2042, 20.10.1976, עמ׳ 44 — (45). (המאמר המזוהם ביותר ש־ראיתי).״

מעבר להערכה זו של סניטציה ספרותית, הרי שעבודתו הקפדנית והמיון

אורי צבי גרינברג
עבודה קפדנית, מיון שקדני

השקדני הולידו ביבליוגרפיה שיש בכוחה לשקף עולם ומלואו בחיי המשורר הימני וביצירותיו. מאמרי הפתיחה מסייעים ל־חומר הממוספר.

* יוחנן ארנון — אורי צבי גרינברג — **ביבליוגרפיה**; הוצאת עדי מוזס; מה־דורת ידיעות אחרונות; 368 עמודים (כרי־כה קשה + תצלום אצ״ג).

בחטף

פצצת 1948

ריח של נפוטיזם עולה ממינויו המיועד של השדר הוותיק **יעקוב בן־הרצל** למישרת ניספח התרבות בשגרירות ישר־אל בלונדון, במקומו של **רם עברון**. בן־הרצל הוא קרובו של שר־החוץ **יצחק שמיר**. אנשי ספרות ואמנות ישראליים מטילים ספק בכוחו של בן־הרצל לתרום תרומה כלשהי, כנציג התרבות של ישראל בבירת בריטניה ●● בהוצאת כתר עומד לראות אור בימים אלה סיפרה של **נתיבה בן־יהודה** (מילון עולמי לשפה העברית) שישא את השם „1948 — בין הספירות״. הספר עתיד לסתור את ההש־קפות של מילחמת השיחרור, כפי שהיא מוכרת כיום ביצירות פרי עטם של סופרי דור הפלמ״ח ●● גבות רבות של אמנים הורמו. הסיבה: תרומתה של חברת אל על, שהטיסה חינם אין כסף את תבנית המיתקן הדקורטיבי, שהתעתד הדקורטור הניו־יורקי **גיורא נובק** להציב בירו־שלים. אמנים רבים תהו לסיבה שהביאה את חברת־התעופה הלאומית, העומדת לפ־שוט רגל, להרים תרומה שכזאת ●● בימים אלה ראה־אור במצריים ספרו ה־ראשון של הסופר המצרי הנודע **יוסף אידריס**, אחרי עשר שנים שבמהלכן לא פירסם דבר. שמו של הרומן הוא ניו יורק — 1980. ●● בראשית אפריל עומדת להיפתח באולם התצוגה של ה־ספריה הלאומית תערוכה המוקדשת ליובל ה־80 של הד״ר **משה שפיצר**, מי שהיה המו״ל של הוצאת ספרי תרשיש, שנחשבת עד היום למעולה שבהוצאות הספרים ש־היו בארץ. בתערוכה יוצגו כל הספרים שראו אור בהוצאתו של הד״ר שפיצר ●● בחוברת של סימן קריאה שראתה אור בימים אלה מתפרסמים „9 שירים וקטעי שיר לא ידועים של אברהם בן־יצחק״ (שספר שיריו ראה אור בהוצאת תרשיש), קטע של **יצחק בן־נר**, ראיון מקיף עם **אסא כשר** ועוד יצירות מקו־ריות ומתורגמות לרוב (סקירה מקיפה תתפרסם בקרוב במדור זה) ●● באחת מחוברות המוסף הספרותי של הטיימס, ראה אור שיר מעולה של **יהודה עמיחי** בתירגום לאנגלית. שיריו של עמיחי תורגמו עד כה ליותר מ־20 לשונות ●●

מאת דן עומר

זה היה העולם הזה שהיה

„העולם הזה" 960
תאריך: 8.3.1956

לפני 25 שנה

בגיליון „העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש העורך את מאמרו לבחינת מערכת היחסים המעוותת שבין הד"ר ישראל קסטנר לבין הנאצי קורט בכר. תחת הכותרת „המוות על ים כינרת" דיווח צוות „העולם הזה" על נפילתם של ארבעה שוטרים בסירת־מישמר בימת הגליל. מיכתב גלוי לקוראי „הארץ" חשף את ההבדל שבין גירסת כתב „הארץ", שבתי טבת, ידידו של עמוס בן־גוריון, לבין גירסת „העולם הזה", שהוכחה מאוחר יותר כמדוייקת.

רשימת מועמדות אחרונה לתחרות „צברית 56" נעלה את ההרשמה, וכתבו המשוטט של „העולם הזה" באירופה, עמוס קינן, פירסם תחת הכותרת „בין היטלר לפיקאסו" את השניה ברשימותיו על מסעו בגרמניה.

בשער הגיליון: סגן מפכ"ל המישטרה, עמוס בן־גוריון, עורך „הארץ" גרשום שוקן והיועץ המישפטי לממשלה חיים כהן.

הריקבון שבעורף ✶ בית־חרושת לקדושים ✶

הבעיה של גלאב פחה ✶ חופני פינחס ועמוס בן־גוריון

העם

בתוך המיבצר

במיבצר המבודד ששמו מדינת־ישראל נמשכו החיים כרגיל. ליד החומה הצפונית שרקו הכדורים ונפלו ארבעה גברים. לאורך החומה המזרחית התחוללה מהפכה שבישרה רעות (ראה: ירדן). רחוק במערב, באמריקה, התקבצו עננים שחורים עוד יותר.

אולם כל הידיעות האלה לא זיעזעו את האנשים במיבצר. אפשר היה להאשימם בשאננות, בחוסר דאגה למחר, בלא־איכפתיות. אולם מתחת לכל אלה התחבאה תחושת־הכוח העמוקה של העם, המאמין בעתידו. אופטימיות זו עצמה היתה מקור לאופטימיות.

אולי בגלל זה התעניינו אזרחי המדינה הרבה יותר במאבק לטיהור השחיתות בתוך המחנה. טבעי היה כי מגיניו של מיבצר נצור רגישים הרבה יותר לגבי אי־צדק, גניבת מזון, השתמטות, מאשר נוסעיה של ספינת־שעשועים.

הישראלי הממוצע דרוך ללא עצבנות לקראת המאבק החיצוני. הוא מתעצבן רק מתופעות הריקבון בעורפו.

מנגנון

הדרך לעזה

פקיד־הרישום של מישרד־הפנים בתל־אביב גירד את פדחתו. לפניו עמדה צעירה צברית שביקשה פינקס־זיהוי. פרטיה היו רגילים, מלבד אחד: היא נולדה בעזה. איפה נמצאת עזה? הפקיד נזכר שאינה בישראל. המושג ארץ־ישראל שוב אינו קיים. אולם הפקיד גם לא רצה לרשום כארץ־הלידה „מצריים". אחרי הירהור קל רשם הפקיד: מקום הלידה — עזה.

דת

היסטוריה? מה זה?

שמואל זנוויל כהנא, מנהל כללי של מישרד־הדתות, ידוע כאוהב טכסים דתיים, כייצרן סיטונאי של יש מאין. הוא הקים שורה שלמה של מקומות־קדושים, קבע לוח מחודש של חגיגות מסורתיות, כמעט הוליבודיות בתפיסתן. השבוע הוסיף להם אירוע חדש: הכרזה על ירחי רש"י.

ספרי ההיסטוריה קובעים כי רש"י (רבי שלמה יצחקי) נולד, חי ומת בצרפת, בתחילת המאה ה־11. הוא ניהל, בין השאר, את המשא־ומתן עם גודפרי דה בויון, מנהיג הצלבנים, לבל יפגעו אנשיו בקהילה יהודית.

זכותו הגדולה של הרבי היו כתבי הפרשנות שלו על דת ישראל. עד היום נחשבים דבריו למסמכים והמקיפים ביותר בשטח זה, והכתב היהודי העתיק, שבו כתב את מסותיו, נושא עתה את שמו. על כן ברור מדוע החליט מנהל מישרד־הדתות כי רש"י הוא חומר מצויין לטכס חדש. הוא התעלם מן ההיסטוריה ושלח הזמנות רשמיות, מקושטות בסמל המדינה. מקום הטכס: מערת אליהו, על הר הכרמל. מדוע דווקא שם? הסביר כהנא: אליהו הנביא היה סנדק בבריתו של רבי יצחקי, עליו השלום.

ירדן

שתי פצצות

הפצצה התפוצצה בקול דקיק, בקול המלך חוסיין: „לטובת העם והצבא," הודיע שליט ירדן, „הוכנסו שינויים בפיקוד הלגיון. אנו קוראים לציבור לשמור על השקט ועל המשמעת, כי היום הוא יום קדוש לנו. יעזור לנו אללה להציל את פלסטין!"

באוזני מקשיביו הנדהמים, שאך קמו משנתם, השמיע קריין רדיו רמאללה את פרטי השינויים: המייג'ור ג'נרל סיר ג'ון באגוט גלאב, מפקד הלגיון, וסגנו האנגלי סולקו על־ידי המלך חוסיין מתפקידם. הפיקוד על הלגיון הערבי עבר לידיים ערביות. „הבוקר בשבע," הוסיף הקריין בשאננות, „המריא הג'נרל גלאב במטוס מיוחד."

כך הסתיימה הקאריירה הארוכה של אבו חנייק, מפקדו של הלגיון הערבי מאז 1938, כאשר המלך חוסיין היה עדיין תינוק בן שלוש שנים, וסבו, עבדאללה, היה אמיר ערמומי ששלט על רצועה מדברית עלובה, מעברו השני של הירדן.

הקריאה המאוחרת. הפצצה השניה הוטלה מעברו המערבי של הירדן. כשהדי סילוקו של גלאב מרחפים עדיין בחלל המרחב, הקריא קריין קול ישראל בערבית את תגובת ישראל על המאורע.

„השינויים בצמרת הצבא הירדני שיחררו את ירדן מן ההשפעה הזרה על כורותיה הצבאיים, מחזקים את עצמאותה ומגבירים את ריבונותה," קרא השדרן בהתלהבות. „הגורמים הפלסטינים נטלו חלק פעיל באמצעים להגשמת שינויים חיוביים אלה והם ישמרו אל נכון על עצמאות ארצם."

במשך שנים טענו ישראלים רבים, כי על ישראל לתמוך במיעוט הפלסטיני, להניגו במהפכה נגד השילטון הבריטי. הם האמינו כי אפשר להגיע לידי הבנה עם מדינה פלסטינית ערבית, משוחררת מתלות בממלכת הירדן או במדיניות האימפריה הבריטית. קריאת העידוד של קול ישראל באה באיחור מה. כי הפלסטינים שהסלו במלאכה בכוחות עצמם, עלו כשבליבם חרוטה התפילה: „אללה יעזור לנו להציל את פלסטין — מישראל!"

הפנים משורת המתנדבים

תירצה זיילר (20), אחת מן המועמדות הסופיות בתחרות **צברית 56**, סטודנטית לעבודה סוציאלית באוניברסיטה העברית, היא אחת ממייצגות דורה. בתצלום נראית תירצה על רקע אחת המעברות בפרוזדור ירושלים, שבה פעלה במיסגרת האירגון שנלחם בשחיתויות ובמצוקה — **שורת המתנדבים**. בסיום הכתבה עם תרצה נאמר: „דבר אחד היא מסרבת לגלות: מהו בדיוק המקצוע שבו תבחר בעתיד?" *

* הקוראים שיודעים את שאירע לתירצה זיילר במהלך 25 השנים מאז, מתבקשים לפנות למערכת.

קולנוע

זר בא העירה

בהלה בצוק השחור (מטרו, ארצות־הברית) תוקפת כנופיה קטנה של אנשים למראה רכבת האכספרס העוצרת בלב המידבר והאיש הבודד והמוזר היורד (ספנסר טרייסי). הצוק השחור הוא כפר זעיר, קומץ בתים מבודדים במזרח־קליפורניה. מקום צחיח ושומם, שהרכבת המהירה והמהודרת לעולם אינה מתעכבת בו, חולפת על פניו ביעף. זהו כפר כמו רבבות כפרים אחרים — למראית עין.

רק למראית עין.

כי עד מהרה מתברר לזר טרייסי כי מושלה האמיתי של העיירה הזעירה הוא בירייון בשם סמיט (רוברט רייאן), אמריקאי 100 אחוז, לאומן מן הסוג המזוהם, הקטנוני והתוקפני ביותר. הוא וחבריו ביצעו לפני שנים פשע שפל על רקע גזעני. איך נתגלה הפשע ואיך סגרה טבעת הפשע על טרייסי הגידם, מספר סרטו של ג'ון סטרג'ס בסידרה של תמונות, רובן מעניינות. את התפקיד הדקורטיבי ממלאת אן פרנסיס.

בעיות איומות. אולם ערכו של הסרט אינו בסיפור המעשה. הוא חשוב בזה שהוא מעלה באומץ־לב נדיר, בהוליבוד שוועדות־חקירה מקארתיות הרחיקו מעליה כל אדם אמיץ, את אחת הבעיות האיומות ביותר של דורנו: השינאה הגזעית.

מבחינה זו מעלה בהלה בצוק השחור את קרנה של הוליבוד במעלות רבות. סרט לקהל טוב.

אנשים

● העיתון האידישאי לעצטע נייעס מצא השבוע סימוכין לפרשת **עמוס בן־גוריון** בתנ"ך. העיתון הסביר, כי עלי הכוהן נענש על־ידי האלוהים, אף־על־פי שלא חטא בעצמו מעולם, רק מפני שלא חינך כראוי את בניו, חופני ופינחס, שנהגו לגזול לעצמם כל נתח טוב מן הקורבנות בעזרת המזלג משלוש־השיניים שהיו תוקעים אל הסירים.

● האב, **דויד בן־גוריון**, היה עסוק באותה שעה בוויכוח עם צעיר מפא"י (31) **אשר ידלין**, שטען כי הנהגת המפלגה לא נבחרה באופן דימוקרטי. כשהפסיקו בן־גוריון בשאלה: „מי לא נבחר?" השיב ידלין: „החל בך, וגמור בי. יום אחד קיבלתי הודעה שנתמניתי לחבר המרכז מבלי שידעתי על כך מראש."

● **דויד בן־גוריון** הוסיף ואמר בכינוס הדור הצעיר המפא"יי: „מפא"י אינה עדיין מפלגה במלוא מובן המילה, היא עדיין מורכבת מקבוצות־לחץ."

רוקד לי בפה
דיסקו ופל מצופה
של עלית.

רוקד לי בפה לאכול דבר מה טוב
לרקוד ולרקוד וגם לאהוב
דיסקו-הופל שמעבר למצופה בשוקולד...
רוקד לי בפה לאכול עוד אחד!

להשיג אצל המוכרים בשמחה

טוב לי עם עלית

כ"ח אדר א' תשמ"א, 4.3.1981 מיספר 2270 68 עמודים שנה 45 המחיר: 11 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

העיתונאית שניסתה להתאבד קוראת לבעלה:

חזור הביתה!